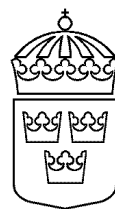

Riksdagens protokoll

1999/2000:123

Onsdagen den 7 juni

Protokoll
1999/2000:123

Kl. 09.00 – 17.58
19.00 – 20.46

1 § Avsigelser

Tredje vice talmannen meddelade att *Dan Ericsson* (kd) avlagt sig uppdragen som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet samt som suppleant i EU-nämnden och i valberedningen fr.o.m. den 8 juni.

Kammaren biföll dessa avsigelser.

Tredje vice talmannen meddelade att *Dan Ericsson* (kd) anhållit om att bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen fr.o.m. den 4 september.

Kammaren biföll denna anhållan.

2 § Meddelande om svar på skriftliga frågor under sommaruppehållet

Tredje vice talmannen meddelade att ett meddelande om svar på skriftliga frågor under sommaruppehållet delats ut till kammarens ledamöter

3 § Meddelande om bordläggningsplenum

Tredje vice talmannen meddelade att ett meddelande om bordläggningsplenum *tisdagen den 4 juli kl. 12.00* delats ut till kammarens ledamöter.

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarens ledamöter:

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU20
Justitieutskottets betänkande 1999/2000:JuU22

*Fortsatt giltighet av
lagen om tillfälliga
bestämmelser i fråga
om tillstånd att sända
lokalradio*

6 § Fortsatt giltighet av lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU12
Fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga
om tillstånd att sända lokalradio.

Anf. 1 OLA KARLSSON (m):

Fru talman! När Sverige behöver nya företag och nya arbetsplatser vill majoriteten i den här kammaren förlänga den lag som förbjuder nya företag och nya arbetsplatser i radiobranschen. När vi över alla partigränser med rätta förfasar oss över hur förtryckarregimer i andra länder stänger radiostationer som tillhör oppositionen, vill majoriteten i den här kammaren förlänga den lag som förbjuder nya röster och nya radiostationer här i Sverige.

När förmyndarna talar här i kammaren tillåts inga fler röster i radio. Då tillåts inga fler radiostationer.

Vi moderater slåss tillsammans med Folkpartiet liberalerna för fria radiostationer. Vi slåss för fristående radiostationer som är fria och obundna och som inte via skönhetstävlingar binds upp i fråga om vad som får sändas och vad som inte får sändas. Vi slåss för radiostationer som inte binds till ett beroende av den politiska makten.

Vi arbetar och kämpar för en radio som är beroende av lyssnarna och oberoende av Marita Ulvskog. Majoriteten i den här kammaren verkar arbeta för motsatsen: en radio som är beroende av det politiska systemet och oberoende av lyssnarna.

Det finns, fru talman, skäl att något påminna sig historien om de fria radiostationerna. Fram till 1993 var det förbjudet med privata, reklamfinansierade radiostationer. Då införde den dåvarande borgerliga regeringen möjligheten att starta och driva privata, reklamfinansierade lokalradiostationer.

Beslutet visade sig bli en succé. Drygt 80 stationer startade, och lyssnarna har ställt sig mycket positiva till dem. Över två miljoner människor lyssnar regelbundet till de här stationerna.

Men direkt efter maktövertagandet 1994 kom krav om att stoppa den fria radion. Då lades det första förslaget om stopplag fram. Tack vare moderater och folkpartister kunde lagen då vilandeförklaras under ett år.

Under det året som stopplagen vilade startades 26 nya radiostationer. Om jag har räknat rätt är 25 av dem fortfarande i drift. Det är 25 stationer som hade varit tysta i dag om majoriteten då hade fått sin vilja igenom. 25 röster färre hade hörts i det svenska radiolandskapet.

De områden som då hade saknat alternativ radio är Blekinge, norra Bohuslän, trestadsområdet, Skövde, Mora-Sälen, Hudiksvall, Örnsköldsvik, Södertälje, Varberg, västra Småland och Gotland. De hade inte haft en fri radio i dag om majoriteten då hade fått sin vilja igenom.

Frågan om stopplagen handlar egentligen om hur mycket politiken ska styra över medierna. Vill vi ha medier som står fria från politiken, som är oberoende av statsmakten, som är oberoende och därmed vågar granska också den politiska makten? Eller vill vi ha en radioform som binds upp genom skönhetstävlingar, genom administrativa granskningar, genom tillståndsprövningar vid förändring av ägande och programinnehåll – en radioform som därmed riskerar att bli anpasslig och inte vågar ifrågasätta makten?

Vi moderater vill ha fri radio. Vi vill ha en radioform som är oberoende just av den politiska makten, som vågar ifrågasätta och som inte behöver anpassa sitt musik- eller programutbud efter de rådande politiska trenderna, utan efter vad lyssnarna faktiskt väljer att lyssna till. Man genomför ju lyssnarundersökningar och annat.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen och konstaterar att stopplagen har gällt alltför länge. Den har hindrat många nya röster i etern. Jag hoppas att den tekniska utvecklingen nu snabbt går framåt, så att den här typen av stopplag bli obsolet när vi själva, genom bredbandsförbindelser och Internetuppkopplingar enkelt, billigt och smidigt kan ta in tusentals radiostationer från hela landet, hela Europa och stora delar av världen utan något politiskt förmynderi.

Anf. 2 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Jag har inte varit med så länge i det här gamet, men jag förstår att det här ärendet är ett slags favorit i repris. Det är en vana, eller kanske hellre ovana, för riksdagen att hela tiden förlänga den s.k. stopplagen. Allt görs i avsikt att förhindra att de radiofrekvenser som finns tillgängliga också blir tillgängliga för sändning. Samtidigt verkar det inte bekymra majoriteten att den gång på gång hindrar en ökning av yttrandefriheten.

Det är så som Ola Karlsson sade, att yttrandefriheten ändå ökar markant genom Internet och andra medier. Det är väl så. Där finns inte någon statlig insyn eller kontroll. Jag kan erkänna att det finns delar i Internet och liknande medier som gör en något bekymrad. Men det är än mer bekymmersamt att det i sex år har funnits en stopplag och att den uppenbarligen kommer att finnas i något år till. Det är en stopplag mot ytterligare möjligheter för oss radiolyssnare att få en ökad variation.

Jag har läst och tagit del av några tidigare debatter, men jag ska inte upprepa alla argument utan bara nämna några nyckelfraser: förbud för nya radiostationer, inskränkningar i yttrandefriheten, mångfald, konkurrens, etableringsfrihet, Lagrådets tidigare avstyrkande av stopplagen, etc. Ola Karlsson har ju preciserat en del av detta.

Det som kommer sedan, dvs. efter stopplagen, debatterade vi för några månader sedan. Jag gissar att det inte är någon större idé att ta upp

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Fortsatt giltighet av
lagen om tillfälliga
bestämmelser i fråga
om tillstånd att sända
lokalradio*

den diskussionen igen. Den som vill få argument för och emot skönhets-tävlingar, kontraaktioner osv. kan ta del av protokollet från den 11 april i år. Där och av sammanhanget i dag framgår med all önskvärd tydlighet skiljelinjerna mellan det socialistiska tänkandet och det liberala.

Den liberala linjen sätter friheten, mångfalden, konkurrensen och konsumenten främst. Politikens uppgift är att skapa bästa möjliga förutsättningar för det. Mot detta står den socialistiska linjen, som sätter den politiska kontrollen främst och där enskilda aktörer får vara med i den utsträckning som de fullgör de roller som politikerna tilldelar dem.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 3 KENTH HÖGSTROM (s):

Fru talman! Det här är alltså femte gången som jag är med och debatterar frågan om den kommersiella lokalradion i den här kammaren. Det är således inte bara en favorit i repris utan möjligen också en följetong. Den har pågått längre tid än vad jag kan överblicka.

Den borgerliga oppositionen – eller rättare sagt Moderaterna och Folkpartiet – påstår att vi socialdemokrater och, som de säger, den socialistiska majoriteten vill begränsa yttrandefriheten och inskränka mångfalden i Sverige. Nu är det emellertid så att vi har att diskutera en proposition som möjliggör ökad mångfald. Men den har Ola Karlssons och Lennart Kollmats partivänner vilandeförklarat.

Om propositionen hade antagits av kammaren den 11 april hade vi nu kunnat lämna över 20 nya tillstånd till lokala företag som hade eftersträvat mångfald och varit lokalt förankrade i de regioner som stationerna skulle ha funnits i. Nu har ni vilandeförklarat detta.

Det är alltså ni som har inskränkt yttrandefriheten. Det är ni som har inskränkt mångfalden. Det är ni som har begränsat möjligheterna för nya företag att starta – inte vi.

Ingvar Svensson från Kristdemokraterna sade här i kammaren den 11 april att detta är en politik som ligger på gränsen till sandlådenivå. Han riktade sig då till moderaterna. Den gången underströk jag att jag delade den åsikten.

Jag menar att Ola Karlssons tes går att testa. Vore det så att de olika 23, 24 eller 25 stationerna som senast auktionerades ut var av den art som han påstår, dvs. att de hade bidragit till mångfalden, varit lokala till sin karaktär och skapat nya arbetsplatser – då hade säkert det argumentet kunnat föras fram med viss bravur.

Tyvärr är det inte så. Merparten av dessa stationer är rikstäckande nätverksradiostationer, som inte har bidragit till några anställningar att tala om. Ingen enda av de senast utauktionerade är lokala till sin karaktär utan ingår i de riksnätverk som byggs upp av fyra stycken mer eller mindre monopolliknande företag. Det har inte bidragit till mångfalden i Sverige, snarare till enfalden.

Detta bevisas av den rapport som kom häromveckan. Undersökningen som redovisas där är utförd av Kungl. Tekniska högskolan i Stockholm på uppdrag av Sveriges musikkompositörer. I rapporten konstaterar man att musikutbudet visserligen har ökat men att det är samma låtar som spelas om och om igen. Man exemplifierar detta på ett utomordentligt sätt. Jag ska läsa ur rapporten: Det totala antalet spelningar på

Mix Megapol under 1999 var 153 031 stycken. Men antalet låtar var bara 762, vilket innebär att varje låt i genomsnitt spelades 201 gånger.

När Mix Megapol startade 1995 spelades lika många stycken som nu, men de spelades betydligt färre gånger, drygt 2 000 gånger.

Samma tendens finns i alla rikstäckande nätverksradiostationer, och samma tendens finns även i Sveriges Radios P3 och P4. Man försöker göra musikutbudet smalare och mer lättsmält. Det här är en allvarlig tendens. Det handlar ju inte om att öka mångfalden, utan det handlar i hög grad om att fånga lyssnarna under mycket kort tid för att försöka få dem till sin station.

Jag har inget emot att man här i kammaren diskuterar möjligheten att etablera en kommersiell riksradio, eller ett par stationer. Men vi ska ju diskutera kommersiell *lokal* radio. Och en sådan är ju till sin karaktär just lokal.

Vi har väldigt få kommersiella lokalradiostationer – tyvärr. Vi skulle behöva betydligt fler, precis som man har i USA, i Frankrike, i Storbritannien – ja precis som man har i de allra flesta länder vi kan jämföra oss med. Man har lokala tillstånd som utges till lokala stationer. De är inte rikstäckande eller nätverksuppburna. Däremot kan man givetvis diskutera om Sveriges Radio ska få konkurrens på riksnätet. Men det är en helt annan fråga, som inte har aktualiserats i den här propositionen.

Propositionen har lett till dels en vilandeförklaring, dels vårt krav om att förlänga stopplagen.

Jag ska fråga Ola Karlsson om han kan verifiera sitt påstående från inledningsanförandet. Hur många av de 24 senast utauktionerade stationerna är uppburna av särskilda företag och har skapat en lokal sysselsättning på sina respektive orter?

Jag vill också ställa en annan fråga till Ola Karlsson. Har Ola Karlsson tagit del av den vetenskapliga rapport som kom häromveckan?

Jag yrkar alltså bifall till förslaget om en förlängning av stopplagen. Jag hoppas att vi under den tiden kan hitta nya, konstruktiva grepp tillsammans med andra partier som också vill öka mångfalden i Sverige.

Anf. 4 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Först till frågan om antalet företag och antalet arbetsplatser. Det är i formell mening 25 företag som nu driver radiostationer som inte hade funnits om majoriteten hade fått sin vilja igenom redan från början.

Jag har inte siffrorna med mig, men om jag minns rätt finns det mellan 18 och 20 arbetsplatser inom dessa 25 formella företag – med reservation för glömska. Det handlar om ett antal arbetsplatser, ett antal företag och ett antal röster i radion som har tillkommit – trots socialdemokraterna, inte tack vare dem.

Den här debatten handlar väldigt mycket om vad mångfald är. Vem avgör vad som är mångfald? Man kan ju fråga lyssnarna på Gotland, i Blekinge eller norra Bohuslän om de tycker att mångfalden har ökat eller minskat genom de fria radiostationer som Kenth Högströms partikamrater ville stoppa.

Tittar man på lyssnarundersökningarna, ser man att det är solklart – många av lyssnarna väljer de nya, fria radiostationerna. De kan välja själva, eftersom det kom nya stationer. Kenth Högström vill inte låta dem

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Fortsatt giltighet av
lagen om tillfälliga
bestämmelser i fråga
om tillstånd att sända
lokalradio*

*Fortsatt giltighet av
lagen om tillfälliga
bestämmelser i fråga
om tillstånd att sända
lokalradio*

välja själva. Kenth Högström vill vara förmyndare åt dem. Det är inte vi i riksdagen som ska avgöra vad som är mångfald för de enskilda lyssarna. Det klarar de själva.

Anf. 5 KENTH HÖGSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Mångfald i etern är något som varje lands regering eller riksdag bestämmer reglerna för – så även vi. Vi önskar en mångfald. Vi önskar många lokala radiostationer som ger ett mångfasetterat och pluralistiskt utbud till Sverige. Vi vill ha en stark och från staten oberoende riksradio, en *public service*-radio, som garanterar att hela Sverige tar del av ett nyhetsutbud och ett musikutbud som vi anser vara kvalitativt.

Men den lokala kommersiella radion som vi gärna ser etableras på många ställen har i dag inte en chans, därför att de radiostationer som är etablerade har etablerats med hjälp av penningen, med hjälp av höga auktionsinropspriser, genom nätverksbyggande. Och eftersom jag satt på Stockholms Auktionsverk den dagen som dessa stationer auktionerades ut, vilket Ola Karlsson redogjorde för, vet jag att merparten, nästan alla, ropades in av tre företag, i och för sig via bulvaner, juridiskt komplicerade bulvanförbindelser där man upplät en penningpåse till någon enskild person som dagen efter sålde sitt tillstånd till dessa riksnätsorganisationer. Det var alltså en ren underminering av den proposition som Birgit Friggebo lade fram i riksdagen i syfte att skapa mångfald. Vi fick i stället en monopolliknande riksnätverksradio. Det var inte meningen. Jag kan aldrig tänka mig att Birgit Friggebo hade det syftet när hon lade fram den propositionen i kammaren 1993. Men effekten är densamma.

Anf. 6 OLA KARLSSON (m) replik:

Fru talman! Kenth Högström konstaterar att med mångfald så är det många stationer. För mig är mångfald också att stationerna själva får avgöra programinnehåll och ägande och själva forma sin radio, inte att vi från den politiska nivån styr utbudet och formerna för dem.

Det är intressant att höra att när Kenth Högström talar om riksradien så talar han om stark och oberoende. Men när han talar om den radio som borde vara oberoende, den som inte finansieras med licensmedel som uttaxeras med tvång härifrån riksdagen, då tar han inte ordet oberoende i sin mun, utan då handlar det om en stark politisk styrning, om att det är politiken som ska avgöra innehåll, programformer och annat. Det är ju den radio som är reklamfinansierad, som är privatägd och som är fristående från politiken som borde vara just oberoende att forma sin egen verklighet.

Tänk om vi skulle översätta Kenth Högströms resonemang till tidningsvärlden, att det är politiken som ska avgöra innehållet och formatet för de olika tidningarna. Jag tror inte att någon i den här kammaren skulle vilja ha ett sådant samhälle. Men på radio- och TV-sidan argumenterar majoriteten friskt för en stark politisk styrning av formatet.

Anf. 7 KENTH HÖGSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Nej, det är naturligtvis inte så som Ola Karlsson påstår, att vi från majoritetens sida skulle vilja ha en ökad politisering och styrning av radio, TV eller tidningar. Tryckfrihetsförordningen, yttrandefri-

hetsgrundlagen och alla de grundlagar som reglerar detta område är för oss heliga, och jag tror att de är det för de flesta i den här kammaren.

Med andra ord måste politikerna i stället se till att de frekvenser som vi har till förfogande inom detta frekvensområde ställs till de företags förfogande som är lokala till sin karaktär och som vill spegla sin region och sitt lokala förhållande. Det är alltså rimliga krav som vilken politisk kammare som helst kan ställa på sitt frekvensutrymme. Sedan lägger sig inte politikerna i.

Jag noterade av Ola Karlssons svar på min fråga att de 25 företag, alltså de juridiska personerna, som ropade in de 25 frekvenserna sedermera har gått ihop och blivit nätverk. Det finns inga företag, Ola Karlsson, utan vi har ökat riksnätverksbyggandet, vi har ökat monopoltendenserna, och vi har ökat enfalden i etern genom detta i stället för att öka mångfalden som jag tror att en stark majoritet i denna kammare vill.

Min fundering, Ola Karlsson, är: Varför envisas ni med att obstruera en möjlighet att bevisa vår propositions möjligheter? Jo, ni är rädda för att en lokal, vital och pluralistisk radio ska innebära precis motsatsen till det som Ola Karlsson har förkärlek för, nämligen enfald i etern.

Anf. 8 KENNETH KVIST (v):

Fru talman! Kenth Högström har enligt min mening på ett utomordentligt klokt och väl avvägt sätt försvarat majoritetens ståndpunkt. Jag vill emellertid foga till några ytterligare saker.

När Ola Karlsson går på som värst lever han verkligen upp till den gamla, utslitna och kända historien om politikern i vars manus partikansliet har skrivit: Argumenten är svaga, höj rösten.

Ola Karlsson säger att när Sverige behöver jobb kommer man med en stopplag, att man vill förbjuda nya röster genom en stopplag och att man vill hindra att det finns en radio oberoende av Ulvskog genom stopplagen.

Det är ju Ola Karlssons eget agerande, tillsammans med Folkpartiet, som försätter oss i situationen att stopplagen bör förlängas, därför att om vi nu inte förlängde stopplagen så skulle ju de möjliga frekvensutrymmen som skulle säljas ut enligt de nya regler som föreslås i propositionen säljas ut enligt de gamla reglerna, eftersom Ola Karlsson *et consortes* har sett till att detta är vilande. Därigenom är det ju Ola Karlsson, som Kenth Högström mycket riktigt påpekar, och hans moderater med stöd av Folkpartiet som ju förlänger denna pina, så att säga, eller förhindrar att det blir fler lokalradiostationer.

Fru talman! Ola Karlsson älskar att använda uttrycket att han är för fri radio. Men vad är det som säger att en folkrörelse som söker ett tillstånd men som kanske inte har mycket pengar men har ett bra idéinnehåll och verkligen vill öka mångfalden med t.ex. en kanal som kanske har en frireligiös karaktär eller som kanske vill rikta in sig på idrottsrörelsen eller något annat skulle vara mera ofri därför att den inte har lika mycket pengar som Stenbeck och andra och att Stenbeck skulle representera friheten? Det är en argumentation som säger att frihet är det som styrs enbart av pengar, medan det för vilket man för fram andra krav och andra idéer är ofritt. Det är en i sanning märklig argumentation.

Fru talman! Vi har ju nu radiostationer som har fått sina tillstånd genom den rent kommersiella metoden. Då måste man ställa frågan: Om de

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Fortsatt giltighet av
lagen om tillfälliga
bestämmelser i fråga
om tillstånd att sända
lokalradio*

nu är så väldigt fria, varför hör man inte talas om dessa stationer i samhällsdebatten? Varför har dessa stationer, som är så fria och mångfaldsfrämjande, inte granskat makthavare eller andra missförhållanden i samhället? Det är ju snarast det gamla Sveriges Radio som håller på med en sådan granskande verksamhet.

Jo, det är därför att man hela tiden vill smeka medhårs, att man vill föra till torgs ett ensidigt musikutbud. Det är i huvudsak som Kenth Högström har visat med hänvisning till en vetenskaplig undersökning ett likriktat och strömlinjeformat musikutbud och sedan korta nyheter av lokal karaktär som ska ursäktas att man ändå kan kallas lokalradio. Men det förs inte mycket av någon granskande journalistik eller ges några kritiska analyser av någon som har tillfört samhällsdebatten särskilt mycket. Det vore bra om det vore så, men så är det inte därför att det är just de här, av *en* anledning drivna nätverksorganisationerna som så eftertryckligt dominerar hela marknaden. Det är alltså ganska mycket fraser och nonsensargument som vi får höra från moderat håll när vi granskar detta i sak.

Det är därför tråkigt att konstatera att genom den här varianten av s.k. filibusterpolitik tvingas vi, för att den lagstiftning som riksdagens majoritet vill se förverkligad på området ska ha någon effekt, att förlänga stopplagen ytterligare en period.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

7 § Ändringar i arvodeslagen

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU22
Ändringar i arvodeslagen (förs. 1999/2000:RFK2).

Anf. 9 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Som ensam liten motionär i den här frågan skulle man kanske få känslan av att vara totalt ensam – ensam om ståndpunkten att vissa arbetsuppgifter i riksdagen ska arvoderas extra, ensam om att tycka att politiker inte ska sätta sina egna arvoden. Det är ju detta som KU:s betänkande nr 22 handlar om.

Det är alldeles riktigt att jag är ensam av 349 riksdagsledamöter om att tycka så här. Och det må så vara. Det är självklart inte så populärt bland kollegerna, det har jag förstått de senaste veckorna i korridordiskussionerna.

Men det har inte fått mig att ändra åsikt. Jag känner mig inte ensam i den här frågan. Landet består ju inte enbart av 349 riksdagsledamöter.

Jag försöker som politiker, oavsett vilken politisk nivå det handlar om, att hålla en linje i mina åsikter och mitt agerande. Här har jag min linje. Den driver jag i dag, och den driver jag i de politiska uppdrag jag har i hemlandet, Dalarna.

Jag ansåg då jag skrev motionen, och jag anser fortfarande, att i uppdraget som riksdagsledamot som i dag arvoderas med 38 000 kr i månaden ska vissa arbetsuppgifter ingå. I de uppgifter och uppdrag som diskuteras i detta betänkande finns sådana uppdrag.

Jag anser nämligen att om man exempelvis sitter i den nya riksdagsstyrelsen kommer det arbetet att utföras på den tid som man bör vara här i huset.

Jag vill göra alla uppmärksamma på och påminna om hur tongångarna gick då medierna för några år sedan gjorde en s.k. granskning av vad vi riksdagsledamöter gjorde, hur många gånger vi varit i talarstolen, hur många gånger vi interPELLERAT, motionerat och ställt frågor, som varje ledamot gjort.

Jag har därmed inte sagt att dessa uppgifter är ett mått på hur hårt var och en arbetar. Men då den här undersökningen presenterades – jag tror att det var i Dagens Nyheter – kommenterade vissa ledamöter just med uppdrag i direktionen att man arbetade där och inte hann med övrig verksamhet. Hinner man nu med bättre för att man arvoderar de nya uppdragen? Knappast.

Kommentaren att direktionsjobbet tog tid och tar tid var det ingen som ifrågasatte. Alltså kan man dra slutsatsen att det är rätt naturligt att en ledamot som kommer att hamna i den nya riksdagsstyrelsen inte hinner att vara lika aktiv på andra områden som ledamöter som inte är med.

Den ledamot som inte är med kanske ägnar sin tid – och kanske ännu mer tid – åt andra också viktiga arbetsuppgifter som man har som riksdagsledamot. Det ena arbetet ger x kronor, kanske 5 700 kr i extra arvode per månad. Det andra arbetet ger inget arvode. Jag tycker att det här är fel, och därav min motion. Jag tycker också att höjningarna är en bra grund för folk som vill öka på politikerföraktet och prata om det.

Jag menar att om jag är vald som riksdagsledamot har jag ett arvode där jag förutsätts och förväntas göra saker och ting. Jag förutsätts vara här ett visst antal timmar i veckan, självklart kopplat till uppdrag också på hemmaplan och på andra orter i landet.

Det finns också en förlängning när det gäller det här betänkandet. Det är uppdrag som utförs under riksdagsveckorna och som finns, om uttrycket tillåts, utanför huset. Jag har själv haft ett sådant uppdrag. Det var välbetalt, och jag blev förvånad när jag fick uppdraget att det över huvud taget fanns ett stort arvode för uppgiften. Det är en fråga som inte kommer med i det här betänkandet, men som berör riksdagsområdet. Vi vet också att det finns en klar hierarki i utnämningen till många av de uppdrag som nu ska arvoderas.

Fru talman! Jag tycker också att man får en aning fadd smak i den politiska munnen då vi politiker själva ska bestämma om våra egna arvoden. Jag beklagar att inte den s.k. Arvodesnämnden som sätter våra riksdagsarvoden också har fått den här frågan. Ett beslut där skulle ha känts betydligt mera rätt. Nu kan det i princip vara ledamöter som har varit med och utrett frågan och som föreslår arvoden si eller så som sedan kommer att uppbära nämnda arvoden. Det känns inte bra – inte för mig. Andra må tycka annat. Men det ändrar inte min inställning. Att vi politiker sätter våra egna löner och arvoden är något som i alla fall för mig tar emot kraftigt. Andra må som sagt ha lättare att göra det. Men det hjälper inte mig.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Ändringar i
arvodeslagen*

Fru talman! Det kliar förstås i fingrarna att yrka bifall till min motion K29. Men eftersom jag representerar ett parti som inte begär rösträkningar i vad som ibland kallas onödiga röstningar avstår jag från att yrka något. Men min mening och min uppfattning är klar. Förutom vad jag har sagt i dag finns mina åsikter i min motion. Tack!

Anf. 10 PÄR AXEL SAHLBERG (s):

Fru talman! Jag visste inte riktigt säkert var Rolf Gunnarsson skulle hamna, så jag begärde ordet för att tillstyrka betänkande KU22.

Jag tycker att det av flera skäl finns anledning att diskutera vad det innebär att vara riksdagsledamot. Jag ser framför mig för oss som politiker – på både riksnivå och nationell nivå men även andra nivåer – att vårt uppdrag mer och mer kommer att handla om att bli ett slags demokratins, politikens och samhällets vägledare, guider. Vi behöver föra information vidare och finnas till hands för människor som undrar över ett alltmer komplext beslutsfattande i världen, Europa och Sverige. Därför tror jag att vi behövs, och det känns motiverat att för en tid få finnas i det här sammanhanget.

Jag tycker också att jag ser att vår olikhet ger olika betoningar i jobbet. Därför tror jag att det är bra att vi är 349. Vi representerar en mångfald, apropå den tidigare debatten. Vi har också olika typer av kontakter. Jag tycker också att det jag ser gör mig imponerad av hur människor arbetar och hur olikheten därmed slår igenom.

I det här betänkandet som KU nu levererar efter beredning i riksdagen i övrigt stramas systemen upp. Man får ett mer procentuellt förhållande till arvoden. Man behöver inte hamna i lägen där man gör stegvisa förändringar, utan det blir en allmän uppstramning av systemet.

När det sedan gäller ersättningarna är det en del av oss som har uppdrag i huset, en del utanför huset, en del arvoderade och en del inte arvoderade. Jag välkomnar Rolf Gunnarssons kamp i den här frågan, och jag tycker att den är både hedervärd och riktig. Det innebär inte att jag är helt klar över att slutsatserna är de rätta. Jag tror att det blir väldigt svårt att skapa den här typen av rättvisa. Men de som på ett särskilt sätt har ett inflytande över hur sådana här nomineringar och fördelningen av uppdragen sker måste vara väldigt försiktiga, för att det inte ska uppstå en situation där olika klasser av riksdagsledamöter skapas. Jag tror samtidigt att det är rimligt att på det här sättet göra en procentuell värdering av de olika uppdragen.

Rolf Gunnarsson är ensam som motionär, men det är angelägna frågor han tar upp. Jag tycker att den här debatten måste utvecklas på olika sätt framöver. Rättvisa är komplicerat, och i det här fallet handlar det ganska mycket om att vi måste värdera både oss själva och andra efter de olika kapaciteter som människor har. Om det finns administrativa talanger som kan utveckla arbetet i samband med riksdagsarbetet är det kanske helt rätt att de använder sin tid och tjänst där, medan andra har andra talanger. Vad det till slut innebär i lönekuvertet kan man alltid fundera över, men jag tycker att den linje som KU nu har ställt sig bakom är rimlig.

Anf. 11 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Jag tackar Pär Axel Sahlberg för ordet ”kamp”. Jag vet inte om det är någon riktig kamp, men det är i alla fall en åsikt som jag framför i den enskilda motionen.

Jag kan instämma i att vi behövs; det behövs självfallet en riksdag. Det är ingen diskussion om det. Hur många vi sedan ska vara kan vi diskutera en annan gång – det finns olika åsikter. Jag hade själv en motion om en sänkning med 100 ledamöter, men det är en annan fråga.

Jag tänkte ställa några frågor till Per Axel Sahlberg som jag funderar på. När ni har räknat på det här, vad har ni kommit fram till att kostnaden är för de nya arvodesbestämmelserna? Det skulle vara intressant att veta.

Har Sahlberg som socialdemokrat funderat på det här med den fadda smaken i munnen, som i alla fall jag får när politiker själva ska sätta sina egna arvoden? Hade det inte, som jag sade i mitt anförande, varit mer rumsrent att frågan skjutits till Arvodesnämnden och att man där gjort en rimlig bedömning av vilka arvoden som ska utgå? Det skulle i alla fall ha känts lättare för mig att acceptera det.

Sahlberg kan naturligtvis bara svara för Socialdemokraterna, men jag vill ändå fråga: Har ni flera uppdrag i byråldorna som vi ska arvoda i nästa steg? Jag ska inte ställa frågan till utskottet, för Sahlberg kan naturligtvis bara svara för sitt parti när det gäller vad som finns i de olika byråldorna.

Det är tre funderingar som jag har.

Anf. 12 PÄR AXEL SAHLBERG (s):

Fru talman! Jag blir svaret skyldig på frågan om kostnaden avseende kronor och ören. Däremot tror jag att det framgår ganska tydligt, när Rolf Gunnarsson läser betänkandet och även det som ligger till grund för det, att detta i hög grad är ett slags anpassning till de befintliga, redan beslutade arvoden. Sedan kan man diskutera, som Gunnarsson gör, om det är rätt och rimligt.

När det gäller frågan om vem som ska besluta brukar Anders Björck säga att riksdagens ledamöter är oförmögna att besluta i de egna frågorna. Det är hans erfarenhet efter 30 år. Jag har inte så många år, men det ligger en del i det.

Jag tycker att detta innebär att vi flyttar över ansvaret till Arvodesnämnden, efter de principer som nu baseras på procentandelar av riksdagsledamotsarvodet, och att riksdagen själv samlar sig till ett slags viktning och beräkning av de olika uppdragen. Det är inte så orimligt.

Rolf Gunnarsson frågar också om vi har mer i byråldorna. Jag vet inte – i min byrålåda finns det väldigt mycket papper. I den här frågan finns det nog några både verksamheter och delegationer och annat som inte riktigt är med i systemet, så jag skulle inte vilja stå här och säga att vi har satt punkt. Det finns mer, men inte i det avseendet att vi ska bredda ett slags privilegierad grupp av riksdagsledamöter som ska ha mer lön. Det handlar om att vi helt enkelt värderar det gemensamma arbete vi gör.

Jag är ganska nöjd, och jag tycker att många fler skulle vara det och inse att det finns uppdrag som ibland betalas. För det mesta är det sådant som naturligt ligger med i uppdraget. Jag tycker att det är ganska väl vägt i det här förslaget.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Ändringar i
arvodeslagen*

Anf. 13 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Jag tycker att det är en etisk fråga, oavsett vad Anders Björck säger och hur många år han har i riksdagen. Det här är vad jag tycker efter mina år här. Jag tycker fortfarande att det är en etisk fråga, att vi inte ska sätta våra egna arvoden. Där kanske vi har samma åsikt.

Frågan om kostnaden letade jag efter i går när jag hade fått en förfrågan av en tidning om vilken årskostnaden var för det här. Jag hade inte svaret då. Det var en lite ful fråga från mig till Sahlberg eftersom jag hade svaret själv. Jag ställde frågan bara för att jag undrade om ni i utskottet har funderat på kostnaden eller om ni har tagit det här in blanco. Jag kan då upplysa utskottet och Sahlberg om att årskostnaden är 1,4 miljoner.

Anf. 14 PÄR AXEL SAHLBERG (s):

Fru talman! Den siffran säger väldigt lite i förhållande till det som är frågan. Den fråga som är mer relevant är naturligtvis om detta kostar si och så mycket mer, och då är det inte den summa som Gunnarsson nämner utan den totala kostnaden, som redan finns i systemet. Jag har då ställt mig bakom det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

*Mervärdesskatt vid
överlåtelse och
nyttjande av
fastigheter, m.m.*

8 § Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU21
Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m. (prop. 1999/2000:82).

Anf. 15 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! I detta betänkande föreslås ändringar i regelsystemet för frivillig skattskyldighet vid uthyrning av verksamhetslokaler. I propositionen och även i betänkandet står det att ändringarna syftar till att minska administrativa och rättsliga problem.

Frivillig skattskyldighet får medges endast om uthyrningen görs till hyresgäster som bedriver verksamhet som medför skattskyldighet eller återbetalningsrätt enligt mervärdesskattelagen. Det bibehålls i detta betänkande.

Den metod som för närvarande finns för att korrigera den ingående skatten för kostnaden för ny-, till- och ombyggnad av en fastighet föreslås ändras. För närvarande finns det två sätt att göra de här korrigeringarna. Ett gäller sådana fastigheter som omfattas av frivillig skattskyldighet, och ett gäller alla fastigheter, inklusive dem som omfattas av frivillig skattskyldighet. I det ena fallet är det återföringsregler som gäller, och i det andra fallet är det jämningsregler.

Nu föreslås i detta betänkande att återföringsreglerna ska tas bort och fullt ut ersättas av jämningsregler.

Om syftet med propositionen och betänkandet verkligen vore att minska de administrativa och rättsliga problemen borde det här förslaget ha fått en helt annan utformning. Som Lagrådet mycket riktigt skriver är mervärdesskattelagen redan i dag en mycket komplicerad lagstiftningsprodukt både materiellt och redaktionellt. Inte minst i formellt hänseende är lagen i starkt behov av översyn, anser Lagrådet. Man menar dessutom att behovet härav ökar för varje ändring som är så pass omfattande som den nu aktuella. De största problemen lär orsakas av de nya jämningsreglerna, som kommer att skapa stora problem, inte bara för skattemyndigheterna utan även för fastighetsägarna.

Vad borde man då ha gjort för att verkligen uppfylla syftet, dvs. att få klarare och enklare regler? Jo, man skulle ha infört en generell skattskyldighet för uthyrning av lokaler, dvs. inte fastigheter som upplåts för bostadsändamål. I övrigt skulle man alltså ha haft en generell skattskyldighet. Jag tror att det finns en total enighet om att detta vore det riktiga.

Anledningen till att man inte genomför detta är att vissa ideella föreningar skulle drabbas av vissa kostnadshöjningar. Utredningen som handlade denna fråga hade tyvärr inte med dem som referensgrupp, och om den hade haft det tror jag att frågan kunde ha varit löst redan nu.

Det går att lösa detta genom riktade bidrag till de ideella föreningarna. De skulle kompensera för den extrakostnad som en moms skulle ha inneburit. Det är inte så att det skulle ha inneburit 25 % i kostnadsökningar. Samtidigt ökar ju avdragsmöjligheten för ingående moms. Var den reella kostnadsökningen skulle hamna kan man säkert diskutera. Men det skulle kunna gå att lösa genom riktade bidrag.

De andra verksamheter som också skulle drabbas, dvs. icke-momspliktig verksamhet som tandläkare och vissa läkarmottagningar, skulle också kunna gå att ordna till. Det finns redan i dag långt gångna planer på att införa tandläkeriverksamheten inom momssystemet. I ett sådant läge skulle inte heller det vara något problem.

Vi var på skattemyndigheten i Luleå. Där kom det spontant upp en fråga om vad man såg för problem med dagens skattelagstiftning rent generellt och inte bara när det gällde mervärdesskatt. Då lyfte man fram en fråga. Det var de nuvarande återföringsreglerna vid frivillig uthyrning. De nuvarande reglerna sågs som så komplicerade och tog så mycket tid av den granskande personalen och revisorerna att det var ett problem.

Det sades dessutom att man för att över huvud taget få det att löpa och fungera rent servicemässigt och på annat sätt struntade i vissa av reglerna. Det gjorde man dels som en service till företagen, dels för att man skulle kunna syssla med mer viktig verksamhet, som man uttryckte det. Man följer inte fullt ut gällande lagstiftning därför att den är för komplicerad. Då ska vi vara medvetna om att den svårighetsgrad som nuvarande regelsystem har inte är någonting mot den svårighetsgrad som vi nu inför med dessa jämningsregler.

Först och främst krävs det att man ska spara handlingar i 17 år. I betänkandet säger man att det inte är så farligt. Man måste ändå spara på dem i samband med vissa reavinstberäkningar. Jag är inte så säker på det. Det är naturligtvis ett jättestort problem att det finns en obligatorisk skyldighet att spara på handlingar i 17 år.

En ytterligare sak som är väldigt intressant är att konstatera att för ungefär en vecka sedan anordnades ett seminarium av en av de stora

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Mervärdesskatt vid
överlåtelse och
nyttjande av
fastigheter, m.m.*

revisionsbyråerna, en av dem med dubbelnamnen som är så svåra att uttala. Där sade de inför alla åhörare att detta är en av de mest konsultvänliga lagstiftningarna på mycket länge.

Vad ger ni för det på en skala från ett till tio, alla ni som talar om förenklingar av skatteregler? De borgerliga partierna har under många år skrikit på förenklade skatteregler och förenklad skattelagstiftning. Var är ni nu? Nu ställer ni er bakom en lagstiftning som av konsulterna själva betecknas som den mest konsultvänliga lagstiftningen på mången tid.

Vi anser naturligtvis att detta borde gå tillbaka och att man fick en generell skattskyldighet. Det hade på alla sätt uppfyllt de krav man har, dvs. det syfte som var med förenklingar. Nu hamnar man i en helt omöjlig situation. Jag yrkar bifall till reservationen.

Jag vill också varna för att det inte är slut med detta när det gäller problemen för rörelselokaler. Det kommer att dyka upp ytterligare ett där vi kommer att behöva ändra lagstiftningen. Då kanske man kan ta detta samtidigt.

I den nya ekonomin är det väldigt många som bedriver sin verksamhet i den egna fastigheten, i det egna hemmet. Det behövs kanske stora ombyggnader för att det ska fungera. Får de avdrag för den ingående moms? Nej, det får de inte. Det får de inte ens om den delen i den egna fastigheten är avskild. Inte ens då har man rätt att dra av den ingående moms.

Det här visar att man inte har tänkt färdigt på hela området. Därför borde förslaget skickas till regeringen. Man borde lägga fram ett helt nytt förslag där man har en generell skattskyldighet och också tar hänsyn till övrig rörelse- och näringsverksamhet som bedrivs i egna lokaler.

Det är någonting för moderaterna och Marietta de Pourbaix-Lundin att fundera på. De vill i alla lägen ha större avdrag för arbetsrum i bostaden. Här har ni inte tänkt färdigt.

Jag yrkar bifall till reservationen.
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 9.55 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 10.00 då miljöminister Kjell Larsson skulle lämna information från UNEP:s globala miljöministerforum i Malmö.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.00.

Anf. 16 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! UNEP:s miljöministermöte i Malmö handlade om allas vår gemensamma framtid. Vad tänker vi på när vi tänker på framtiden? Tänker vi två timmar framåt i tiden kanske vi tänker på vad vi ska äta till lunch. Tänker vi några dagar framåt i tiden kanske vi tänker på hur vädret kommer att bli. Tänker vi fram till nästa år kanske det handlar om hur opinionen för olika partier ska se ut eller hur det är på jobbet – om det finns kvar. Tänker vi fem år framåt kanske vi tänker på konjunkturutvecklingen, på hur ekonomin utvecklas och arbetslösheten förändras. Tänker vi 10–20 år fram i tiden tror jag att de allra flesta tänker på de stora globala utvecklings- och miljöproblemen. De är alltså väldigt viktiga i vårt medvetande, tror jag. Just det faktum att det är dem vi har på näthinnan när vi tänker långt in i framtiden visar att de har en väldig betydelse.

Det var just om den framtiden som UNEP-mötet handlade. UNEP är, som ni vet, ett barn till den stora miljö- och utvecklingskonferensen i Stockholm 1972. Då skapades UNEP som den globala miljöorganisationen. För några år sedan hade UNEP stora besvärigheter och gick igenom något av en kris. Sverige har stött UNEP:s återhämtning tillsammans med ett antal andra länder. Vi har stött de nya reformer som UNEP har introducerat. Vi har stött den nya UNEP-chefen Klaus Töpfer, tidigare tysk miljöminister, i hans som vi tycker kraftfulla och visionära ledarskap.

En del i det nya sätt som UNEP vill arbeta på för att markera de globala miljöfrågornas vikt och för att vara med och sätta dagordningen för diskussionen om globalisering, inte minst, har varit att starta återkommande miljöministermöten. Det gör man inte för att som tidigare diskutera byråkratiska aspekter av UNEP:s arbete, utan just för att diskutera de stora viktiga globala miljöproblemen.

Det första av de mötena ägde rum i Malmö för två veckor sedan. Det är klart att det var en ära och en heder för Sverige att få värdskapet för det första mötet. Jag tror att det beror på att vi har ett gott renommé i världen när det gäller inte bara miljöfrågorna utan också utvecklingsfrågorna. När det gäller miljöfrågorna handlar det inte bara om vad vi gör i vårt eget land, utan det handlar i hög grad om vår starka medverkan och vår drivande roll i det internationella miljöarbetet.

Vi hade hoppats att det skulle komma ett trettiotal miljöministrar. Jag tror att det var 102 miljöministrar som var med under mötets tre dagar eller delar av dem. Det var alltså en uppslutning och ett intresse som var betydligt större än vad vi hade hoppats på. Utöver det var det ytterligare ett fyrtiotal delegationer som leddes på ganska hög nivå. Det innebar också att diskussionerna under dessa dagar präglades av ett starkt politiskt intresse och av en stark vilja att åstadkomma förändringar i den globala miljösituationen.

Bakgrunden är naturligtvis alarmerande. Om man ser på den globala utvecklingen kan man naturligtvis begränsa sig till att se på den ekonomiska utvecklingen – på den tillväxt som äger rum i många delar av världen och som naturligtvis är glädjande och på den stora ökningen av

antalet personer i världen som lever på en något sänkt hygienisk levnadsnivå. Det är en kraftig ökning av medelklassen i många av de länder som har den högsta tillväxten.

Men man behöver inte förskjuta fokus särskilt mycket för att se en annan bild av tillståndet i världen. Under de senaste 50 åren har koldioxidutsläppen femdubblats. Vi har blivit av med en fjärdedel av matjorden på jordklotet. En tredjedel av skogstäcket är borta. 1,1 miljarder människor saknar tillgång till rent dricksvatten. Klyftorna mellan människor har ökat. Det finns en beräkning som visar att klyftan mellan de 20 % som har det sämst och de 20 % som har det bäst, dvs. bl.a. vi, har fördubblats under de senaste 25 åren. Vi har 1 000 däggdjursarter som är akut hotade, och också 1 000 fågelarter. Det skulle vara ganska lätt för mig att fortsätta att ge siffror och uppgifter som visar att vi står inför en väldig utmaning när det gäller miljöfrågan globalt. Den är naturligtvis väldigt starkt kopplad till fattigdomsfrågan, därför att miljö och fattigdom hör väldigt nära samman.

Miljöministermötet i Malmö var uppdelat i ett antal olika diskussioner – en som rörde miljötillståndet i världen i dag och vilka åtgärder och strategier man bör sätta in och en som handlade om den globala affärsverksamhetens roll. Det var en som handlade om det civila samhället. Vi hade dessutom en diskussion om hur man bör lägga upp det stora toppmöte som ska äga rum tio år efter Riomötet, dvs. 30 år efter Stockholmsmötet.

Dessa diskussioner samlades upp i en Malmödeklaration som alla ställde sig bakom. Jag hade äran att få leda arbetet med att utarbeta denna deklaration. Jag måste säga att jag är nöjd med resultatet att vi under tre dagars ganska intensivt förhandlande, då vi samtidigt var med i ministerdiskussionerna, fick fram ett tämligen konkret handlingsinriktat dokument. Jag tycker att det är väldigt glädjande att det var möjligt.

Avsnittet om framtidens utmaningar för miljöpolitiken innehåller ett viktigt åtagande och en försäkran om att den ökade miljöförstöring som hotar planetens hållbarhet ska stoppas och vändas i en anda av internationellt kompanjonskap och solidaritet. Den oroväckande avvikelsen mellan åtaganden och handling måste avhjälpas. Stödet till utvecklingsländer bör ökas. Den centrala betydelsen av efterlevnad när det gäller miljön, upprätthållande av miljökrav, utkrävande av ansvar för brott mot miljön liksom främjande av försiktighetsprincipen och behovet av kapacitetsutbyggnad betonades också.

Det här avsnittet berör även allvaret i de miljöhot som det internationella samhället står inför och som har presenterats i den analys som har tagits fram i *The Global Environment Outlook 2000*. Det är en skrift som UNEP har tagit fram och som jag verkligen kan rekommendera alla att ta till sig.

Särskild uppmärksamhet bör ges åt de ohållbara konsumtionsmönster som finns bland rikare befolkningsgrupper i alla länder men särskilt i industriländerna. För att konfrontera de underliggande orsakerna till fattigdomen och de globala miljöproblemen behöver vi integrera miljömässiga beaktanden i huvudfåran av alla beslut som fattas. Trenderna i globaliseringen, med åtföljande risker och möjligheter när det gäller miljön, ställer som krav att internationella institutioner förstärks, antar nya angreppssätt och engagerar andra viktiga aktörer på helt nya sätt.

Avsnittet om den privata sektorn och miljön uppmanar till ett än större åtagande för den privata sektorn att fortsätta att ta fram en ny kultur med miljömässigt ansvarstagande när det gäller användningen av en serie viktiga principer inom miljöpolitiken. Angreppssättet måste länkas till utvecklingen av renare och mer resurseffektiva teknologier i en livs- och cykelekonomi och olika ansträngningar för att främja överföringen av miljöanpassad teknologi. Potentialen av den nya ekonomins bidrag till en hållbar utveckling bör drivas på.

Avsnittet om det civila samhället och miljön betonar den ytterst viktiga roll som det civila samhället har i att aktualisera olika miljöfrågor. I det avseendet har inte minst olika miljöorganisationer gjort väldigt stor nytta. Det civila samhällets roll bör stärkas på alla nivåer genom fri tillgång till miljöinformation åt alla. Det finns ett starkt behov av ökad forskning kring uppkommande miljöproblem. Jag måste särskilt uppmärksamma hoten mot kulturell mångfald och traditionell kunskap, särskilt när det gäller den infödda befolkningen och lokala samhällen. Det finns även behov på alla nivåer av oberoende objektiva medier för en ökad medvetenhet och för utvecklandet av gemensamma miljömässiga värderingar i det globala samhället.

Avsnittet om det möte som ska äga rum tio år efter Riomötet tar upp behovet av att en internationell konferens på verklig toppnivå sammankallas. Målet bör vara att injicera en ny anda av samarbete och angelägenhet när det gäller att verkligen ta itu med överenskomna åtgärder. I detta hänseende bör ratificeringen av samtliga internationella miljökonventioner och protokoll ivrigt fullföljas. Regeringar och UNEP spelar en avgörande roll när det gäller förberedelserna inför revideringen år 2002. Dessa förberedelser bör påskyndas. 2002-konferensen bör ha som mål att angripa de stora utmaningarna när det gäller hållbar utveckling. Det gäller då särskilt de effekter som fattigdomsbördan ger åt en stor del av världens befolkning, i motsats till den överflödiga och slösaktiga konsumtion och den ineffektiva resursanvändning som vidmakthålls i den onda cirkeln av miljöförstöring och ökad fattigdom. Vidare bör konferensen ta ställning till kraven på en förstärkt institutionell struktur för internationell miljöstyrning.

Jag tror att man kan säga att det genom alla diskussioner som vi hade och även i Malmödeklarationen fanns en väldigt stark känsla av att det nu är tid att handla. Det har gjorts många stolta deklARATIONER. Vi vet hur miljösituationen ser ut. Vi vet väldigt mycket om vad som behöver göras, och nu är det tid att verkligen göra detta. Hoten ökar hela tiden, och möjligheterna att göra någonting blir kanske sämre ju längre man dröjer.

För min del och för svensk del var det viktigt att vi fick ett kraftfullt genomslag för en del frågor som vi tidigare har drivit i det internationella miljöarbetet och som nu verkligen har flyttats många steg framåt. Deklarationen handlar om att miljöfrågorna ska integreras i alla sektorer. Det är en fråga som vi nu försöker förverkliga i Sverige och som vi driver i EU. Vi har nu också etablerat den här principen i det globala miljöarbetet.

Ansvar för miljöskador, *liability*, har en central betydelse. Näringslivet ska ta hänsyn till försiktighetsprincipen och principen om att förorenaren betalar. Miljöinformation ska finnas tillgänglig för alla. Alla globala miljökonventioner och protokoll ska ratificeras. Det kommer att

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Information från
regeringen*

betyda väldigt mycket. Och Rio + 10-mötet ska inriktas på konkreta åtgärder och på att förstärka de globala institutionerna.

Det har gått ganska kort tid sedan det här mötet, men det är klart att det här också måste innebära förstärkta ansträngningar för Sverige när det gäller att vi ska ta vårt ansvar, inte minst i det globala miljöarbetet, i Malmödeklarationens anda. Jag hoppas att jag kommer att kunna informera riksdagen vid senare tillfällen i samband med initiativ och förslag om vilka specifika åtgärder som vi behöver genomföra och driva.

Anf. 17 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Miljöministern! Det var väldigt intressant att få en sådan direktinformation om mötet. Den information som vi tidigare har kunnat ta del av har vi fått via TV. Det var ett par kvinnliga miljöministrar från länder som inte har kommit så långt i den s.k. utvecklingen som vi har gjort. Jag tyckte mig märka en viss kritik mot vår utveckling i den västliga delen av världen. De önskar sig inte den. De vill ha en annan utveckling.

Jag skulle vilja höra efter med Kjell Larsson om de här miljöministrarna fick något utrymme bland dessa 102, om deras röster hördes någon annanstans än i TV och om det ledde till någonting konkret. Jag tyckte att det som de förde fram var väldigt intressant.

Anf. 18 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Ja, de kom fram. Tyvärr är det ju en mindre andel kvinnliga miljöministrar i världen än andelen kvinnliga ministrar i den svenska regeringen. Det är kanske en del av problemet.

Det var naturligtvis flera kvinnliga miljöministrar som deltog mycket aktivt i diskussionen, inte minst Irans vice president och miljöminister fru Ebtekar. Hon deltog mycket aktivt på ett mycket konstruktivt sätt.

Det är klart att jag inte heller är nöjd med utvecklingen. Det är inte heller någon av de andra manliga miljöministrarna, på grund av det som jag angav i min information. Det går inte åt rätt håll. Det går åt fel håll. Problemen blir större. Någonting måste göras.

Utan att ha sett det här TV-inslaget tror jag att jag i det här fallet är helt enig med de kvinnliga miljöministrar som Helena Hillar Rosenqvist refererade till.

Anf. 19 PER LAGER (mp):

Fru talman! Situationen i världen blir bara sämre, som miljöministern nämnde. Vi har alltför stolta och vackra deklarationer om hur vi ska ta itu med miljöproblemen, men vi kommer liksom inte riktigt i kapp. Jag funderar lite över hur miljöministern tänker och på vad det är för idéer som regeringen har just inför Riömötets uppföljningsmöte. Vad är det för specifika idéer som den svenska regeringen har för att man ska kunna lyckas i den här kappkörningen om jordens överlevnad?

Anf. 20 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Vi har naturligtvis inte tänkt färdigt när det gäller vad vi ska göra inför den konferens som Per Lager talade om. Men låt mig säga att jag tror att miljöfrågorna, när det gäller utvecklingssamarbetet, måste

komma att spela en större roll i framtiden, inte minst de globala miljöfrågorna.

En mycket glädjande del av deklarationen är naturligtvis att alla ställer sig bakom att det är viktigt att ratificera miljökonventionerna. Det finns ju flera miljökonventioner som inte är ratificerade, trots att det har gått ganska lång tid sedan de färdigförhandlades. När de ratificeras kommer de också att behöva tillämpas i olika länder. Det kommer att ge en stark *push* framåt när det gäller miljöarbetet. Där måste vi naturligtvis se till att Sverige är med och ratificerar olika konventioner så fort som möjligt. Speciellt viktigt blir det att vi kan ratificera Kyotoprotokollet efter det möte som äger rum i Haag och som jag hoppas kommer att leda till att det här protokollet blir möjligt att ratificera.

En idé av mer konkret slag som jag själv förde fram under diskussionerna är att vi måste hitta betydligt bättre vägar att överföra *clean technology* till de fattiga länderna, inte bara det vi kallar för ren miljöteknik, utan över huvud taget miljömässigt bra produktionsmetoder och utrustning av olika slag. I dag överförs en hel del sådan teknologi genom de direkta investeringar som privata företag gör i de här länderna. Men de investeringarna hamnar bara i ett fåtal länder, som har en stark utveckling. En stor mängd länder får aldrig tillgång till detta. Här måste vi hitta konkreta och bra sätt att använda biståndspengarna, kanske i samarbete med exportindustrin, kanske också i samarbete med UNEP, så att vi hittar bra vägar för att föra över ren teknologi.

Det är naturligtvis otänkbart att alla fattiga länder ska gå igenom samma utvecklingsgång som vi har gjort. Det skulle inte jordens miljö klara av. De måste ha tillgång till bra, utvecklad teknologi för att klara sin utveckling.

Anf. 21 PER LAGER (mp):

Fru talman! Eftersom klimatförändringarna är det stora hotet för jorden funderar jag över om man diskuterade just ekonomiska styrmedel för att på något sätt komma bort från de fossila bränslena. Finns det en acceptans bland länderna – jag tänker framför allt på dem i västvärlden, men även de övriga – för att ekonomiskt styra bort från t.ex. koldioxidutsläppen?

Sedan har jag en sista fråga: Tog man över huvud taget upp ozonuttunnningen? Det antar jag att man gjorde, men på vilket sätt?

Anf. 22 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Ozonuttunnningen var naturligtvis en viktig del av beskrivningen av de globala miljöhoten. Här finns det naturligtvis en press från den rika världen på den fattiga världen, eftersom vi så gott som har tagit bort ozonstörande ämnen från vår produktion. Men de finns fortfarande kvar. Det smugglas en hel del.

Styrmedel fanns med i diskussionerna. Men det är klart att vi är mycket långt ifrån att kunna introducera globala ekonomiska styrmedel. Däremot upplevde jag vid det här tillfället, liksom i andra sammanhang när jag har diskuterat detta med mina kolleger från den utvecklade världen, att det finns ett ökat intresse för ekonomiska styrmedel. Här spelar ju vår vid det här laget ganska ordentliga erfarenhet av detta en viktig roll för det ökade intresset.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Information från
regeringen

Anf. 23 BERNDT EKHOLM (s):

Fru talman! Jag tycker att det låter väldigt bra när miljöministern säger att det fanns en något så när samfällad uppfattning om att det nu är dags att ta itu med problemen och komma till handling. Vi har pratat mycket nog, och vi känner problemen. Det är nog min känsla också: Så är det. Det har pratats färdigt nu. Nu gäller det att se till att det genomförs också. Att det var stora problem med uppföljningen kunde man exempelvis se på UNGAS fem år efter Riomötet.

Det är ett område som jag har funderat en del över och där det går väldigt trögt. Det är handelsfrågorna och Världshandelsorganisationens villkor och spelregler. Man diskuterar ju arbetsvillkor där och ser problemen kopplade till ILO. Nu tänker jag på miljöfrågorna, där problemen är ännu större och där jag tycker att inte heller den svenska regeringen har tryckt på tillräckligt hårt.

Jag tror nämligen att om man ska handla går det inte att handla genom att hänvisa till att andra konventioner finns och att det ändå sägs där. Man måste helt enkelt lyfta in frågorna, precis som Kjell Larsson sade, i alla sektorerna. Man måste in i Världshandelsorganisationens avtal för handeln så att de grundläggande villkor som krävs, så långt man nu kan komma, står i paragraferna där. Jag inser att problemet är komplicerat, det är det. Men det är den enda vägen om man ska komma till skott. Där finns också en sanktionsregim som ger möjligheter när någon bryter mot avtal.

Men jag undrar: Diskuterades handelsfrågorna och miljön över huvud taget, och diskuterade man också kopplingen till Världshandelsorganisationen?

Anf. 24 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Handelsfrågorna diskuterades naturligtvis. De var kanske den svåraste punkten i de förhandlingar som jag ledde för att ta fram Malmödeklarationen. Det är klart att handeln är den ekonomiska globaliseringens främsta kännetecken. Så kanske man kan uttrycka det. Den har ett starkt globalt regelverk och mycket starka ekonomiska krafter ligger bakom.

Det andra stora uttrycket för globalisering är miljön. Vi har talat väldigt mycket om att ekonomin håller på att globaliseras. Miljön har varit globaliserad väldigt länge. Men det finns än så länge starka konfliktytor mellan dessa.

Jag har vid det här mötet och i andra sammanhang också drivit det som är den svenska regeringens ståndpunkt, att miljöavtal och handelsavtal ska vara, som det heter, ömsesidigt stödjande. Det innebär naturligtvis att miljöaspekter måste finnas med också i handelsavtalen.

Vi gjorde kanske ett stort genombrott i den frågan i förhandlingarna i Montreal i vintras om ett nytt biosäkerhetsprotokoll, där vi just fick in formuleringar om handelns och miljöns uppgifter att vara ömsesidigt stödjande. Jag tror att man också efter sammanbrottet i Seattle har sett att det finns ett annat sätt att angripa de här problemen, som kanske representeras av just mötet i Montreal och det något öppnare sätt som det globala miljöarbetet försiggår på.

Anf. 25 BERNDT EKHOLM (s):

Fru talman! Det låter bra det miljöministern säger. Då skulle jag vilja fråga så här: Är regeringen beredd att fortsätta att driva de här frågorna gentemot WTO-avtalet?

Jag inser att det kommer att ta tid och att det är komplicerat, men är regeringen också beredd att lyfta fram denna fråga i Rio + 10, en uppföljning av Riomötet, som en viktig fråga att diskutera?

Anf. 26 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Självfallet är vi beredda till detta. Det här är ju regeringens hållning och den driver vi i olika sammanhang.

I sitt förra inlägg talade Berndt Ekholm om det möte som ägde rum fem år efter Rio. Det intressanta är att det allmänt nu används som ett exempel på hur nästa möte inte får gå till. Nästa möte måste just på grund av misslyckandet med Rio + 5 vara inriktat på handling och på åtgärder och inte så mycket på uppföljning och annat.

Anf. 27 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Tack miljöministern för en intressant redovisning. Jag hade tänkt ställa en fråga om koldioxiden och klimatet, men jag fick besked genom Per Lager.

Låt mig säga så här: Tid att samla, tid att handla. Kan det här bli aktuella frågor i samband med värdskapet för EU år 2001, så att det blir en tidpunkt då de här frågorna och erfarenheterna från Malmökonferensen och Malmödeklarationen kan bli aktuella? På vilket sätt kommer det att tas upp?

Anf. 28 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Flera viktiga internationella miljöfrågor kommer att hanteras under vårt ordförandeskap. Inte minst kommer det säkert att finnas en hel del att göra på klimatområdet, eftersom vi har Haagmötet i november. Det innebär säkert krav på mycket aktivitet under vårt ordförandeskap för att driva processen mot en bred ratificering inom EU av Kyotoprotokollet och självfallet också för att vi själva ska kunna ratificera det protokollet.

Dessutom kommer ju vårt ordförandeskap att präglas av en uppföljning av sektorsintegreringen inom EU, som kommer att bli en punkt vid toppmötet i Göteborg, liksom av framtagandet av ett program för hållbar utveckling som också kommer att finnas med på agendan vid Göteborgstoppmötet. Det arbetet kommer att vara EU:s bidrag till Rio + 10-mötets arbete på att formulera en global strategi för hållbar utveckling.

Det finns i högsta grad en koppling mellan vårt ordförandeskap och det fortsatta globala miljöarbetet.

Anf. 29 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Kan Sverige hjälpa till med att EU-samarbetet kan bli en spjutspets i de viktiga frågor som berör hela världen? Finns ett sådant mål hos regeringen?

Anf. 30 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det enkla svaret på den frågan är ja. Det något mer utvecklade svaret och det något mer skrytsamma svaret är att det är precis det vi gör och har gjort på miljöområdet sedan vi blev medlemmar i EU. Vi driver miljöfrågorna i EU, och vi försöker driva EU:s internationella ståndpunkter på ett bra och progressivt sätt.

Anf. 31 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! För att slutligen kunna stänga den sista Tjernobylreaktorn har G7-länderna utsatts för ekonomisk utpressning att hjälpa till med ett omfattande stöd bl.a. till att bygga upp två nya reaktorer i Ukraina. Ryssland planerar en omfattande utbyggnad av sin kärnkraft; den kommer att bli avsevärt större i framtiden. Jag funderar över om det finns några uttalade farhågor för sådana situationer, dvs. att länder som bygger ut sin kärnkraft pressar andra länder till olika saker för att kunna lägga ned dålig kärnkraft.

Anf. 32 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Det går att beskriva det som händer med Tjernobyl och Ukraina på olika sätt. Jag skulle inte själv använda ordet utpressning. Landet har ekonomiska problem. Landet har problem med att ersätta energin från Tjernobyl när den sista reaktorn läggs ned.

Vi har ett intresse av att kärnkraftverket ska läggas ned. Det finns klara säkerhetsproblem. Vi har från svensk sida via EU medverkat till säkerhetsarbetet runt Tjernobyl. Det är klart att det är motiverat att genomföra någon form av hjälp till ett land som avvecklar en så pass dominerande energikälla som det är fråga om i det här fallet.

Vi är också aktiva i säkerhetsarbetet i Ignalina. Vi ökar nu vårt bidrag till säkerhetsarbetet. Vi har både bilateralt samarbete och samarbete via EU. Jag ska nästa vecka i väg på en konferens i Litauen just för att markera det ökade stödet för det säkerhetsarbete som pågår där.

Anf. 33 INGEGERD SAARINEN (mp):

Fru talman! Jag menar att Ukrainas utpressning består i att man till varje pris vill ersätta Tjernobyl med nya kärnreaktorer. Man går inte med på att ersätta Tjernobyl med annan bättre och säkrare energi. Den utpressningssituationen är obehaglig, och jag förmodar att miljöministern också tycker det.

Anf. 34 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag ser naturligtvis hellre att kärnkraften ersätts med ut hålliga energikällor. Vi tycker dessutom att det borde finnas stora möjligheter att göra så.

Anf. 35 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag har två frågor. Den ena frågan rör miljö och handel. Den svenska linjen när det gäller relationen miljö och handel är att miljöavtal och handelsavtal ska vara ömsesidigt stödjande. Så är inte fallet i dag. Jag vet att den linje Sverige accepterade att EU skulle driva inte var att miljöavtal och handelsavtal skulle vara ömsesidigt stödjande.

Det är positivt att alla miljökonventioner ska ratificeras, men vilken tyngd har egentligen miljökonventionerna när handelsavtal alltid går före? T.ex. WTO:s handelsavtal TRIPS 27.3b strider mot konventionen om biologisk mångfald. Hur avser regeringen driva frågan att miljökonventioner åtminstone ska likställas med handelsavtal? De borde, enligt mitt tycke, egentligen stå över handelsavtalen.

Jag har en konkret fråga när det gäller hur Sverige driver miljöfrågor i EU-sammanhang. Jag vet att miljöministern stöder frågan om miniminivå på koldioxidskatt. Jag har ställt frågan till andra ministrar i den svenska regeringen, bl.a. handelsministern, finansministern och näringsministern, om på vilket sätt man i EU-sammanhang driver frågan om miniminivåer på koldioxidskatt. Då hänvisar ministrarna alltid till någon annan. På vilket sätt driver Sverige på EU-nivå frågan om miniminivåer på koldioxidskatt?

Anf. 36 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag driver frågan i mina sammanhang. Jag har stött tanken i flera diskussioner i mitt ministerråd. Jag utgår från att andra ministrar gör det också. Annars får jag väl ha ett resonemang med dem.

Handelsavtalen har varit och är fortfarande i allt väsentligt inte ömsesidigt stödjande gentemot miljökonventionen. Vi arbetar för att det ska bli så. Jag ser framstegen i Montreal som ett uttryck för att vi är på väg att förändra balansen mellan miljöavtal och handelsavtal. Vi ska inte glömma att de förhandlingarna rörde en central och viktig fråga med nära anknytning mellan handels- och miljöfrågor, nämligen frågan om hantering av levande modifierade organismer – något som handlas brett över världen.

Vi hade en tuff förhandling med inte minst det som kallas för Miami-gruppen, dvs. med USA, Kanada, Argentina och ytterligare några länder som producerar mycket spannmål. Vi lyckades få fram en formulering med innebörden att det här ska ses som ömsesidigt stödjande.

Jag är kanske optimist, men jag tror att detta var att bryta isen för ett nytt förhållande mellan handelsavtal och miljökonventioner. Jag tänker naturligtvis envist och intensivt fortsätta att arbeta med detta.

Anf. 37 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Att säga att miljöavtal och handelsavtal kan vara ömsesidigt stödjande är lite grann en lek med ord. Det är ofta ett faktum att handelsavtal strider mot miljöavtal. På vilket sätt vill man se till att de blir ömsesidigt stödjande? Tänker man t.ex. driva frågan att det ska finnas en sanktionsregim inom FN:s ram? Det är den linjen som vore allra vettigast att genomföra.

När det gäller hur Sverige driver frågan om miniminivåer på koldioxidskatt inom EU skulle jag rekommendera miljöministern att läsa EU-nämndsprotokollen. Jag har ställt frågan till flera ministrar. De driver inte denna fråga i sina respektive råd. Det är en fråga som rör den inre marknaden, och det är en fråga som rör andra råd än bara miljöministerrådet. Jag rekommenderar verkligen miljöministern att ta upp frågan med sina kolleger.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Information från
regeringen*

Anf. 38 Miljöminister KJELL LARSSON (s):

Fru talman! Jag tar emot alla rekommendationer jag får, och jag ska försöka leva upp till dem. Det här verkar vara en hyggligt bra rekommendation.

Jag har aldrig påstått att förhållandet mellan miljö- och handelsavtal i dag är ömsesidigt stödjande, men det är en stark ambition att de ska bli det. De globala miljöfrågorna måste få en större roll i de internationella handelsavtalen. Jag och den svenska regeringen arbetar för det.

Det finns ett starkt motstånd och kraftiga ekonomiska intressen som vill förhindra detta och behålla handeln så fri som möjligt från miljöeffekter. Det innebär att det här är ett arbete som är mödosamt och som förmodligen kommer att ta tid.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § (forts. från 8 §) Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m. (forts. SkU21)

Anf. 39 LENA SANDLIN-HEDMAN (s):

Fru talman! Vi behandlar nu betänkandet *Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m.* I det här sammanhanget handlar ”m.m.” om yrkanden från allmänna motionstiden, t.ex. om sänkt mervärdesskatt för djurparker och slopad mervärdesskatt för cirkus, teater, balett samt operaföreställningar.

Momsen på entréavgifter till djurparker är i dag den högsta allmänna momssatsen, 25 %. Den infördes i samband med den stora skattereformen 1989/90, och alltsedan dess har det funnits motioner i riksdagen med krav på att djurparker i momshänseende ska jämföras med museer.

Ett enigt utskott anser att mervärdesskatten på entréavgifter till djurparker ska sänkas från dagens generella nivå på 25 % till 6 %. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med förslag om att momssatsen på entréavgifter ska vara densamma som avseende museer, alltså 6 %, inför årsskiftet 2000/01.

Utskottet menar att det kan synas rimligt att mervärdesskatten när det gäller djurparksverksamhet inte ska vara högre än den som gäller för museerna. Man kan tycka att det är lite konstigt att det i dag är 6 % moms på entréavgiften för att titta på uppstoppade djur eller djurskelett på ett museum medan det är 25 % moms för att se levande djur i en djurpark.

Riksdagen har tidigare uttryckt att den reducerade momssats som rådande EG-direktiv tillåter ska förbehållas verksamhet som tydligt utgör en del av kulturområdet. Utskottet gör bedömningen att djurparkernas verksamhet uppfyller detta krav. Seriösa djurparker har ett högt kulturvärde. De har t.ex. stor betydelse för bevarandet av utrotningshotade djurarter.

När det gäller kd:s yrkanden i motion Sk325 om att cirkus, teater, balett och operaföreställningar helt ska undantas från mervärdesskatt är utskottet inte berett att vidta en sådan förändring. En momssats på ”noll-nivå” skulle innebära betydande statsfinansiella kostnader och står dessu-

tom inte i överensstämmelse med EU-reglerna. Genom dagens bestämmelser där de här områdena beskattas med en momsnivå på 6 % har vi redan i dag tagit till vara de möjligheter som EU-reglerna tillåter just genom att vi tillämpar en reducerad momssats.

Fru talman! Så över till detta betänkandes huvudärende: mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter.

Uthyrning av fast egendom är undantaget från skatteplikt inom momssystemet. Detta kan naturligtvis vara till fördel för kunder som inte är skattskyldiga. Det kan t.ex. gälla en ideell förening. Men det kan uppstå negativa effekter i en kedja av näringsidkare genom att mervärdesskattekostnaden på tidigare inköp måste övervältras på nästa led utan att kunna lyftas av. För att undanröja de här kumulativa effekterna infördes 1979 en frivillig skattskyldighet vid uthyrning av rörelsefastigheter och rörelselokaler.

Fru talman! Systemet är krångligt med många detaljföreskrifter och med basbreddningen i samband med skattereformen, och genom EU-inträdet har systemet komplicerats ytterligare. Utifrån detta är det mycket angeläget att ändra reglerna så att de rättsliga och administrativa problemen minskar. En obligatorisk skattskyldighet skulle med all sannolikhet leda till praktiska och administrativa vinster och skulle dessutom stå i bättre överensstämmelse med mervärdesskattesystemet i övrigt. Trots detta ställer sig utskottsmajoriteten bakom regeringens förslag om att skattskyldigheten även fortsättningsvis ska bygga på frivillighet. Det beror främst på de uppenbara problem som kan uppstå med höjda hyresnivåer för hyresgäster som inte är skattskyldiga.

Folkbildningsförbundet har beräknat att en 25-procentig höjning av de samlade hyreskostnaderna skulle innebära en ökning enbart av studieförbundsavdelningarnas samlade kostnader med 75–100 miljoner kronor. Gjorda beräkning kan få illustrera ett problem som naturligtvis gäller för hela den ideella sektorn.

Fru talman! Att, som Vänsterpartiet föreslår, kompensera de ideella föreningarna med riktade bidrag i ett system med obligatorisk skattskyldighet finner inte utskottsmajoriteten vara en bra och rättvis lösning. Det skulle bli omöjligt att på ett rättvist och korrekt sätt fördela de här kompensationsbidragen. De små ideella organisationerna skulle lätt kunna drabbas orättvist och ha svårt att hävda sina rättmätiga anspråk. Det skulle dessutom kunna bli väldigt dyrt för staten.

Utskottsmajoriteten anser alltså, liksom regeringen, att skattskyldigheten vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter även fortsättningsvis ska vara frivillig. Utskottsmajoriteten tillstyrker de regeländringar som regeringen föreslår och som syftar till att minska de administrativa och rättsliga problemen. T.ex. sker en viss utvidgning beträffande kretsen av skattesubjekt, och en möjlighet till skattskyldighet under uppbyggnadsskedet införs. Dessutom ska övergången till en ny ägare på fastighet som redan omfattas av frivillig skattskyldighet helt kunna ske utan särskild ansökan.

Fru talman! Ett mycket komplicerat område inom regelsystemet är metoderna för att i efterhand korrigera avdrag för ingående skatt när avdraget i efterhand framstår som felaktigt – dvs. systemen för återföring och jämkning.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Mervärdesskatt vid
överlåtelse och
nyttjande av
fastigheter, m.m.*

Återföringsreglerna har funnits med ända sedan möjligheten till frivillig skattskyldighet infördes 1979. Jämningsreglerna tillkom i och med EU-inträdet.

Utskottsmajoriteten delar regeringens uppfattning att bestämmelserna om återföring av skatt ska slopas. Samtliga regler som behövs för att i efterhand korrigera avdrag för ingående skatt inpassas i stället i jämningsssystemet.

De här förändringarna föreslås till största delen utifrån att de tidigare jämningsreglerna fått oönskade rättsliga och administrativa konsekvenser, oftast till nackdel för fastighetsägarna. Det har varit väldigt tungt för fastighetsägare och skattemyndigheter att hantera två system för korrigering av ingående skatt. Eftersom det efter EU-inträdet är nödvändigt att ha någon form av jämningsregler är det naturligt att det är återförings-systemet som slopas.

Utskottsmajoriteten tillstyrker också att jämningsreglerna kompletteras med ett antal detaljbestämmelser bl.a. om vilka slags investeringsvaror och fastigheter som jämningskyldigheten ska omfatta, i vilka fall och hur jämkning ska ske samt korrigeringstidens längd. Denna föreslås vara tio år, vilket innebär att underlag i extremfallet måste bevaras i 17 år. Att det blir så beror på en föreskrift i skattebetalningslagen om att underlag ska bevaras under sju år efter utgången av det kalenderår då korrigeringstiden löpte ut.

Att fastighetsägaren under ett så stort antal år måste bevara fakturor på grund av de här reglerna kan verka aningen besvärligt. Men det är ganska troligt att fastighetsägaren ändå skulle ha bevarat dessa dokument eftersom det handlar om kostnader för utförd ny-, till- eller ombyggnad. Då behöver fastighetsägaren de här handlingarna för bevisning t.ex. vid reavinstbeskattning.

Fru talman! Utskottet tillstyrker också att upplåtelse av terminalanläggning till trafikutövare görs skattepliktig. Skatteplikten kommer bl.a. att omfatta av SJ förvaltade terminalanläggningar för persontrafik med tåg och buss. Bakgrunden till detta är att de terminalanläggningar som SJ förvaltar alltmer kommer att upplåtas till andra trafikoperatörer. För att inte trafikoperatörerna och i slutändan konsumenterna ska belastas av investerings- och driftskostnader tillstyrker utskottet detta.

I övrigt har utskottet vid granskning av lagförslagen vidtagit vissa justeringar och preciseringar.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till hemställan i betänkandet i dess helhet. Det innebär bifall till motionerna Sk750 och Sk669 samt delvis till yrkande 20 i motion Sk325. Med detta betänkande är också motion Sk730 i allt väsentligt tillgodosedd.

Anf. 40 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Lena Sandlin-Hedman säger att systemet är krångligt. Ändå föreslås nu ännu krångligare regler. Lena Sandlin-Hedman säger också att generell skattskyldighet naturligtvis hade varit bäst, att det hade uppfyllt syftet med propositionen och betänkandet, men hävdar att det skulle drabba de ideella organisationerna.

Vi har föreslagit en lösning på annat sätt. Då säger man att Folkbildningsinstitutets beräkningar får illustrera problemet. Men problemet är just att de inte gör det, för där räknas fram en 25-procentig ökning rakt

av. Hänsyn tas inte till det värde som avdragsrätten avseende den ingående momsen skulle ha haft i sammanhanget. Dilemmat med propositionen och betänkandet är just att man inte har gått till botten med det här problemet. Det finns ingenting som illustrerar detta.

Antingen man skulle gå bidragsvägen eller någon annan väg så skulle de små föreningarna eventuellt missgynnas, säger Lena Sandlin-Hedman. Men på deras hyresfakturer är ju momsen utskriven! Det är exakt angivet hur stor den är. Man skulle kunna ha en generell, procentuell andel av momsen som man t.ex. får räkna av eller får ett bidrag för.

Återföringsreglerna är redan i dag väldigt komplicerade. När man nu går över till de nya jämningsreglerna blir det ytterligare komplikationer i samband med det.

Jag vill erinra om förra veckan, när man hade ett skatteseminarium där konsulterna själva sade: Detta är den mest konsultvänliga lagstiftning vi har sett på många år.

Är det den typen av skattelagstiftning som vi ska jobba med i dessa förenklingstider?

Lena Sandlin-Hedman säger att problemen beror på skattebetalningslagen. Nej, de beror inte på skattebetalningslagen – de beror på de jämningsregler som man lägger fram förslag om här.

Anf. 41 LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt som Vänsterpartiet säger – att en obligatorisk skattskyldighet med all sannolikhet skulle innebära praktiska och administrativa vinster. Det skulle dessutom stå i bättre överensstämmelse med mervärdesskattesystemet i övrigt. Det håller jag med om.

Men anledningen till att vi ändå väljer att fortsätta med den frivilliga skattskyldigheten är att vi värnar de ideella föreningarna. Vi ser uppenbara risker för att de ideella föreningarna skulle drabbas av väsentligt högre hyror – och det vill inte vi medverka till.

När det gäller jämningsreglerna så påstår Vänsterpartiet att de kommer att skapa stora problem, inte bara för skattemyndigheterna utan framför allt för fastighetsägarna. Men både skattemyndigheter och fastighetsägare välkomnar ju att förändringar genomförs! I våra kontakter har de sagt att de förenklingar som utskottsmajoriteten ställer sig bakom om att minimera ansökningsförfarandet och beslutsfattandet vid överlåtelse av fastighet kommer att underlätta mycket. Skattemyndigheterna tycker t.ex. att det nya förslaget är bättre och kommer att kunna få en bättre tillämpning. Som exempel kan jag nämna att skattemyndigheterna i Stockholm tidigare tyckte att detta var oerhört komplicerat. Men nu, när de har fått sätta sig i det nya förslaget, menar de att de hittar möjligheter till förenklingar i sina rutiner som de inte kunde hitta tidigare. Nu kommer det att krävas färre beslut, och de har att hantera ett enda jämnings-system jämfört med två, som det var tidigare.

Vänstern har ett förslag om att införa ett föreningsbidrag som kompensation. Jag menar att detta skulle bli oerhört komplicerat och kunna bli oerhört dyrt för staten. Komplicerade system har ju Rosengren argumenterat starkt emot här i dag, så jag vill fråga Per Rosengren: Hur har Vänsterpartiet tänkt sig att utforma bidragssystemet? Ska varje enskild förening kompenseras för den faktiska ökade hyreskostnaden, eller har man tänkt sig ett mer generellt system? Och hur menar Per Rosengren att

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Mervärdesskatt vid
överlåtelse och
nyttjande av
fastigheter, m.m.*

vi i så fall i varje enskilt fall ska kunna kontrollera hur stor den egentliga hyran skulle ha varit, och med hur mycket som den har höjts på grund av momspåslaget?

Anf. 42 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt att grundhanteringen av detta blir enklare. Det är ingen som förnekar det. Men när det gäller de svåra reglerna, så blir de ännu svårare! Det kommer att ta väldigt mycket tid av t.ex. revisorer när de är ute och ska handha de nya reglerna. Ni värnar ju inte de ideella organisationerna. Vad ni värnar – det har vi faktiskt ett uttalande från förra veckans seminarium om – är konsultverksamhet på området!

Detta skulle inte kosta staten några pengar. De pengar som man får i momssystemet återbetalar man i det läget. Det kommer alltså att bli plus minus noll i den statliga budgeten. Man får in momspengar, och de använder man till att återföra. Hur reglerna sedan ska utformas har vi skrivit här – det ska vi återkomma med.

Det är inte så svårt att se hur stor momsdelen är av en hyra som en förening erlägger. Återbetalningen till föreningen kan ske på tremånadersbasis eller halvårsbasis, och vara en viss procentsats av detta. Det måste naturligtvis bli något generellt system, men ett sådant system skulle mycket väl kunna fungera. Det skulle också se till att de ideella organisationerna i det här fallet inte skulle drabbas ett dugg.

Men det som ni gynnar med ett sådant här system är bara konsultverksamheten. Det har konsulterna själva vid ett seminarium förra veckan konstaterat. Så är det. De jublar!

Anf. 43 LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik:

Fru talman! När det gäller vilka vi värnar förbehåller jag mig rätten att tycka och tolka själv. Jag vill inte att Per Rosengren ska tolka in om jag värnar ideella föreningar eller några konsulter. Vi socialdemokrater värnar de ideella föreningarna, och det är därför som vi lägger fram detta förslag.

Jag tror att det Rosengrenska bidragssystemet skulle bli oerhört dyrt för staten. Som Per Rosengren sade i sitt anförande måste man nämligen komma ihåg att ett system med obligatorisk skattskyldighet inte med automatik gör att staten får in mer pengar till statskassan.

Redan i dag betalar man en del moms i hyran. Vid en obligatorisk skattskyldighet är risken ganska stor att uthyraren direkt lägger 25 % på hyran utan att ta hänsyn till att det redan i dag finns moms i hyran. Om man då t.ex. skulle kompensera de ideella föreningarna med 25 % rakt av via ett bidrag så kommer det att bli en ökad utgift för staten. Man kan undra var Per Rosengren vill ta de pengarna. Vad är det som man vill offra för att kunna finansiera detta?

Anf. 44 CATHARINA HAGEN (m):

Fru talman! I detta betänkande behandlas också, som vi har hört, moms på djurparker. Moderaterna har under flera år stött förslag från bl.a. moderata motionärer som har gått ut på att entréavgifterna till djurparker ska momsbeläggas med 6 % i stället för 25 %, som i dag. Det är

därför med stor tillfredsställelse som vi nu ser att detta förslag har en majoritet bakom sig.

När det gäller djurparker ska den folkbildande funktionen vad avser kännedom och kunskaper om djur inte underskattas. Vissa djurparker bedriver dessutom zoologisk och veterinärmedicinsk forskning. Mot bakgrund av detta är det uppenbart att djurparkerna har en funktion som kan jämföras med andra kulturverksamheter som har lägre moms, eller ingen moms alls. Enligt EU:s sjätte momsdirektiv får medlemsstaterna tillämpa reducerade skattesatser på kulturområdet – och däri inbegrips djurparker. Det är därför naturligt att de ges denna möjlighet även i Sverige.

Det finns redan i dag i Sverige en lägre momssats på sådant kulturutbud som t.ex. teater och cirkus. Därför är det nu hög tid att även djurparker får tillämpa denna lägsta momssats.

Vi yrkar därför bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 45 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Jag känner att det är nödvändigt att reda ut begreppen om hur en hyra sätts. Om en generell momsskyldighet införs så läggs den inte automatiskt på med 25 %. En hyra framförhandlas utifrån den kostnadsbild som fastighetsföretaget har. Om man får avdrag för ingående moms är ju kostnadsbasen lägre. Läger man sedan momsen på det så får inte det fullt genomslag med 25 %.

Jag tycker att man i en skattedebatt måste utgå från verkligheten som den ser ut, och inte sprida direkt felaktig information om hur detta slår. Utredningen gjorde fullkomligt klart på den här punkten att någon 25-procentig höjning skulle det absolut inte bli fråga om.

Jag beklagar att utredningen inte hade med de ideella organisationerna redan i inledningsskedet, så att man hade kunnat reda ut de här problemen. Då hade vi i dag kunnat ställas inför ett helt annat betänkande, där vi faktiskt hade kunnat ha en generell mervärdesskattskyldighet. Men detta sjabblades bort av utredningen, och det har inte blivit bättre behandlat av regeringen sedan den lade fram den proposition som slutligen har blivit ett betänkande.

Jag tror att det är viktigt att vi här för fram riktig information, och inte för att försöka klara av den egna debatten går ut och ger direkt felaktig information.

Anf. 46 LENA SANDLIN-HEDMAN (s):

Fru talman! Det är naturligtvis viktigt att vi för en riktig och saklig debatt här i kammaren. Om detta kan jag hålla med Per Rosengren.

Det som jag försökte anföra var att det är svårt att bedöma hur stor del av den ökade hyreskostnaden som en ideell förening kan få.

Det är svårt att bedöma hur stor del av hyreskostnaden som momspåslaget utgör. Enligt min uppfattning måste man bygga upp en ganska stor administration för att i varje enskilt fall kunna se hur stor del av hyreshöjningen som består av momspåslaget. Det var detta som jag försökte att ge en bild av.

I övrigt hänvisar jag till mitt tidigare anförande.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Mervärdesskatt vid
överlåtelse och
nyttjande av
fastigheter, m.m.*

Anf. 47 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det är ju precis det som jag har sagt, att man ganska enkelt skulle kunna komma fram till den procentuella andelen. Det handlar om t.ex. 60 %.

I det sammanhanget vill jag också påpeka att jag har svårt att se hur påståendet att detta skulle kosta staten en massa pengar kan stämma. Genomför man den generella momsredovisningen skulle det inte innebära att staten tappar några pengar.

Jag tycker att debatten här har visat att man redan nu borde införa en generell mervärdesskattskyldighet. Jag tror att vi kommer att ha en sådan inom fem år. Det kommer vi att få ta ställning till här i kammaren. Då får jag återkomma och peka på den reservation som vi i dag har avgett.

Anf. 48 LENA SANDLIN-HEDMAN (s):

Fru talman! Per Rosengren kan sja om framtiden som han vill. Men faktum kvarstår ju, att Vänsterpartiet är det enda parti i denna kammare som i dag argumenterar för en obligatorisk skattskyldighet. Samtliga övriga partier har tagit ställning för att en frivillig skattskyldighet är det som ska råda även fortsättningsvis.

Vi får väl ta debatten igen om fem år så får vi se om Per Rosengren siade rätt in i framtiden eller inte.

Anf. 49 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Lena Sandlin-Hedman säger att vi är det enda partiet som framför denna åsikt, men den kan visa sig vara riktig. Lena Sandlin-Hedman har ju själv sagt att det bästa vore att nu genomföra en generell skattskyldighet, men att man backar därför att man inte vet hur stor andel av momsen som drabbar de ideella organisationerna. Det är det enda argument som man har framfört här i dag, och det är ett oerhört svagt argument för att inte genomföra denna förändring.

Dessa jämningsregler kommer att utvärderas. Återföringsreglerna är egentligen enklare, men skattemyndigheterna struntar i dem emellanåt därför att det är alldeles för komplicerat att tillämpa dem. Det skapar för många kontroverser med fastighetsägare, och man lägger ned alldeles för mycket tid. Med de nya jämningsreglerna kommer det att bli många gånger värre.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

11 § Vissa punktskattefrågor

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU22
Vissa punktskattefrågor (prop. 1999/2000:105).

Anf. 50 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! När man ska lyckas inom schlagerbranschen är det inte ovanligt att man använder några gamla strofer av tidigare succélåtar – allt

för att folk ska känna igen sig. Skatteutskottets betänkande 1999/2000:22 med den säljande titeln *Vissa punktskattefrågor* innehåller ett antal gamla välkända strofer. Alla väcker dessutom känslor och engagemang. Vad sägs om alkohol, kärnkraft och jordbrukets energibeskattnings?

Detta nykomponerade betänkande, byggt på dessa gamla välkända frågor, skulle kunna ha blivit en riktig succé, en riktig vinnare om bara utskottets majoritet lagt in de rätta stroforna och vågat spela ut för fullt och framför allt inte spelat och sjungit falskt. I stället blir det en halvkvävd visa som aldrig kommer att nå några förstaplatser. Skälen till detta kommer här.

Att det skulle bli ett problem för exportbutiker på våra flygplatser när de inte fick ha obeskattade och beskattade varor i samma butik var givet och förutspått av många. Det är lätt att säga: Vad var det vi sa! Men jag ska inte göra det. Verkligheten har emellertid kommit i kapp den socialdemokratiska regeringen. Ett steg tas nu för att ge de svenska exportbutikerna bättre konkurrensmöjligheter och mindre krångel.

Men utskottsmajoriteten vågar inte ta steget fullt ut. Nej, beskattad alkohol ska fortfarande inte få säljas i exportbutik. Systembolagets monopolställning omöjliggör detta. Vi moderater vill att det som ett första steg ska göras möjligt för exportbutiker att sälja beskattad alkohol. Naturligtvis behövs det då ändringar i detaljhandelsmonopolet.

När det gäller alkoholpolitiken har vi svenskar fråntagits allt ansvar och försetts med statliga livremmar och hängslen, även om dessa snart måste bytas ut mot egna livremmar och hängslen, dvs. eget ansvar – detta när vi successivt inför EU:s införselregler som gäller för privatpersoner.

Men fortfarande agerar utskottsmajoriteten världssamvete i förhållande till resenärer till tredje land. De ska minsann inte få ta eget ansvar och hålla reda på hur mycket de får föra med sig till respektive hemland. De begränsningar som föreslås är desamma som i dag gäller för svenskar inom EU. Såvitt jag har förstått kommer det inte att vara möjligt att ha olika införselregler vid yttre och inre gräns inom EU, så också här lär väl verkligheten komma i kapp den socialdemokratiska regeringen.

När det gäller alkoholpolitiken vågar utskottsmajoriteten alltså inte sjunga ut. En liten detalj – men ack så viktig – är att vi moderater, till skillnad från utskottsmajoriteten, vill att också stöld ska omfattas av skattefrihet för alkohol och tobaksvaror som provianteras utan skatt. Utskottsmajoriteten tycker att skattefriheten endast ska gälla för olycks-händelse och vid force majeure.

Fru talman! Det är uppenbart att det finns en strategi från ett antal partier att långsamt och plågsamt strypa kärnkraftsindustrin genom olika politiska beslut. Utskottsmajoritetens förslag innebär att ytterligare en snara läggs kring halsen på kärnkraftsindustrin. Förslaget innebär att produktionsskatten på kärnkraft som i dag beräknas per kilowattimme förändras från att vara en rörlig skatt till att bli en fast skatt. Denna skatt kommer att tas ut månadsvis med 5 514 kr per megawatt av kärnkraftsreaktorns högsta tillåtna termiska effekt.

Vi moderater vill över huvud taget inte ha någon produktionsskatt på kärnkraftsel. Särskilt styrande produktionsskatter bör endast tas ut när produktionen ger upphov till negativa externa miljöeffekter. Den rent fiskala skatten på kärnkraftsel bör inte utformas som en produktionsskatt.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Vissa
punktskattefrågor*

En fast skatt på kärnkraftsanläggningar är en ren straffskatt, eftersom den ska betalas oavsett om el produceras eller ej. En fast skatt, som utskottsmajoriteten föreslår, ger en klar signal om att man ska minska på service, reparations- och underhållsarbetet.

Vi yrkar avslag på den föreslagna fasta skatten på kärnkraft. Dessutom vill vi att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om sänkning av den särskilda produktionsskatten på kärnkraft med 0,5 öre. Här tycks utskottsmajoriteten följa fel dirigent – dvs. den gröna – som bestämt sig för att sabotera det tänkta mästestycket.

Fru talman! Ska vi ha jordbruk och jordbrukare i Sverige får vi se till att ta bort de konkurrensnackdelar som det svenska jordbruket har i form av höga punktskatter på energi, el, diesel och handelsgödsel. Visst innebär dagens betänkande en hel del förbättringar, men det klingar falskt eftersom den nedsättning av jordbrukets energibesättning som utskottsmajoriteten föreslår utesluter en majoritet av jordbruket från dessa skatteenedsättningar på grund av diverse beloppsbegränsningar.

Den energiskattelättnad som föreslås ska medges efter ansökan genom kvartalsvis återbetalning av skattebeloppet som uppgår till minst 1 000 kr. Denna beloppsbegränsning gör att ca 3 000 jordbruksföretag kommer att omfattas och att ca 10 000 jordbruksföretag hamnar utanför. Ni hörde rätt! Alltså 3 000 kommer att omfattas av socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag medan 10 000 hamnar utanför. Är detta rättvist?

Det här är verkligen en intressant definition av ordet rättvisa från sådana partier som socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern som ofta tar det ordet i sin mun. Vi får nu höra om ni tycker att det är rättvist. Om inte, har ni chans att säga ifrån i dag, och ni har också möjlighet att rösta för moderaternas förslag. Moderaterna tycker inte att utskottsmajoritetens förslag är rättvist.

När det gäller skattefriheten för el föreslås ett system med återbetalning av belopp som överstiger 1 000 kr per årsperiod. Denna av utskottsmajoriteten valda gräns innebär att 55 000 omfattas av lättnaden medan 30 000 hamnar utanför. Rättvist? Nej.

Frågan är: Ska vi inte ha några småjordbruk i Sverige? Förslaget i skatteutskottets betänkande, som en majoritet med socialdemokrater, vänster- och miljöpartister står bakom, ger ett annat budskap. Här sjungs det alltså rejält falskt som alla kan höra, inte från Moderaterna utan från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som utesluter så många jordbrukare från den utlovade konkurrensförbättringen.

Moderaterna vill inte försena införandet av nedsättning, som vi för övrigt ville införa redan från den 1 januari i år. Men vi anser att vår modell är mindre administrativt komplicerad och mer rättvis. Vår modell, som vi vill att regeringen snabbt ska arbeta fram, innebär att jordbrukare i sin inkomstdeklaration ska få begära reduktion för energiskatten och för hälften av koldioxidskatten på eldningsolja. Samma ska gälla för el. Vår modell är enkel och innebär mindre byråkrati, eftersom deklarationerna kontrolleras i vanlig ordning.

Jordbruksföretag med höga energikostnader kan ansöka om preliminärskattejämkning för att slippa ligga ute med pengar. Dessutom, och det är det viktigaste, behövs ingen beloppsgräns av administrativa skäl i vårt förslag.

Finessen, fru talman, med Moderaternas förslag är att alla jordbrukare – jag upprepar: alla jordbrukare – får del av skattelättnaderna.

Vidare föreslår vi att skatten på diesel som används för arbetsredskap, bl.a. inom jordbruket, ska beskattas med 53 öre per liter och att skatten på kväve i handelsgödsel ska tas bort.

Som alla har hört är Moderaternas komposition fulländad och kommer att bli en guldskiva – alkoholförsäljning i exportbutikerna, ingen begränsning för tredjelandssresenärer, kärnkraften stryps inte långsamt utan ges schysta villkor och alla jordbrukare får del av energiskattenedsättningarna – medan utskottsmajoritetens komposition blir en riktig flopp, trots att det fanns goda grundförutsättningar för en hit från början. Ett bra grundmaterial räcker inte om vare sig tonsättare, dirigent eller kör kan noter och är beredda att sjunga och spela samma låt.

Fru talman! För tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 5, men givetvis står vi moderater bakom alla våra reservationer.

Anf. 51 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Betänkandet som vi har att ta ställning till behandlar ett flertal områden. För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6 under mom. 4 men står givetvis bakom även övriga kristdemokratiska reservationer.

Kristdemokraterna anser det vara av ondo med punktskatter som genom sin konstruktion blir kostnadsdrivande eftersom momsen läggs ovanpå punktskatten. Det är viktigt med trygga signaler i skattesystemet. Kärnkraftsbeskattningen och energibeskattningen är sådana skatter som medborgarna nogsamnt noterar, och skatter kommer därför att slå fel i många fall. Kärnkraftsbeskattningen blir en snara och straffskatt för kärnkraftsindustrin.

Förändringen från en rörlig till en fast skatt kommer med stor sannolikhet att drabba producenterna helt fel. Även om regeringen anser att detta ska vara kostnadsneutralt, enligt propositionen, görs beräkningarna baserade på en maximal effekt. Oavsett om produktionen är hög eller låg av ett eller annat skäl, blir skatten densamma, alltså baserad på maxproduktion.

Sverige är förmodligen ensamt om att ta ut en effektskatt månadsvis per megawatt. Detta är märkligt. Skatteintäkterna på denna beskattning är inte mindre än 2 miljarder, en hög skatt med andra ord.

Regeringen borde snarare få i uppdrag att se över om det är lämpligt med en så pass ofördelaktig beskattning som uppfattas som en betydande tröskeffekt, speciellt i händelse av att kärnkraftverk kan tvingas till oplanerade avställningar. Man skulle t.o.m. kunna ställa frågan om detta är förenligt med gällande lagstiftning.

Trafikbeskattningen, fru talman, vill jag också beröra. Kristdemokraterna delar i stort förslaget om att bilparken bör förnyas. Det kan då vara ett medel att uppmuntra fordonsägare att byta bil och därmed erhålla en lägre beskattning. Bilar som uppfyller kraven för miljöklass 1 i bilavgaslagen ska således gynnas i skattehänseende. Det tycker vi är ett bra och rimligt förslag och ställer oss bakom den delen av betänkandet.

När det gäller omläggningen av jordbrukets energibeskattnings har jordbruksnäringen av regeringen i budgetpropositionen blivit lovad en skattelättnad på ungefär 330 miljoner kronor. Detta har vid olika tillfällen

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Vissa
punktskattefrågor*

bekräftats av regeringens företrädare. Men om man tar del av propositionen kan man läsa att av de 330 miljonerna återstår endast 220 miljoner kronor. Skattelättnaden skulle enligt tidigare löfte likställas med tillverkningsindustrins energibeskattnings.

Trädgårdsnäringen är en näringsgren som ofta har verksamhetsformen kooperativ. Dessa företagsformer och näringar får inte missgynnas ur energiskattehänseende, anser vi.

Det finns de företag som har skattelättnader och det finns de som saknar desamma. Det är inte rättvist att låta vissa företagsformer inom samma näring erhålla skattelättnader. Jag vill ställa en fråga till Grankvist: Varför ska man missgynna och särbehandla de företag som valt att samarbeta i kooperativ inom samma näring? Finns det ett bra svar på frågan?

Kristdemokraterna anser att kooperativen ska erhålla motsvarande energibeskattningsnedsättning som företag i samma bransch med motsvarande SNI-kod.

Återbetalning av energiskatter är ett annat ämne i betänkandet som redan har berörts. Här anser regeringen att myndigheterna ska tillgodose i första hand och i andra hand att de som producerar och möjliggör den verkliga skatteinbetalningen ska tillgodose.

Beloppsgränsen på 1 000 kr innan skattebefrielse medges förefaller vara helt fel. Gränsen är alltför hög. Kristdemokraterna anser det vara bättre med möjlighet till kvartalsvis utbetalning i stället för årsvis.

Slutligen, fru talman, vill jag också beröra skatteryggsäcken.

Jag har i all korthet berört jordbrukets energibeskattnings. El- och bränslebeskattningsen är i vanliga fall en liten del av jordbrukarnas s.k. skatteryggsäck. Det är synnerligen viktigt att jordbrukarna får möjlighet att ställa av sig sin ryggsäck i ett hörn och där glömma bort densamma.

Kristdemokraterna har därför med anledning av årets vårproposition anslagit ytterligare 1,6 miljarder utöver regeringens förslag, som vi anser ska användas just till skattelättnader för jordbruket. Avsikten är att man i så fall ska kunna använda pengarna till att sänka dieselskatt och övriga el- och energiskatter till en kostnad av ca 1,2 miljarder. Utöver detta anser vi att de i runda tal 360 miljoner kronorna ska avsättas till att återbetala skatten på handelsgödsel. Det är nödvändigt med en konkret minskning av nämnda energiskatter för jordbrukarna.

Kristdemokraterna yrkar således avslag på utskottets hemställan i valda delar och yrkar alltså bifall till reservation 6 under mom. 4.

Anf. 52 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Betänkandet om vissa punktskatter avhandlar så vitt skilda frågeställningar som regelsystemet för s.k. exportbutiker, skatten på kärnkraftsel och jordbrukets energibeskattnings.

Förslaget till kammaren om regelsystemet för försäljning i exportbutiker innebär lättnader och förenklingar gentemot nuvarande regelsystem. Även det nya regelsystemet innehåller emellertid strikta undantag för försäljning av alkohol i exportbutikerna vid t.ex. våra flygplatser. Det innebär att resande till EU-land inte kan köpa beskattade alkoholvaror i exportbutiker.

För de nya reglerna för försäljning i exportbutiker finns en bred majoritet i utskottet. Det är endast moderaterna som avviker. De vill bl.a.

upphäva Systembolagets detaljhandelsmonopol, vilket skulle innebära ytterligare steg mot en kraftig uppluckring av den sammanhållna och restriktiva alkoholpolitik som givit Sverige en tätplats i världen när det gäller låga alkoholskadedetal.

Vi anser att det är viktigt att slå vakt om den svenska alkoholpolitiken för att motverka alkoholkonsumtionens skadeverkningar. Vi kommer att få anledning att återkomma till det under nästa betänkande. Jag yrkar alltså bifall till hemställan i betänkandet i denna del.

Fru talman! Jordbrukets energibeskattnings har debatterats livligt under senare år. Den har också utretts och remissbehandlats brett och allsidigt. Det har därvid framstått som otvetydigt att det svenska jordbruket har en klar konkurrensnackdel på kostnadssidan gentemot sina europeiska yrkesbröder, bl.a. beroende på energibeskattnings utformning.

Effekterna av den här konkurrensnackdelen har ju stor betydelse inte bara för jordbrukets utövare. Nedläggningen av jordbruksföretag på grund av svag eller obefintlig lönsamhet påverkar också sysselsättningen i de efterföljande förädlingsleden, något som ju har dokumenterats i verkligheten under senare tid.

Det påverkar vidare konsumenternas möjligheter att välja svenskproducerade miljö- och hälsovänliga livsmedel i våra butiker. På lite sikt påverkar det också den landskapsbild som vi alla har vant oss vid att kunna njuta av, inte minst i den blomstertid som nu kommer med lust och fågring stor.

Vi har från Centerpartiets sida varit starkt kritiska till regeringens senfärdighet när det gäller att lägga fram förslag för att komma till rätta med den här uppenbara konkurrensnackdelen. Det var därför ett välkommet, om än litet, steg på vägen när regeringen i förra höstens budgetproposition aviserade att skatten på el och eldningsolja skulle tas bort till en statsfinansiell kostnad av 330 miljoner kronor per år.

När regeringens proposition om detaljtillämpning nu har kommit visar det sig att det bidde om inte en tumme så i varje fall en kraftig reduktion av den här skattelättnaden. Det beror framför allt på att också tillämpningen har kopierats från tillämpningen inom industrin. Det tyder endera på att man medvetet sökt minsta möjliga lättnad för näringen, och därmed inte förstått allvaret i det svenska jordbrukets lönsamhetssituation, eller möjligen på en häpnadsväckande okunnighet om näringens driftsbetingelser.

Som tidigare har redovisats i den här talarstolen innebär regeringsförslaget att 35 % av alla jordbruksföretag inte får del av skattesänkningen på el. Motsvarande siffra för eldningsoljan är att närmare 80 % inte får del av skattesänkningen. Vår uppfattning är att det inte ska sättas några gränsvärden för nedsättningen av skatten på el och eldningsolja.

Vi anser också att nedsättningen bör ske enligt det försäkranssystem som redan tillämpas på andra områden inom energibeskattnings. Vi anser vidare att vi nu måste fortsätta genom att också eliminera dieselbeskattnings effekter inom jordbruket. Det är ju den som står för den volymmässigt största konkurrensnackdelen för det svenska jordbruket.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till reservation 7. Om kammaren beslutar i enlighet med detta yrkande får det positiv betydelse för sysselsättningen, för konsumenternas valfrihet och för det öppna landskapets bevarande.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Vissa
punktskattefrågor*

Anf. 53 PER ERIK GRANSTRÖM (s):

Fru talman! I det betänkande som nu är under behandling tillstyrker majoriteten i utskottet bl.a. regeringens förslag om uppmjukningar i regelsystemet för exportbutiker, omläggning av skatten på kärnkraftsel från produktionsskatt till effektskatt samt att utvidga industrins energiskat-
tenedsättning till att även omfatta jordbruket.

För exportbutiker kommer det med betänkandets förslag att bli tillåtet att sälja andra beskattade varor än alkoholdrycker till EU-resenärer. Som skäl anförs att det är svårt för näringsidkarna att organisera verksamheten på ett ur kommersiell synpunkt effektivt sätt när beskattade och obeskattade varor inte kan bjudas ut till försäljning i samma butiker. I den här frågan är vi överens i utskottet.

Däremot har Moderata samlingspartiet i reservation 1 en avvikande uppfattning om den kvantitetsbegränsning som gäller för tobak och alkohol som säljs till tredjelandsresenärer. Dessutom återkommer de med att detaljhandelsmonopolet borde upphävas så att exportbutiker medges att sälja alkohol även till EU-resenärer.

Från socialdemokratiskt håll har vi på den här punkten inte ändrat den uppfattning som vi hade vid tillkomsten av 1999 års lag om exportbutiker. De skäl som då framhölls för de kvantitativa begränsningarna för alkohol och tobak var dels att dessa skulle möjliggöra kontroll i efterhand av försäljningen, dels att flertalet länder tillämpar importrestriktioner på alkohol. Detta med restriktionerna på införsel av alkohol bekräftas av de uppgifter som jag inhämtat från stickprov på sju frekventa tredjelandsresmål. Det visar sig att dessa har restriktioner som inte nämnvärt avviker från de i betänkandet föreslagna inköpsreglerna.

Någon förändring av alkohollagens bestämmelser om detaljhandelsmonopolet är vi inte heller beredda att ställa oss bakom. Snarare är det så att med den förändring som sker av införselreglerna, som behandlas i ett annat betänkande som ska debatteras i dag, och med tanke på vikten av att slå vakt om en restriktiv alkoholpolitik, finns det starka skäl för att även fortsättningsvis värna monopolets roll.

En uppmjukning av skattefriheten för proviantvaror görs genom att skattefrihet också ska gälla om varor som provianterats utan skatt därefter förstörts genom olyckshändelse eller force majeure. Ändringen syftar till att ge svensk skeppshandel samma konkurrensregler som gäller för dansk och finsk handel.

Genom åtgärden blir regelverket detsamma i Sverige som i de nämnda länderna. En utvidgning enligt det förslag som förs fram i Moderata samlingspartiets reservation 2 är därför varken nödvändig eller önskvärd. Ett beslut i den riktningen skulle äventyra den konkurrensneutralitet som föreliggande förslag syftar till att uppnå. Av det skälet avvisar utskottsmajoriteten reservationen.

Förändring av skatten på kärnkraftsel från produktionsskatt till effektskatt har tidigare behandlats bl.a. i regeringens proposition (prop. 1996/97:84) *En uthållig energiförsörjning*. I denna uttalades att produktionskatten på kärnkraft kan medföra snedvridningar i elproduktionssystemet.

Eftersom de rörliga kostnaderna påverkas av skatten snedvrids enligt propositionen den kostnadsmässiga rangordningen av elproduktionsanläggningarna med sämre resursutnyttjande som följd.

Sådana snedvridningar kan motverkas genom en övergång till en fast skatt som tas ut oberoende av produktionens storlek. En fast skatt har bl.a. den fördelen framför en rörlig skatt att skatteuttaget inte påverkas av investeringar som görs för att höja effektiviteten i energiomvandlingen.

De farhågor som framförs i reservationerna 3 och 4 om bl.a. minskade service-, reparations-, underhållsarbeten och effekter vid oplanerade avställningar motverkas av att reglerna utformas så att onormala och långvariga driftstopp medför nedsättning av skatten.

Den omläggning av jordbrukets energibeskattningsföreslås i betänkandet har sin bakgrund i budgetpropositionen för år 2000, där regeringen aviserat förslag om att jordbruket ska få tillämpa samma skattereduceringar som finns för tillverkningsindustrins förbrukning av el och bränslen för uppvärmning. Förändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2000.

Liksom för industrin föreslås att skattelättnaden för bränslen medges efter ansökan genom kvartalsvis återbetalning av den del av beloppet som överstiger 1 000 kr. 1 000 kr motsvarar knappt 1 kubikmeter grön olja. Tillämpningen av samma beloppsgräns som för industrin medför – eftersom det finns så många små jordbruksföretag – att ca 3 000 jordbruksföretag kommer att omfattas och att ca 10 000 företag, eller 40 % av den inom jordbrukssektorn förbrukade oljan, kommer att hamna utanför.

Växthusnäringen, som redan i dag har skattelättnaden, får behålla sitt försäkranssystem i stället för att nu gå över till ett återbetalningssystem.

Industrins och växthusodlingens skattefrihet för elkraft administreras av elleverantörerna. Det är, som jag ser det, inte rimligt att elleverantörerna också ska hantera skattenedsättningen för jordbrukskunderna med hänsyn till det stora antalet jordbruksföretag, som dessutom regelmässigt kommer att ha både skattefri och skattepliktig elförbrukning. Utöver detta kan den avreglerade elmarknaden innebära återkommande byten av leverantörer.

För jordbruket föreslås i stället ett återbetalningssystem och – med hänsyn till de avsevärda administrativa resurser som krävs för att hantera ett sådant system – att återbetalning ska medges endast med belopp som överstiger 1 000 kr per årsperiod.

Detta motsvarar en elförbrukning om ca 6 000 kilowattimmar. Om man omskriver det i mera näraliggande termer är det ungefär lika mycket som hushållselen i en villa utan elvärme. Den valda gränsen för ersättning innebär att ca 55 000 företag kommer att omfattas av lättnaden och att ca 30 000 hamnar utanför.

I reservation 6 anförs att de preliminära beräkningarna i budgetpropositionen visade att skattelättnaden för jordbruksnäringen skulle bli 330 miljoner men att det nu liggande förslaget endast ger 220 miljoner. Det anförs att detta är otillständigt.

På detta vill jag svara att det inte finns något löfte om exakt belopp i budgetpropositionen. Beräkningarna är preliminära. Dessutom vill jag peka på att det i vårpropositionen finns förslag om slopande av kartavgifter, stöd till ekologisk forskning och naturvård samt ersättning för viltskador. Dessa förslag har mottagits positivt av jordbruksnäringen.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Vissa
punktskattefrågor*

Se nu inte vårpropositionens förslag som en kompensation för de uteblivna 110 miljonerna utan som en ambition att ytterligare stödja jordbruksnäringen!

Systemet med årsvis återbetalning kompletteras med en dispensmöjlighet som ger företag som har en hög elförbrukning rätt till kvartalsvis återbetalning. Dessa företag skulle annars drabbas av en stor likviditetsbelastning.

Att den föreslagna återföringen av elskatten avviker från vad som i dag tillämpas för tillverkningsindustrin och växthusnäringen bör enligt propositionen särskilt beaktas i en kommande översyn av elskatten. Enligt propositionen bör man sträva efter en ökad harmonisering mellan de olika uppbördssystemen.

Beträffande den för trädgårdsnäringen betydelsefulla gränsdragningen mellan kooperativ jordbruksverksamhet och detaljhandel framgår av propositionen att den praktiska tillämpningen av industrins undantag innebär att vissa speciella verksamheter utanför det industriella området i energiskattesammanhang kan åtnjuta industrins förmånliga skatteregler.

Motsvarande synsätt bör, som jag ser det, i förekommande fall även kunna användas beträffande jordbruksverksamhet. Däremot skulle det föra alltför långt att låta skattelättnaderna gälla generellt för t.ex. fristående företags lagring och sortering av frukt och grönt. Här finns gränsdragningsproblem mot detaljhandeln.

Jag tycker att miljö- och jordbruksutskottet har lämnat ett bra yttrande, och vi i skatteutskottet har haft stor nytta av deras sakkunskap. De utgår också i sitt yttrande från att de berörda gränsdragningsproblemen kan få en ändamålsenlig lösning i rättstillämpningen. Skatteutskottets majoritet instämmer i detta och avstyrker därför reservationerna i dessa delar.

Med det som jag här anfört yrkar jag bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 54 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Jag har några frågor till Per Erik Granström. Tycker Per Erik Granström att det är rimligt och rättvist att så många jordbrukare utesluts från ert föreslagna skattenedsättningssystem när det gäller energin? 3 000 omfattas och 10 000 står utanför när det gäller bränslebeskattningen. När det gäller elen omfattas 55 000 och 30 000 står utanför. Är detta Socialdemokraternas definition på rättvisa? Det finns ju möjligheter att hitta ett bättre system. Det är den första frågan.

Den andra frågan är: Anser Per Erik Granström inte att vi ska ha några småjordbrukare i Sverige? Det blir ju följden av detta. Om man inte är tillräckligt stor och använder tillräckligt mycket energi och el står man ju utanför det här systemet.

Den tredje frågan är: Ser ändå inte Per Erik Granström någon fara i detta med den fasta skatten på kärnkraften? Trots dessa små undantag att man kanske slipper betala när man har stängt kärnkraften vissa dagar, finns risken att man kommer att dra ned på den mycket fina säkerhet som vi har i dagens svenska kärnkraftverk.

Alkoholpolitiken får vi väl diskutera i debatten om nästa betänkande.

Anf. 55 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Jag är väl medveten om – och det nämnde jag också – hur stor andel av jordbrukarna som inte kommer att åtnjuta kompensationsen. Det rättvisa ligger i att reglerna om 1 000 kr omfattar samtliga. Alla jordbrukare kommer ju att ha nivån 1 000 kr i de olika faserna. Där vill jag också påpeka ett annat fenomen, och det är att den del som man inte kan kompenseras för genom denna återbetalning är en kostnad i rörelsen. Kostnader i rörelsen är avdragsgilla. Egentligen är beloppet 1 000 kr inte det korrekta. Den nivå som vi borde prata om för en jordbrukare som enbart betalar kommunalskatt och 200 kr i statsskatt ligger på ungefär 650 kr. Det är den nivå vi pratar om. Jag tror att de flesta rörelser kan klara den delen.

Vi socialdemokrater vill slå vakt om småjordbruket. Vi tycker att det är en viktig del i vår landskapsbild. Det är en viktig del i vår försörjning. Det har vi också markerat i vårpropositionen genom ytterligare åtgärder för att underlätta för jordbrukarna.

När det gäller kärnkraften sägs det i propositionen att den här omläggningen ska vara kostnadsneutral. Jag bedömer att de svenska företag som idkar rörelse i kärnkraft är seriösa företag som redan i dag genomför nödvändiga åtgärder, t.ex. renoveringar och underhåll av kärnkraftverk. Hänsyn till detta är ju tagen i det här förslaget eftersom kostnaden ska vara neutral. Det är ingen ny kostnad vi övervältrar på kärnkraftsindustrin. Dessutom finns det regler för att kompensera för långa stopp.

Anf. 56 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Per Erik Granström tycks ändå tycka att man föreslår ett perfekt system när det gäller jordbruket. Eller är det inte så? Då kan man ju undra varför ni inte var beredda att tillstyrka Moderaternas förslag, dvs. inte att man ska avvakta utan att man kör med det system som ni föreslår, men att man ändå ser till att man får ett system som omfattar alla. För mig klingar detta fortfarande falskt. Det kommer inte att omfatta alla. Även om Per Erik Granström nu försöker villa bort det med olika saker, kommer detta inte att omfatta alla. Man kan stå här i talarstolen och prata om att man slår vakt om småjordbruken och sedan om några timmar fatta ett beslut som får precis motsatt effekt. Det tycker jag är att sjunga ganska falskt.

Sedan gällde det kärnkraften. Det som Per Erik Granström säger stämmer inte med hur kärnkraftsindustrin upplever dagens förslag. Förslaget innebär att ni tar ganska medvetna steg i riktningen mot att sakta strypa kärnkraftsindustrin. Ni lägger alltså ännu en snara kring halsen på kärnkraftsindustrin för att se till att den inte är värd någonting när ni med era avvecklingstankar ska ta över och betala. Ni stryper mer och mer för att kärnkraftsindustrin inte ska vara värd någonting.

Jag är övertygad om – och det säger de själva inom kärnkraftsindustrin – att detta kommer att få betydelse för säkerheten. Man har en del kortare driftsstopp för att se över säkerheten, och då måste man ju betala ändå. Eller hur, Per Erik Granström?

Anf. 57 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Låt mig först återkoppla till den inledning om schlagery och skivor som Marietta de Pourbaix-Lundin hade i sitt anförande. Hon

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Vissa

punktskattefrågor

pratade om att vi sjöng falskt. Jag skulle vilja säga att innehållet på den guldskiva som Moderata samlingspartiet har presenterat här innebär att miljön, folkhälsan och välfärden hamnar i strykkläss. Det är hur jag tolkar moderat skattepolitik.

Jag har egentligen inget mer att åberopa beträffande jordbruket än det som jag har sagt i tidigare replikskiften. Vi slår vakt om småjordbruken, vilket vi också markerar i vårpropositionen.

Jag har ingen anledning att härifrån talarstolen misstänkliggöra kärnkraftsindustrin. I dag anser man sig ha ett gott och bra underhåll av sina kärnkraftverk. Marietta de Pourbaix-Lundin antydde att en möjlighet nu öppnas för att tjäna pengar på ett sämre underhåll, men jag tror inte att man kommer att hänge sig åt sådant. Jag är övertygad om att vi har en seriös kärnkraftsindustri här i Sverige.

Anf. 58 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Per Erik Granström, är det ändå inte besvärande att närmare hälften av jordbruksföretagen inte omfattas av skattelättnaderna för jordbruken? Det är små företag som i allt väsentligt är lokaliserade i skogs- och mellanbygder. Därmed har de utomordentligt stor betydelse för såväl landskapsbildens vidmakthållande i dessa bygder som för sysselsättningen i ofta sysselsättningssvaga regioner.

Jag skulle också vilja ställa en fråga till Per Erik Granström. Det ska nu göras en översyn av reglerna, vilket framgår av propositionen. Där aviseras t.o.m. en höjning av gränsbeloppen. Borde det inte vara så att översynen i stället inriktades just på att så många som möjligt ska omfattas av lättnaden? Det skulle nämligen ge substans åt de vackra ord som Per Erik Granström ägnade det småskaliga jordbruket i sitt svar till Marietta de Pourbaix-Lundin.

Anf. 59 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det är klart att man skulle ha kunnat sätta en nollgräns med en ganska omfattande effekt på den administrativa delen. Vi hade fått orimligt höga kostnader inom den delen. Jag vill poängtera det som jag alldeles nyss sade, nämligen att det handlar om en nivå på 650 kr. Jag menar att det är möjligt även för små företag att bära det.

Vi har samma regler när det gäller bränslen för uppvärmning som vi har inom industrin. Det som skiljer är elsidan. Jag tycker inte att det är besvärande att vi har hamnat i den här situationen. Vi har gjort en mycket bra avvägning av reglerna utifrån det som jag har beskrivit här.

Den översyn som aviseras i propositionen sker i syfte att skapa ett administrativt sett enklare system. Vi ska försöka se om vi kan hitta ett system som kan tillämpas både för jordbruket och för industrin. Men som Rolf Kenneryd alldeles korrekt påpekar finns det antydningar om eventuella höjningar i propositionen. Jag vill inte ta den debatten härifrån talarstolen i dag. Låt oss återkomma om detta blir verklighet. Här avser man att göra en utredning och få fram ett underlag. Sedan får vi se vad det innehåller.

Anf. 60 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag hör på Per Erik Granströms argumentation att han är besvårad över det förhållande som jag påpekade. Jag är det i allra högsta

grad. Än mer besvärande skulle det bli om beloppsgränserna skulle höjas framöver. Jag förstår därför mycket väl att Per Erik Granström inte vill ta den debatten i dag.

Det är obestridligt att det försäkranssystem som tillämpas inom andra områden av energibeskattningen är effektivt både från kontroll- och administrationssynpunkt. Det gäller både för skattemyndigheterna och för brukarsidan.

De brister som vi nu talar om kan naturligtvis inte skylas över av andra, marginella åtgärder som påverkar jordbrukets förutsättningar och som Per Erik Granström nämnde i sitt inledningsanförande.

Låt mig också avslutningsvis, med återopande av Per Erik Granströms första svar till Marietta de Pourbaix-Lundin, kommentera den definition av rättvisa som nu förefaller gälla i Per Eriks Granströms föreställningsvärld. Enligt hans definition är regler som utesluter hälften av dem som skulle kunna vara berörda rättvisa, därför att det är en generell regel som gäller alla, dvs. att hälften blir uteslutna. Det är en fantastisk definition av rättvisa.

Anf. 61 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Det var kanske inte riktigt så jag försökte uttrycka mig. Om det sedan uppfattades så kan jag ha förståelse för det. Ibland uttrycker man sig lite slarvigt. Det jag sade var att samtliga jordbruksföretag kommer att omfattas av tusenkronorsregeln. Det var detta jag såg som rättvist.

En fråga handlar om hur man administrerar. Visst hade det varit bra att kunna använda samma system som man har inom industrin, ett försäkranssystem. Problemet med detta är att jordbruksföretag oftast är sammanblandade med det privata boendet. Det innebär att man distribuerar från elleverantören direkt till både boendet och företaget.

Det blir lite svårt att hantera det. Dessutom bedömer jag att det blir svårare i samband med att vi har en avreglerad elmarknad, eftersom det tillkommer ytterligare komplicitet.

Därför har också utskottet hänvisat till den kommande översynen, och man anser att det vore olyckligt om vi i nuvarande läge skulle föregripa den. Låt oss invänta översynen och se om det i det sammanhanget kommer fram nya förslag. I dag ser vi ingen möjlighet att använda något annat system än den återbetalningsmodell som föreslås i utskottets betänkande.

Anf. 62 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Först vill jag be om ursäkt för att jag gav Per Erik Granström ett annat efternamn, min granne till trots. Jag ber om ursäkt.

Även om Per Erik Granström försvarar betänkandet och vårpropositionen kvarstår ändå löftet om likställandet med tillverkningsindustrin. Vilket ska svaret bli till de jordbrukare som hade väntat och hoppats på en minskning av beskattningen, alltså en lättnad? Är de helt nonchalerade och bortglömda, eller vad ska vi ge dem för svar?

Jag vill också ställa en helt kort fråga. Det finns olika frågor som kanske kommer tillbaka gång på gång i olika ordval. Jag förstår inte varför vissa företag ska missgynnas, t.ex. inom trädgårdsnäringen. Det

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Vissa
punktskattefrågor*

vore rimligt med en solidarisk likabehandling av samtliga företagsformer. Jag skulle vilja ha ett förtydligande av detta från Granström.

Anf. 63 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! Kenneth Lantz behöver inte känna sig generad. Jag blir ofta benämnd med det namn som han använde i sitt anförande.

Vad jag kortfattat skulle vilja svara jordbrukarna är att det här är ett administrativt krångligt system. Det tar onödigt mycket resurser om vi skulle gå ned till nollnivå. Vi har av det skälet tvingats att sätta en gräns, och den gränsen har blivit 1 000 kr. Efter avdrag för kostnader i rörelse torde belastningen vara 650 kr. Det är det raka besked som jag skulle lämna till jordbrukarna.

När det gäller trädgårdsnäringen och problemet gentemot kooperativ har jag tittat på detta mycket noggrant utifrån att jag också jobbar rätt mycket med och sätter mig in i de kooperativa frågorna och kunnat konstatera att det i detta sammanhang finns uppenbara gränsdragningsproblem när man har löst detta inom industrin. Jag ser inget hinder för att även denna fråga skulle kunna lösas inom jordbrukssektorn, inom trädgårdsnäringen. Men att ge ett generellt in blanko och säga att vi har löst detta skulle innebära att vi så att säga skulle kunna krypa över på områden där vår avsikt inte är att ge skattelättnader. Det är skälet till att vi har valt att inte låta dem omfattas i detta skede.

Anf. 64 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Då kan de ändå på sikt skönja en förhoppning om en förbättring i tunneln. Kan man tolka detta svar på det sättet att det finns bättre tider att vänta?

Anf. 65 PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik:

Fru talman! I det avseendet får vi naturligtvis avvakta och se vad tillämpningen av dessa regler ger.

Anf. 66 CLAES STOCKHAUS (v):

Fru talman! Det här betänkandet behandlar en rad punktskattefrågor. De som har väckt lite uppmärksamhet i utskottet är regelsystemet för exportbutiker, skattefrihet för proviantvaror, effektskatt på kärnkraftsel och framför allt jordbrukets energibeskattnings. Om jag har hört rätt när det gäller vilka områden som man håller fast vid i sina reservationer är det framför allt i fråga om jordbrukets energibeskattnings, och jag tänker i huvudsak uppehålla mig vid den delen.

Den 1 juli i år är det enligt förslaget tänkt att en reduktion av energi- och koldioxidskatterna ska ske när det gäller jordbruket. Det handlar då om förbrukningen av el och bränsle för uppvärmning. De företag som bedriver jord-, skogs- och vattenbruksverksamhet omfattas av dessa skattelättnader. Det är då tänkt att villkoren ska bli desamma som för tillverkningsindustrin.

Jag behöver inte rabbla upp det övriga om hur återbetalningssystemet ska vara, utan jag går direkt in på åtminstone en reservation. Det handlar om Centerns reservation. Av reservationstexten framgår att Centern inte anser att detta förslag jämställer jordbruket med tillverkningsindustrin.

I propositionen föreslås när det gäller skattelättnader för bränsle, eldningsolja, helt och fullt samma villkor som gäller tillverkningsindustrin. Men det är tydligen inte nog enligt Centern. För att det enligt Centern ska vara jämställt ska jordbruket ha bättre villkor än tillverkningsindustrin. På annat sätt kan jag inte tolka Centerns reservation när det gäller eldningsolja.

När de gäller den administrativa gränsen 1 000 kr för elskatten blir jag mycket förvånad över reaktionerna i en del av reservationerna. Det gäller Centern, Kristdemokraterna och Moderaterna. Är det så illa att enskilda jordbruksföretags framtid hänger på en tusenlapp på årsbasis? Kan det vara så illa? Nej, självklart inte. Det här har mer blivit en portalpunkt, att försöka hitta motsättningar att debattera kring.

Då kan jag dra mig till minnes längre bak i tiden när jag hamnade i fullmäktige hemma i Sundsvall i slutet av 70-talet. Då var det den ordningen där att nästan ju mindre belopp som det handlade om, desto större debatt blev det. Däremot kunde man klubba igenom miljonprojekt utan någon större diskussion. Jämfört med många andra beslut som fattas här i riksdagen är det omöjligt att förstå den här kraftiga reaktionen när det gäller denna administrativa gräns på 1 000 kr. Den är ju som sagt satt för att minska en annars resurskrävande hantering som det skulle bli om man inte hade satt denna gräns.

Marietta de Pourbaix-Lundin talade tidigare om att sjunga falskt. Det talas om guldskivor osv. Men om man vänder på det hela och utgår från att det är Marietta de Pourbaix-Lundin som sjunger, och sedan tittar man på vad det handlar om för belopp för de enskilda jordbruksföretagen, då kanske det snarare är så att Marietta de Pourbaix-Lundin måste sjunga lite falskt när det inte betalas bättre än vad som krävs här i reservationerna. Den slutsatsen kommer jag fram till efter att ha lyssnat på debatten i dag.

Fru talman! När det gäller övriga moment så tänker jag inte beröra dem, utan jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet med anledning av propositionen.

Anf. 67 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Detta med att sjunga var väldigt bildligt talat, eftersom jag erkänner att jag sjunger väldigt dåligt, så det skulle nog låta falskt om jag sjöng. Men det var mer bildligt talat.

Vår modell är en deklarationsmodell som betyder att alla skulle kunna omfattas av nedsättningarna. Och det ska inte vara administrativt krångligt därför att alla deklarerar. Och det viktiga är ju att alla omfattas.

Jag har en fråga till Claes Stockhaus. Jag minns Vänsterpartiets valaffischer där ordet rättvisa förekommer på nästan alla valaffischer, och det talas väldigt ofta om rättvisa när Vänsterpartiet är med. Då är jag tillbaka till definitionen av rättvisa för Vänsterpartiet. Är det detta som vi talade om, när de flesta jordbrukarna, 80 % när det gäller energibeskattningen, inte kommer att omfattas av det system som man har gått ut och talat ganska varmt om och sagt att man nu gör något för jordbrukarna? Är det definitionen av rättvisa? Eller har ni gjort en ny definition av rättvisa, att det räcker att några omfattas?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Vissa
punktskattefrågor

Anf. 68 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Fru talman! Rättvisa i detta fall, om vi tittar på i första hand bränslena för uppvärmning, är att man likställer med tillverkningsindustrin. Är det rättvist att andra villkor ska gälla för jordbruket än för tillverkningsindustrin i detta fall? Rättvisan i detta fall handlar ju om att jämställa olika verksamheter. Det är det som är rättvisan.

Anf. 69 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Fru talman! Nu gör Claes Stockhaus det väldigt enkelt för sig. Jag förstår att det känns någonstans i själen för en vänsterpartist som talar så mycket om rättvisa när vi diskuterar detta. Huvuddelen av jordbrukarna kommer att uteslutas av det förslag som Vänsterpartiet står bakom. Jag förstår det. Därför är det då lätt att försöka villa bort det.

Min fråga är: Hade det inte varit bra om man hade tittat på den modell som moderaterna föreslår och som skulle omfatta alla och som inte skulle vara administrativt krånglig?

Anf. 70 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Fru talman! Det här gäller väl inte för all framtid. Men den modell som moderaterna föreslår, att ta det via deklarationen, fordrar också en ytterligare granskning i så fall. Det kan inte bli enklare vad gäller deklarationerna jämfört med i dag. Det blir ytterligare ett moment som ska plockas in, så jag kan inte se att den modellen är enklare.

Återigen: Vad jag menade med rättvisa var att likställa tillverkningsindustri och jordbruk. Och då kan det inte vara rättvist om det ska bli helt andra villkor för jordbruket i det här fallet. I så fall måste ju Marietta de Pourbaix-Lundin kräva att gränsen slopas även för tillverkningsföretag. Då skulle jag kunna förstå hennes argumentation.

Anf. 71 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Claes Stockhaus uttalade sin förvåning över Centerpartiets reservation, bl.a. därför att vi inte skulle vilja ha jämställdhet med industrin.

För den som har den minsta insikt i båda dessa verksamheter, industri och jordbruk, framstår det väldigt tydligt att driftsbetingelserna är fundamentalt annorlunda i jordbruket än de är i industrin.

Jag skulle vilja ställa samma fråga till Claes Stockhaus som jag ställde till Per Erik Granström. Är det inte besvärande att det nu i stort sett blir enbart storjordbruk som kommer i åtnjutande av lättnader, medan alla de små jordbruksföretagen inte kommer i åtnjutande av desamma?

Sedan är det naturligtvis så, med hänvisning till Claes Stockhaus fråga om lönsamheten, att det här inte är lönsamhetsavgörande. Men det bidrar. Jag vill påpeka ett par saker.

Det ena är att det gränsbelopp som nu föreslås för eldningsolja gäller för kvartal och icke per år. Det flerdubblar det belopp som har angivits i debatten av såväl Per Erik Granström som Claes Stockhaus.

Det andra är att det helt avgörande och lönsamhetsavgörande är att vi också får en lösning när det gäller kompensation för dieselskatten. Vad har Claes Stockhaus att säga på den punkten?

Anf. 72 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Fru talman! När jag talar om att jämställa måste man jämställa samma saker, jämföra samma saker. Det handlade i det här fallet om uppvärmning med bränsle respektive el i jordbruk jämfört med tillverkningsindustri. Jag går inte in och tittar på hur lönsamheten är i tillverkningsindustrin i övrigt. På samma sätt tittar man i det här fallet inte på vad det är för lönsamhet i övrigt, på vad det är för betalning för grödor osv. för den produktion som sker, utan det här handlar om en reduktion av energiskatten. Det är det som måste jämföras. Man kan inte plocka in andra delar i det här sammanhanget.

Sedan till frågan om det är besvärande att många småföretag inte får del av det här. I det värsta scenario som skulle kunna bli, skulle det vad gäller bränsle kunna vara strax under 4 000 kr som man inte får kompensation för. Vad gäller el skulle det kunna vara en tusenlapp, så vid mindre än 5 000 kr – inte över det – måste gränsen gå. Det är i så fall det som en småjordbrukare skulle kunna tappa. Det är bottengränsen.

Om det råkar vara någon som hamnar exakt på det här beloppet är det ändå inte något som avgör jordbrukets framtid. Det är för små pengar.

Återigen: Jag jämförde liksom äpplen med äpplen, inte äpplen med päron. Det var det som var poängen i det hela.

Anf. 73 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag märker på Claes Stockhaus sätt att resonera kring beloppen, som nu kan bli upp till 5 000 kr på årsbasis, att han ställer dem i relation till helt andra saker än den nettoinkomst som ett litet jordbruksföretag ger dess utövare. Den nettoinkomsten rör sig ofta om ett tvåsiffrigt antal tusen kronor per år. I detta perspektiv är de summor vi här talar om väsentliga för dessa utövare.

Får jag dessutom ställa ytterligare en fråga till Claes Stockhaus. Per Erik Granström påpekade att ett skäl för att välja de här gränsbeloppen var att det är svårt att hantera ett försäkranssystem på grund av att de små företagen utnyttjar både hushållsel och näringsverksamhetsel, om vi kallar det så, och att detta skulle vara en komplikation.

Jag kan inte inse vari den består. Dessa båda storheter ska ju ändå fördelas i deklarationen eftersom det endast är näringsverksamhetselen som är avdragsgill och hushållselen inte är avdragsgill. En sådan uppdelning sker alltså redan nu. Varför skulle det då komplicera bilden att använda denna uppdelning också när det gäller det vi i dag diskuterar? Har Claes Stockhaus någon synpunkt på detta?

Anf. 74 CLAES STOCKHAUS (v) replik:

Fru talman! Jag har ingen direkt synpunkt på uppdelningen. Jag utgår från den modell vi har fastnat för och som är majoritetslinjen enligt betänkandet. Då är det lämpligt att ha den administrativa gränsen på 1 000 kr för att minska hanteringen. Annars kan det bli en enorm hantering utifrån den modell som var vald i betänkandet och som vi står för. Det är utifrån den delen jag argumenterar.

Det är väl mycket möjligt, och det framgår också i propositionen, att hela systemet vad gäller återföring av elskatt får man kanske titta över längre fram. Men var det hamnar är svårt att veta. Jag utgår från den modell som finns här, och det är utifrån den som jag bedömer vad som är

rimligt och inte rimligt. Och då är en gräns på 1 000 kr rimligare, för annars skulle skattemyndigheterna bli överhopade av ansökningar.

Anf. 75 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag ska börja med diskussionen kring omvandlingen av produktionsskatt till effektskatt. Det är ju en omvandling som sker i samband med att vi har höjt beskattningen av kärnkraftsel.

Från Moderaternas Marietta de Pourbaix-Lundin sägs att det här är ett sätt att långsamt och plågsamt strypa kärnkraften. Sedan säger hon också att skatt bara ska tas ut när det finns negativa externa miljöeffekter. En miljöbeskattning ska bara tas ut i det läget.

Då vill jag påminna Marietta de Pourbaix-Lundin om att kärnkraften har negativa externa miljöeffekter. Vi har från kärnkraftsproduktionen radioaktivt avfall som vi får leva med i många generationer framöver, med de risker det innebär.

Sedan är det också så att kärnkraften i sig är ett riskprojekt. Den är så riskfylld att om den fick betala sin egen försäkring, vilket den inte gör i dag, skulle den avveckla sig själv i marknadsekonomisk anda. Jag trodde att Moderaterna var ett parti som faktiskt stod för marknadsekonomi.

Vi går här en väg där vi låter kärnkraften stegvis stå för sina egna kostnader, och det är bra.

Sedan påstår Marietta de Pourbaix-Lundin att omvandlingen från en produktionsskatt till en effektskatt är en signal att man ska minska service, reparation och underhåll. Då kan jag upplysa Marietta de Pourbaix-Lundin om att säkerheten vid svenska kärnkraftverk i dag regleras av SKI, Statens kärnkraftsinspektion. SKI har tydliga regler för kärnkraftens säkerhet, regler som måste följas.

Jag kan lova Marietta de Pourbaix-Lundin att om någon kärnkraftsägare i Sverige inte skulle följa dessa regler tror jag att opinionen i Sverige för att stänga kärnkraften i dag, på en gång, skulle bli stor. Just därför är kärnkraftsägarna motiverade att följa de regler som man åläggs av SKI.

Sedan vill jag gå in på diskussionen kring nedsättningen av jordbrukets energiskatter och det grundavdrag som finns där för el och eldningsolja.

Ibland får man i politiken göra avvägningar mellan olika intressen. Vi skulle nog alla här i kammaren tycka att det vore väldigt bra om man kunde ha en generell nedsättning. Problemet är att det får konsekvenser för administrationen av beskattningen och att det är så otympligt för skattemyndigheterna, och därför har vi valt den här modellen.

Den skattebefrielse som jordbruket har fått rör el och eldningsolja, och argumentet bakom att man genomför nedsättningen var att man tyckte att det var orimligt att de bönder som torkade hemma skulle betala skatt medan bönder som hade torkning hos Lantmännen var skattebefriade. Med den här utformningen av rätten till återbäring av skatten kom man undan just det problemet. Det var ett av de starka motiven för att likställa jordbruket med industrin när det gäller el och eldningsolja. Det här uppnår man.

Eldningsolja används i dag inom jordbruket normalt bara i vissa sammanhang av ett mindre antal jordbrukare, t.ex. för torkning eller uppvärmning, av dem som har djuruppfödning i stor omfattning eller

dylikt. El används av alla i mindre omfattning för uppvärmning, belysning av ekonomibyggnader m.m., men också i större omfattning av dem som väljer att torka såd hemma och av dem som har djuruppfödning i större skala för drift av fläktar, uppvärmning etc.

De här pengarna ska ses som ett grundavdrag från återbäringen eller som en självrisk, som man får betala själv, av ungefär samma skäl som det finns självrisk i försäkringar m.m. Det är för att komma ifrån administrationen av småbelopp. Vi vill väl alla ha ett skattesystem som fungerar och en skattemyndighet som har tid att göra det som den ska göra och inte sitta och administrera hundralappar. Det är den avvägningen som vi har varit tvungna att göra.

Den gräns på 1 000 kr för el som finns i dag motsvarar ungefär en fjärdedels eluppvärmd villa. Med en sådan gräns undantar man delvis i första hand viss grundläggande el för uppvärmning och belysning av ekonomibyggnader. Vi tycker att det är rimligt att alla betalar skatt för detta, precis som mindre företag i andra branscher. När det gäller eldningsoljan är det samma gränser som för industrin.

Jag tror, som sagt var, att vi alla här i kammaren tycker att det skulle vara bra med ett generellt uttag, men världen är inte alltid så enkel.

Anf. 76 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Miljöpartiet brukar ofta framställa sig som värnare av det småskaliga jordbruket. I nostalgiska ordalag brukar de vara förespråkare för den sörgårdsidyll som baseras just på ett småskaligt jordbruk. Hur är det då möjligt att Yvonne Ruwaida och Miljöpartiet biträder ett system som i så stor utsträckning missgynnar just den form av jordbruk som de i andra sammanhang säger sig vilja värna?

Anf. 77 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! När det gäller småbrukarnas situation i Sverige i dag är det väldigt många olika saker som bidrar till att de har en sämre ekonomisk situation och sämre förutsättningar. Det är bl.a. EU:s jordbrukspolitik, som Rolf Kenneryd är medveten om att vi försöker påverka och förändra.

Vi har också andra förslag som bidrar till att gynna småbruket, speciellt det ekologiska småbruket. Det är ett grundavdrag för alla i glesbygd, som naturligtvis också gynnar småbruket. Det är ett skatteavdrag som är generellt för alla. Det är sänkt moms på kravmärkta produkter. Det är sänkta arbetsgivaravgifter, som just gynnar småbruket därför att de är mer arbetsintensiva. Det här är förslag som vi tydligt jobbar för.

När vi i budgeten antog de här reglerna fick vi 35 miljoner kronor till ekologisk forskning, en forskning som gynnar just småbruket. Delar av pengarna ska också gå till att undersöka hur man inom jordbruket kan minska energianvändningen. Vi har alltså satsat på någonting som är offensivt och framsyftande, för att se till att gynna både det ekologiska jordbruket och småbruket.

Anf. 78 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Nja, det var en väldigt krystad argumentation, Yvonne Ruwaida. När ni nu hade chansen att bidra till en samling som skulle kunna ge konkreta resultat för det jordbruk som ni i övrigt säger er vilja

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Vissa
punktskattefrågor*

värna, avstår ni från det på grund av att ni har andra förslag som ni inte får igenom i riksdagen. Det där saknar trovärdighet och punkterar utomordentligt effektivt den argumentation som ni i övrigt försöker bygga upp kring värnandet av just detta småskaliga jordbruk.

Anf. 79 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Som jag inledningsvis sade i mitt anförande är förslaget om det här avdraget en avvägning. Precis som Rolf Kenneryd vet är det svårt att ha ett system där skattemyndigheten blir överhopad av ett arbete som är totalt orimligt. Vi bedömde att det här var ett system som var nödvändigt.

Det stämmer att det här hade gett lite pengar till de småbruk som finns, men vi tror att det finns bättre sätt att gynna småbruken på, som också ger mer pengar, än att godta detta. Det är en avvägning som vi har gjort och en avvägning som vi också står för.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

12 § Privat införsel av alkoholdrycker, m.m.

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU23
Privat införsel av alkoholdrycker, m.m. (prop. 1999/2000:121).

Anf. 80 CARL ERIK HEDLUND (m):

Fru talman! Vi ska nu behandla regeringens förslag till nya införselregler för alkohol och tobak. Svenskarna ska få samma rättigheter som övriga invånare i EU när det gäller privat införsel. Hittills har Sverige just för alkohol och tobak haft ett tillfälligt undantag från den inre marknadens regler för fri rörlighet för varor och tjänster.

Fru talman! Det finns all anledning att rikta kritik mot det sätt som regeringen har hanterat den här frågan på. Längre förfäktade regeringen att Sverige hade någon form av rätt att själv bestämma omfattningen av införselreglerna – detta trots att det åtminstone sedan den förra förhandlingsrundan 1996 stått klart att så inte är fallet. Genom sin halsstarrighet har regeringen försatt sig i en mycket besvärlig situation.

Några genomgripande förberedelser inför detta systemsifte har regeringen hittills inte vidtagit. Därför har jag förståelse för den villrådighet som visas från dem som trott på regeringens ord. Men blundar man för verklighetens realiteter blir det lätt förvirrat när man öppnar ögonen. Att, som det framhålls i en reservation, låta frågan om införselreglerna prövas i EG-domstolen är inte ett realistiskt alternativ. Den inre marknaden omfattar även Sverige.

Från moderat håll har tidigare motionerats om att regeringen inför anpassningen till EU:s regelverk skulle ta initiativ till höjda införselkvantiteter och sänkta alkoholskatter.

Vi har också understrukit nödvändigheten av upplysningskampanjer om hur man kan umgås med alkohol. Dessa kampanjer kunde med fördel

ske i samarbete med olika branschorganisationer. Syftet skulle vara att de nya införselreglerna med åtföljande sänkta alkoholskatter inte äventyrade folkhälsan. Tyvärr har förslagen inte hörsammats. Inte på något sätt har regeringen förberett landet på den kommande slutdagen eller anpassat den svenska alkoholbeskattningen efter de nya införselreglerna, vilket är minst sagt olyckligt.

När nu verkligheten har hunnit ikapp illusionerna borde regeringen – i nationens intresse – agera kraftigt och beslutsamt. Tyvärr fortsätter den att behandla frågan om införselregler och alkoholskatterna på ett felaktigt sätt.

Så här skulle jag vilja beskriva läget. Hela svenska folket vet nu att om senast tre och ett halvt år kommer det att vara tillåtet att från annat medlemsland ta in minst 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl samt ökade mängder tobaksvaror utan att betala skatt i Sverige. De svenska alkoholskatterna tillhör de högsta i Europa. Det kommer därför att vara mycket frestande för många i samband med semesterresan redan i sommar att handla utöver den lagliga ransonen. Många kommer att tycka att det inte är något brottsligt att i förväg ta in fler flaskor än vad som just nu är tillåtet. Snart är det ju tillåtet! Det är bara en fråga om tid, och i större delen av EU är det sedan länge tillåtet. Så någon moralisk fråga är det väl knappast fråga om, kan man resonera.

Till bilden hör också att den illegala införseln av främst sprit och öl har ökat mycket kraftigt. Länsstyrelsen i Skåne län har lämnat en larmrapport över smuglingen och den organiserade brottsligheten i samband med distributionen av kontraband. Sammantaget innebär det att vi kan befara en kraftig ökning av såväl legal som illegal införsel av alkohol, och då främst öl och sprit.

Tullen har mycket små möjligheter att ingripa, och vinsten är så pass stor att många kommer att chansa. Det verksammaste sättet att få ned den illegala verksamheten är att göra den olönsam. Det innebär att vi måste anpassa våra skatter till i första steget dansk nivå. I annat fall kommer den organiserade brottsligheten att växa sig än starkare i Sverige. Och då är det inte enbart folkhälsan som står på spel utan grundvärden i nationen.

Folkhälsan äventyras mer av okontrollerad langning än av kontrollerad handel. Uppluckringen av det allmänna rättsmedvetandet kan få stora långsiktiga negativa följder.

I Aftonbladet kunde man den 24 maj läsa om en familj som med hjälp av ett större antal medarbetare satt i system att köpa öl i Tyskland, transportera det till Helsingör och sedan ta över ölen i mindre mängder till Sverige. De hade vid ett tillfälle haft med sig 16 000 liter öl över den tysk-danska gränsen, och sedan återstod bara ett tålmodigt arbete att forsla över det till Sverige.

Förtjänsten är god. Inköpspriset är 65 kr för 12 liter öl, eller 5:40 kr per liter. I Sverige är enbart skatten på motsvarande ölqualität 7:79 kr per liter. Till detta kommer momsens på ca 4:76 kr. Det gör 12:55 kr i punktskatt och moms.

Priset på Systembolaget är 23:80 kr. Det blir alltså en skillnad på 18:40 kr för en liter öl. Resultatet för svensk del blir att svenska bryggerier tvingas permittera eller lägga ned. Detta är således en extremt dålig affär för den svenska nationen.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Fru talman! Detta är bara ett exempel på vad som håller på att hända i Sverige. Det finns beräkningar baserade på mycket stora enkätundersökningar som visar att bara hälften av all sprit som konsumeras i Sverige har sålts via Systembolaget. Att tro att Sverige skulle kunna behålla sina införselregler och därmed begränsa alkoholkonsumtionen är att stoppa huvudet i busken. Den förda alkoholpolitiken har motverkat sitt syfte.

Folkhälsan kan aldrig förbättras genom att alkoholen tar andra vägar än de lagliga. Dessutom urholkas rättsmedvetandet, skatteintäkterna minskar, och arbetslösheten bland bl.a. bryggeriarbetarna ökar.

Om regeringen och riksdagen vill ha någon möjlighet att ur folkhälsoperspektivet få något grepp över situationen måste man i första hand "gilla läget". Tiden är ute för drömmar om fortsatt statlig gränskontroll av alkohol. Nu gäller det att agera på ett fast och modigt sätt så att medborgarna får respekt för lagen igen. Enligt vår uppfattning är det tre viktiga åtgärder som måste vidtas.

1. Riktlinjer för en långsiktig upplysningsverksamhet inriktad på framför allt yngre personer måste utarbetas genast. Detta bör ske i samarbete med branschaktörer, som ska känna ett alldeles särskilt ansvar. Vi har erfarenheterna från flerårig upplysningsverksamhet om tobakens skadeverkningar. Det har också resulterat i att tobaksrökning bland ungdomen har sjunkit radikalt. Det är viktigare att man kommer i gång snabbt med upplysningsverksamheten än att alla detaljer är färdigutredda. Det är nu i sommar som det stora trycket kommer. Öresundsbron innebär en kraftigt ökad landtrafik med ytterst små möjligheter för tullen att kontrollera bilar och busar.
2. Redan nu bör riksdagen lägga fast hur tidtabellen för de ytterligare förändringarna i införselreglerna ska vara. Frågan blir då betydligt mer odramatisk, och alla vet vad som gäller. Det går att skapa respekt för lagar och bestämmelser också på detta område. Visserligen har det publicerats en tänkt tidtabell, men det är bättre att det redan nu genom riksdagsbeslut görs helt klart vad som ska gälla under de närmaste åren fram till slutet av år 2003. Vi har i vår motion lämnat ett detaljerat förslag till en sådan tidtabell.
3. När de skattefria införselkvantiteterna stiger är det givetvis viktigt att anpassa de svenska alkoholskatterna till omvärldens. Görs inte detta kommer bryggerier, Systembolaget och andra aktörer i branschen i ett mycket prekärt läge. Redan i dag har vi permitteringar bland svenska bryggerier. Ökade skattefria införselkvantiteter, legala och illegala, kommer givetvis att innebära kraftigt försämrade överlevnadsvillkor för många företag. Dessa kostnader för nedläggningar, friställningar och arbetslöshet måste också tas med i beräkningarna av vad bibehållandet av de höga alkoholskatterna innebär.

Skatterna på alkohol bör därför omgående sänkas. Den danska nivån på alkoholskatter kan tjäna som ett riktmärke. I vår motion har vi ett detaljerat förslag på hur skatteskalen skulle kunna se ut.

Trots att kommissionen tagit del av en tidtabell från svensk sida och inte haft några erinringar bör en revidering av tidsplanen göras. Det är

bättre att ha en jämn upptrappning av kvantiteterna än att lägga de stora höjningarna mot slutet av perioden. Det är inte särskilt psykologiskt att göra som det nu är föreslaget. Dramatiken ökar, och risken är stor att laglydnaden på detta område försvinner i det närmaste helt.

Vi har lagt fram ett detaljerat förslag till en annan tidtabell än regeringens. Hela frågan om införselreglerna skulle enligt vårt förslag bli mindre spännande. Om beslut samtidigt fattas om en anpassning av de svenska alkoholskatterna finns det stora möjligheter att kunna genomföra förändringen utan större risker för vare sig folkhälsan, laglydnaden eller skatteintäkterna.

Fru talman! Vi anser att man bör sänka alkoholskatterna med ungefär 35 %. Hur stora blir då kostnaderna för samhället om detta förslag genomförs? Det är naturligtvis svårt att beräkna. Att statens intäkter från alkoholskatter minskar ter sig vid en första anblick som tämligen säkert. Men detta kan mycket väl vara en felsyn.

Redan i dag beskattas inte mer än hälften av all sprit som konsumeras. Det kommer att bli en kraftig ökning av såväl illegal som legal införsel av skattefri alkohol om de svenska skatterna inte anpassas till en mer europeisk nivå. Kalkylen för sänkta skatter är förmodligen inte alls lika negativ som en statisk beräkning indikerar. Den kan t.o.m. vara positiv i jämförelse med om skattesatserna inte ändras.

Om skattesatserna sänks skulle många inte tycka det vara mödan värt att göra sig besväret att köpa alkoholdrycker utomlands. Dessutom skulle man med ökad upplysning i kombination med en antismuggelkampanj kunna förändra medborgarnas inställning till illegal hantering. Tillsammans skulle dessa faktorer kunna resultera i en kraftig ökning av handeln via Systembolaget på bekostnad av skattefri införsel. Om sänkningen av skatterna innebär att tre fjärdedelar av konsumtionen av sprit skulle bli beskattad i stället för som nu bara hälften skulle det vara en bra affär för staten och också för folkhälsan.

Erfarenheterna från hanteringen av tobaksskatterna år 1997 visar hur en skatteökning innebar lägre skatteintäkter. Omvänt borde en ordentlig sänkning av alkoholskatterna medföra oförändrade eller högre skatteintäkter. Beräkningen av hur mycket samhället skulle tjäna på att försvåra för den organiserade brottsligheten kan inte heller kvantifieras i pengar. Nedläggningar av eller neddragningar på bryggerier med åtföljande arbetslöshet skulle kosta samhället stora pengar, vilket också bör tas med i kalkylen.

Fru talman! Vi är övertygade om att det är nödvändigt att sänka alkoholskatterna. Om införselreglerna och alkoholskatterna utformas på det sätt som vi föreslagit för de närmaste tre åren är jag övertygad om att effekterna för såväl folkhälsan som samhällets nettokostnader blir bättre än om man följer regeringens linje som den är presenterad i betänkandet.

Fru talman! Jag har några frågor till Ulla Wester som, som boende i Skåne, borde ha en god kännedom om förhållandena där. På vilket sätt främjar utskottsmajoritetens förslag folkhälsan? Det blir högre införselkvantiteter och oförändrade skatter, trots att vi redan i dag har en alarmrande situation, som Länsstyrelsen i Skåne informerat om. Vad vill Ulla Wester svara de 5 000 bryggeriarbetare som vädjat till såväl regering som riksdag om en anpassning av ölskatten till dansk nivå för att kunna

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

behålla jobben? Är danskt och tyskt öl bättre för folkhälsan än svenskt öl?

Fru talman! Jag hoppas få svar på dessa frågor längre fram. I avvaktan på svaren yrkar jag bifall till reservation nr 1, men står givetvis bakom även den andra moderata reservationen.

Anf. 81 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna har med anledning av det betänkande vi nu har att debattera motionerat om avslag på propositionen. Motivet till detta är den ståndpunkt vi haft hela tiden sedan det blev aktuellt med ett accepterande av EU-lagstiftningen. Jag yrkar redan nu bifall till reservation 2 vid mom. 1.

Sverige har alltsedan mitten på 1800-talet haft folkrörelser som på ett lovvärt sätt arbetat för en restriktiv hållning gentemot alkoholen. Kulturen i Sverige har varit och är förhoppningsvis än i dag, i alla fall i vissa kretsar – emellertid kanske i allt mindre kretsar – av sådan natur att man har en avvikande hållning till alkoholen jämfört med andra länders tradition. Jag vill på intet sätt rättfärdiga alkoholen genom att nämna andra länders tämligen modesta hållning till begränsning av alkoholhaltiga drycker. Vi svenskar ska vara svenska och eftersträva den kultur vi har fått med oss från barnsben.

Alkoholpolitiken i Sverige har sedan lång tid tillbaka uppfattats av många som restriktiv. Denna politik och hållning har genom det statliga monopolet varit ganska enkel att bevara och kontrollera genom tiderna, och folk har accepterat detta. Men i dag ser det annorlunda ut. Människor reser betydligt mer. Opinionen påverkas och förändras genom resor och inte minst genom TV- och filmtittandet. Allt oftare möts vi av och upplever en passiv alkoholreklam rakt in i det svenska folkhemmet.

Den svenska alkoholpolitiken har haft sitt ursprung i folkrörelsernas uppbyggnad vid 1800-talets mitt. Det fanns en tid då det säkerligen fanns behov av denna ganska snäva politik. Alltför många människor hade då lockats med och bundits av alkoholens avskräckande beroende.

I dag är samhället och även människorna annorlunda. Alkoholen har fått en annan status. TV, video och vanliga filmer visar alltmer från andra kulturer, och dessutom har alkoholen nära nog blivit ett normalt eller i alla fall vanligt inslag i alla samhällsskikt. Det tycks vara så att det inte går att visa en film utan inslag av välkomstdrinkar eller andra alkoholinlag.

Detta borde inte ha någon betydelse, men gång på gång bevisas mediernas genomslagskraft när det gäller människans beteende och handlande. Vi människor är och ska förbli fria varelser och individer med ett fast eget förstånd som i normalfallet kan fatta beslut utifrån de konsekvenser ett visst handlande eller ett beslut kan få.

Fru talman! Jag vill med anledning av min kanske oväntade inledning tydligt tala om att kristdemokraterna på intet vis kan tänka sig en utökning av införselkvoterna eller göra alkoholhaltiga drycker mer tillgängliga för människor i allmänhet och för ungdomar och storkonsumenter i synnerhet.

I vår reservation tillsammans med Centerpartiet, Folkpartiet och Miljöpartiet tar vi avstånd från den svängning som svenska regeringen gjort i ärendet. På utskottsresan till Bryssel och sammanträffandet med ansva-

rige kommissionären Bolkestein fanns en bred majoritet för att Sverige skulle agera och verkligen driva frågan om att få behålla det svenska undantaget. Det är märkligt att regeringen, som vi skriver i reservation 2, bytt fot i en så viktig fråga.

För oss svenskar är detta en fråga inom folkhälsoområdet. Det har inte blivit någon mätbar förbättring vad gäller alkoholkonsumtionen. Risken är snarare att konsumtionen ökar på bekostnad av svartspirt, hembränt och införsel från utlandet.

Det skulle kunna finnas olika argument för att eventuellt ta bort de svenska begränsningarna av alkoholinförsel. Det kan finnas skäl att sänka skatten. Vi hör och kommer i denna debatt att höra olika linjer som talar varmt för respektive åsikt.

Som helsingborgare skulle jag kunna känna en viss förståelse för en sänkning av svensk alkoholskatt. Det kommer i framtiden att bli ännu mera öl och vin som ska transporteras via Öresundsbron och färjorna från Danmark och Tyskland. Detta vill vi inte förbjuda, men ett observandum är att den svenska skatten snarare uppmuntrar till att ta med allt större volymer än att handla på våra svenska utskänkingsställen.

På färjorna mellan Helsingborg och Helsingör transporteras redan i dag oerhört stora mängder öl och vin dagligen. Vi kan bara ana vad dagens beslut kommer att innebära. Signalen är tyvärr tydlig. Den svenska lagstiftaren accepterar en allt större legal införsel av alkohol, och detta får till följd att såväl ungdomar som andra konsumenter som kanske inte borde öka sin konsumtion erbjuds allt billigare och mer lättillgängliga alkoholdrycker.

Fru talman! Jag vill med anledning av hälsoaspekterna säga att statistiken är tydlig. Alltför hög konsumtion ger allvarliga skador på lever och andra organ. Detta är både känt och bevisat. Även om veckotidningar och andra försöker intala oss att ett glas vin om dagen skulle vara nyttigt finns det så mycket viktigare hälsofrämjande livsstilar att bejaka. Det är inte nödvändigt och säkert inte särskilt lämpligt att basunera ut värdet av ett glas vin om dagen. På detta sätt bejakas och legitimeras konsumtionen. Följdverkningarna kan bli förödande. Det är mycket viktigare att staten satsar medel på folkhälsofrämjande åtgärder och t.ex. får oss att röra på oss mer, cykla i stället för att köra kortare bilsträckor och promenera i stället för att sitta hemma i soffan.

Kristdemokraterna anser inte att de nya införselreglerna kommer att förbättra folkhälsan, snarare tvärtom. Det är därför vi säger nej till propositionen och hemställan i betänkandet.

Vad gäller attityderna till alkoholen vill jag säga följande. Jag har inte minnesbilden helt klar för mig, men det finns forskning om ungdomars attityd och debut vad gäller alkoholhaltiga drycker. I de familjer där alkohol inte serverats eller ens funnits med i livsstilen har barnens debut kommit mycket senare. Det är i samma undersökning bevisat att ju senare alkoholdebut man får, desto bättre har man lärt sig att kunna ha en avhållsam attityd till alkoholen. Därmed blir konsumtionen totalt sett mindre, och dessutom blir skadorna mindre allvarliga.

Det ska i sammanhanget sägas att det inte nödvändigtvis följer skador och problem med ett alkoholintag. Det är återigen en fråga om rätt attityd.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Jag har ett exempel från nyårsafton 1999. Jag var tillsammans med min hustru i Cannes. Tusentals människor rörde sig på strandpromenaden i denna vackra franska stad. Vi såg ett mäktigt fyrverkeri. Ljumma vindar och i övrigt bra väder välkomnade massorna ned till strandkanten. Efter tolvslaget förundrades jag över att varken se tomma champagneflaskor eller överfyllda människor. Däremot hörde jag om stämningen i min egen hemstad denna natt. Jag vill på intet sätt legitimera alkoholen, men attityden är viktig. I detta sammanhang har föräldrar ett stort ansvar för att hindra sina barn och ungdomar från att bli storkonsumenter.

Folkhälsan är viktig. I Romfördraget, artikel 30, och enligt Amsterdamfördraget ska restriktioner för import kunna tillåtas med hänvisning till bl.a. människors och djurs hälsa. I artikel 152 kan man vidare läsa att en hög hälsoskyddsnivå ska säkerställas vid utformningen och genomförandet av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder. Därför bör Sverige stå fast vid tolkningen av de svenska undantagsreglerna, och vi borde hålla fast vid dem så länge rådet inte beslutar om något annat.

För oss svenskar är folkhälsan mycket viktig. Den kan bäst bevaras och förhoppningsvis även förbättras om informationen om alkohol förbättras och blir mer tillgänglig för alla människor.

Vad gäller andra länders attityder och vanor vill jag säga följande. Hur många gånger har vi inte hört att man både i Danmark och Frankrike har bättre öl- och vinvanor än vi svenskar? Må så vara – jag kan hålla med om detta – men vi får inte glömma bort att samma länder också toppar statistiken vad gäller leverskador.

Kostnaderna för samhället blir betydligt större än vad skattepengarna inbringar. Nämnda länder har på senare tid även sneglat på och börjat ta till svensk folkhälsomodell. Det finns allt för dem att vinna på en förbättrad folkhälsolinje. Då ska inte vi i Sverige gå ifrån denna sedan lång tid tillbaka väl inarbetade attityd till folkhälsan. Snarare borde information om och attityd till bättre folkhälsa stärkas.

Sammanfattningsvis, fru talman, anser kristdemokraterna att regeringen borde kunna driva den svenska linjen avseende införselnivåerna hårdare. Med anledning av detta är vår reservation skriven. Vi har i denna linje gott stöd av flera partier.

Den svenska alkoholpolitiken har hittills varit framgångsrik och får inte raseras. Politiken har syftat till att minska alkoholmissbruket och präglats dels av beskattning samt reglering av handel och utskänkning, dels av insatser inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst av såväl förebyggande som rehabiliterande karaktär.

I detta sammanhang har stora och betydelsefulla insatser gjorts av ideella organisationer. Dessa rörelser får inte negligeras eller glömmas bort. Snarare ska de uppmuntras.

Anf. 82 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! Reglerna för införsel från andra EU-länder har varit en stor och betydelsefull fråga under förhandlingarna inför det svenska medlemskapet i EU och är det alltså. Det var en viktig framgång i medlemskapsförhandlingarna att kunna bibehålla de strikta införselregler som då förhandlades fram. Sakligt sett har Sverige haft en stark position för att behålla en fortsatt stark restriktivitet när det gäller införselregler

för alkohol och tobak. Hälsoaspekten är grundstenen i den argumentation som förklarar och försvarar den svenska hållningen.

Den process som föregått den proposition som ligger till grund för det här betänkandet har emellertid präglats av valhänthet, brist på struktur och strategi och även brist på engagemang från den svenska regeringen. Regeringen har näst intill kapitulerat inför EU-kommissionen på det här området.

Jag är naturligtvis medveten om att arbetet har försvårats av att moderaterna så tydligt har kastat loss från den traditionella och framgångsrika svenska alkoholpolitiken. Den splittring i den här frågan som därmed har dokumenterats i det svenska parlamentet och därmed också i det svenska samhället har naturligtvis skickligt utnyttjats av kommissionären under förhandlingarnas gång. Det är just i sådana här situationer som det verkligen ställer stora krav på struktur, strategi och engagemang. Tyvärr har inte regeringen lyckats mobilisera dessa egenskaper.

Vi anser framför allt att regeringen borde ha använt folkhälsoargumentet i förhandlingarna med EU-kommissionen. I såväl Romfördraget som i Amsterdamfördraget anges att restriktion mot import ska tillåtas med hänvisning till människors och djurs hälsa och liv. Det har för övrigt hänvisats till detta inslag i fördragen i bl.a. diskussionen om möjligheten att exportera svenskt snus till övriga EU-länder.

Vi anser att riksdagen bör avslå den här propositionen, och att Sverige bör hävda att de svenska undantagsreglerna förlängs automatiskt om inte rådet fattar ett annat beslut i enhällighet. Om kommissionen då skulle föra frågan till EG-domstolen, vilket ju inte alls är självklart, torde den svenska hållningen ha goda möjligheter att vinna domstolens gehör.

Fru talman! Jag vill mot denna bakgrund yrka bifall till reservation 2 och även till reservation 4, som behandlar inriktningen av kommande åtgärder.

I reservation 4 framhålls bl.a. att vi måste fortsätta den restriktiva politik som syftar till att sänka den totala alkohol- och tobakskonsumtionen och därmed de totala skadorna, som orsakar samhället stora kostnader och som innebär stora lidanden för många individer. För åtskilliga människor medför alkoholens och tobakens skadegörelser rena tragedier. Jag tycker att det förtjänar att påpekas att när vi talar om hälsoeffekter är det icke enbart effekter på brukarnas lever, lungor och andra organ, utan det är också effekterna av den brottsliga verksamhet som i så stor utsträckning har sitt ursprung i missbruk av alkohol, t.ex. kvinnomisshandel.

Vi anser också att Sverige bör verka för samma alkoholpolitik inom den europeiska unionen, allt i syfte att minska skadorna genom en lägre alkohol- och tobakskonsumtion.

Anf. 83 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Skatteutskottets betänkande nr 23 med den föga upphetsande titeln *Privat införsel av alkoholdrycker, m.m.* är det vi diskuterar just nu. Bakom den döljer sig en mycket allvarlig försvagning av det kanske viktigaste inslaget i svensk folkhälsopolitik. Ett bifall till propositionen kommer att leda till ökat lidande och sämre folkhälsa.

När vi diskuterar den frågan i kammaren finns inte någon från regeringen med oss. Det finns ingen socialminister i kammaren som är be-

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

redd att diskutera denna fråga, utan vi diskuterar den tydligen i huvudsak som en skattefråga.

Den svenska sociala alkoholpolitiken har varit framgångsrik. Självfallet har vi alkoholproblem i vårt land. Självfallet har vi alkoholskador i vårt land, fysiska och psykiska. Men politiken har jämfört med nästan alla andra länder varit framgångsrik.

Länder som tillämpat liknande alkoholpolitik som vi – jag tänker på länder som Norge och Island – har liknande folkhälsotal som vi.

Två huvudinslag, och många andra inslag, finns i den svenska alkoholpolitiken. Det ena är en aktiv prispolitik, dvs. höga priser på alkoholen. Det andra är en detaljhandel utan privata vinstintressen. Bakom denna alkoholpolitik har till helt nyligen stått samtliga partier i denna riksdag, förutom Moderaterna.

I samband med de angelägna förhandlingarna om svenskt medlemskap i den europeiska unionen var det uppenbart att ett av problemen hade att göra med alkoholpolitiken. Därför var vi, både från den dåvarande regeringens sida och från den socialdemokratiska oppositionens, som intimt var involverad i de förhandlingarna på ett mycket bra sätt, överens om att vi hade funnit en lösning som skulle kunna hantera införselreglerna och det hot de förstås innebar mot en aktiv prispolitik. Vi var såväl i de propositioner som den borgerliga regeringen lade fram som i de den därpå tillträdande socialdemokratiska regeringen lade fram överens om att det svenska undantaget skulle behållas tills ett enigt ministerråd bestämde något annat, dvs. i klartext: Sverige skulle ha vetorätt mot en förändring på den här punkten.

Inför förhandlingarna 1996 fanns det förstås oro på flera håll för hur det skulle gå och hur man skulle lyckas se till att undantaget förlängdes. Men i botten kände vi till den tolkning som vi hade gjort i god tro, såväl från socialdemokraternas som från de borgerliga partiernas sida.

Ett bekymmer i förhandlingarna den gången var att regeringen misslyckades med att behålla Danmark och Finland på samma sida som Sverige. Det är självklart att det underlättar i EU-arbetet, om inte i den rättsliga processen så i det dagliga arbetet i ministerrådet, om det är flera länder som står bakom en linje. Det var förstås en allvarlig försvagning av de framtida möjligheterna.

Den lösning som Sverige fick genom att stå fast var alla överens om var bättre än den lösning som Danmark och Finland fick.

Det var alldeles uppenbart, och går inte att bestrida, att Sverige kunde när som helst då eller när som helst därefter fått samma dåliga lösning som Danmark och Finland, dvs. att undantagen skulle upphöra några år in på 2000-talet.

Sedan kom då de nu aktuella förhandlingarna. Den bild som efter ett tag började framtona var en bild av en ganska passiv regering, dvs. en regering som inte uppfattade detta som en stor och viktig fråga. Vi i Folkpartiet hoppades att vi hade fel i den oron. Vi fick tydliga signaler från socialdemokraterna i riksdagen och regeringen att man stod fast bakom den linje som funnits förut och den svenska tolkningen. Det var en sen aktivitet, och det var brist på engagemang, och när man hade chansen att svara kommissionen i början av året upprepade man inte de svenska argumenten. Under hela den tiden hade man stöd av sex av riksdagens sju partier.

Skatteutskottet träffade den ansvarige kommissionären i början av året och framförde de svenska synpunkterna från de partier som stod bakom dem. Måndagen den 6 mars var kommissionären på besök i Stockholm och fick då återigen höra den svenska positionen från företrädare från såväl skatte- som socialutskotten – återigen med undantag av moderaterna. På fredagen i samma vecka sprider plötsligt finansminister Bosse Ringholm en pessimistisk och defeatistisk bild av läget inför EU-nämnden. På måndagen därefter – bara en vecka efter det att Bolkestein var i Stockholm och träffade utskotten – i samband med ett telefonsamtal med EU-nämnden i Stockholm och förberedelserna inför ministerrådet, vet finansministern en halvtimme innan inte om ärendet ska upp på mötet. En timme senare har han kapitulerat och därmed underminerat en av de två grundpelarna i den svenska sociala alkoholpolitiken.

Några dagar senare träffas man i EU-nämnden och får en rapport från finansministern. Den förste som begär ordet på den punkten är moderaternas företrädare Lars Tobisson. Han säger då följande: "Först vill jag gratulera finansministern till vad som i medierna har beskrivits som en stor förhandlingsframgång. Jag tycker att det har varit väldigt bra. Jag ger detta beröm desto hellre som uppgörelsen på egentligen varje punkt överensstämmer med vad vi moderater har hävdat och begärt från allra första början."

Ordföranden i riksdagens nykterhetsgrupp, riksdagsmannen Göran Magnusson, uttalade tillfredsställelse över att man hade lyckats uppnå en uppgörelse på denna grund, och han antydde att detta var en förhandlingsframgång. Detta skedde samtidigt som det var samma dåliga uppgörelse som vi i fyra års tid hade kunnat få vilken eftermiddag som helst.

Grunden för detta, fru talman, skulle enligt propositionen vara en rättslig analys som hade visat att vi inte kunde upprätthålla den ståndpunkt som alla från svensk sida har intagit dessförinnan. I den promemoria, som inte finns redovisad i propositionen men som går att begära ut från departementet, är slutsatsen gjord av en jurist att det finns övervägande skäl för att vi inte skulle vinna gehör i EG-domstolen. Promemorian är såvitt jag förstår daterad till efter den Ringholmska kapitulationen och har uppenbarligen tagits fram i slutskedet inför de förhandlingar som man i tre och ett halvt års tid har känt till skulle äga rum.

Fru talman! Jag har länge intresserat mig för politik och riksdagsarbete. Det är möjligt att jag har missat någonting när jag nu säger att jag undrar om något så stort och viktigt beslut som det Bosse Ringholm fattade den 13 mars har fattats på så dåliga grunder som i det här fallet.

Fru talman! Jag har några synpunkter till, men för att inte glömma bort något yrkar jag nu bifall till reservationerna 2 och 4. I reservation 2 yrkar vi, tillsammans med tre andra partier, avslag på propositionen.

Om några timmar kommer det sannolikt att bli så att socialdemokrater, moderater och även vänsterpartister, raserar en av de två viktigaste hörnpelarna i den sociala alkoholpolitiken. Vad gäller Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är det ett mysterium. Jag har ett par frågor till Göran Magnusson, som jag tycker mig se på talarlistan, annars till den socialdemokrat som kommer att företräda Socialdemokraterna i debatten.

För det första: Anser regeringen att man har skött det uppdrag man fick från riksdagen vad gäller alkoholpolitiken och förhandlingarna i EU?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

För det andra: Hur ser man på vad som kommer att hända med alkoholskadorna i vårt land när de nya införselreglerna börjar användas?

Vad gäller moderaterna finns inget mysterium. De har länge velat bli av med den sociala alkoholpolitiken. Nu tas ett stort steg bort från den, och de är förstås nöjda. I den debatt som vi har hört handlar det om införselbestämmelser, EG-regler, tolkningar av det rättsliga läget, svartspriens pris och annat. Men moderaterna är också emot den andra hörnpelaren i den svenska alkoholpolitiken. De vill ju avskaffa det detaljhandelsmonopol vi har haft sedan flera generationer tillbaka. I andra sammanhang har de uttryckt skepsis mot åldersgränsen. Jag skulle gärna vilja höra från moderat håll hur det är: Om ni från moderaterna skulle få gehör för ert andra huvudkrav, vad återstår då av den sociala alkoholpolitiken, och vad kommer då att hända med alkoholskadorna i vårt land?

I detta anförande instämde Elver Jonsson (fp).

Anf. 84 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! I och för sig skulle jag kunna ta replikskiftet med min bankkamrat, Bo Könberg, men nu tar vi det mer publikt.

Jag försökte lägga fram i mitt inledningsanförande att vi verkligen känner det sociala ansvaret för folkhälsan, men vi får inte bygga upp några illusioner. Vi är medlemmar i den europeiska unionen. Vi har en konsumtion av alkohol som är hög i landet – mycket högre än de officiella siffrorna. Så mycket som hälften av all sprit som konsumeras i landet är inte distribuerad via Systembolaget och beskattad. Det finns en organiserad brottslighet som hanterar detta. Vi måste få en förändring till stånd på det planet.

Anser Bo Könberg att det är bättre att ha det som det är i dag med ett så stort inslag av illegal hantering i stället för att göra det legalt och acceptera samma förhållanden som gäller i andra länder i Europa? Vi har också varit inne på att bedriva en upplysningsverksamhet liknande den som har varit så framgångsrik när det har gällt att få ned tobakskonsumtionen.

Anf. 85 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! För den allmänna debattens skull är det väl bättre om min bankkamrat Carl Erik Hedlund och jag för debatten från talarstolen än bara i bänken.

Det sägs nu att moderaterna känner ansvar och är engagerade i frågan om alkoholpolitiken. Det som förbryllar är att man på varje punkt, utom allmänna tal om upplysning, är emot saker som har visat sig fungera och har bidragit till att Sverige har färre alkoholskador än de flesta andra länder i världen. Det var därför jag nämnde – trots att detta, fru talman, formellt är en skatteutskottsdebatt – frågan om detaljhandelsmonopolet, där man inte kan åberopa några EG-skäl, utförsel eller införsel över gränserna eller något annat. Det visar på en systematik i det moderata tänkandet. Moderaterna har varit emot varje inslag i en social alkoholpolitik, utom tal om upplysning.

Nu är självklart alla mycket engagerade för upplysning. Det finns områden inom folkhälsan där upplysning har haft god effekt. Tobaksrökning är sannolikt ett sådant exempel. Men det finns, tyvärr, mycket lite

material som visar att allmänna upplysningskampanjer om alkohol går emot så tunga krafter som låga priser, stor tillgänglighet osv. Eller känner Carl Erik Hedlund till några sådana undersökningar?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Anf. 86 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Moderaternas uppfattning om detaljhandelsmonopolet är att på det området, som på andra områden, finns det ett godtagbart alternativ, nämligen att vi har licensierad handel eller något annat med kontroll. Det behöver inte vara monopolverksamhet. Systembolagets kostnader är förmodligen högre än vad de skulle vara om distributionen skedde i konkurrens.

Detta har inte någon bäring på den sociala aspekten. Tillgängligheten är i dag hög. Vi har försök med lördagsöppet. Vi har kvällsöppet, och vi har enligt tidningarna fler butiker. Jag kan alltså inte se att själva detaljhandelsmonopolet har något att göra med alkoholpolitiken som sådan.

Upplysningskampanjen om alkoholen har varit minst sagt tafflig. Man måste satsa betydligt större resurser, och den måste naturligtvis genomföras på ett betydligt mer pedagogiskt sätt för att kunna få någon effekt.

Som jag har varit inne på några gånger tidigare har vi erfarenheter av ett långsiktigt arbete som har bedrivits av bl.a. Non Smoking Generation när det gäller tobaken. Varför skulle man inte kunna få samma resultat när det gäller alkoholen? Jag kan fortfarande inte förstå varför det är bättre att ha en stor illegal hantering av alkohol i landet än att ha en legal hantering, där vi i alla fall har någon form av kontroll över det hela, samtidigt som vi kan begränsa den organiserade brottsligheten.

Anf. 87 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Som jag redan har nämnt några gånger och som har nämnts hundratals gånger genom åren i riksdagsdebatter om alkoholpolitiken har vi under 1900-talet lärt oss några saker. Vi har lärt oss det i och för sig självklara, speciellt för moderater och liberaler, nämligen att priset på en vara eller tjänst har betydelse för konsumtionen. Men vi har också – åtminstone många av oss – lärt oss att om man vill ha en låg försäljning av någonting är det en fördel att hålla de privata vinstintressena borta.

Carl Erik Hedlund, jag och många andra vill ha en marknadsekonomi därför att vi betraktar den som mycket effektiv. När jag ställer frågan till Carl Erik Hedlund varför man ska ta bort Systembolaget börjar Carl Erik Hedlund i en debatt som borde handla om den sociala alkoholpolitiken diskutera huruvida Systembolaget är kostnadseffektivt eller inte. Varken jag, någon annan folkpartist eller någon annan anhängare av en social alkoholpolitik har någonsin använt argumentet att vi skulle vilja behålla monopolet därför att det skulle vara effektivt vad gäller kostnaden per såld flaska eller något sådant. Vi har varit för det därför att det ger mindre skador i landet. I stället för att diskutera den frågan tar Carl Erik Hedlund upp frågan om kostnadseffektiviteten per försåld flaska.

Det är förstås så att upplysning i många olika sammanhang har effekt, men den dystra erfarenheten från mängder av länder är att upplysning om alkohol inte räcker för att hålla alkoholkonsumtionen på en bra nivå, dvs. på den traditionella svenska nivån, om motkrafterna är för starka.

Jag ska därför innan jag avslutar mitt inlägg göra en förutsägelse. Den är att om priserna i Sverige sjunker, om vi börjar sälja alkohol på mängder av ställen i landet med privat vinstintresse och om vi lägger ned aldrig så många hundratal miljoner på den bästa reklamkampanjen, kommer alkoholkonsumtionen och alkoholskadorna ändå att stiga.

Anf. 88 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att uttala tre ord: löftessvek, EU-vek och folkhälsolek. Det som regeringen här sysslar med är ett löftessvek. Man har visat sig vara EU-vek, och man har agerat som om folkhälsa är en lek.

Detta kanske låter roligt, men det är det inte. Den proposition som vi nu yrkar avslag på innebär att införselreglerna för alkohol ändras och att svensk alkoholpolitik raderas. Den svenska alkoholpolitiken har haft en folklig förankring. Den svenska alkoholpolitiken har sprungit ur svensk folksjäl, inte lagts på ovanifrån från politikerna. Den har byggt på att man ska minska tillgängligheten av alkohol för att minska konsumtionen.

När man avvecklar införselreglerna för alkohol på det här viset minskar förutsättningarna för en svensk alkoholpolitik över huvud taget. Vi anser att Sverige borde stå fast vid den tolkning som man har gjort av de svenska undantagsreglerna, så länge rådet inte enhälligt fattar ett annat beslut.

Vad bygger man då det här beslutet på? Det bygger på en väldigt tunn rättslig analys. Man har hänvisat till att det är ytterst osäkert att Sverige vid en domstolsprövning skulle få stöd för sin tolkning av möjligheten att behålla en införselbegränsning utan sluttidpunkt. Det är ingen djupare rättslig analys.

Man har inte heller någon plan för hur den svenska alkoholpolitiken ska se ut i sin helhet, utan man genomför detta beslut utifrån att finansminister Bosse Ringholm på EU-nivå gick med på att avskaffa de svenska undantagen.

Det är också ett parlamentariskt dåligt förankrat beslut. Det komiska är att alla partier utom Moderaterna i riksdagen onsdagen efter det att finansministern gått med på att ta bort de svenska undantagen röstade för en reservation om bibehållande av undantagen. Han hade då i och för sig tagit upp frågan i EU-nämnden för en kort diskussion, men det kan inte kallas en verklig förankring.

Det som man undrar är vilka motiven bakom Bosse Ringholms agerande är. Jag anser att regeringen i den här frågan inte har agerat på ett tydligt sätt på EU-nivå. Man har inte drivit frågan med kraft, och man vågar inte vara lite bråkig. Jag tycker att man har agerat väldigt besynnerligt i den här frågan.

Är det så att artikel 152 i Romfördraget, som säger att en hög hälso-skyddsnivå ska säkerställas vid utformningen och genomförandet av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder, inte betyder någonting? Den får ju allvarliga konsekvenser för hela EU-samarbetet. Borde vi inte förfäktat och försvara artikel 152 och tydligt driva frågor? Tyvärr verkar det som om regeringen i fråga efter fråga på EU-nivå lägger sig ganska platt. Sverige är det land som allra mest – vi är bäst i klassen – implementerar EU-direktiv och inte tydligt vågar driva frågor. Det är inte bra. I det avseendet agerar man EU-vekt.

Det gäller här frågan om att de svenska undantagen skulle kunna bibehållas, som man sade i inför folkomröstningen om ett medlemskap i EU. Socialdemokraterna var väldigt tydliga och sade att vi kan bevara svensk alkoholpolitik. Vi står här i dag några år senare och har börjat radera svensk alkoholpolitik på ett sätt som dessutom är planlöst och oansvarigt.

Hade man tyckt och ansett att man inte kan bevara de svenska undantagen, borde man samtidigt ha lagt fram ett förslag till hur den svenska alkoholpolitiken i sin helhet ska se ut. Ett sådant agerande har vi inte sett från regeringen i denna fråga, och det är anmärkningsvärt.

Jag yrkar avslag på propositionen och stöder reservation 2.

Anf. 89 ULLA WESTER (s):

Fru talman! Ibland blir det väldigt tydligt att en fråga vägrar att låta sig inlemmas i riksdagens utskottsindelning. Det är omöjligt och även meningslöst att diskutera införselregler och alkoholskatter utan att ge sig in på socialutskottets domäner.

Den här gången – som så många gånger tidigare – har utskottet använt sig av möjligheten att inhämta yttrande. Socialutskottet har gjort ett mycket gott arbete och har gett svar på den del som ligger inom det utskottets kompetensområde. Tillsammans har vi format en helhet.

Det är väl så att alkoholpolitiken intresserar de flesta. Politiker eller inte – synpunkter har vi var och en, mer eller mindre välgrundade.

Sedan många år har heller inte de alkoholpolitiska frågorna varit partiskiljande. Med ett enda undantag har vi i Sveriges riksdag varit överens om tagen. Undantaget har ju varit moderaterna som faktiskt har stått helt ensamma med sin uppfattning.

Utan att ta för stora ord i min mun törs jag säga att vi andra har haft rätt och Moderaterna fel. Den åsikten grundar jag på all internationell statistik som så entydigt visar att vi i vårt land, jämfört med hur det är i alla andra länder, har mycket gynnsammare siffror vad gäller mängden konsumerad alkohol och de alkoholrelaterade skador som överkonsumtion medför.

Jag är stolt över vår alkoholpolitik och det tycker jag att vi alla har all anledning att vara. Det är ju ingen slump att vi har lyckats bättre än andra, utan det är resultatet av ett medvetet politiskt arbete med stark förankring. Alla partier utom ett har förstått sambanden mellan tillgänglighet, pris, konsumtion och skador. Men trots våra framgångar finns det i vårt land alldeles för många som direkt eller indirekt är offer för alkoholens skadeverkningar, och varje enskilt offer innebär naturligtvis en tragik.

Nu står vi inför en förändring av införselreglerna och inför att anpassa dessa till EU:s regelverk. Det är förvisso en stor förändring och också en mer eller mindre oönskad sådan. Men själva grundtanken kring den restriktiva alkoholpolitiken är och förblir densamma. Vad vi nu måste göra är att förstärka arbetet med de andra alkoholpolitiska instrumenten. Exakt vilka de blir kommer vi att få svar på när den nya alkoholpolitiska handlingsplanen i höst läggs på riksdagens bord.

Det är bara Moderaterna som är odelat positivt till att vi nu måste lämna vårt ”undantagstillstånd”. För dem innebär kvothöjningarna inga problem, snarare tvärtom. Bekymren är i stället att den första kvothöj-

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

ningen borde ha varit större och att upptrappningen under de kommande åren borde gå fortare. Alla negativa konsekvenser vill de avhjälpa genom att sänka skatterna – i och för sig inget nytt under solen.

Det var förvånande att här höra att också Kristdemokraternas representant lämnar dörren öppen för skattesänkningar. Det vore verkligen intressant att få höra kd:s företrädare vidareutveckla det.

De moderata reservationerna i detta betänkande var mycket förutsägbara, utom på ett område som vi berört tidigare i debatten. Det gäller då Systembolaget. Fram till i dag har Moderaterna i varje motion och i varje reservation det bara varit möjligt lagt fram förslag om att avskaffa Systembolaget. Och nu kommer alltså de här andra signalerna. De skattesänkningar som partiet förespråkar motiveras som ett sätt att rädda Systembolaget. Det gläder mig oerhört mycket om det är så att Moderaterna nu förstår vikten av att behålla försäljningsmonopolet – bättre sent än aldrig. Eller har jag tolkat reservationen fel? Här behövs ett klarläggande. Vad vi hörde i replikskiftet nyss var inte så där alldeles klart, tycker jag.

Varje parti anser att informationsarbetet kring alkoholfrågorna är viktigt. Även Moderaterna har betonat detta instrument. Det är nästan så man blir rörd till tårar över detta nymornade intresse och över omsorgen om allas vår hälsa.

Fru talman! Hur jag än försöker leta i de moderata förslagen kan jag inte hitta någon röd tråd som löper klart och tydligt. När nu Moderaterna så starkt förespråkar alkoholförebyggande insatser måste väl detta arbete rimligen få komma i gång innan det är läge att braka i väg med lägre alkoholskatter och ännu större införselkvoter. Tågordningen här uppfattar jag mer som att slänga jästen efter degen – den önskade effekten uteblir.

Från olika utgångspunkter kritiserar oppositionen regeringen för att på ett eller annat sätt ha agerat fel i förhandlingsprocessen vad gäller införselfrågorna.

Moderaterna uttrycker med sällan skådad självsäkerhet att det, som de skriver, länge har stått fullständigt klart att vi inte skulle få behålla våra undantagsregler. Kanske beror denna förvisning på att de faktiskt var det parti som var huvudansvarigt vid inträdesförhandlingarna och som därför haft annan information än vi andra. Det är dock bara en fundering från min sida.

Vi andra vet att förhandlingsläget var mer än ovisst, för olika instanser gjorde olika tolkningar av ursprungsdokumentet och undantagets livslängd. Den svenska regeringens ståndpunkt blev att det var möjligt att få ett fortsatt undantag till stånd.

Till viss del kan jag instämma i att regeringen borde ha legat längre fram i arbetet med den alkoholpolitiska handlingsplanen. Å andra sidan var ju utgångsläget att det var möjligt att behålla vårt undantag. Men vill man vara trovärdig i förhandlingsprocessen måste man väl vara försiktig med att föra en parallell politik. Som vanligt är det lätt att kritisera med facit för handen – man vet precis hur man skulle ha agerat. I dag vet vi alla hur resultatet av förhandlingarna blev. Nu får vi göra det bästa och arbeta utefter det.

Ja, vi förlorade en del men vi klarade också hem en del. Det faktum att vi har några år på oss för att ”anpassa in” de nya införselkvoterna kommer att få stor betydelse.

Av någon outgrundlig anledning har Miljöpartiet, Centern, Folkpartiet och Kristdemokraterna uppfattat situationen så att den svenska regeringen i största hemlighet gjort sitt sämsta för att få behålla undantagsreglerna. Hade bara folkhälsoargumentet använts så skulle vi ha haft kvar vårt undantag, anser de fyras gäng.

Återigen: Ståndpunkten var ett bibehållet undantag. Naturligtvis var folkhälsan det tunga argumentet i det svenska förhandlingsupplägget. Det är ju det argumentet som är själva kärnan i alkoholpolitiken.

Svårast att ta ställning till det här betänkandet har nog Folkpartiet haft. Det är inte för inte som det partiet kallas för nykterhetspartiet. Å ena sidan är Folkpartiet det mest EU-vänliga partiet. Å andra sidan vill det partiet visa upp en alkoholkonservativ sida. Det har i sitt ställningstagande inte vänt kappan efter vinden, utan det har helt snott in sig i den. Det har valt att gå samman med Kristdemokraterna, Centern och Miljöpartiet som förfäktar uppfattningen att Sverige borde ha vidhållit sin ståndpunkt och låtit kvotfrågan gå vidare för avgörande i EU-domstolen.

Hur detta går ihop med Folkpartiets övriga Europapolitik kan man undra. Och på vilket sätt skulle situationen ha blivit bättre av att vi hade låtsats att EU-undantaget inte upphört? Det är sannerligen att dra den nyss nämnda insnodda kappan också över huvudet!

Att Miljöpartiet är inne på samma linje är inte så förvånande. Så fort EU på något sätt är inblandat så säger miljöpartisterna *nej*, även om det ställningstagandet i grunden motverkar den egna politiken.

Att Centern också trasslat in sig så till den grad är mer än förvånande. Det är olikt det partiet att med vett och vilja verka för att tillskapa en rättsotrygg situation. Centerns politik brukar bygga på verklighetens grund, och inte på de rosa molnens. Vad är det som har hänt? För ingen kan väl rimligen bortse från de etiska och praktiska problem som direkt skulle bli följden av de fyras förslag?

Tänk på alla de lagerbyggnader som måste tas i anspråk för att förvara beslagtagen sprit! Kan ni se dem framför er? Tänk på alla böter och alla skadestånd som måste hanteras på ett eller annat sätt, och tänk på alla dem som laglydigt uppvisar sin kvantitet och vill betala skatt på det som överstiger den tillåtna införselmängden – när ingen faktiskt vet hur stor kvoten egentligen är!

Man kan göra det väldigt lätt för sig genom att skriva bort problemen, som de här fyra partierna har försökt göra i sin reservation, och sedan överlämna till Tullverket att bygga lagerlokaler och försöka hitta lösningar på de andra problemen.

Ja, det är ett enkelt och bekvämt sätt, men det är en synnerligen oansvarig metod.

Är det verkligen Centerpartiets uppfattning att den svenska regeringen skulle ge upp sina förhandlingskrav om det inte var fullständigt utsiktslöst att klara hem dem?

Är det verkligen Centerpartiets uppfattning att det är rimligt att spela spel med rättstryggheten som insats?

Vad har Kristdemokraterna, Folkpartiet och Miljöpartiet för svar på den frågan?

Anser verkligen dessa fyra partier att tullmyndighetens resurser ska användas till att bygga lagerlokaler och till att vakta beslagtagen öl?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Fru talman! Jag måste säga att jag trots allt fortfarande har hopp om Centerpartiet, och kanske också om Folkpartiet. De har ännu tid att ändra sig, och överge sitt stöd till detta fullständigt horribla förslag. Men det är väl förmätet av mig att stå här i talarstolen och tala om Centerpartiets och Folkpartiets heder. Det är bättre att de gör det själva.

Oppositionens förslag spretar alldeles uppenbart åt olika håll. I mitten står vi socialdemokrater. Vill man knyta an till ämnet kan man säga att våra ställningstaganden är måttliga.

Från den 1 juli påbörjas ökningen av införselkvoterna. Under kommande år kommer sedan kvoterna att successivt öka. I höst kommer så den nationella handlingsplanen för de alkoholförebyggande åtgärderna. Samtidigt ska en översyn av och en diskussion om alkoholskatterna ske. Det är möjligt att dessa skatter ska justeras. Men om en sänkning ska ske så ska vi ha ordentligt på fötterna och veta vad vi gör och vilka effekter det får.

I en moderat motion hänvisas till det informationsarbete som man genomfört i Kanada med mycket goda resultat vad gäller alkoholkonsumtionen. Det är glädjande att Kanada har lyckats bra. Men metoderna har inte bara bestått av informationskampanjer. Man har också satsat på ökad tillgänglighet och faktiskt också på höjda alkoholskatter. Med detta som exempel vill jag belysa att de alkoholpolitiska frågorna är större och mer komplicerade än vad vissa låter påskina. Det förhåller sig nämligen dessutom så i vårt Kanadaexempel att andelen smuggelsprit också har minskat.

Smugglingen och hembränningen är förvisso ett oerhört stort problem, som inger mycket oro. Om nu medicinen heter sänkta skatter – vilken nivå ska vi välja? Det kostar mindre än 4 kr att tillverka en liter sprit. I Estland kostar en flaska vodka 8 svenska kr. Estland är också ett grannland.

Den djupa diskussionen om alkoholskatterna ska vi ta i höst. Men jag vill redan nu poängtera att information är viktigare i kampen mot den illegala spriten än vad en anpassning till den danska skattenivån är.

Det måste bli fullständigt klart för alla att ett inköp av illegal alkohol är att direkt ge sitt stöd till den organiserade brottsligheten med allt vad den medför i vårt samhälle. Det måste bli känt att det kan vara direkt livsfarligt att dricka s.k. svartsprit även om den säljs i flaska med etikett och inte i plastdunk.

Måttliga dryckesvanor är inget hot mot folkhälsan. Men när måttlighetens gräns passeras leder det till ett högt socialt, medicinskt och ekonomiskt pris. Därför krävs en politik som begränsar alkoholkonsumtionen och skyddar framför allt barn och ungdomar. En sådan politik ska vi med all kraft fortsätta att föra.

En tung och bred riksdagsmajoritet som står bakom en restriktiv alkoholpolitik signalerar naturligtvis trovärdighet. Vi socialdemokrater önskar att denna enighet skulle kunna bestå även framöver.

En gemensam hållning är dessutom om möjligt ännu viktigare i dag, när förändringarnas vindar blåser så starkt. Vi som vill värna alkoholpolitiken har allt att vinna på att visa samstämmighet gentemot de alkoholliberala krafterna.

Det är ännu inte för sent för oppositionen att avstå från partipiruetterna och i stället ställa upp på en gemensam linje. Vi har fortfarande votersögonblicket framför oss.

Men, fru talman, ifall jag inte blir hörsammad av oppositionen är det väl bäst att jag ber att få yrka bifall till skatteutskottets hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 90 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Ulla Wester började med att tala väl, tyckte jag, om den sociala alkoholpolitiken, de stora vinster som har gjorts i Sverige och den breda uppslutning som den har haft partipolitiskt med ett enda undantag – Moderaterna. Så långt var det bra.

Men sedan, när hon började att sätta etikett på den nya socialdemokratiska alkoholpolitiken och kallade den måttlig, så kunde hon väl nästan ha börjat kalla den moderat. Det var ju det som hände – och som jag också var inne på i mitt anförande: Det jublades från moderat håll i EU-nämnden fredagen efter det att Bosse Ringholm kom hem med sin kapitulation.

Nu vill Ulla Wester att andra ska låta bli att rösta efter sin övertygelse. Jag tycker att det skulle vara allra bäst om alla i den här kammaren röstade efter sin övertygelse, och jag tror att resultatet skulle bli avsevärt bättre än nu, när många socialdemokrater kommer att stödja regeringens proposition.

Något riktigt svar på varför regeringen har kapitulerat har jag inte fått, men det kanske kommer i Ullas replik eller i Göran Magnussons senare inlägg. Det som jag kunde uppfatta handlade om att lagerbyggnaderna skulle vara dyra att bygga, och att tullen skulle få det lite jobbigt.

Ingen kommentar tyckte jag mig uppfatta till att den position som regeringen intog på förmiddagen måndagen den 13 mars kunde man ha fått när som helst – när som helst! Och detta beskrivs som en förhandlingsframgång.

I stället för att svara på frågor angriper Ulla Wester Folkpartiet och mig. Hon talar bl.a. om att vi är Europavänliga och att vi för en social alkoholpolitik. Det är ju alldeles rätt. Det är bara lite svårt för oss andra att se motsatsförhållandet i detta, att kunna vara för ett brett samarbete i Europa i de frågor som bör ligga på Europainivå samtidigt som man är för att närhetsprincipen tillämpas på de frågor som kan avgöras av medlemsländerna själva.

Det som är tråkigt är att socialdemokraterna inte har lyckats stå fast vid en social alkoholpolitik. Det är därför som vi för den här debatten i dag.

Anf. 91 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Nu har jag inte begärt att Bo Könberg skulle sätta betyg på mitt anförande, så den kommentaren vill jag lämna därhän. Jag vill inte heller svara för vad moderaterna gör respektive inte gör.

När det gäller förhandlingsprocessen förmodar jag att också Bo Könberg träffade sin partivän kommissionären Fritz Bolkestein. Kanske kunde Folkpartiets företrädare nå fram till Fritz Bolkestein och på något vis påverka honom att ändra sin inställning. Min definitiva uppfattning är

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

att kommissionären var fullständigt orubblig. Att vara EU-vän och obstruera mot EU:s regler kan väl inte kännas så bra.

Anf. 92 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Ulla Wester säger att hon inte begärde något betyg på sitt anförande. Nej, men hon fick det ändå.

När det gäller förhandlingsprocessen är det alltid svårt att diskutera en förhandling när man har stått utanför. Vi har utgått från att Ulla Wester har gjort sitt bästa för att sätta sig in i hur läget var före förhandlingarna och hur den svenska förhandlingspositionen under olika regeringar har varit sedan mitten av 90-talet. I sitt senaste inlägg sade Ulla Wester att det fanns skäl nog att kapitulera bara för att en kommissionär har tyckt annorlunda.

Ja, jag har träffat Fritz Bolkestein. Jag träffade honom tillsammans med ett nästan enhälligt skatteutskott och socialutskott i grannhuset här i Stockholm en vecka före Bosse Ringholms kapitulation. Vi var mycket tydliga om den svenska positionen, och jag tror att de närvarande kan intyga att det gällde även mig. En vecka därefter kapitulerade regeringen, och det är det som vi diskuterar i dag. Varför kapitulerade regeringen veckan efter detta?

Anf. 93 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Då får jag framföra ett halvt tack till Bo Könberg, eftersom jag fick ett halvt beröm för mitt anförande.

Det är inte särskilt meningsfullt att fortsätta diskussionen om vad som varit och om vad som skulle kunna ha blivit. Nu har vi ett förhandlingsresultat, och då önskar jag att vi tillsammans gör det allra bästa för att vidmakthålla en bra alkoholpolitik.

Nu vet jag att Bo Könberg inte har någon replikrätt kvar, men jag vill ändå fråga: Vad är det för mening med att låtsas som att EU-undantaget inte har upphört? På vilket sätt hjälper det upp situationen?

Anf. 94 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! När det gäller skattesänkningar utifrån ett Helsingborgsperspektiv var det som helsingborgare som jag nämnde detta och inte som partiföreträdare, det vill jag tala om för Ulla Wester.

Men jag har erfarenheter från min egen hemstad som berör mig påtagligt. Där kan man se ungdomar som – om jag ska uttrycka mig passivt – misshandlas av alkohol, inte minst under sommarveckorna då de formligen färdas i lemmeltåg över till Helsingör och missbrukar sina egna kroppar. Detta tillsammans med svartspriten gör att det hade varit bättre om ungdomarna hade stannat hemma och konsumerat alkohol på restaurang. Det var detta som låg till grund för de tankar som jag ville delge här för kammaren.

Det talades om att man måste bygga lagerlokaler. Men borde inte de i så fall redan ha varit byggda? Nu öppnas det i stället upp. Det hade varit bättre om socialdemokraterna hade instämt i övriga partiers reservation så att vi hade kunnat fortsätta att driva den lite mer restriktiva alkoholpolitiken i vårt land. Finns det ingen möjlighet att Ulla Wester kan acceptera vår ståndpunkt i stället för att vi ska följa socialdemokraternas oräntliga förändring i denna ganska viktiga fråga?

Under den 3–5-årsperiod som vi nu har framför oss har regeringen accepterat att EU:s lagstiftning ska gälla. Men vi borde antingen säga ja eller nej till den, och kristdemokraternas ståndpunkt är att vi säger nej. Vilken är Ulla Westers ståndpunkt?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Anf. 95 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag försökte verkligen att lyssna på vad Kenneth Lantz sade om alkoholbeskattningen, men jag förstod inte riktigt. Är Kenneth Lantz för eller emot en förändrad alkoholbeskattning?

Kenneth Lantz sade att det var som helsingborgare och inte som partiföreträdare han uttalade sig. Men Kenneth Lantz är ju kristdemokraternas partiföreträdare när han inte är hemma i Helsingborg.

Är det verkligen kristdemokraternas uppfattning att det är försvarbart att spela ett spel med rättstryggheten som insats? Det är min fråga och mitt svar.

Anf. 96 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Om nu fråga och svar är samma sak, så förstår jag inte det.

Kristdemokraterna är absolut inte för att vi ska sänka skatten. Det vill jag säga tydligt, och det framgår också av reservationen och motionen. Det tog jag för givet att vi kunde vara överens om.

Sedan tycker jag att vi ska vara noga med att inte spela om någon rättsfråga här. Det här gäller en hälsofråga, det trodde jag att vi var helt överens om. Därför är det märkligt att man kan ta bort folkhälsoaspekten om fem eller tre år. Är det inte viktigt att behålla samma restriktioner om tre eller fem år? Hur ska vi kunna försvara att vi har tagit bort restriktionerna då?

Anf. 97 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag har läst reservationen. Det var därför som jag blev fullständigt förvirrad över uttalandet.

Vi är medlemmar i EU. Det innebär både positiva och negativa saker. Det innebär också en hel del anpassning. Nu är vi här när det gäller införselreglerna. Jag tycker inte att det är bra att de måste utökas. Men jag tycker inte att det är bra att obstruera. Det är ingenting som skulle bli bättre av om vi låtsades att vi hade kvar undantaget. Det finns inte kvar. Det var inte möjligt att få behålla det. Det är mitt svar.

Anf. 98 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Ulla Wester inledde sitt anförande med en argumentation som i allt väsentligt pekade på att hon skulle stödja reservation 2. Så långt ägnade hon sig åt en i huvudsak berättigad polemik mot moderaterna.

Sedan övergick Ulla Wester till att med indignation misstänkliggöra oss som står bakom reservation 2. Det är en icke sällan tillämplad debattteknik att när argumenten tryter misstänkliggör man sina motståndare med stark indignation i rösten.

Ulla Wester försökte också framställa det som helt utsiktslöst att hävda den tolkning som vi förespråkar, nämligen att undantagsreglerna automatiskt förlängs om inte rådet fattar ett enhälligt annorlunda beslut.

Hon gör ett stort nummer av den rättsosäkerhet som en prövning i EG-domstolen skulle innebära. Men det står väl ändå klart att svensk lag gäller intill dess att Sveriges riksdag ändrar den. Det är väl ändå inte troligt att EG-domstolen skulle ge ett retroaktivt utslag. Därmed faller ju hela den osannolika argumentation, innefattande stora lager av beslagtagen sprit och andra företeelser, som Ulla Wester ägnade sig åt i slutet av sitt anförande.

Anf. 99 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Rolf Kenneryd använder väldigt ofta orden troligt, kanske osv. i argumentationen. Ja, det som är problemet, Rolf Kenneryd, är att vi inte vet vad som kommer att hända.

Jag är oerhört förvånad över att Centerpartiet, som jag uttryckte i mitt anförande, ser förbi detta med rättstryggheten, låtsas som om det här inte kommer att bli något problem och skriver fast sig i en sådan reservation. Jag är väldigt förvånad. Men, som jag uttryckte det: Jag har ännu hopp.

Anf. 100 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Det är ju en inte alldeles ovanlig situation som vi som lagstiftare ställs inför att göra bedömningar om framtiden. I den ena vågskålen ligger en, såvitt jag kan bedöma, nästan obefintlig rättsosäkerhetsrisk. I den andra vågskålen ligger en väsentligt större, påtaglig och nära i tiden föreliggande risk för väsentligt ökade alkohol- och tobaksskador till följd av en ökad konsumtion av dessa droger.

Anf. 101 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Vi hade samma mål. Vi ville behålla våra införselregler, vårt undantag. Det gick inte. Så ser det ut. Regeringen har gjort sitt bästa. Om det är någon som har trovärdighet i alkoholfrågorna, måste det väl ändå vara Bosse Ringholm.

Nu har vi det som vi har det. Låt oss samarbeta och göra det bästa av situationen.

Anf. 102 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja upprepa de frågor som jag ställde till Ulla Wester i mitt anförande, även kopplade till hennes eget anförande.

På vilket sätt befrämjar utskottsmajoritetens förslag folkhälsan? Vi får höjda införselkvoter, men vi bibehåller ett högt skattetryck. När vi redan har en så stor illegal hantering av alkohol, som Ulla Wester själv har varit inne på, kommer då inte den illegala hanteringen att öka?

När det gäller tillgängligheten kan man få tag i svartsprit 24 timmar om dygnet året runt. Det är väl ingen önskvärd situation för folkhälsan, utan det är ju det som vi ska bekämpa.

Min första fråga är: På vilket sätt befrämjar utskottsmajoritetens förslag folkhälsan?

Den andra frågan är: Vad ska Ulla Wester säga till de 5 000 bryggeriarbetarna? Är det bättre att dricka danskt och tyskt öl än svenskt öl?

Anf. 103 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag glömde bort de frågor som Carl Erik Hedlund ställde till mig.

Vad gäller bryggerinäringen känner jag en viss oro. Men samtidigt kan man konstatera att starkölsförsäljningen på Systembolaget och på restaurangerna har ökat väldigt mycket.

Jag är själv ingen öldrickare, så jag kan inte riktigt ge mig in i den här diskussionen egentligen. Men är det något fel på det svenska ölet? Varför väljs annat öl? Det kanske de moderata företrädarna är bättre att svara på än jag.

Den andra frågan handlade om smugglingen. Jag tycker att exemplet från Kanada, som ni själva tar upp i en motion, visar på att det inte finns några entydiga samband mellan skattenivå och smugglingsfrekvens. Spanien är faktiskt ett annat sådant exempel. Spanien är det land som har mest bekymmer med cigarettsmuggling, och Spanien är väl inte precis något högskatteland.

Anf. 104 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Fru talman! Jag tror inte att jag är kompetent att avgöra vilket av danskt, tyskt eller svenskt öl som är bättre. Men vad jag vet, och vilket jag refererade till, är att det är en marginal på 240 % mellan ett tyskt och ett svenskt öl och att en sådan stor skillnad naturligtvis stimulerar till försök att tjäna pengar på illegal hantering. Det är ett för stort gap. Om man minskar gapet, minskar naturligtvis incitamentet.

Om man vänder på Ulla Westers resonemang om exemplet Kanada, skulle det finnas någon naturkraft som säger att vi i Sverige är särskilt smugglingsbenägna eller något sådant, vilket ju verkar otroligt.

Detta med den illegala hanteringen har, som jag var inne på i mitt anförande, Länsstyrelsen i Skåne redan skrivit en alarmerande rapport om. Situationen kommer ju inte att bli bättre av att vi inte tar hänsyn till att det nu kommer att bli lättare att ta in stora kvantiteter.

Det är alldeles riktigt att starkölsförsäljningen har ökat på bekostnad av svagare ölsorter. Men det finns ett antal undersökningar som visar att den illegala hanteringen av öl i framför allt södra Sverige och uppemot Mälardalen har ökat ännu kraftigare.

Min fråga är fortfarande: Vad ska Ulla Wester säga till de 5 000 bryggeriarbetare som har vänt sig till regering och riksdag?

Anf. 105 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Carl Erik Hedlunds resonemang visar på att ingen, vare sig han eller någon annan, riktigt vet hur vi framgångsrikt ska kunna komma åt smuggling och illegal hantering. Det är faktiskt inte bara i Sverige som dessa företeelser existerar. Vi är inte värre än andra.

Kopplingen mellan höga skatter och svartsprit är icke entydig. Men kanske är det så att Moderaterna har någon forskarrapport att plocka fram. Det skulle i så fall vara väldigt intressant att se den. På vad grundar ni annars er så starka uppfattning att sänkt alkoholskatt skulle vara medicinen?

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Anf. 106 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att socialdemokraterna här spelar ett spel med folkhälsan som insats. Ulla Wester säger: Vi kan inte stå rättslösa. Tror Ulla Wester att vi, om vi skulle bibehålla vårt undantag på nationell nivå, skulle vara det enda land i EU som har gjort något sådant? Så är det inte. Länder som stämplas som mer EU-positiva än Sverige och som har en mer EU-positiv opinion, t.ex. Italien, bryter väldigt ofta mot olika EU-regler och EU-beslut, därför att man anser sig ha nationella skäl till detta.

Vi borde försvara artikel 152 i Romfördraget. Betyder denna artikel något för Ulla Wester, och hur ska den försvaras? Jag ska upprepa vad som står där. Där står att en hög hälsoskyddsnivå ska säkerställas vid utformning och genomförande av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder. Betyder den ingenting?

När det sedan gäller vad som skulle hända för tullen är det så att tullen får tillämpa de kvoter som den svenska riksdagen beslutar om. Jag tror inte att man vid tullen behöver bli särskild förvirrad.

Då gör vi ett försök att försvara svensk folkhälsopolitik, att försvara artikel 152 i Romfördraget. Det är det värt.

Anf. 107 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Jag är mycket mån om folkhälsan. Jag är inte glad åt att vi måste ändra våra införselregler. Nu är vi där vi är, och vi måste göra det bästa av det. Det är det jag säger. Folkhälsoargumentet var det argument som användes i förhandlandet. Det är det argument som hela alkoholpolitiken bygger på.

Men det är faktiskt så att det finns otroliga kulturella skillnader mellan EU-länderna – på gott och ont. Vi ser alkohol som ett berusningsmedel som kan ge stora, allvarliga skador. I Sydeuropa är alkoholen en jordbruksprodukt bland andra. Det är en måltidsdryck. Lika lite som vi kan ta till oss den uppfattningen kan de förstå vår. Däri ligger en av skillnaderna i förhandlandet. De förstår inte våra folkhälsoargument.

Anf. 108 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Jag är väldigt väl medveten om att man har olika synsätt i olika EU-länder i fråga om både alkoholpolitik och narkotika. Det är därför som den här typen av frågor bör vara en nationell angelägenhet och inte en gemensam EU-fråga. Det är också därför vi har artikel 152 i Romfördraget, en artikel som vi bör arbeta för att försvara.

Då säger Ulla Wester: Vi är där vi är. Vi måste nu anpassa oss. Varför vågar man inte från regeringens sida vara lite bråkig – ja, lite bråkig – på EU-nivå och försvara något som är väldigt viktigt ur svensk synpunkt? Det här är något som gäller alla frågor där Sverige måste backa, där man aldrig vågar driva något. Det här är en fråga där man verkligen borde försöka göra något, för här finns det en stor förankring i Sveriges riksdag.

Sedan handlar det också om hur EU-samarbetet fungerar. Är det verkligen bra när en EU-kommissionär är den som någonstans ska besluta om en så här viktig fråga? Hur driver Sverige på för att förändra den ordningen, alltså att det fattas beslut på som jag tycker väldigt dåliga grunder, beslut som kan variera från tid till tid och från kommissionär till kommissionär?

Jag tycker att vi ska stå upp här, vara rakryggade, försvara artikel 152 i Romfördraget och våga driva den här frågan framåt. Det handlar också om hur EU samarbetar. Den svenska ståndpunkten bör vara att man inte ska acceptera att EU-kommissionen i en sådan här fråga har den makt den har – eller den makt den faktiskt får på grund av att medlemsländerna inte agerar annorlunda än vad den svenska regeringen vill göra i dag.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Anf. 109 ULLA WESTER (s) replik:

Fru talman! Det här är inte ett tillfälle att visa mod i första hand. Det här är ett tillfälle att ta ansvar för en politik, för ett rättssystem. Vad vinner vi på att bråka och på att sticka huvudet i sanden?

Anf. 110 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Ibland kan man bara beklaga när man konstaterar att man har haft rätt. Det var ju så att inför folkomröstningen om medlemskap i EU varnade Vänsterpartiet och stora delar av nej-sidan för just det som nu håller på att ske. Vi varnade för att vi inom en ganska snar framtid skulle få böja oss för de införselkvoter som är generella inom EU-området.

Den inre marknaden är grundpelaren för EU-samarbetet. EG-rätten bygger på den. Vad sade då ja-sidan? Den sade: Det där är inga problem. Det är inga som helst problem. Folkpartiet gick i bräsch och sade: Nej, det är inga problem. Och så förhandlade man fram ett undantag som gällde fram till den sista juni år 2000 där vi skulle behålla de införselkvoter som vi har haft.

Danmark och Finland förhandlade som vi vet fram sitt slutdatum till den sista december år 2003. Under den tiden skulle man vidta vissa åtgärder. I Sveriges åtagande ingick också att man under denna tid skulle vidta vissa åtgärder för att möta den inre marknadens krav. Det här torde vara helt oomstritt. Framför allt borde man ha varit medveten om detta från ja-sidan.

Under lång tid kämpade så Bosse Ringholm. Han försökte faktiskt. Jag blir lite betänksam när jag hör att företrädare för Miljöpartiet och Folkpartiet här försöker smutskasta Bosse Ringholm för att han inte har drivit denna fråga så långt han har kunnat. Jag anser att han drivit den kanske t.o.m. lite för länge. I och med att man höll positionerna så pass länge blev man tvingad att vidta dessa åtgärder utan att ha ett färdigt paket för att möta problematiken.

Där kan jag ge vissa ett erkännande om att de har rätt. Detta borde ha kombinerats med ett paket med upplysning och andra åtgärder för att peka på de problem som kommer att framträda.

Den svenska alkoholpolitiken har historiskt varit en väldigt viktig folkhälsofaktor. Den har bidragit till att Sverige faktiskt kan uppvisa relativt låga ohälsotal när det gäller alkoholrelaterade skador. Vi har varit framgångsrika. Och en av de viktigaste bitarna har här varit prispolitiken. Det är alldeles riktigt.

Den andra viktiga sak som också har tagits upp här är att vi har haft en monopolförsäljning med en strikt kontroll. Det gäller inte minst ålderskontrollen, som är oerhört viktig. Vi ser problemen när man t.ex. har släppt folkölen till ICA-affärer. Det är ett stort problem. Det är en stor inkörsport för ungdomar att i dag få tag på alkohol.

Detta är naturligtvis ett problem, och det problemet skulle bli oerhört mycket större om man var beredd att släppa alkoholförsäljningen generellt, även till licensierade butiker. Inom Vänsterpartiet anser vi att det är oerhört viktigt att Systembolagets roll ska vara kvar.

Om alla de farhågor som vi från nej-sidan förde fram sade man att det var inget problem. Ändå torde det ha stått klart för de flesta att det vi möjligen skulle ha kunnat uppnå vid eventuella omförhandlingar vore att vi skulle ha kunnat få just det vi nu har fått, dvs. Danmarks och Finlands undantag.

Om man, som reservanterna i reservation 2 vill, skulle gå in och skapa en rättslös situation från den 1 juli år 2000 har åtminstone tullen för sin del sagt att de skulle ha svårt att gripa någon som har upp till tio liter sprit med sig. Under den tid då detta ska processas i EG-domstolen kommer faktiskt EG-rätten att gälla. Det skulle vara svårt för de svenska myndigheterna att hänvisa till en annan, svensk lagstiftning. Det är vad som gäller.

Sedan är det ju så i dag att situationen på alkoholsidan är problematisk redan som den är. Det är väl i dag fullt belagt att omkring hälften av den sprit som säljs i landet faktiskt inte säljs genom systembolag eller restauranger. Det tror jag att vi är ganska överens om. Sedan kan man diskutera om det är 40 % eller 50 %. Men tittar man på Systembolagets försäljning av starksprit och hur mycket den har gått ned de senaste fem sex åren är det ju förödande.

Nu är det inte säkert att den illegala verksamheten kommer att öka. Det var Carl Erik Hedlund inne på. Det tror jag inte. Däremot kommer ytterligare mindre att försälgas eftersom, som Carl Erik också säger, man kommer att tulla även på reglerna när det gäller införsel av starksprit. Man kommer att ta med ytterligare en flaska. Och det kommer inte att var lika omoraliskt att göra det heller. Detta är naturligtvis ett problem.

Regler om ökad införsel är ett problem i sig, men det stora problemet när det gäller reglerna om ökad införsel är ju det som kommer i nästa steg. Om vi då ska sälja vin, sprit och öl på Systembolaget måste Systembolaget konkurrera med de priser som finns utanför landet. Då har vi, precis som sägs här, förlorat det kanske viktigaste vapnet. Jag skulle vilja säga att det är det näst viktigaste. Jag tycker fortfarande att monopollet på försäljningssidan är viktigare. Då måste vi vidta helt nya åtgärder. Som jag sade nyss är kritiken faktiskt riktig här. Det borde redan nu ha funnits en alternativ alkoholpolitik för att klara av detta.

Men den viktigaste frågan som vi måste svara på är: Vad skulle det innebära om vi i dag skulle ta strid om detta? Från den 1 juli kommer det att bli "tillåtet" att ta in 10 liter sprit, 90 liter vin, 20 liter starkvin och 110 liter öl. Det är den situation som troligen kommer att uppstå. Det är intressant att många här står och säger troligen. De enda som kan visa att man hittills har haft rätt är vi på nej-sidan som sade att det skulle bli så här. Och så ser det ut att bli.

Sedan hänvisar man till att vi skulle ha haft en annan situation och att det skulle ha sett annorlunda ut. Man önskar sig en annan situation. Det kan man väl göra, men politik är oftast här och nu. Det är här vi måste ta hänsyn till den verklighet som finns runtomkring oss.

Det är två talare anmälda från Vänsterpartiet efter mig som troligen inte kommer att yrka bifall till hemställan i betänkandet som jag gör. De

kommer att välja att avstå från att rösta. Jag har full respekt för dessa människor. De har sina bevekelsegrunder, och de kommer att redogöra för dem. Vi har nämligen beslutat om att vi ska ha fri röstning i den här frågan när det gäller att avstå eller att rösta för bifall till propositionen. Jag tycker att det är ganska viktigt. Detta är en fråga med oerhört mycket känslor i. Det är inte bara sakfrågorna som gäller.

Under debattens gång har jag inte kunnat låta bli att konstatera att för Kenneth Lantz ändras verkligheten när han lämnar Helsingborg. Om han står i Helsingborg och ser problemen med trafiken och all alkohol och sprit inser han att det nog skulle behövas en sänkning av skatten. Men när han sedan lämnar Helsingborg försvinner verkligheten, och då ser situationen plötsligt helt annorlunda ut. Då kan han inte tänka sig det.

Bo Könberg säger att Socialdemokraterna, Moderaterna och eventuellt Vänsterpartiet kommer att radera den svenska alkoholpolitiken. Det som raserar den svenska alkoholpolitiken är just EU-inträdet och den grundläggande regeln om att den inre marknaden är den viktigaste. Här faller faktiskt också artikel 152 i Romfördraget. Varor som accepteras i en stor del av de andra länderna kan man inte säga är ett hälsoproblem i ett annat land. Det finns vissa domar som visar detta, t.ex. Crème de Cassis-målet.

Jag skulle vilja säga att det Bo Könberg håller på med här är rent hyckleri. Det är faktiskt inte de tre partierna som står bakom detta och som kommer förändra införselreglerna som skapar problemen, utan det är EU-lagstiftningen. Den har vi på grund av att vi blev inröstade i Europeiska unionen. Jag tror att det är väldigt viktigt att inse att vi nu diskuterar utifrån den inre marknaden och de regler som finns där.

Jag tror att vi är totalt eniga om folkhälsoargumenten, möjligen med undantag för Moderaterna. I övrigt tror jag att det finns en total enighet. Men när det gäller den inre marknadens kraft i detta sammanhang är det bara att konstatera att de som fick in oss i EU också har skapat denna situation.

Sedan har det sagts att vi implementerar EU-direktiv, men det är inte så. Vi följer faktiskt bara reglerna om ett undantag i införselreglerna som går ut den sista juni år 2000. Därefter har vi inga undantagsregler. Nu kommer vi att få det, eftersom det är framförhandlat.

Jag vill återigen reagera mot beskrivningarna av finansminister Bosse Ringholms agerande. Jag tycker att han i det längsta kämpade för att vi skulle få behålla reglerna. De insinuationer som framförts härifrån talarstolen tar jag kraftig avstånd från.

Anf. 111 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Människors motiv är ofta många, ibland blandade och ibland motstridiga. I den debatt som vi nu för deltar människor som har varit för att vara med i EU som beklagar det här beslutet kraftigt och som kommer att rösta efter detta. Det finns också de som har velat säga nej och som nu kommer att rösta ja till de här reglerna. Det är tydligen så att det även finns olika uppfattningar om detta inom Per Rosengrens parti, vilket vi tydligen kommer att få höra om ett ögonblick.

När vi förhandlade fram villkoren för medlemskapet var det en bred bedömning från de partier som ville gå med, från de fyra regeringspartierna och från den dåvarande socialdemokratiska oppositionen, att det

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

regelsystem som vi då hade fått var av den arten, som har beskrivits i flera propositioner och som godkänts av riksdagen, att för att avskaffa det svenska undantaget skulle det krävas ett enhälligt beslut i ministerrådet. Om detta kan i och för sig goda män och kvinnor strida, och det gör vi ju i dag. Men att den bedömningen gjordes av personer representerande 80 % av riksdagen i flera omgångar under olika regeringar är alldeles klart. Det är, för att använda ett mildt uttryck, obegripligt att Per Rosengren kan påstå att det alldeles självklart är på det andra sättet

Jag tycker också att det kanske är lite originellt att Per Rosengren så enfatiskt vill försvara Bosse Ringholm. Han talar t.o.m. om att några av oss, förmodligen bl.a. jag, skulle insinuera någonting om Bosse Ringholm. Det är en ren missuppfattning. Jag har kritiserat Bosse Ringholm. Jag kritiserar regeringen, och jag kritiserar Per Rosengren för att han försvarar Bosse Ringholm och regeringen på den här punkten där man så lätt har gett med sig.

Den enkla fråga som jag har ställt några gånger i debatten och som ingen har svarat på hittills vill kanske Per Rosengren svara på. Är det inte så att den förhandlingsuppgörelse som Bosse Ringholm kom hem med, och som Per Rosengren nu hyllar i det läge som har uppstått, kunde ha uppnåtts när som helst under de senaste fyra åren?

Anf. 112 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jo, det är helt riktigt. Jag tror att den kunde ha uppnåtts långt tidigare. Jag menar att den skulle ha accepterats långt tidigare så att vi samtidigt med detta kunde införa en alkoholpolitik som skulle kunna möta de problem som vi kommer att få.

Sedan var det en bred bedömning att de här reglerna skulle gälla för all framtid. Ja, det var en bred bedömning av 80 %, men det är så många bedömningar som de EU-positiva partierna gjorde som har gått ganska käpprätt åt ett visst håll. Så är väl fallet också med denna bedömning. Man gjorde en felaktig bedömning. Det är bara att konstatera det. Även en minoritet kan kanske ha rätt ibland. När det gäller den här frågan visar det sig nu att vi har haft det.

Den kritik som jag riktar mot finansminister Bosse Ringholm är att man inte slöt detta avtal tidigare och samtidigt lade fram ett batteri med åtgärder för att möta problemen. Jag håller med om att det är ett problem. Men jag är övertygad om att man körde den här diskussionen i botten. Det framgick inte minst av den information vi fick när Fritz Bolkestein var och besökte socialutskottet och skatteutskottet. Jag tyckte att han gjorde tämligen klart vad den här frågan handlar om. Den handlar inte om folkhälsa. Den handlar om den inre marknaden. Det var hans ansvar. Det var det han skulle se till. Det är det som är grunden. Sedan menar han att vi får vidta andra åtgärder för att klara folkhälsan.

Jag tycker att det var klara deklarationer från kommissionärens sida. Jag skulle inte våga överlämna detta till EG-domstolen och kanske i över ett, ett och ett halvt år ha en rättslös situation, där tullen själva bedömer att de inte kan ta någonting under 10 liter starksprit, 90 liter vin, 20 liter starkvin samt 110 liter starköl.

Anf. 113 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Per Rosengren försvarar regeringen och Bosse Ringholms agerande, åtminstone slutresultatet. Han gör det även om han tydligen önskar att resultatet hade uppnåtts tidigare.

Detta bekräftar den bild som jag och de kritiska i den här debatten har haft, nämligen att den svenska regeringen och Sverige när som helst, bara genom att vinka med ett finger, kunde ha nått den dåliga förhandlingsuppgörelse som man kom hem med den 13 mars. Det står alldeles klart.

I min förra replik anspelade jag på att det finns blandade motiv hos oss människor. Det gjorde jag bl.a. på grund av det tonfall som Per Rosengren har. Det är sällan, fru talman, som jag recenserar mina meddebattörers tonfall. Men han låter ibland nästan glad, när han gång på gång kan säga: "Vi fick rätt. Vi sade så här. Det blev rätt. Vi borde ha gjort det ännu tidigare." Många av oss andra i Sverige är ledsna i dag över det som har hänt. Lite mer sorgsenhet skulle klä Per Rosengren.

Anf. 114 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag beklagar om jag till min natur är glad och positiv. Det kanske egentligen inte alltid är fel att vara det i kammaren. Jag vill också erinra om något jag sade tidigare. I snabbprotokollet som kommer i morgon kan Bo Könberg läsa att jag inledde mitt anförande med att säga att jag beklagade att jag kunde konstatera att vi hade rätt. När man beklagar en sak är man inte jätteglad, utan då beklagar man faktiskt att situationen är som den är.

Jag hade gärna sett att vi hade kunnat behålla prisvapnet och införselvapnet även i fortsättningen. Det har, som jag sade, varit en av grundpelarna i en framgångsrik alkoholpolitik, som grundar sig på folkhälsoarbete. Jag tycker inte att vi ska behöva misstänkliggöra varandra i de frågorna. Det vore väldigt olyckligt.

Det hade nog inte räckt att vinka med ett finger, utan jag tror att det hade behövts förhandlingar och diskussioner. Men ju längre frågan drog ut på tiden och ju längre man förhalade den, desto större blev också irritationen hos kommissionen. Kanske agerandet att dra ut på det så länge i förlängningen äventyrande uppgörelsen.

Jag tror att man skulle ha börjat förhandlingarna och diskussionerna redan förra hösten på ett mer intensivt sätt. Då hade vi också haft tid att vidta andra alkoholpolitiska åtgärder för att kunna möta de problem som uppstår.

Anf. 115 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att det är så konstigt att Per Rosengren här i dag stöder propositionen, om än med ett visst beklagande.

Jag har haft det stora nöjet att få debattera med Per Rosengren i frågan om alkoholskatter. Per Rosengren har velat sänka de skatterna – åtminstone har han sagt så i TV-rutan. Själv säger han här att förändringen av införselkvoterna förmodligen innebär att man bör sänka de skatterna.

Jag tycker därför att det är ganska logiskt att Per Rosengren tar ställning som han gör. Hans argumentation är uppbyggd på att vi måste följa EU-reglerna, att de ser ut på ett visst sätt och att den inre marknaden alltid går före.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Ja, detta brukar vara både Miljöpartiets och Vänsterpartiets kritik. Men vi brukar också – alltså även Vänsterpartiet – förfäktat att man ska använda de paragrafer som finns för att sätta vissa regler för den inre marknaden. Så varför inte denna gång göra ett försök att åberopa både artikel 36 och artikel 152 i Romfördraget, för den svenska folkhälsans skull och för den svenska sociala alkoholpolitikens?

Varför gör man inte det i stället för att bara resignera och säga att ”sådana är EU-reglerna, och Frits Bolkestein tycker som han gör”? Men ska vi låta EU-kommissionären Frits Bolkestein vara den som bestämmer? Det är det som Per Rosengren accepterar när han stöder propositionen.

Eller kan det finnas andra motiv? Kanske är detta Vänsterpartiets nya strategi. Man vill ju ingå i en regering efter valet, och då kanske man inte längre ska tycka att Sverige ska våga vara bråkigt på EU-nivå. Kan det vara ett motiv för Vänsterpartiets ställningstagande i denna fråga?

Anf. 116 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Det sista var så lågt att jag inte ens tänker kommentera det.

Det är riktigt att jag redan för några år sedan såg den 50-procentigt minskade spritförsäljningen på Systemet som ett problem. Jag vet också att Yvonne Ruwaida inte gjorde det.

Jag ser den försäljning av svartsprit som sker på företag, utanför skolor och på högskolor som ett oerhört stort problem. I dessa sammanhang är det inte bara sprit och öl som säljs, utan där finns också narkotika. Och i samband med att man höjde tobaksskatten märkte vi en ökad liknande försäljning av cigaretter. Vi sänkte skatten på cigaretterna, och vad har hänt sedan dess? Jo, den illegala marknaden har minskat ganska ordentligt.

Vi ser också oerhört positiva siffror vad gäller rökningen i dess helhet. Jag vill inte säga att det kommer att bli likadant med spriten. Men jag tror att vi måste ta till oss lite av det som håller på att ske.

Det är inte så att vi följer alla EU-direktiv och EG-direktiv i det här sammanhanget. Vi hade ett undantag som gick ut den sista juni i år, de facto. Någonting måste gälla efter den sista juni. Under ett till ett och ett halvt år när frågan prövades hade vi fått föra in 10 liter sprit, osv. Jag hade sett det som ett oerhört problem om vi inte kunnat möta det på något annat sätt. Det troliga är att EG-domstolen sedan retroaktivt skulle kunna säga att det är de tio litrarna som gäller, dvs. full EG-ranson.

Detta upplever vi i Vänsterpartiet som oerhört farligt. Där står vi utan ett enda skyddsnät, och från den 1 juli 2000 skulle vi legalt kunna dra in 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl. Tullen skulle inte kunna göra någonting. De är 100-procentigt bundna av EG-direktiven i det här fallet. För tullagstiftningen är det EG-rätten som gäller. Sverige har väldigt lite att säga till om. Där kan vi inte ens hänvisa till nationell lagstiftning.

Anf. 117 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! I grunden har Per Rosengren och jag skilda uppfattningar om på vilken nivå både alkohol- och tobaksskatten ska ligga. Per Rosengren förordar en sänkning. Några av argumenten är goda, t.ex. att man

vill komma ifrån den illegala hanteringen och smugglingen av tobak och alkohol.

Vi kan titta närmare på vad som hände med tobaksskatten. Den höjdes först, och sedan sänktes den lite grann. Men det var inte bara det som gjorde att man kom åt den illegala hanteringen av tobak. Det åstadkoms bl.a. genom tullens verkligt goda arbete för att komma åt smugglingen.

Jag är inte av samma uppfattning som Per Rosengren när det gäller om det är skatter man ska använda för att komma åt den illegala hanteringen av alkohol och tobak och – i så fall – vilka nivåer de ska ligga på.

Per Rosengren har synsättet att tullen måste agera som EG-rätten säger. Om vi här i riksdagen med majoritet beslutar att tullen ska följa de införselkvoter som vi vill ha, så finns det inget som säger att tullen i stället ska följa EG-rätten. Däremot kan Sverige klandras för att vi har ålagt tullen att agera på ett visst sätt, om vi inte vinner en process i EU-domstolen.

Det är inte tullen som står ansvarig inför EU, utan tullen står fortfarande ansvarig inför den svenska riksdagen och regeringen. Vi kan alltså ge tullen de direktiv som vi önskar. Sedan kanske tullen inte tycker att det vore den mest lyckade situationen i världen – det kan jag förstå. Men vi kan faktiskt förfakta och driva den här frågan vidare. Jag tänker inte köpa Per Rosengrens argument i den här frågan.

Anf. 118 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Det hade jag väl i och för sig inte förväntat mig heller.

När det gäller tullen och tullagstiftningen är det 90 % EG-lagstiftning som gäller. Det torde Yvonne Ruwaida veta. Men det är klart att om vi ska bryta alla regelsystem inom EU kan ni fundera på hur det som framförs i den gemensamma reservationen ska fungera i förlängningen och i verkligheten.

Yvonne Ruwaida talade om att tobaksskatten höjdes och sedan sänktes lite grann. Det är precis tvärtom: den höjdes faktiskt mindre än den sänktes. Priset på en ask cigaretter efter tobaksskattesänkningen var lägre än före höjningen.

Yvonne Ruwaida hänvisade sedan, vilket är det mest patetiska i sammanhanget, till den kontrollmöjlighet som tullens arbete innebär. Ja, det gjorde att man fick rätt att öppna paket. Och vad sade Miljöpartiet om den möjligheten? Det sade man nej till. Det som man då sade nej till står man nu och hyllar som den bästa av möjligheter. Ni får ju lära er att argumentera så att det inte bara blir patetiskt.

Anf. 119 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Jag vill bara tala om för Per Rosengren att jag mycket klart inser, vilket jag även redogjorde för till Ulla Wester, att verkligheten och beslutsfattandet naturligtvis finns här. Och den kristdemokratiska uppfattningen som jag har redogjort för står jag personligen också bakom.

Men jag är kanske lite för öppen ibland. Jag är en dålig teatermännska. Nog kan man ändå som far få tillåta sig att tänka en tanke när man står nedanför färjornas ankomsthallar i Helsingborg en fredags- eller lördagskväll och nästan gripas av panik och känna: Vad gör jag som förälder eller som vuxen i dessa sammanhang? Hur i all världen ska vi

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

kunna få rätsida på detta för att kunna hjälpa dessa ungdomar så att de inte hamnar i det elände som alltför många drabbas av? Nu blir jag nästan rörd även här i kammaren. Det är kanske i dessa sammanhang som jag har tillåtit mig att söka olika vägar i mina tankar. Och jag får väl tacka Per Rosengren för det svar som han ändå gav i sitt förra inlägg, då han faktiskt redogjorde för en del synpunkter som inte ligger långt ifrån min personliga uppfattning.

Anf. 120 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag känner precis samma vanmakt i fråga om den svarta sektor som skapas inom detta område. Det är precis den vanmakten som jag känner. Och detta måste vi göra någonting åt.

Men det är intressant att notera det som Kenneth Lantz sade om att när han står i Helsingborg och ser detta har han stor förståelse för att man kanske måste göra någonting åt priserna därför att detta annars kommer att fortsätta att välla in.

Det gäller alltså att minska marginalen. Jag tror faktiskt att storleken på den vinst som dessa människor är ute efter också avgör vilka risker de är beredda att ta. Och just nu har de oerhört mycket mer pengar att tjäna på alkoholdistribution i landet än på t.ex. narkotika. Det beror också på att riskerna är betydligt mindre och att straffen är lägre.

En mängd åtgärder måste vidtas både på straffsidan och i fråga om annat, och även marginalerna måste minska. Som det nu är kan man köra tio lastbilar med sprit, och de kan plocka en av tre, och ändå gå det med vinst. Om priserna på sprit skulle sänkas med 25–30 % kan de ta en av tio, och då blir situationen helt annorlunda. Det är sådana riskbedömningar som dessa människor gör.

Sådana här saker måste naturligtvis tas med i en diskussion om en ny alkoholpolitik som blir nödvändig i den öppna situation som vi är på väg att hamna i.

Jag tror att alla vi som vill att folkhälsan också i fortsättningen ska prioriteras gemensamt ska arbeta för att se till att vi har en alkoholpolitik värd namnet även i framtiden i den öppna situation som vi har.

Anf. 121 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Frågan om EU:s kvantitetsregler för privatinförsel av alkohol och tobak är exempel på marknadens makt över alkoholpolitiken. Utgångspunkten är EU:s inre marknadsregler och varors fria rörlighet. Där finns inte utrymme för sociala eller hälsomässiga hänsynstaganden.

Under 1900-talet har svensk alkoholpolitik präglats av att marknadskrafternas inflytande begränsats, den s.k. desintresseringsprincipen. Bakgrunden till detta är förstås att alkohol är en produkt vars användning kan leda till allvarliga sociala och ekonomiska konsekvenser för individerna. Vård och rehabilitering är statens, landstingens och kommunernas ansvar. Därför inverkar alkoholskadorna på behovet av skatter.

Alkohol kan alltså inte betraktas som en vara vilken som helst. Det var motivet i en motion som jag tillsammans med partivänner väckte i den här kammaren för mer än tio år sedan. Det var i anslutning till propositionen om Sverige och den västeuropeiska integrationen, som det då hette. Det var genom den som förhandlingarna om ett svenskt EES-avtal startade. Det ingicks så småningom och övergick sedan i medlemskapet.

Det kan vara värt att notera att Sverige redan i samband med EES-avtalet fick ge upp flera viktiga monopol på alkoholhanteringsområdet. Det kan också vara värt att notera när Per Rosengren i den här debatten, i och för sig med beklagande, säger att man fick rätt och att man varnade för medlemskapet i EU. Frågan är, Per Rosengren och andra i denna kammare, om inte grundproblemen egentligen grundlades i samband med att Sverige skrev på EES-avtalet. Jag tror alltså att alla partier och partiföreträdare som fanns i riksdagen i slutet av 80-talet skulle ha känt sig bättre till mods i dag om de hade stött den här socialdemokratiska motionen om att man skulle undanta alkohol från integrationsarbetet, att alkohol, jämsides med tobak, alltså skulle betraktas som en vara av sådant slag att den inte borde vara föremål för integrationen och inte borde omfattas av marknadskrafterna. Jag tror att ett mer uttalat stöd för den motionen säkerligen hade känts mycket bättre i dag. Motionen fick således inte stöd i riksdagen. Däremot gjorde riksdagen flera uttalanden till stöd för den svenska alkoholpolitiken.

Jag kan erinra mig debatter från början av 90-talet då det ifrågasattes om inte EES-medlemskapet egentligen skulle leda till det som betraktades som mycket allvarliga ingrepp i den svenska alkoholpolitiken.

Fru talman! Jag vill hänvisa till en ledare i Expressen där man säger tack och adjö till nykterhetsrörelsen och säger att den har misslyckats i anslutning till folknykterhetens dag. Det som hittills har varit statens ansvar, alltså alkoholpolitiken, övergår nu till myndiga medborgare som själva kan hantera sin spritkonsumtion. Men det betyder också att alkoholproblemen – man inser tydligt att det kommer att finnas alkoholproblem även i fortsättningen – måste hanteras av andra. Och här förlitar man sig på att företagen ska göra insatser.

Fru talman! Jag har med hjälp av kammarkansliets benägna bistånd delat ut en grafisk bild som visar antalet misshandelsfall per 1 000 invånare över 14 år under perioden från 1850 och fram till nästan nu, i varje fall fram till början av 80-talet. Där kan man se tre kraftiga förändringar. Den första inträffade när husbehovsbränningen avskaffades då antalet misshandelsfall minskade dramatiskt. Sedan ökade de från slutet av 1800-talet och fram till 1900-talet då motboken infördes och då antalet återigen minskade kraftigt. Under andra världskriget rådde speciella förhållanden, och jag ska därför inte beröra det. Men det som är intressant i nutid är mellanölets införande 1965–1966 och den kraftiga ökning som då också skedde av antalet misshandelsfall. Det planade sedan ut när försäljningen av mellanölet av bl.a. just dessa skäl upphörde i vanliga livsmedelsbutiker.

Jag har med det här velat visa att olika samhälleliga ingrepp har haft stor betydelse för att hyfsa alkoholvanorna och för att se till att man får en kraftig begränsning av alkoholskadorna.

Jag har velat göra det därför att jag tycker att det är en felaktig bild när man tror att alkoholpolitiken och alkoholvanorna kan privatiseras på det sätt som flera här talar om och som Expressen för närvarande är det mest uttalade organet för.

Jag ser inte det här som ett problem i första hand för nykterhetsrörelsen. Det är ett problem för alla i samhället som vill ta ansvar. Därför är det en mycket förenklad diskussion som innebär att nykterhetsrörelsen har förlorat kampen. De som har förlorat kampen är medborgare som

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

råkar illa ut. Det är barn och andra som får avsevärt mycket sämre uppväxt på grund av en ökad alkoholkonsumtion. Det kan man naturligtvis med den erfarenhet som finns förutse kommer att inträffa med den ökade tillgänglighet som nu sker, bl.a. genom de successivt förändrade införselreglerna.

Jag vore den förste att vara glad om detta inte skulle inträffa, om man skulle kunna ha en fortsatt internationellt sett låg alkoholkonsumtion. Dessvärre är det inget som egentligen tyder på att det skulle kunna bli fallet.

Fru talman! Mitt inlägg var från början tänkt att mera vara en röstförklaring. Jag ska komma till den under den sista minut som återstår av min anmälda tid. Jag har noga tittat på de här förhållandena. Jag har följt med under en lång följd av år. Vad min principiella grundinställning är torde ingen här i kammaren vara i ovisshet om. Jag tycker naturligtvis att reglerna som vi hittills har haft har varit de bästa möjliga. Men jag inser också att det undantag som förhandlades fram i samband med medlemskapsförhandlingarna ur juridisk synpunkt var alldeles för svagt grundat. Det är frukterna av de misstagen som vi i dag skördar.

Det här leder mig fram till att jag inte kommer att avstå från att rösta. Jag kommer inte att rösta med reservation 2, utan jag kommer att rösta med regeringens förslag. Motiveringen till detta är att jag inte tycker att det riktigt tillhör politikens innersta kärna att avstå. Men det kan vara en nödvändighet ibland och en möjlighet. Att rösta nej till betänkandet eller att rösta med reservation 2 leder enligt min mening, och även enligt många andras mening, in i en mycket oviss situation. Vi skulle få det omedelbart som man möjligen nu får om tre år, och det skulle skapa en mycket dålig och eländig situation. I ett läge där inget förslag är riktigt bra väljer jag ändå att stödja det av regeringen framförhandlade förslaget. Jag tycker att det är ett möjligt praktiskt handlande i den situation vi nu befinner oss i.

Anf. 122 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Jag hade redan i mitt inledningsanförande några frågor till Göran Magnusson. Jag hade sett att han fanns med på talarlistan, och jag känner väl till Göran Magnussons engagemang i alkoholfrågorna. Vi har en mycket likartad syn på vad som är grundpelarna för den svenska alkoholpolitiken och huvudskälen till de stora framgångar som den alkoholpolitiken har haft. Det är möjligt att Göran Magnusson inte var här då, så jag kan kanske återkomma till de frågorna eller precisera dem ytterligare.

Anser Göran Magnusson att regeringen på ett bra sätt har uppfyllt riksdagens uppdrag att slå vakt om den sociala alkoholpolitiken i förhandlingarna?

Den andra frågan rör en sak som jag tror att jag fick ett instämmande i av Per Rosengren, som uppenbarligen kommer att rösta likadant som Göran Magnusson i omröstningen om några timmar. Finansministern kom i mitten av mars hem med något som exempelvis den moderate talesmannen Lars Tobisson i EU-nämnden hyllade som något som egentligen på varje punkt överensstämmer med vad Moderaterna har hävdat och begärt från allra första början. Anser Göran Magnusson att det på någon punkt var så att regeringen kom hem med någonting som var

bättre än det man hade kunnat få när som helst de senaste fyra åren, sedan förhandlingarna 1996?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Anf. 123 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! På den sista frågan är det lätt att svara att det är klart att ett sådant förhandlingsresultat naturligtvis hade kunnat uppnås för både ett, två, tre och fyra år sedan. Det är väl ingen tvekan på den punkten.

Jag förstår inte riktigt innebörden i den här frågan. Vad hade det varit för glädje ur Könbergs och min synpunkt med att den här situationen skulle ha inträffat redan för flera år sedan? Jag tycker inte att det är särskilt meningsfullt att diskutera utifrån den utgångspunkten.

Så till frågan om regeringen uppfyllt vad riksdagen har beställt. Jag vet inte riktigt vad Könberg syftar på. Men det riksdagen har uttalat är väl ungefär det regeringen har föreslagit. Det var ju den regering som Bo Könberg tillhörde som lade fram förslagen kring det här undantaget och redovisade dem för riksdagen. De har ju bara i efterhand bekräftats av riksdagen. De har inte blivit föremål för någon behandling innan den här deklarationen gjordes av Dinkelspiel, som väl då var regeringens företrädare.

Anf. 124 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! När det gäller min andra fråga som handlade om huruvida regeringen inte för länge sedan hade kunnat komma hem med det här förhandlingsresultatet, dvs. att vi skulle få samma dåliga villkor som Danmark och Finland, har uppenbarligen Göran Magnusson och jag samma uppfattning. Nu är vi då fler i den här debatten som har den uppfattningen.

Bakgrunden till den frågan var inte att jag ville ha till stånd de usla reglerna än tidigare. Det var att försöka få belyst ifall det var så att man hade uppnått någonting bra. Och då bekräftade väl Göran Magnusson att man kom hem med det sämsta man kunde få. Sämre gick det inte att få ihop det.

Då borde det finnas anledning för en så engagerad person i de här frågorna som Göran Magnusson att fundera över vilka av yrkandena lite senare i dag som är bäst och sämst.

Svaret på min första fråga blev jag lite mer förbryllad över. När jag talade om riksdagens uttalande menade jag vad som har sagts från bl.a. socialutskottet nu senast om vad man vill att man ska uppnå. Där skärpte man till det som regeringen hade nämnt. Hela inriktningen från alla partier i den här kammaren utom Moderaterna fram till den 6, 7 och 8 mars var också en mycket tydlig hållning att slå vakt om alkoholpolitiken. Sedan kommer då regeringen hem med en kapitulation.

Den frågan ställer jag förstås till Göran Magnusson i denna debatt. Jag vet också att han är intresserad av den här typen av frågor och att han nu för tiden flera gånger i veckan i sin egenskap av vice ordförande i KU får syssla med den typen av frågor om hur regeringen sköter sig.

Anf. 125 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! När man ska bedöma utvecklingen av vad som har skett och vad som har varit möjligt för regeringen att göra måste man naturligtvis hela tiden göra en juridisk bedömning. Inom parentes får jag väl

säga att jag utifrån mina värderingar ur konstitutionell synpunkt och annat kan tycka att det är lite trist med all denna juridik i det som egentligen är politik. Men det var en parentes.

När det gäller undantaget och jämförelsen med Danmark och Finland – och det är också juridik – ska man komma i håg att inte vare sig Danmarks eller Finlands undantag var grundat på samma förutsättningar som det svenska. Det som naturligtvis sedan försvårade för regeringen i förhandlingarna med kommissionen var att både Danmark och Finland i praktiken klev av sina undantag och gav upp på ett sätt som gjorde saken mycket svårare för Sverige.

När det sedan gäller vad riksdagen har beställt tänkte jag också på riksdagens uttalande i anslutning till min motion om att man skulle undanta alkohol från integrationsarbetet. Jag tror inte att Bo Könberg, om Bo Könberg satt i riksdagen vid det tillfället, stödde den motionen. Det var de allmänna uttalandena. Man sade att grunderna i den svenska alkoholpolitiken skulle kunna bevaras.

Sedan var naturligtvis den deklaration som Ulf Dinkelspiel gjorde juridiskt sett för svagt grundad. Det är det som är problemet i dag. Det kan man beklaga, och man kan tycka att det är utomordentligt trist.

Min utgångspunkt för röstandet i den här frågan är att om man skulle följa Bo Könbergs och andras förslag i reservation 2 tar man ett stort steg ut i mörkret och vet inte var man hamnar. Enligt regeringens förslag har vi ändå en viss kontroll över utvecklingen ytterligare några år och kanske också möjligheter att påverka situationen ute i Europa. Jag har för min del sagt vid flera tillfällen att det är angeläget att svenska riksdagsledamöter som har kontakt med EU-systemet hävdar denna ståndpunkt att alkohol är en vara av sådant slag att den måste omgärdas av särskilda försäljningsregler.

Anf. 126 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! För protokollets skull vill jag bara säga att antalet lagförda för misshandel är per 100 000 invånare och inte per 1 000. Annars hade siffrorna varit alldeles förfärliga.

Vi behöver inte diskutera hela EU-medlemskapet, men vi hävdade redan i diskussionen inför omröstningen att de här reglerna skulle komma att införas, medan Göran Magnusson och Socialdemokraterna hävdade att det inte var så. Det är då bara att beklaga att vi fick rätt i denna fråga. Det finns naturligtvis andra frågor inom EU där vi också har fått rätt och vissa där vi har fått fel.

Göran Magnusson hävdar att det var i samband med EES-avtalet som problemen uppstod. Tittar man på all statistik över hur spritförsäljningen på Systembolaget har minskat ser man ännu tydligare den kurva som Göran Magnusson har visat här, hur Systembolaget tappade totalt i samband med EU-inträdet och inte i samband med EES-avtalet. Det är samma sak när det gäller öl.

Upplysningsvis kan jag säga att Vänsterpartiet röstade nej till EES-avtalet också.

Anf. 127 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Jag korrigerar gärna misshandelsuppgifterna på det sätt som Per Rosengren här har anført.

I och för sig är det meningslöst att diskutera att man har fått rätt och hade rätt vid olika tillfällen. Jag kan som aktiv nykterhetspolitiker konstatera att sällan har nykterhetsrörelsen rönt så stort intresse från olika partier och grupper som i samband med diskussionen om Sveriges medlemskap eller ej i EU. Nykterhetsrörelsen blev plötsligt en intressant grupp, kanske inte för dess nykterhetspolitik i sig utan mer för möjligheten att skaffa röster för en nej-linje. Det har inte gjort diskussionen lättare genom åren.

Per Rosengren säger uppenbarligen oftast nej och kan trösta sig med att även det hade han kunnat undvika. Jag tror ändå att EES-avtalet är grunden till mycket av de här problemen. Jag vill inte påstå att det var den direkta anledningen, men det är ingen tvekan om att vi fick slopa ett antal monopol i samband med EES-avtalet. Redan det innebar att marknadskrafterna fick större utrymme inom alkoholhanteringen, vilket är i strid med den svenska alkoholpolitiken.

Det är möjligt att man kan läsa statistiken så att det var exakt vid inträdet i medlemskapet i EU som Systembolagets försäljning började falla. Tidsmässigt kan det möjligen se ut så, men jag är inte säker på att orsakssambanden är riktigt så enkla. Jag tror att det tar en något längre period innan inköpsvanor och dryckesvanor förändras. Jag tror faktiskt att EES-avtalet har haft en viss roll i sammanhanget.

Anf. 128 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Man kan naturligtvis diskutera om problemen börjar med EU-medlemskapet eller EES-avtalet. Jag skulle vilja hävda att det är EU-medlemskapet. Det är först då som folk börjar inse vad som är tillåtet överallt annars, och det är då man börjar ta in mer, smugglingen börjar osv.

Jag satt inte i riksdagen när beslutet om EES-avtalet fattades, och hur jag hade röstat när det gäller EES-avtalet tänker jag behålla som en hemlighet för mig själv och för mina närmaste.

Anf. 129 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det är möjligt att det är bra med en hemlighet på den punkten, men presumptionen är väl ändå för nej.

Jag har några allmänna reflexioner kring detta att vi nu hänger upp hela debatten på EES-avtalet och medlemskapet i EU. Jag tror att det skulle kunna vara meningsfullt att också något fundera över om det är några andra förändringar i omvärlden eller i Sveriges inställning som har spelat roll i sammanhanget. Frågan är alltså: Skulle allt ha varit oförändrat i alkoholpolitiken i Sverige om Sverige aldrig hade skrivit på EES-avtalet och om Sverige aldrig hade blivit medlem i EU? Frågan är naturligtvis omöjligt att besvara, men det finns anledning att på allvar diskutera detta.

Vad som har skett är ju inte bara att Sverige har gått med i EU utan också att de kommersiella krafterna – Grossistförbundet Svensk Handel, ICA, Konsum, vinhandlarnas organisationer och en rad andra – har etablerat stora lobbykontor i Bryssel. Där har hela saken gått ut på att förklara att den svenska alkoholpolitiken inte har stöd hos svenska folket och över huvud taget inte har någon särskilt positiv effekt. Det är klart att

också dessa lobbykrafter hade verkat på något annat sätt om de inte haft möjligheten att lobba för det här inom EU.

Jag menar alltså att samhällsutvecklingen och de kommersiella krafterna också på annat sätt har försökt se till att få en större del av de vinstmöjligheter som finns inom alkoholhanteringsens område. Dessa krav på vinstandelar inom alkoholhanteringen maskerar dessa krafter ofta som omtanke om ungdomen eller omtanke om folkhälsan, medan omtanken egentligen handlar enbart om den egna kassan.

Anf. 130 ROLF OLSSON (v):

Fru talman! Skatteutskottets betänkande om ökade införselkvoter har föranlett Vänsterpartiet att avge ett särskilt yttrande. Socialutskottet har under beredningen fått tillfälle att yttra sig, och Vänsterpartiet har också i detta utskott avgett ett särskilt yttrande.

Den restriktiva svenska alkoholpolitiken har varit en viktig folkhälsofaktor under en längre tid. Det har de flesta talare varit inne på under debatten. Vi har i jämförelse med de flesta andra europeiska länder en förhållandevis låg andel alkoholrelaterade skador och sjukdomar. Alkoholrestriktioner, främst i form av begränsningar i tillgänglighet, och en aktiv prispolitik har varit bra för folkhälsan. Det är ledande forskare eniga om, och kring detta har det också länge rått en relativt bred politisk enighet, med ett tydligt undantag för Moderaterna, som drivit och driver en tydligt alkoholliberal politik.

Förslagen i betänkandet måste ses i sitt sammanhang. I samband med och efter EU-inträdet har ett flertal uppluckringar av restriktionerna skett. Fyra av fem monopol har avskaffats, införselkvoterna har redan i en tidigare omgång ökats och tullens möjligheter att kontrollera införseln har begränsats. 1997 sänktes skatten på starköl som ett led i en harmonisering, och förra hösten beslöt en majoritet i riksdagen att försök skulle göras med lördagsöppet på Systemet i vissa delar av landet samt öka möjligheterna till gåvoförsändelser m.m.

Dagens förslag är alltså ett ytterligare steg i denna riktning att anpassa vår alkoholpolitik till EU och till länder som uppvisar en högre andel alkoholrelaterade skador och sjukdomar än Sverige. Vi har dessutom anledning att förvänta oss förslag från regeringen senare i år om sänkta alkoholskatter – det har redan framförts ett flertal gånger från ansvarigt håll. Det har också signalerats från talare här i dag.

Vi kan konstatera, som Per Rosengren underströk, att de farhågor som Vänsterpartiet redovisade inför EU-omröstningen om ett hotande sammanbrott för svensk alkoholpolitik och våra möjligheter att själva bestämma tyvärr besannats på punkt efter punkt.

De här försämringarna sker också utan att några skarpa åtgärder presenteras för att motverka skadeverkningarna. Det har från regeringen talats om alkoholfria zoner, men konkreta åtgärder har vi inte sett mycket av. Vi kan inte ställa upp på att korta affischkampanjer utgör ett särskilt kraftfullt alkoholpolitiskt instrument.

Vad gör regeringen konkret för att minska alkoholkonsumtionen bland mycket unga människor och se till att resurser och tillsynsmöjligheter kan fungera? Som exempel kan vi ta det utbredda folkölsdrickandet bland ungdomarna. Där visas gång på gång att restriktionerna inte efterlevs och resurser för tillsyn och kontroll saknas.

Ska vi över huvud taget kunna ta talet om alkoholfria zoner på allvar måste regeringen snarast presentera förslag som innebär att resurser avsätts för att kvarstående restriktioner, inte minst de som berör ungdomar, kan kontrolleras effektivt och att bestämmelser om sanktioner mot olovlig försäljning skärps.

Det är enkelt att konstatera att den restriktiva alkoholpolitiken konsekvent monteras ned som led i en EU-anpassning. Det har länge talats om motåtgärder från regeringen. Det är oerhört hög tid att nu presentera dessa motåtgärder.

Fru talman! Sammantaget leder detta mig och andra ledamöter i Vänsterpartiet till att inte stödja förslagen i betänkandet om höjda införselkvoter. Vi avser inte heller att stödja den flerpartireservation som mynnar ut i en uppmaning att låta EG-domstolen pröva undantagsreglerna. Det innebär risk för rättsosäkerhet i mellanperioden och risk för att vi får avtrappningstiden avkortad. En sådan utveckling vill vi inte medverka till.

Anf. 131 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Det svenska EU-medlemskapet har inneburit att den restriktiva svenska alkoholpolitiken – som varit effektiv ur ett folkhälso-perspektiv och under lång tid bidragit till att vi i internationell jämförelse kunnat redovisa relativt låga ohälsotal – nu raseras på punkt efter punkt. De flesta politiska partier här i riksdagen och experter vad gäller alkoholpolitik har varit överens om att olika alkoholrestriktioner, främst begränsad tillgänglighet, prispolitik och en aktiv skattepolitik, har varit effektiva åtgärder för att begränsa alkoholkonsumtionen i Sverige.

Som Per Rosengren var inne på var Vänsterpartiet tidigt ute med att påtala detta förhållande redan vid folkomröstningen om svenskt medlemskap i EU. Olika EU-positiva företrädare gav då sken av att det skulle vara fullt möjligt för oss att behålla vår restriktiva alkoholpolitik även inom EU. Det gavs sken av att vårt undantag vad gäller införselreglerna för alkohol skulle kunna behållas och dessutom permanentas. Nu har verkligheten – och det är faktiskt verkligheten som gäller – tyvärr visat att vi EU-kritiker hade helt rätt och de EU-positiva även på detta område var naiva, dåligt pålästa och dessutom överskattade vår förhandlingsposition gentemot EU.

Enligt en fördjupad rättslig analys inom Regeringskansliet av den legala grunden för det svenska undantaget är det ytterst osäkert om Sverige vid en domstolsprövning skulle få stöd för sin redovisade tolkning. För att undvika ett juridiskt osäkert läge – dvs. om det är EU-lag eller svensk lag som gäller vid tvist – har regeringen träffat en underhandsöverenskommelse med EG-kommissionen som innebär att Sverige får behålla vissa införselbegränsningar t.o.m. den 31 december 2003 och att införselkvoterna sedan successivt höjs.

Denna överenskommelse har framställts som en svensk seger men innebär i praktiken ett stort avsteg från det vi kan kalla den svenska modellen vad gäller alkoholrestriktivitet. Mängden öl, vin och cigaretter som en resande från ett annat EU-land kan föra in i Sverige utan att skatt ska betalas i Sverige ökar drastiskt från den 1 juli 2000. Ni har hört siffrorna förut, så jag drar dem inte en gång till.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Övergångsfasen är illa nog. Men redan den 1 juli 2003 ska vi anpassa oss fullt ut till EU. Då kommer det att vara 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin, 110 liter öl samt i princip en fördubblad mängd tobaksvaror som får föras in i landet jämfört med i nuläget. Till detta kommer att regeringen avser att återkomma med förslag om en successiv höjning av införselkvoterna. Till detta kommer att regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för år 2001 med åtgärder på skatteområdet. Jag läser in sänkta alkoholskatter i det. Till detta kommer försöket med lördagsöppet, som redan har påbörjats runtom i landet.

Fru talman! Var och en av dessa anpassningsåtgärder är illa nog. Till sammans riskerar denna nedmontering av den svenska modellen att få förödande konsekvenser vad gäller folkhälsan och inte minst vad gäller alkoholrelaterad brottslighet. Det gäller t.ex. den uppenbara risken, som bara nämns i förbifarten, att ännu fler kvinnor kommer att misshandlas och ännu fler barn i Sverige kommer att fara mer illa.

Regeringen avser nu att presentera en ny nationell handlingsplan för alkoholförebyggande åtgärder. Detta är milt uttryckt en grannliga uppgift med tanke på att EU tvingar oss att avhända oss de viktigaste redskapen för en sådan, dvs. åtgärder vad gäller tillgänglighet och en aktiv prispolitik.

Det är inte speciellt förvånande att moderaterna föreslår att EU-anpassningen ska gå ännu snabbare. Jag skulle ha blivit förvånad om jag inte läst en sådan reservation. I fyrpartireservationen hävdar man att propositionen är förkastlig ur folkhälsosynpunkt, och det kan jag hålla med om. Man menar att vi ska hålla fast vid den svenska linjen vad gäller införselreglerna.

Även här kan man läsa in en övertro på att det är svenska regler och lagar som gäller, bara vi svenskar argumenterar tillräckligt bra i EG-domstolen. Jag finner, i enlighet med det särskilda yttrandet som framförts av Vänsterpartiets ledamöter i skatteutskottet, att det mest sannolika resultatet av en sådan prövning i stället blir att avtrappningstiden kommer att förkortas.

Fru talman! I socialutskottets yttrande framgår att "samhällsutvecklingen och särskilt det svenska EU-medlemskapet i grunden påverkat förutsättningarna för den svenska alkoholpolitiken". Detta har vi påtalat tidigare.

Det måste nu konstateras att relativt många medborgare såg just möjligheten att få föra in mer och billigare alkohol från andra länder som en viktig fråga när de personligen tog ställning till det svenska EU-medlemskapet. Denna grupp hälsar kanske den nu diskuterade anpassningen med viss tillfredsställelse – vad vet jag? Det kanske kan öka EU:s popularitet något. Men samtidigt finns det en stor solidaritet i vårt land i dessa frågor och en medvetenhet om att ett högt pris för bruket av alkohol leder till ett lägre bruk totalt sett och därmed mindre risk för missbruk. Denna solidaritet kommer nu att sättas på hårda prov.

Vad är det som talar för att alkoholkonsumtionen i Sverige inte kommer att öka när helhetsbilden är att vi nu ökar tillgängligheten avsevärt och dessutom förbilligar konsumtionen av alkohol? Talar inte all erfarenhet och all beprövad vetenskap på detta område för att resultatet kommer att bli det precis motsatta, dvs. en ökning av alkoholkonsumt-

ionen, fler alkoholrelaterade sjukdomar och en ökning av den alkoholrelaterade brottsligheten?

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att detta ärende kan liknas vid den beryktade teaterpjäsen Lång dags färd mot natt. Om vi nu är fullt ärliga i kammaren avgjordes faktiskt denna fråga redan när Sverige valde att bli medlem i EU. Varför lägga ut dessa ständiga dimridåer, dvs. att låtsas att vi från svensk sida ska vara med i EU och underställa dess olika fördrag och samtidigt ge sken av att vi i olika hjärtefrågor, t.ex. alkoholfrågan, kan bestämma helt själva?

Det är EU-medlemskapet som tvingar oss in i denna moment 22-situation, att välja mellan pest och kolera. Jag för min egen del låter mig inte pressas till ett sådant val, dvs. att aktivt stödja mer frikostiga införselregler enligt utskottsmajoritetens förslag eller att rösta på en fyrparti-reservation som uppenbart indirekt kan leda till att EU-anpassningen kommer att gå betydligt snabbare. Därför kommer jag, och jag hoppas ett stort antal andra vänsterpartister, att avstå från att rösta.

Anf. 132 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Peter Pedersen uttryckte tydligt det som både han och Rolf Olsson har sagt, nämligen att han inte tänker göra ett val. Så är det ibland här i livet. Vi ställs inför val där vi tycker att inte något av alternativen är bra. Inom politiken är det t.o.m. ofta så att det finns målkonflikter och att man måste ta ställning. Åtminstone för de flesta av oss är det inte varje gång här i kammaren när vi röstar som vi har att välja mellan någonting som är helt svart och någonting som är helt vitt. Jag tror kanske att Peter Pedersen och jag kan dela analysen så långt.

Det vi nu har att ta ställning till är en av de viktigare frågor som vi har haft att ta ställning till här i riksdagen. Jag tycker att det är synd att personer som Peter och Rolf, som förklarat sig mycket engagerade i alkoholfrågan, väljer att inte ta ställning när riksdagen om ett par timmar kommer att fatta beslut som leder till att en av grundpelarna i svensk alkoholpolitik raderas.

Jag delar inte den bedömning Peter Pedersen gör, och det har jag framfört många gånger. Det är lätt för honom att göra den, kan man möjligen säga. Han är emot EU och emot detta, och alltså kan han säga att alltihop är fel. Vår bedömning från de fyra borgerliga partiernas sida som då satt i regeringen, och från den socialdemokratiska oppositionen som var intimt involverad i alla förhandlingarna, var att vi hade uppnått någonting som skulle leda till att vi kunde behålla undantaget så länge inte ministerrådet enigt beslöt om något annat.

Jag tror inte att jag övertygar Peter Pedersen på den punkten. Men jag tycker att det är tråkigt att ni inte i valet mellan två saker ni tycker illa om väljer det som ni tycker är minst illa.

Anf. 133 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Problemet med denna omröstning och detta val är, precis som Per Rosengren var inne på tidigare, att vi faktiskt inte vet utfallet. Det är mig helt främmande att aktivt rösta för att vi ska tillåta ökad införsel av alkohol eller delta i något slags *chicken race* där jag chansar. Vi ska inte spela på Oddset, utan det är faktiskt svenska folkets hälsa vi pratar om. Jag ska inte ta risken att stödja en reservation som de facto

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

kan leda till att vi skippar den svenska sociala alkoholpolitiken betydligt tidigare.

Jag tycker att vi en gång för alla ska sluta låtsas som om vi här i Sveriges riksdag avgör och bestämmer hur den inre marknaden ska fungera.

Man hänvisar till olika paragrafer i Romfördraget. De gäller även för andra EU-länder. Uppenbarligen betraktar man inte alkohol som någonting annat än vilken vara som helst. Som Per Rosengren sade är det inte så att flera länder ska godkänna en vara. Som jag förstår det räcker det att ett land godkänner en vara för försäljning för att den ska kunna säljas i alla länder.

Uppenbarligen har EU-majoriteten en annan uppfattning om alkoholpolitiken eller alkoholens skadeverkningar än vad vi har i Sverige. Jag beklagar det djupt. Men jag vill inte låta mig pressas till en situation där jag ska chansa i en omröstning som leder till ett oviss resultat. Det förslag som Bo Könberg m.fl. lägger fram kan skapa oanade konsekvenser. Det förkortar övergångstiden ytterligare.

Anf. 134 BO KÖNBERG (fp) replik:

Herr talman! Min huvudpunkt i just detta replikskifte gällde om man som engagerad person i denna typ av frågor skulle delta och försöka påverka resultatet genom att använda sin röst – den röst man har fått av svenska folket när man har placerats här. Nu talar Peter Pedersen mest om att han tycker illa om alternativen.

Vi som har förespråkat reservationen och som kommer att rösta för den har gjort det därför att vi hela tiden har sänt samma signal som Peter Pedersens parti har gjort till regeringens förhandlare, nämligen att man ska stå fast vid den tolkning som riksdagen har gjort tidigare, försöka övertyga de andra länderna och om det misslyckas vara beredd att låta de andra föra ärendet till EG-domstolen. Det är inte något huvudspår, utan det har handlat om att föra en sådan förhandlingslinje.

Det som har hänt efter det är att Vänsterpartiet har accepterat och t.o.m. via Per Rosengren i dag nästan hyllat Bosse Ringholms förhandlingsinsatser, medan vi andra har kritiserat dem.

Kontentan av detta senaste replikskifte är väl att Peter Pedersen, Rolf Olsson och flera säger att de ställer sig utanför denna fråga därför att de tycker att den är svår.

Anf. 135 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag brukar inte använda mig av avstå-knappen. Problemet är bara att det inte är vi i Sveriges riksdag som avgör frågan, utan frågan är i princip redan avgjord. Jag tror också att Bosse Ringholm har gjort det han har kunnat tillsammans med övriga förhandlare och sett till den faktiska situationen. Men vi kan inte låtsas som om EU-lag inte gäller i Sverige när vi faktiskt är medlemmar i den europeiska unionen.

Just den tolkningen kan faktiskt leda till att vi implementerar EU-lag i verkligheten i Sverige betydligt snabbare. Det är bara så; finns det två alternativ att välja mellan är EU-lagen alltid överordnad den svenska. Om vi börjar bråka och ifrågasätta kommer man att få ta in 10 liter sprit från den 1 juli. Det kommer att vara så i tre år, och det kommer så småningom att permanentas.

Vad har Bo Könberg och andra för *inside information* som tyder på någonting annat än att det även i detta fall är EU-lag som är överordnad svensk lag?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Anf. 136 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Herr talman! Ulla Wester har tidigare redovisat den socialdemokratiska inställningen i dessa frågor. Att jag begärde ordet berodde på att jag i all ödmjukhet ville ge några kommentarer med anledning av debatten.

Punkt A: Grundproblemet är det ursprungliga förhandlingsresultatet. Jag erkänner inför denna kammare och för riksdagens protokoll att jag trodde på det ansvariga statsrådet vid den aktuella tidpunkten – nu behöver Bo Könberg inte begära replik på den punkten i alla fall – och på mina partivänner som hade i stort sett samma uppfattning. Jag förstår nu att det var enfaldigt. Det är naturligtvis lite svårt att erkänna att man var enfaldig, men varför inte göra det? Jag gör det i alla fall. På den punkten var jag enfaldig.

Punkt B handlar om Romfördraget och artikel 152. Problemet är att en lång rad företrädare för EU i kommissionen och i medlemsländerna inte anser att alkohol innebär någon risk för folkhälsan. Det framgick tydligt och klart bl.a. när kommissionären Bolkestein var här. Jag hade också ett eget samtal med honom. För en lång rad företrädare för EU, för medlemsländerna och för kommissionen är bilar, alkohol och chips – både potatischips och datachips – precis samma sak. Det är den inre marknaden som gäller. De förstår oss inte när vi pekar på – det Göran Magnusson så förtjänstfullt utvecklade – att alkohol är någonting särskilt. Det är vårt problem. Det gäller den inre marknaden. Bilar och brännvin, om jag får vara så rakt på sak, är samma sak för så många, och det är där vi har vårt problem.

Punkt C: Jag tror att broloppet kommer att ha varit den 1 juli. Broloppet har varit, och det har Bosse Ringholm tillsammans med 90 000 andra sprungit. Bron öppnar strax efter den 1 juli, men färjorna går den 1 juli. Jag ser framför mig hur ett antal personer – inte så få – påhejade av massmedier kommer att testa svenska tullen genom att föra in 10 liter sprit. Svenska tullen kan då inte använda svensk lagstiftning. De kommer att hävda, påhejade av en lång rad icke nu namngivna massmedier, att EG-rätten gäller, och så står vi där. Då går det ett och ett halvt, två eller tre år innan vi vet hur det blir. Det var den linje som Peter Pedersen var inne på.

Jag tycker inte att vi ska ta den risken. Då förvandlar vi verkligen detta till en cirkus. Det blir ett rättslöst tillstånd, och det kan vi inte ha.

Punkten D var den egentliga anledningen till att jag begärde ordet. Det gäller de nästan infama beskyllningarna mot finansministern om att han inte har haft något engagemang. Man har också frågat efter de verkliga motiven bakom finansministerns agerande i förhandlingarna. Jag kan försäkra denna kammare att finansministern har gjort allt som han kan göra i kraft av sin position för att leda dessa förhandlingar såsom vi ville. Om jag får vara lite skämtsam vill jag parentetiskt fråga om ni verkligen tror att den man som tycker att man kan rekommendera mjölk som dryck till kräftor inte skulle satsa allt på denna fråga.

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Jag känner till Bosse Ringholms grundläggande inställning i dessa frågor. Han har satsat all prestige han har för att föra detta lyckligt i hamn, men han kom till en punkt där det inte gick, av de skäl som många talare i debatten har utvecklat. Jag har inte tid att ta upp det, helt enkelt. Det har sagts tidigare. Jag ville bara försäkra kammaren om att mina samtal med finansministern har gjort mig fullständigt övertygad om att det inte finns några dolda motiv och om att det inte har varit bristande engagemang.

I detta anförande instämde Ulla Wester, Lisbeth Staaf-Igelström, Lars U Granberg och Per-Olof Svensson (alla s).

Anf. 137 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Jag har förvisso kritiserat finansministern för förhandlingsprocessen och för förhandlingsresultatet. Jag har inte – det tror jag inte Arne Kjörnsberg menade heller – efterlyst några dolda motiv hos finansministern. Det får han göra upp med någon annan i så fall.

Då är frågan: Ska vi fästa stor uppmärksamhet, om än i skämtsamma former, på finansministerns personliga dryckesvanor och smakråd eller på det han har haft att göra för Sveriges riksdags skull? Då är svaret ganska klart. Det är det uppdrag han har haft att sköta för Sveriges riksdags skull som är det intressanta.

Man kan titta närmare på ett par saker när man ska försöka bedöma detta, även om man är medveten om, som vi alla är, att det är svårt att utanför ett förhandlingsrum bedöma vad som bör vara rätt och rimligt.

Det ena är själva förhandlingsprocessen, som uppenbarligen kom i gång väldigt sent och som inkluderade så märkliga saker som att man i svarsbrev i januari till kommissionen inte ens upprepade de svenska argumenten, att den rättsliga analys som nu åberopas i riksdagen nästan verkar vara daterad efter kapitulationen den 13 mars och att finansministern på morgonen den 13 mars i telefonsammanträdet med EU-nämnden inte ens vet om ärendet ska upp om en halvtimme, för att en timme senare kapitulera. Det är själva förhandlingsprocessen.

Det andra är förhandlingsresultatet. Där har talare efter talare i dag instämt i bl.a. min bedömning att det resultat man kom hem med hade man kunnat få när som helst under hela förhandlingsprocessen. En gammal van förhandlare som Arne Kjörnsberg, som jag också har haft förmånen att få kämpa mot i förhandlingar, skulle i något annat sammanhang knappast bedöma en förhandling som lyckad om förhandlingsmannen kom hem med det han har haft i fickan hela tiden under fyra år.

Anf. 138 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Herr talman! Jag har inte sagt att detta är lyckat. Det var vad det blev. Det grundläggande problemet är den ursprungliga överenskommelsen när Sverige blev medlem i EU. Jag var så godtrogen att jag trodde på dem som då sade att vi skulle få behålla vårt undantag. Det var det grundläggande problemet.

Jag kan inte bedöma om tidsutdräkten var bra eller dålig. Det blev, som en tidigare talare sade, lite av *chicken race*. Men vi ville ju så länge som möjligt hävda den svenska ståndpunkten. Vi ville inte ta ett steg tillbaka. Nu i efterhand kan man säga att det inte fungerade. Men vi var

så övertygade om att vi skulle kunna få förståelse för folkhälsan, eller som jag faktiskt uttryckte det till den ansvarige kommissionären, precis som man gör på en mängd möten man deltar i: Om brännvinet blir billigare, kommer fler kvinnor och barn att få stryk på fredag kväll.

Kommissionären förstod inte vad jag sade. Språkligt förstod han, men inte innebörden. Det är vårt problem.

Bo Könberg! Jag poängterade att det naturligtvis var inom parentes och skämtsamt som jag nämnde mjölken och kräftorna. Naturligtvis har finansministern gjort allt vad han har kunnat för att hävda den svenska ståndpunkten, så som den har manifesterats i vårt parti, och, som i det här sammanhanget är det viktiga, det riksdagen har sagt. Naturligtvis har han gjort det.

Bo Könberg vet att jag och många av oss tycker att detta är ett utomordentligt stort problem. Men nu får vi göra det minst dåliga. Och det rättslösa tillståndet är mer dåligt än det blir om vi fattar det här beslutet och, vilket ska tilläggas, om EU-parlamentet i slutet på denna månad fattar samma beslut.

Anf. 139 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Arne Kjörnsberg och jag tycks vara överens om bedömningen av resultatet. Tonläget kan kanske vara lite olika, men vi bedömer båda det resultat man kom hem med som inte speciellt lyckat. Jag upprepar än en gång, för sista gången i denna debatt: Det resultatet var tillgängligt sedan en kväll våren 1996. Det kunde när som helst ha plockats hem till Sverige. Det var ingen förhandlingsframgång att komma hem med det man haft i fickan i fyra års tid.

Sedan har vi förvisso den stora och viktiga frågan: Var den dåvarande regeringen tillsammans med de socialdemokratiska förhandlarna, vars resultat godkändes av riksdagen under den regeringen och godkändes av riksdagen under nästa regering, godtrogna? Jag tror inte det. Jag kan inte svära på det. Men jag tror inte det. Jag tror att det som är godtroget är när regeringen nu, bl.a. med stöd av Arne Kjörnsberg, har kapitulerat. Det är det som är god tro.

Anf. 140 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Herr talman! Jag skulle vilja be Bo Könberg att framför sig se – ja, bron har inte öppnat, men färjorna går den 1 juli – de av en lång rad massmedier påhejade personer som kommer dragande med 10 liter sprit och allt det andra som Per Rosengren har upprepat så att alla redan vet det. De hävdar i tullen att det är EU-rätt som gäller. Det är inte en och det är inte två personer, utan det kanske är 10, 100 eller 200 personer som gör det.

Det rättslösa tillståndet vill jag inte ha. Det vill inte den socialdemokratiska regeringen ha. Det vill inte den socialdemokratiska gruppen i skatteutskottet ha. Vi vill ha regler så att alla vet vad som gäller.

Om riksdagen följer skatteutskottets förslag i det här betänkandet kommer alla att veta vad som gäller. Då kan tullen arbeta utifrån de utgångspunkterna. Då kommer inte de som hejar på dem som ska testa att ha någon framgång. Det är vad det kommer att handla om. Man kommer att kalla det att man ska testa. Det är det som är utgångspunkten.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Privat införsel av
alkoholdrycker, m.m.*

Jag hävdar inte att detta är någon framgång, inte från mina utgångspunkter. Finansministern har inte hävdat att det är någon framgång. Han har sagt att detta var det möjliga.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

*Juridiska personers
företrädares
betalningsskyldighet*

13 § Juridiska personers företrädares betalningsskyldighet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU24
Juridiska personers företrädares betalningsskyldighet.

Anf. 141 PER-OLOF SVENSSON (s):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande nr 24, *Juridiska personers företrädares betalningsskyldighet*, är till sin natur ett knasterortt betänkande jämfört med det vi alldeles nyss har debatterat. Bestämmelserna om just dessa ämnen fanns tidigare i 77 § uppbördslagen. Liknande bestämmelser fanns i 15 § lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare samt i 16 kap. 17 § första och andra styckena mervärdesskattelagen.

De här bestämmelserna har upphört att gälla fr.o.m. den 1 november 1997, då den nya skattebetalningslagen trädde i kraft. Av förarbetena till skattebetalningslagen framgår att avsikten med den nya lagen inte var att åstadkomma någon förändring, än mindre någon skärpning, av förutsättningarna för betalningsskyldigheter. Lagrådets granskning av förslaget föranledde heller inga som helst kommentarer.

När utskottet för sin del behandlade förslaget till ny skattebetalningslag såg utskottet de nya reglerna just som ett förtydligande, samtidigt som den markeringen återigen gjordes att någon ändring – än mindre någon skärpning – av tillämpningen inte var avsedd.

Herr talman! Utskottet vidhåller att den regel som nu gäller är överlägsen de äldre reglerna i fråga om tydlighet, förutsägbarhet och tillämplighet. Samtidigt kan vi notera att Högsta domstolen i ett beslut den 15 mars 2000 i ett mål om ställföreträdaransvar enligt skattebetalningslagen ansett att lagstiftningsåtgärderna inte varit tillräckliga för att säkerställa att rättsläget inte ändras.

På grund därav anser utskottet att regeringen bör analysera rättsläget och i lämpligt sammanhang redovisa resultatet av en sådan analys för riksdagen. Om det visar sig att bestämmelserna behöver omformuleras förutsätter utskottet att regeringen så snart som möjligt återkommer till riksdagen med förslag.

Anf. 142 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Det här betänkandet är intressant på flera sätt, dels för att det är ett enigt utskottsinitiativ, dels för att det är ett ärende som har en annorlunda bakgrund än vi är vana vid.

Bakgrunden är närmast den att Högsta domstolen i praktiken delvis har underkänt den lagstiftning som riksdagen tog ställning till för några

år sedan och som trädde i kraft den 1 november 1997. Man har underkänt den i vissa delar. Socialdemokraternas företrädare Per-Olof Svensson har redogjort för en del av detta och refererat betänkandet.

Det är två aspekter jag vill ta upp. Den ena är skärpningen av skattebetalningslagen. Innebär den lag som vi antog vid det tillfället en skärpning eller inte vad avser företrädarnas betalningsansvar?

Vi är nu överens om att regeringen ska titta på de aspekterna. Det är bra. Det behöver väl egentligen inte kommenteras ytterligare. Jag hoppas emellertid att regeringen återkommer till riksdagen med någon form av redovisning oavsett vad man kommer fram till för slutsats.

Den andra punkten som vi i de tre borgerliga partierna har haft en skrivelse om gäller övergångsbestämmelserna till lagen. På den punkten är det entydigt att Högsta domstolen har underkänt reglerna. Då uppstår följande principiellt intressanta fråga: Om Högsta domstolen underkänner en lagregel, ska det föranleda en ändring i riksdagen av det aktuella lagrummet? Man kan å ena sidan säga att i och med Högsta domstolens dom är saken avgjord. En praxis har skapats. Den skiljer sig då från det som stod i lagen från början. Vad jag kan erinra mig är det första gången som skatteutskottet har hamnat i den situationen. Det hade varit principiellt rätt att ta med även denna sak i utskottsinitiativet. Det framgår av det särskilda yttrande som är fogat till betänkandet att även de aktuella övergångsbestämmelserna borde ha setts över. Medborgarna bör klart och tydligt se i lagen vad som gäller.

Den andra aspekten är principfrågan. Om man nu denna gång avstod från att göra en förändring, kanske det vid något annat tillfälle kommer ett nytt fall i Högsta domstolen av liknande karaktär. Ska man också den gången avstå från förändringar? Det hade varit bra om reglerna om övergångsbestämmelserna också hade kommit med i utskottsinitiativet. Då hade det blivit mer komplett.

Herr talman! Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 143 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Det här är ett problem som Vänsterpartiet insåg redan när den nya skattebetalningslagen antogs. Vi väckte en motion där vi framförde att vi beförde att det skulle bli som det nu har blivit. Det finns en risk – men vi vet ännu inte om det är så – att man ändrar bedömningen till en hårdare bedömning i samband med en företrädares betalningsansvar.

Det sades i propositionen att detta inte var meningen. Det står samma sak i betänkandet. I en fråga till dåvarande skatteministern Thomas Östros undrade jag om borttagande av de subjektiva rekvisiten skulle innebära en hårdare bedömning i ställföreträdaransvaret. Då fick jag det klara beskedet att det inte skulle bli så.

Nu i samband med att retroaktiviteten i övergångsreglerna har diskuterats har Högsta domstolen sagt att det inte är omöjligt att det i vissa situationer kan uppstå problem med en hårdare bedömning. I det läget har det sagts att retroaktivitet inte kan gälla eftersom det strider mot regeringsformen.

I samband med att diskussionen uppstod lämnade Moderaterna in ett förslag till utskottsinitiativ, som innebar att Moderaterna ville se över övergångsreglerna. Vi menade att det problemet redan är löst genom

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Juridiska personers
företrädares
betalningsskyldighet*

regeringsformens utformning och genom Högsta domstolens klargörande. Däremot menade vi att problemet ändå kvarstod eftersom man i propositionen och betänkandet, och skatteministern, gett löftet om att det inte ska bli en hårdare bedömning. Då är det dags för regeringen att utreda huruvida det kommer att bli en hårdare bedömning eller inte. Om man kommer fram till att det behövs någon förändring ska regeringen till hösten återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

Att moderaterna nu skriver ett särskilt yttrande om att se över retroaktiviteten är väl ett sätt att rädda ansiktet. När man lade in om ett utskottsinitiativ tog man ju inte itu med det verkliga problemet, dvs. det problem som Vänsterpartiet hade uppmärksammat och som det nu finns ett betänkande om på riksdagens bord.

Jag yrkar bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Anf. 144 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att om inte Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet hade ingivit denna skrivelse hade förmodligen utskottsinitiativet aldrig kommit till stånd. Vi debatterade vid ett antal tillfällen frågan i utskottet, och till slut blev det denna utformning. Jag är glad att det blev så och att vi kunde vidga diskussionen till att omfatta fler frågor.

Per Rosengren drar en felaktig slutsats i fråga om att rädda ansiktet. Jag tycker att jag kan vara så öppen och konstatera, som jag gjorde i mitt inledningsanförande, att frågan breddades. Men det hindrar inte att även övergångsbestämmelserna borde ha varit föremål för en diskussion med anledning av den principiella ståndpunkt jag har i frågan. Om Högsta domstolen underkänner en lag bör riksdagen ändra den så att Högsta domstolen kan acceptera den och inte bara låta praxis styra. En lagändring hade gjort det tydligt för medborgarna hur det hade legat till; väl medvetna om att i och med att det är fråga om en övergångsbestämmelse hade problemet med tiden ändå klingat av.

Anf. 145 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag kan lova Carl Fredrik Graf att frågan nog hade dykt upp utan detta förslag till utskottsinitiativ från moderaternas sida. Det beror på att frågan var anhängiggjord på Regeringskansliet. Det hände inte så mycket där, utan vi fick en föredragning från företrädare från Finansdepartementet.

Det är bra att frågan till slut kom att handla om det som är problemet och inte om någon form av pseudoproblem. Det verkliga problemet är de facto huruvida detta innebär en skärpning eller ej. Jag är glad att vi har betänkandet här i dag och att vi kan ge regeringen detta till känna.

Anf. 146 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Det här är ett instämmande i denna glädje över detta betänkande.

När kanslihusets företrädare var i utskottet första gången var det inte tal om någon förändring. Jag vill ändå påpeka att vi gemensamt, Per Rosengren, tillsammans med utskottet i sin helhet, kan konstatera att i och med att utskottet har tagit initiativet har vi flyttat frågan framåt. Då behöver vi inte orda så mycket om orsak och verkan.

Anf. 147 PER ROSENGREN (v):
Herr talman! Tillsammans är vi starka!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Prot.
1999/2000:123
7 juni

14 § Medlemsfrämjande föreningar

*Medlemsfrämjande
föreningar*

Föredrogs
lagutskottets betänkande 1999/2000:LU24
Medlemsfrämjande föreningar (prop. 1999/2000:88).

Anf. 148 STIG RINDBORG (m):

Herr talman! Grunden till propositionen är att KF och Konsument Stockholm inte har varit tillfreds med de regler som reglerar deras verksamhet och vilka de anser hindrar dem i deras rationaliseringsarbete. Regering och riksdag behandlade dessa frågor 1996/97, varvid den socialdemokratiska regeringen inte ansåg att det fanns anledning att skapa de regler som benämns medlemsfrämjande föreningar. Situationen i dag är inte på något sätt annorlunda än den var då frågan var uppe till behandling 1996/97. Det är enligt oss moderater inte lämpligt med specialbeställda särlösningar som inte tar ett helhetsgrepp på frågeställningen.

Förslaget kommer helt klart att bl.a. påverka situationen för konkurrerande företag på olika sätt. Det är därför obegripligt att regeringen avfärdar behovet av en konsekvensanalys. Förslaget syftar till att möjliggöra en omstrukturering av en av landets tre ledande livsmedelskedjor. Det kommer att påverka såväl konsumenter som leverantörer och konkurrenter.

Ser man på den juridiska personen ekonomisk förening, har den till syfte att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom i huvudsak ekonomisk verksamhet i vilken medlemmarna deltar. En s.k. medlemsfrämjande förening, som de nya reglerna för fram, uppfyller inte dessa krav eftersom den inte själv bedriver affärsverksamhet som medlemmarna kan delta i.

Ser man emellertid till primärföreningens ändamål och kopplar samman detta med sekundärföreningens verksamhet, i vilken den förra föreningens medlemmar deltar, finner man att den totala bilden i väsentliga avseenden är en annan.

Oavsett den formella placeringen av affärsverksamheten syftar totaliteten till och utgör en organisation för att genom ekonomisk verksamhet som primärföreningens medlemmar deltar i genom samhandel främja deras ekonomiska intressen i varje enskild förening. Medlemmarna i primärföreningen kan dock inte utöva kontroll över affärsverksamheten på samma sätt som när verksamheten bedrivs inne i primärföreningen. Mot detta ställer man de mycket betydande fördelar som tudelningen skapar för dem.

Bara den här korta redovisningen, som är tagen ur propositionen, leder till att det är svårt att frigöra sig från tanken att medlemmarnas inverkan på verksamheten blir minimal. Genom konstruktionen tillkommer ett reellt antal företag som är svåra att få insyn i och där korrektiv mot fel-

aktigt utnyttjande av reglerna för verksamhetens bedrivande är så dåligt reglerade att det torde ges utrymme för att idka de olika verksamheterna mera som en grupp företag i kartell än som en kooperativ verksamhet utövad efter de mera renläriga regler som tidigare gällt. Det är önskvärt att motsvarande principer skulle ligga till grund för en revidering av lagbestämmelserna.

Det beställningsjobb som effektueras genom den föreslagna lagändringen är olyckligt. Man frågar sig hur denna konstruktion av den kooperativa verksamheten förhåller sig till konkurrensreglerna. Kommer det t.ex. att bli aktuellt att diskutera gruppundantag på samma sätt som för ICA-handlarna? Om det är fallet kan ju konstateras att det i dag diskuteras att ta bort detta gruppundantag. Det måste väl då rimligen vara aktuellt att analysera i detta sammanhang hur de kooperativa verksamheterna enligt de föreslagna reglerna förhåller sig till det samarbete som föreligger inom ICA-verksamheten. Där hänvisas det ju till att det är fråga om enskilda företag i konkurrenshämmande samverkan. Hur förhåller det sig med de verksamheter som kommer att bedrivas genom de kooperativa organisationerna?

Under hänvisning till vad jag här har anfört yrkar jag bifall till den moderata reservationen.

Anf. 149 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! I regeringens proposition om registrering av medlemsfrämjande föreningar föreslås ändringar i lagen om ekonomiska föreningar. En del av bakgrunden är att riksdagen redan våren 1994 uttalade att det var oacceptabelt om statsmakterna, genom utformning av regelsystem som missgynnar den kooperativa företagsformen, åstadkommer en styrning bort från denna företagsform och tillkännagav att de kooperativa företagen ska behandlas likvärdigt med andra företag. Företagskooperativa utredningen tillsattes, och den överlämnade 1996 betänkandet *Attityder och lagstiftning i samverkan*.

Ett av förslagen från den utredningen gällde registrering av s.k. medlemsbefrämjande föreningar. En förening ska under vissa förutsättningar kunna registreras som ekonomisk förening utan att själv bedriva affärsverksamhet som dess medlemmar deltar i. Detta ligger som grund för den nu aktuella propositionen.

I propositionen föreslås ändringar i lagen om ekonomiska föreningar som främst innebär att en förening som inte själv i huvudsak bedriver ekonomisk verksamhet men vars medlemmar deltar i sådan ekonomisk verksamhet som bedrivs av en eller flera andra ekonomiska föreningar ska utgöra ekonomisk förening, s.k. medlemsbefrämjande förening. En förutsättning för detta är att föreningens tillgångar till övervägande del består av andelar i den eller de andra ekonomiska föreningarna. Vidare föreslås att vid bedömning enligt de redan gällande reglerna av om en förening är ekonomisk förening ska, utöver föreningens egna medlemmar, beaktas även medlemmarna i en annan ekonomisk förening, som är medlem i den förstnämnda föreningen.

Herr talman! Stig Rindborg och Moderaterna säger sig sakna ett helhetsgrepp i detta ärende. Frågan om medlemsbefrämjande föreningar har utretts i vederbörlig ordning, och vi kan konstatera att det var en enig

utredning som lade fram det förslag som regeringens proposition och dagens betänkande vilar på.

Det måste väl ligga även i Moderaternas intresse att olika associationsformer så långt som möjligt ges likvärdiga verksamhetsvillkor. Det är väl bra för samhällsekonomin om vi kan förbättra regelsystemen i syfte att förstärka konkurrensen och öka effektiviteten i näringslivet. Aktiebolagslagen har ju reformerats och fortsätter att reformeras just i syfte att regelverket ska anpassas efter den verklighet som råder. Samma skäl gäller naturligtvis för andra associationsformer.

Vad gäller den demokratiska aspekten får respektive organisation bestämma arbetsfördelningen mellan primärförening och förbund.

Herr talman! Kooperativ samverkan i svenskt näringsliv har starka traditioner. De mest omfattande verksamhetsgrenarna av den svenska Kooperationen finns inom konsument-, lantbruks- och bostadskooperationen. Det ifrågavarande lagförslaget stärker konsumentkooperationens konkurrenskraft gentemot andra aktörer på marknaden genom att man faktiskt kan uppnå storskalighets- och synergieffekter samtidigt som den lokala förankringen bevaras. Den arbetsfördelning som görs möjlig inom den kooperativa föreningsrörelsen leder också till effektivitetsvinster och kostnadsbesparingar. Detta är inte oväsentligt för samhällsekonomin och tillväxten.

Den kooperativa verksamhetens egenskaper och identitet bibehålls, och den samlade organisationen svarar mot de krav som ställs på en ekonomisk förening.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets hemställan i dess helhet och avslag på reservationen.

Anf. 150 STIG RINDBORG (m):

Herr talman! Jag har en kort synpunkt. Jag delar uppfattningen att det är väsentligt att vi får konkurrens på lika villkor. Därför vore det till gagn om man när man genomför en sådan här förändring av lagen gjorde en ordentlig genomgång och redovisning, så att man verkligen kan övertyga sig om att inte hamna snett. Detta påpekade jag i mitt första inlägg, som jag hänvisar till.

Anf. 151 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag konstaterar att det här arbetet kommer att fortskrida. Det finns ingen anledning att göra halt innan hela paketet antas. Vi använder ungefär samma arbetssätt som tillämpas vid reformeringen av aktiebolagslagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Medlemsfrämjande
föreningar*

15 § Organisations- och ledningsfrågor i Försvarmakten

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 1999/2000:FöU7
Organisations- och ledningsfrågor i Försvarmakten (prop. 1999/2000:97
delvis).

Anf. 152 HENRIK LANDERHOLM (m):

Herr talman! Detta försvarsutskottetsbetänkande får betraktas som ett smörgåsbord, inte därför att försvarsutskottet gjort det till ett sådant utan därför att regeringen har valt att för riksdagen lägga fram dels förslag till beslut, dels information som utan att vara osammanhängande ändå omfattar olika ämnesområden som inte med naturnödvändighet hör ihop.

Följaktligen har riksdagen i dag att fatta beslut på ett beslutsunderlag och att ta del av information som gäller beslutsbefogenheter. Det handlar om försök till analys av vilka frågor som regeringen respektive riksdagen bör fatta beslut om på försvarsområdet. Det gäller organisationsenheter av olika slag. Det gäller en kort information som regeringen lämnar avseende arbetet med högkvarterets organisation, namn- och traditionsfrågor samt ledningen för organisationen av en del av försvarets skolor och centrum.

Låt mig något beröra frågan om beslutsbefogenheter. Jag tycker att utskottet utan att fullständigt avvisa regeringens förslag har hittat en framkomlig väg när det gäller att försöka definiera vilken verksamhet som har sådan omfattning, betydelse och karaktär att det är rimligt att riksdagen även fortsättningsvis har möjlighet att ta ställning till verksamhetens inriktning och lokalisering.

Från den utgångspunkten är det också rimligt att riksdagen bör kunna följa upp sina egna beslut och den verksamhet som bedrivs vid de här organisationsenheterna under en längre tid. Det görs bara möjligt om beslutsbefogenheterna i större utsträckning finns kvar här i riksdagen. Likväl måste man nog påpeka att det här sannolikt inte är den slutliga uppgiftsfördelningen mellan riksdag och regering. Utskottet pekar i sitt yttrande över regeringens proposition på behovet av att återkomma i frågan om vilka beslut som bör fattas var på försvarsområdet. Ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan riksdag, regering och myndighet är inte på något sätt given.

Detta för mig osökt över till frågan om högkvarterets organisation, där det inte finns några förslag från regeringen utan där finns det en redovisning av arbetsläget. Jag tvingas konstatera att regeringens proposition avlämnades innan riksdagen den 29 mars fattade beslut och därmed lämnade sina synpunkter på hur högkvarteret bör vara organiserat. Vi konstaterar enhälligt, och förutsätter, att regeringen återkommer till riksdagen med den fullständiga sammanhållna redovisning som utskottet har begärt när arbetet slutförts.

Det medskick vi gör i detta hänseende avser en hel del viktiga principiella frågor. Bl.a. gäller det hur frågan om verksamhetsledning kontra insatsledning i framtiden bör hanteras. Vidare gäller det försvarsgrenarna och deras identitet, generalinspektörernas ställning och en hel del andra frågor som har med högkvarterets organisation och därmed med Försvarmaktens ledning att göra.

Utskottet tar också upp namn- och traditionsfrågorna och tillstyrker där ett motionskrav från såväl socialdemokrater som moderater avseende en förändring av namnet på den militärdistriktsenhet som kommer att finnas kvar i Dalarnas län. Jag tror att jag kan tala för utskottets samtliga ledamöter när jag säger att det här beslutet inte ska vara vägledande för praxis i framtiden.

Slutligen konstaterar jag att det finns en reservation i utskottets betänkande. Vi har varit eniga om allt, åtminstone intill denna tidpunkt, förutom när det gäller frågor om skolor och centrum. Där har vi moderater i såväl en motion som en reservation framfört synpunkten att den verksamhet som bedrivs vid de stora och viktiga skolorna, oavsett nivå och oavsett truppslag eller vapen- eller försvarsgren, bedriver en verksamhet som är av sådan betydelse för de professionella funktionerna i försvaret. Det handlar om utbildning och utveckling av personalen, i första hand officerarna, inom respektive funktion.

I varje fall under en tid framöver kommer vi, om inte regeringen tar sitt förnuft till fänga och väljer ett annat förhållningssätt, att få leva med olika ledningsprinciper för samma verksamhet. Utskottet har mycket riktigt valt att lyfta ut Amfibiestridsskolan och Flygvapnets Uppsalaskolor från den organisatoriska samordning som föreslagits av regeringen. Likväl borde denna klokskap ha utsträckts till att gälla även de övriga skolor som bedriver verksamhet av samma karaktär och samma betydelse.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till den moderata reservationen i betänkandet samt i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 153 HÅKAN JUHOLT (s):

Herr talman! De förslag till förändringar i organisations- och ledningsfrågor inom Försvarsmakten som föreslås i betänkandet är en logisk fortsättning på det omfattande försvarsbeslut som en stor riksdagsmajoritet i slutet av mars månad ställde sig bakom.

Betänkandet innebär, som utskottets ordförande tidigare redogjorde för, att Artilleriets stridsskola, Sjöstridsskolan och Ledningscentrum läggs ned som självständiga enheter men att verksamheten i allt väsentligt blir kvar – dock inordnas den i andra organisationsenheter inom Försvarsmakten.

Som utskottets ordförande påpekade är utskottet i stort sett enigt utom just i denna fråga där moderaterna föreslår en modell där ett enskilt förband vid sin sida också har en fristående skola. En klar majoritet i utskottet avvisar dock det här och menar att det skulle leda till en onödig administrativ merkostnad samt att det långt ifrån är säkert att den fackmässiga kompetensen blir bättre med en sådan modell.

Utskottsmajoriteten anser vidare att Flygvapnets Uppsalaskolor bör bibehållas och således inte inordnas i Upplands flygflottilj. Även detta är ett logiskt ställningstagande från utskottets sida. I betänkande FöU2 *Det nya försvaret*, som behandlades i kammaren den 29 mars, framhöll utskottet att formen för den framtida flygförarutbildningen, såväl grundläggande taktisk utbildning som grundläggande flygförarutbildning, bör ses över. Resultatet av denna utredning finns ännu inte på riksdagens bord. Därför är det rimligt att avvakta med beslut om huruvida Flygvapnets Uppsalaskolor ska inordnas i Upplands flygflottilj eller ej.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Organisations- och
ledningsfrågor i
Försvarsmakten*

Frågan om Amfibieskolans ställning har aktualiserats genom en enskild socialdemokratisk motion av Claes-Göran Brandin och genom en kristdemokratisk kommittémotion med ett liknande innehåll i denna del. Efter diskussioner i utskottet kom en majoritet fram till att vi delar motionärernas uppfattning att Amfibiestridsskolan är en angelägenhet för hela amfibiekåren. Det finns två fristående amfibieförband med egen ledning. Det är också rimligt att skolan därför inte inordnas i något av amfibieregementena utan kan ha en från dessa båda förband fristående ställning.

I regeringens proposition har frågan om de olika beslutsbefogenheterna för riksdag, regering och myndighet på nytt aktualiserats. Det är i detta sammanhang angeläget att betona riksdagens ansvar för att följa upp och utvärdera fattade beslut.

Utskottsmajoriteten vill med de tydliga ställningstaganden som görs i dagens betänkande undanröja risken för att riksdagens möjligheter att följa upp vårens stora försvarsbeslut försämrats. Detta innebär alls inte att detaljnivån härmed är satt – tvärtom. Det är t.o.m. sannolikt att flera av de enheter som nu aktualiserats av regeringen i fortsättningen kan vara angelägenheter för regering eller myndighet att besluta om. Men utskottet uttalar att där står vi inte i dag.

Utskottet har vid denna behandling inte haft tillfälle att överväga principerna för en eventuell förändring av den nu gällande ordningen när det gäller riksdagens medverkan i olika organisationsbeslut. Frågan är ständigt aktuell och lär återkomma.

Herr talman! Med vad som här anförts yrkar jag bifall till hemställan i försvarsutskottets betänkande.

Anf. 154 BERIT JÓHANNESSON (v):

Herr talman och riksdagsledamöter! Ärendet om organisations- och ledningsfrågor är ett i en rad ärenden som kommer upp med anledning av omställningen av försvaret. Vi har ju haft en lång och stundtals smärtsam process i arbetet med att lägga grunden till det nya, ominriktade försvaret. Därför anser utskottet att riksdagen ska få komma till tals när det gäller organisationsfrågor som har stor betydelse för många människor.

Det handlar ju, som föregående talare sagt, om att kunna följa upp fattade beslut här i riksdagen. Men det är också viktigt att ha en öppen och offentlig debatt i de här frågorna. Utskottet har varit enigt vad gäller de här bitarna.

Jag vill helt kort ta upp två punkter. Det är bra att utskottet säger nej till att inordna Flygvapnets Uppsalaskolor under Upplands flygflottilj och därmed lägga ned Uppsalaskolan. Propositionen i ärendet lades ju innan riksdagen hade fattat beslut om det nya försvaret. Då beslöt vi att den framtida flygutbildningen, både den grundläggande och den taktiska, skulle ses över. Att i det här läget överföra Uppsalaskolorna till flottiljen vore väldigt oklokt, då den framtida verksamhetens karaktär och inriktning i Uppsala mycket kommer att påverkas av utredningens resultat.

Herr talman! Det är också bra att utskottet har sagt nej till att Kustartilleristridsskolan, som nu kallas Amfibiestridsskolan, ska inordnas under Vaxholm och att man i stället vill att stridsskolan ska behålla sin självständiga roll.

Det ska finnas två utbildningsplatser för amfibieutbildning i framtiden – Göteborg och Vaxholm. Av flera anledningar är det viktigt att stridsskolan är fristående så att båda dessa plattformars behov kan tillgodoses. Om Vaxholm skulle få huvudmannskapet riskerar Göteborg att komma i andra hand. Östersjöns och Vaxholms behov och prioriteringar kan komma att vara det som dominerar.

Det är stora skillnader mellan att navigera och agera i salt och i sött eller bräckt vatten. Den största skillnaden mellan västerhavet och Östersjön är att det förstnämnda har karaktär av världshav. På grund av de stora djupen och stor påverkan av vindar, sjögång och oväder ställs det andra krav på sjömanskap och taktiskt uppträdande än i Östersjön. Västerhavet har också en grundare skärgård.

Övningar i undervattensstrid skiljer sig åt mellan salt och sött vatten. Även temperaturskillnaden gör att det blir skillnader mellan att agera i västerhavet och i Östersjön.

Om nu Sverige ska delta i internationell verksamhet med amfibieresurser är det i salt vatten vi kommer att agera.

Med de här korta synpunkterna vill jag yrka bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 155 MARGARETA VIKLUND (kd):

Herr talman! Det betänkande som vi nu diskuterar är ett svar på proposition 1999/2000:97, som syftar till att täcka in några av de områden som inte behandlades i propositionen *Det nya försvaret*. Det var den propositionen som debatterades och beslutades om i riksdagen i slutet av mars, som vi har hört här flera gånger nu.

Herr talman! Det är mycket svårt att se helheten i regeringens planer för Sveriges försvar och den framtida grundorganisationen när vi får ta ställning till olika delar, och inte ett sammanhängande förslag. Den helhet som både regeringen och Försvarsmakten gång på gång poängterar kännetecknar det nya försvar som förväntas växa fram är svår att finna. Vi kristdemokrater anser att processen är mycket oordnad, och vi saknar ett helhetsperspektiv från regeringens sida – detta trots att både regeringen och Försvarsmakten gång på gång poängterar att det just är en helhetssyn som präglar, och ska komma att prägla, det nya, framtida försvaret.

Herr talman! Kristdemokraterna är generellt mycket kritiska till hur regeringen behandlar frågan om Sveriges framtida försvar.

Först och främst gör regeringen en säkerhetspolitisk bedömning där den lyfter fram den positiva säkerhetspolitiska utvecklingen i bl.a. Sveriges närområde. Men i den bedömningen tar man inte särskilt stor hänsyn till att den politiska instabiliteten i vår omvärld snabbt kan förändra det säkerhetspolitiska läget.

Sedan försämrar regeringen, genom en alltför snabb och oöverblickbar omställning av försvaret, möjligheten att bemöta de nya hot som uppstår inom det vidgade säkerhetsbegreppet liksom även Sveriges förmåga att ställa upp i internationella fredsfrämjande insatser.

Sist, men inte minst, verkar den ekonomiska kalkyl som regeringen har fastslagit ohållbar – med de kommande finansiella problem som är att vänta och eventuella nya svarta hål i budgeten.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Organisations- och
ledningsfrågor i
Försvarsmakten*

Det som är så märkligt med den proposition som vi behandlar är att den lades fram innan beslut fattades i riksdagen om det nya försvaret. Det förslag som vi nu diskuterar, om organisationsändringar, bygger således på regeringens tidigare förslag, och inte på det av riksdagen senast fattade beslutet om det framtida försvaret. Ändå är det riksdagen som är landets högsta beslutande organ!

Man kan verkligen ha anledning att ifrågasätta regeringens hantering av frågan i det här fallet. Ett fåtal dagar efter ett omfattande försvarsbeslut ska ett nytt fattas, som river upp delar av det tidigare fattade beslutet. Denna oordnade process skapar ett löjets skimmer över såväl riksdag som regering. Det kan också finnas anledning att fundera över den demokratiska ordningen.

Herr talman! När det gäller frågan om ansvarsfördelning mellan regering och riksdag i olika beslutsfattanden beträffande försvaret anser Kristdemokraterna att den är så betydelsefull och principiell samt av sådan dignitet att den borde vara föremål för en bredare parlamentarisk översyn. Innan en sådan kan komma till stånd bör riksdagen vara det organ som fattar beslut om försvarets samtliga organisationsenheter. Vi ställer oss således nu avvisande till regeringens förslag gällande beslutsrätten över olika organisationsenheter inom Försvarmakten. Vi skulle välkomna en bred parlamentarisk översyn av maktfördelningsprincipen och beslutsordningen för Försvarmaktens skolor och förband. Vi väntar med stort intresse på den kommande ytterligare förklaringen av var ansvarsgränserna ska gå mellan riksdag och regering.

Förutom de här generella, principiella och allmängiltiga orden om hela betänkandet tänker jag bara ta upp två områden. Det gäller Amfibiestridsskolan och Försvarmaktens sjukvårdsorganisation.

Vi kristdemokrater anser att det är positivt att utskottet bejakat Kristdemokraternas linje när det gäller Amfibiestridsskolan. Vi anser att det vore helt felaktigt att sortera in Kustartilleriets stridsskola och den blivande Amfibiestridsskolan under KA 1 i Vaxholm, speciellt med hänsyn till att vårt land har två amfibieregementen; KA 4 i Göteborg och KA 1 i Vaxholm. De här två utbildningsplatserna måste av många olika skäl ha samma ställning och behandlas lika.

De två amfibieregementena i Vaxholm och Göteborg får ett gemensamt ansvar för att säkerställa bemanning och rekrytering till skolans organisation. Därför bör skolan inte inordnas i ett av regementena, utan också fortsättningsvis som i dag ha en självständig roll. Vi kristdemokrater anser att det kan bidra till en stimulerande kompetensutveckling med kreativ konkurrens mellan förbanden i den framtida amfibiekåren. Genom att låta respektive amfibieregementes erfarenheter mötas på lika villkor anser vi att en bred utveckling kan främjas för denna världsunika förbandstyp.

Det är positivt att utskottet tillstyrker vår motion i detta hänseende och föreslår ett tillkännagivande till regeringen. Vi kristdemokrater tillstyrker naturligtvis utskottets förslag härvidlag.

Herr talman! När det gäller den civila och militära sjukvården anser Kristdemokraterna att det är viktigt att den nya försvarsorganisationen också i fortsättningen tar till vara den samordning som finns redan i dag mellan civil och militär sjukvård. Vi anser därför att Försvarmaktens sjukvårdscentrum tillsammans med civila universitet och högskolor med

intresse för traumatologi ska få fortsätta att utvecklas som ett kompetenscentrum för det akuta omhändertagandet.

Vi anser också att det generellt bör satsas på en fortsatt kvalitets- och kompetenshöjning inom Försvarmaktens sjukvårdsfunktion. De ansvarsuppgifter som i dag handhas inom sjukvårdsfunktionen i högkvarteret bör vara uppgifter för en självständig enhet i högkvarteret. Det är viktigt att det finns goda resurser och hög kompetens för att kontinuerligt utveckla sjukvården inom försvaret i samverkan med den civila sjukvården. Eftersom regeringen inte har tagit upp den frågan till behandling utgår Kristdemokraterna ifrån att generalläkaren och hennes eller hans stab inte kommer att inordnas i den operativa insatsledningen i högkvarteret. Vi hoppas och tror att vi har rätt därvidlag.

Jag har inget annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 156 HÅKAN JUHOLT (s) replik:

Herr talman! Den sista sekunden av Viklunds anförande bekräftar det som har varit Kristdemokraternas förhållningssätt i hela försvarsdebatten. Man klagar och gnäller på allting, och sedan avslutar man med att säga: Jag yrkar bifall.

Det finns ju ingen egen motion här! Bortsett från det här med sjukvårdsresurserna i högkvarteret så har allting som Kristdemokraterna önskat tillstyrkts i betänkandet. Ändå är inlägget ett enda långt orerande om hur eländigt allting är. Det är ett mycket märkligt förhållningssätt. Kan man inte i stället säga: Vi är glada över att en utskottsmajoritet tycker som vi och att regeringen också tycker som vi. Nej, icke alls.

Sedan har vi detta ständigt återkommande till att det krävs parlamentariska översyner. Det har Margareta Viklund framfört jag vet inte hur många gånger. Därför är jag nu glad för att Kristdemokraterna är tillbaka i Försvarsberedningen, där den parlamentariska översynen sker. Det blir ju inte lättare av att man står utanför ett sådant sammanhang, som man faktiskt var de flesta gånger som Viklund hävdade detta.

Sedan har vi det ständigt återkommande temat att Socialdemokraterna och Centerpartiet raserar försvaret. Ge nu ett svar: Är det 1 % eller 2 % mer som Margareta Viklund vill tillföra försvaret än vad majoriteten gör? Man kan ju inte få allt med 1 % mer och inget med 1 % mindre.

Nej, hela vägen har Kristdemokraternas hållning varit: Säg nej till allting, presentera inget eget förslag, vare sig till grundorganisation eller till hur maktfördelningen ska vara mellan riksdag, regering och myndigheter!

Sedan säger Margareta Viklund att den här frågan måste komma tillbaka. Men passa på att ge ett eget svar på frågan: Var går gränsdragningen mellan riksdag, regering och myndigheter, enligt Margareta Viklunds uppfattning? Vänta inte bara på oss socialdemokrater och de andra partierna. Prestera något eget någon gång!

Anf. 157 MARGARETA VIKLUND (kd) replik:

Herr talman! Det var många ord om många olika saker. Håkan Juholt anklagar oss kristdemokrater för att vara gnälliga eller för att vi inte ställer upp på Socialdemokraternas förslag och den inställning till försva-

Prot.
1999/2000:123
7 juni

*Organisations- och
ledningsfrågor i
Försvarsmakten*

ret som Håkan Juholt har gett uttryck för här och i många andra olika sammanhang.

Som jag påpekade i mitt anförande är vi oroade av det försvarsbeslut som har fattats här i riksdagen. Vi är oroade över vad det kommer att leda till i fortsättningen när det gäller svarta hål som vi ännu inte har sett eller vad det är som vi kan förvänta oss. Jag tycker inte att det är fel att upprepa detta vid de tillfällen då man har möjlighet att göra det. Vi är oroade.

Sedan har Håkan Juholt kanske glömt att vi faktiskt är i opposition, och det är vår rättighet och vår skyldighet att opponera oss emot en politik som vi inte tycker är rätt. Det tänker vi fortsätta med.

Jag kom inte riktigt ihåg alla angrepp, men en sak gällde ekonomin. Håkan Juholt sade att man kanske inte kan få allting som man önskar sig i det ekonomiska förslag som har lagts fram. Det är vi fullt medvetna om, men vi måste naturligtvis också ta hänsyn till den situation som råder i landet och till de konsekvenser som detta försvarsbeslut kan få, men som vi inte har ställt upp på. Vi måste få säga att vi inte har gjort det.

Vi måste se till att vi uppfyller de löften som vi har givit när det gäller vårt samarbete framför allt i internationella sammanhang. Jag tänker då på Kosovo och annat som är i görningen inom det europeiska samarbetet. Här har vi också ett stort ansvar, ett gemensamt ansvar som vi måste ta.

Anf. 158 HÅKAN JUHOLT (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara göra kammaren uppmärksam på det förhållningssätt som ett av de största oppositionspartierna har, nämligen att säga nej till förslag och inte prestera några egna.

Margareta Viklund säger nu att man måste reda ut var gränsen går mellan riksdag, regering och myndigheter. Det är ett lysande tillfälle att göra det nu. Man säger att det ska göras parlamentariska översyner, men man lämnade den som fanns. Nu är man tillbaka, och det är alldeles utmärkt.

Den bild som etsar sig fast är att Kristdemokraterna vill både ha kvar allt av det gamla och ha mycket mer av det nya. Där kan man inte välja. Kristdemokraterna har åkt land och rike runt och gett beskedet att alla förband ska vara kvar. Man vill inte medverka till att lägga ned ett enda förband. Eller vilket förband är Margareta Viklund beredd att lägga ned? Passa på att ta chansen och tala om vilket förband som Margareta Viklund tycker ska läggas ned!

Det har inte kommit något sådant besked. Bilden har varit: Vi vill ha kvar allt det gamla, och dessutom vill vi ha mycket mer av det nya. Men det har man ju inte pengar till.

Jag tycker att det hela är ganska charmigt. Det finns ett betänkande där Kristdemokraterna i allt väsentligt får precis som de vill, och de tycker att det är bra – bortsett från detta med sjukvårdsresursen i högkvartaret. Ändå är det ett orerande över hur odugligt betänkandet och regeringens politik är, även när det sammanfaller med Kristdemokraternas politik. Det är alltså mer retorik än innehåll, och det är beklagligt.

Självfallet ska oppositionen opponera och regeringen regera. Men även oppositionen måste faktiskt ta ansvar.

Anf. 159 MARGARETA VIKLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag trodde att Håkan Juholt och jag satt i samma utskott och att vi där har följt den debatt som har ägt rum. Vi sade då att propositionen inte var fullständig, vilket vi var eniga om skulle skrivas in i texten, vilket också skedde. Då har man väl rätt att kräva att få en mer klargörande bild av den situation som regeringen beskriver. Är inte det vår rättighet?

Sedan sade Håkan Juholt att jag ska komma med nya förslag när det gäller ansvarsfördelningen. Men låt oss få se regeringens förslag först. Det har vi ju inte fått se, men det skulle vara intressant att få se det först. Vi kommer nog. Lugn, vi kommer.

Anf. 160 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Jag vill först instämma i det anförande som Henrik Landerholm inledningsvis höll. Jag vill också yrka bifall till den moderata reservationen gällande mom. 1 och i övrigt bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Tidigare i dag behandlades en motion som jag hade väckt, men som jag inte fick det minsta gehör för. Det gällde bl.a. det – i mitt tycke – osmakliga i att vi politiker själva fastställer våra egna arvoden. Jag var tydligen ensam om den åsikten bland oss 349 ledamöter, men knappast bland landets folk. Detta om den motionen.

Då jag skrev motionen i detta ärende, som bl.a. gäller namn- och traditionsfrågor, kände jag nog att det fanns en viss möjlighet att få ett visst medhåll. Jag hade dock inte trott – om jag ska vara ärlig – att motionen skulle tillstyrkas.

Självklart är detta glädjande, och jag blev förstås nöjd då både socialdemokraterna och Centern väckte motioner med identiskt lika förslag.

Herr talman! Vi har i Dalarna snart inte längre något regemente och någon brigad. Om exakt 23 dagar går Dalregementet i graven – detta som en följd av ett beslut som majoriteten i denna kammare har fattat, så den debatten har vi tidigare klarat av.

Men då man fick se namnförslaget när det gäller vad den nya militär-distriktsgruppen i Falun–Dalarna skulle heta blev i alla fall jag bestört eller åtminstone irriterad.

Trots ett omfattande remissförfarande där alla klart sade nej till namnet Dalagruppen kom förslaget att så skulle det heta. Det skulle inte skada med en viss lyhördhet ibland. Dalagruppen låter – förlåt mig – mera som ett företag i grossistbranschen som handlar kanske med hus-hållspapper och andra grossistvaror. Det är inget fel på sådana företag. Jag tror att det t.o.m. finns ett företag med namnet Dalagruppen.

Dalarna, som nu inte kommer att ha annan militär representation än nämnda grupp, behöver alltså ett namn som har en anknytning till försvaret.

Därför var det med glädje som det utskott som jag själv sitter i bestämde sig för att tillstyrka motionerna. Det var kanske lite av det som Tidningarnas Telegrambyrå skrev i förrgår: Riksdagen tar ton om försvarsfrågor! Det var bra uttryckt.

Herr talman! Dalregementet är väl förankrat i bygden och i länet. Det har med sin 375-åriga historia en stabil bakgrund.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

*Organisations- och
ledningsfrågor i
Försvarsmakten*

Det är, enligt min mening, viktigt att försvaret har en god förankring – och där spelar namnet en roll – hos hemvärn och övriga frivilligorganisationer, hos kommuner och landsting, hos statlig förvaltning samt hos allmänheten.

Namnet Dalagruppen har ju inte den minsta militära eller minsta försvarsanknytning. Och som jag tidigare sade: Det låter som ett aktivt grossistföretag i någon bransch.

Landskapsregementet är sedan många hundra år en fast punkt i bygdens och i landskapets historia. Även om nu själva regementet läggs ned är namnfrågan viktigare än vad många kan förstå.

Vi vet att redan inför 1992 års försvarsbeslut togs även traditionsfrågorna upp på stor bredd. Det är givet att det blev en stor förvandling när grundutbildningen upphörde. Men det är ju inte detsamma som att all utbildning läggs ned. Den delen kvarstår ju för hemvärn och andra inom frivilligförsvaret.

Den militära närvaron i bygden blir självklart inte lika påtaglig som med ett levande regemente och en levande brigad.

Kanske ska man gå tillbaka precis 100 år och likna det vid det läge som då rådde, att soldaten fanns hemma i den egna bostaden den tid han inte var inkallad till utbildning eller mobilisering.

Med den liknelsen tycker jag att det är ett riktigt steg som vi tar i dag när vi fastställer namnet Dalaregementsgruppen. Jag tror också att det t.o.m. kan bidra till att behålla numerären och kanske öka den när det gäller hemvärnet. Dalarna har ju många hemvärnsområden och är ett starkt fäste för just hemvärnet.

Om nu riksdagen går på utskottets förslag innebär det också att försvarets s.k. traditionsnämnd delvis får sin vilja igenom. Att ÖB och högkvarteret inte får det är en annan sak.

Det finns andra frågor kring en nedläggning och kring traditioner. Det har bl.a. uppstått oro kring Dalregementets fana. Om detta ställde jag en fråga, och strax innan jag kom hit kom svaret från försvarsministern att Dalaregementsgruppen kommer att kunna föra fanan.

Jag vet att det har funnits oro kring detta. Men det var klara besked från försvarsministern som därtill, och det gläder mig, redan nu kallar den nya gruppen i Falun för Dalaregementsgruppen i det svar som han lämnade alldeles nyss – detta innan riksdagen hunnit trycka på röstknapparna. Det hedrar försvarsministern att han så snabbt tagit till sig de intentioner som vi i utskottet har haft.

Herr talman! Det här är en viktig traditionsfråga och inte bara en försvarsfråga. Det är ett stycke kultur. Det är t.o.m. en stor kulturfråga i mitt hemlän. Att sedan motionen tillstyrkts får jag liksom på köpet. Namnfrågan är dock det viktigaste.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 19 §.)

16 § Logistik- och underhållstjänsten inom Försvarsmakten

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 1999/2000:FöU8
Logistik- och underhållstjänsten inom Försvarsmakten (prop.
1999/2000:97 delvis).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare önskade ordet.
(Beslut fattades under 19 §.)

17 § Avveckling av ungdomsbosparreglerna

Föredrogs
bostadsutskottets betänkande 1999/2000:BoU10
Avveckling av ungdomsbosparreglerna (prop. 1999/2000:113).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 19 §.)

18 § Jaktens villkor

Jaktens villkor

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 1999/2000:MJU17
Jaktens villkor (prop. 1999/2000:73).

Anf. 161 DAN ERICSSON (kd):

Herr talman! I dagens betänkande från miljö- och jordbruksutskottet behandlas dels en jaktproposition, dels fristående motioner från allmänna motionstiden.

Från kristdemokraternas sida har vi välkomnat flera av de förslag som presenterades i propositionen *Jaktens villkor*. Vi har sett dem som steg i rätt riktning. Det handlar om ett stärkande av äganderätten och möjligheterna för enskilda att lämna tvingande jaktvårdsområden. Det handlar om att myndighetsutövning inom jaktområdet flyttas just till en myndighet. Till dels handlar det också om ökad jämlikhet mellan jägarorganisationerna, även om man i den delen inte gått hela vägen.

Propositionen bygger i allt väsentligt på den statliga utredningen om jaktens villkor. Redan när utredningen presenterades för tre år sedan signalerade vi från kristdemokraternas sida att den inriktning som där redovisades hade vårt partis stöd. Det är ändå med viss förvåning som vi har konstaterat att det har tagit orimligt lång tid för regeringen att skriva denna proposition, även om resultatet har blivit relativt bra.

På ett antal punkter har vi dock invändningar och också behov av förtydliganden. Trots att propositionen tar steg i rätt riktning för att stärka äganderätten och den enskildes möjligheter i de nya viltvårdsområdena, finns ännu en del övrigt att önska. I samband med skrivningarna om tvångsanslutning för samordning av viltvården står det bl.a.: Kraven

gäller oavsett om fastighetsägarna är överens om att bilda området eller inte.

Herr talman! Den typen av formuleringar och synsätt hör inte hemma i en modern rättsstat. Utgångspunkten bör i stället vara att det är på frivillig grund som man sluter sig samman för att samordna viltvården. Om man sedan finner skäl för tvingande omständigheter, ska det alltid vara ett undantag med särskild argumentation för detta.

Dessvärre, herr talman, har nu också en utskottsmajoritet bestående av Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna kört över såväl regeringen som Lagrådet på en viktig punkt. Utskottsmajoriteten anser det vara ett stort, allmänt intresse av fortsatta tvångsåtgärder och åsidosättande av äganderätten vad gäller småvilt – låt kalla det harjakt. Detta är för mig obegripligt. Likadant tycker nog övriga partier i utskottet, som faktiskt i denna del står bakom regeringens förslag.

När utskottsmajoriteten nu sätter ut äganderätten på ett sluttande plan, innebär det i första hand två risker: Risk för bakslag i domstolar, vilket kanske inte är en risk utan en möjlighet sett utifrån majoritetens synpunkt, men också en risk för fortsatt uttunning av äganderätten. Vad vinnns med detta? Varför tar majoriteten dessa risker? Jag hoppas att vi ska få ett svar i denna debatt från majoritetspartierna Socialdemokraterna, Vänstern och Centern på varför ni gör på detta vis.

Herr talman! Det är bra att majoritetskravet för att bilda ett viltvårdsområde höjs. Principiellt borde det dock vara så att man ska vara överens för att ett område ska kunna bildas. Efter att den föreslagna förändringen nu behandlats här i riksdagen, bör regeringen genom utredningsförfarande undersöka förutsättningarna att ta steget fullt ut och ge äganderätten dess ursprungliga innebörd, dvs. att det ska vara frivilligt att bilda viltvårdsområden och deltagarna ska vara överens.

Den föreslagna tidsfristen för när ett viltvårdsområde får upplösas är också det ett steg i rätt riktning men inte tillräckligt. Det finns ingen anledning att ha en tidsfrist på tre år i detta sammanhang. Det ska vara möjligt att upplösa en viltvårdsförening utan att någon tidsfrist inväntas, med beaktande av normala föreningsrättsliga regler. Det är i alla fall uppfattningen från kristdemokraternas sida.

I fråga om att utesluta en fastighet om fastighetsägaren och viltvårdsföreningen är överens har propositionen frångått utredningsförslaget. På denna punkt anser vi det nödvändigt att uteslutning ska kunna ske om alla är överens.

Utan tvekan utför Svenska Jägarförbundet stora insatser för viltvården. Samtidigt arbetar även Jägarnas Riksförbund med viltvårdsfrågor av liknande karaktär. Detta förhållande framgår också av olika beslut av regering och riksdag under lång tid, där det genomgående anges att uppdrag och arbetsuppgifter inom jakten och viltvården ska handhas gemensamt av de båda jägarorganisationerna.

Formuleringen att Svenska Jägarförbundet ska ha ett allmänt uppdrag och ett huvudansvar för delar av viltvården och jakten kommer att medföra tolkningsproblem i olika avseenden. I denna del vore det bättre om man betonade samverkan mellan Svenska Jägarförbundet och Jägarnas Riksförbund. Dessa organisationer bör gemensamt ansvara för utbildning och information om viltvård och jakt. För denna verksamhet

bör också, som propositionen anger, ett årligt bidrag utgå, lämpligen i form av ett rejält grundbidrag och utöver det ett medlemsbaserat bidrag.

I övrigt, herr talman, behandlar betänkandet fristående motioner från allmänna motionstiden, vilket också leder till tillkännagivanden från utskottets sida. Jag återkommer till dessa.

Vi kristdemokrater hade en motion också om älgjakten. Vad gäller älgjakten kvarstår kristdemokraternas syn att man ska värna rätten att fälla vuxen älg och att de med mindre marker ska ha rimlig chans att fälla vilt årligen. Jakttiden på licensområden kan i dag omfatta flera månader. I jämförelse med det måste det anses vara skäligt att man på de mindre markerna åtminstone har fem dagar på sig att fälla det enda djur som man har tillstånd att skjuta. Här vet vi att olika länsstyrelser försöker att begränsa tiden. Men jag anser att riksdagen borde fatta beslut om denna minimitid.

I för skärgårdsbefolkningen viktiga frågor, som jakt på säl och skarv, tar nu utskottet initiativ som möjliggör för regeringen att finna former för jakt på säl. Också vad gäller skarven har utskottet stor förståelse för problematiken, även om man här avvaktar något. De snabbt växande bestånden av skarv utgör ett problem för yrkesfisket. Skärgårdsbefolkningen måste ha möjligheter att hålla skarvbeståndet på en för fisket acceptabel nivå.

Enligt vår mening bör regeringen skyndsamt vidta åtgärder som gör det möjligt att inte bara hejda den snabba ökningen utan också att decimera den befintliga stammen. Med tanke på att antalet skarvar ständigt ökar, bör den skyddsstatus som gäller för skarv ändras så att allmän jakttid kan medges där traditionell skarvjakt tidigare bedrivits.

Vad gäller rovdjursfrågan ska regeringen återkomma med förslag efter remissomgången och den utredning som genomförts. Men redan nu anser vi kristdemokrater att rätten till nödvärn mot varg bör utvidgas och klart framgå av lagstiftningen. I dag krävs att angreppet ska ha påbörjats innan rätt att ingripa föreligger. Enligt vår mening bör djurägaren också ersättas för skador som varg orsakar på tamboskap och husdjur. Den enskilde ska inte behöva drabbas av höga försäkringspremier på grund av att det finns rovdjur där hundar och tamboskap vistas. Jag tror, herr talman, att den här typen av beslut kommer att underlätta debatten och göra det lättare att behålla de fyra stora rovdjuren, också vargen.

I övrigt finns det många detaljfrågor i detta betänkande. Det är bra att regeringen nu får en beställning av utskottet på en redovisning av läget på många olika jaktområden.

För övrigt står jag givetvis bakom samtliga kristdemokratiska reservationer till betänkandet. Vad gäller älgjakten hänvisar jag till det särskilda yttrandet.

Jag hoppas att det nu kan bli lugn och ro vad gäller älgjakten, så att de med mindre marker också fortsättningsvis får rätten att fälla vuxen älg.

Det finns ingen anledning att försöka komma åt dem. Det handlar om 4 000–5 000 älgar om året. Låt oss inte få en ny strid framöver omkring älgjakten. Låt det beslut som fattats ligga fast för lång tid.

Vi hade som sagt många yrkanden och reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 2 och 20.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Så vill jag, herr talman, till sist i detta som synes bli min sista debatt i denna kammare tacka mina utskottskamrater och mitt utskottskansli för gott och trivsamt samarbete. Det har varit lätt att arbeta i ett utskott med gott klimat även om vi då och då också har haft tuffa sakfrågedebatter. Det är så det ska vara i en levande demokrati.

Jag vill också tacka talmanskollegiet och riksdagens ledamöter samt den alltid förstående riksdagspersonalen, som ställer upp i alla väder.

Anf. 162 CARL G NILSSON (m):

Herr talman! Jag lovar inte att jag kan klara mitt anförande på de antecknade fem minuterna. En etta framför den femman kanske vore mer lagom. Vi får se.

Jaktfrågor har alltid engagerat vare sig det har varit på lokal nivå eller, som i dag, på högsta beslutande nivå. Det betänkande som vi ska diskutera här i dag är förvisso inget undantag. Jag läste t.o.m. i en tidning härförleden att hanteringen betraktades som en såpopera, och det är ju inte särskilt hedrande för oss i utskottet.

Historien börjar som sades 1994, när dåvarande jordbruksministern Margareta Winberg tillsatte en utredning som hette *Vissa jaktfrågor*. Så nog får man säga att det har tagit tid. Nåväl, nu har vi en proposition som ska behandlas. Vi har dessutom en lång rad enskilda motioner, dels med anledning av propositionen, dels från den allmänna motionstiden både under detta riksmöte och det förra.

Av de senare är det värt att nämna ett stort antal motioner om säl och säljakt. Här gör en stor majoritet av utskottet ett välkommet uttalande om nödvändigheten av att börja reducera sälstammen. Det kustnära fisket har stora svårigheter med den ökande sälstammen. I stället för att vara en stor belastning bör den enligt min mening genom en reglerad och omdömesgill jakt beskattas och nyttjas som en tillgång.

Det hade varit önskvärt att majoriteten också hade insett problemet med den sedan många år diskuterade okontrollerat ökande populationen av skarv. Här gör utskottet enligt min mening en helt otillräcklig markering. I stället borde man ha gjort ett kraftfullt tillkännagivande till regering och berörda myndigheter. De av oss som har sett effekterna av skarvkoloniernas härjningar inser att något måste göras.

Likaså är det fegt av majoriteten att inte uttala sig i vargfrågan. Att den s.k. nödvärnsrätten också borde omfatta vargen har nu diskuterats både länge och ingående. Att få sin hund eller sin boskap angripen och dödad utan att ens kunna ingripa när det sker inför ägarens ögon är naturligtvis oacceptabelt för den som drabbas. Det inger naturligtvis inte respekt för lagstiftningen.

Därmed har jag sagt något om några av de enskilda motionerna. Den stora frågan är naturligtvis propositionen om jaktens villkor. Och den stora frågan i denna handlar om ändringen av lagen om jaktvårdsområden. Härvidlag hade regeringen, för en gångs skull kanske man ska lägga till, tagit ett steg i rätt riktning och föreslagit ändringar vad gäller markägarnas och jakträttsinnehavarnas rätt att själva förfoga över jakten och viltvården.

Det tvångsinslag som finns i den nuvarande lagstiftningen svarar på intet sätt mot Sveriges grundlag. Jag vill faktiskt på förekommen anledning citera något ur denna vår grundlag. Det står i regeringsformens

2 kap. 18 §: ”Varje medborgares egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.” Sedan fortsätter paragrafen med att säga att i den mån det görs sådana inskränkningar ska det utgå ersättning för detta.

Därför var det alltså bra att regeringen föreslog en ändring som stärkte äganderätten. Men hör och häpna: Regeringspartiet i riksdagen föreslår nu med hjälp av Centern och Vänstern en återgång till möjlig tvångslagstiftning vid bildande av s.k. viltvårdsområden. Här föreslås att jakt på och vård av småvilt, t.ex. hare, räv och fågel, ska anses vara av sådant angeläget allmänt intresse att det kan motivera att tvinga in en jakträttsinnehavare i ett viltvårdsområde.

Han eller hon får därefter tåla och acceptera det majoritetsbeslut som området fattar. Men det är inte nog med det. Majoriteten motiverar också tvångslagstiftningen med att jakten som sådan underlättas vid en samordning av densamma. Eller med andra ord: Jakten som fritidssysselsättning anses som ett angeläget allmänt intresse.

Lagrådet, som utskottet har tillfrågat i ärendet, skriver i sitt svar mycket talande: ”Respekten för grundlagen och hänsynen till konsekvenser för framtiden kräver att i riksdagens lagstiftningsarbete begreppet angelägna allmänna intressen inte ges en uttunnad innebörd.” Så säger Lagrådet.

Jag tycker personligen att jakt är trevligt. För mig och för min fastighet är det också en nytthet som jag försöker att förvalta på ett uthålligt och ekonomiskt lönsamt sätt. Så är det många som tycker. För tusentals markägare är jakten och jakträtten en självklar del i den suveräna äganderätten över vilken man önskar och, tycker jag, har rätt att fordra full råddighet.

I vår reservation 1 – till vilken jag, herr talman, yrkar bifall – säger vi att reglerna för bildande av viltvårdsområde bör vara sådana att det fordras enighet bland berörda markägare för att få bilda ett viltvårdsområde. Vi pekar på att all erfarenhet tyder på att all sådan samverkan som sker frivilligt inom såväl jakt som fiskevård fungerar väl. I tvångsbildade områden råder det däremot ofta misstämning och osämja. Jag tror att många av er, kära kolleger, liksom jag de senaste dagarna och veckorna har fått många vittnesbörd om att det är på det sättet.

Jag kan förstå att Vänsterpartiet, som aldrig värvat om enskilt ägande, står bakom detta betänkande. Jag noterar också att Socialdemokraterna här visar sin verkligt sanna natur. Mer svårförståeligt är hur Centern har hamnat i detta sällskap. Hur kan Eskil Erlandsson och Åke Sandström, som jag i övrigt betecknar som mycket kloka karlar, försvara och förklara att jakt på hare, räv eller skogsfågel är av så allmänt angeläget intresse att det motiverar inskränkning i äganderätten?

Var går härnäst gränsen för vad som motiverar liknande konfiskation? Är ridsport och golfspel också av angeläget allmänt intresse? Går det verkligen ihop med Centerns grundläggande värderingar om att frånta den enskilde bestämmanderätten över hans mark?

Från moderat håll yrkar vi alltså avslag på betänkandet i denna del. Vi begär ett nytt lagförslag, som i och för sig ger möjlighet till samord-

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

ning men som bygger på bibehållen enskild äganderätt, frivillighet och valfrihet.

Vi står naturligtvis bakom också övriga reservationer, som handlar om flera olika jaktliga frågor, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till denna reservation, nr 1.
(Applåder)

Anf. 163 MAGGI MIKAELSSON (v):

Herr talman! Då kommer väl den andra ytterligheten här och ska uttala sig för Vänsterpartiets räkning.

Det betänkande som vi ska fatta beslut om i dag bygger på en samarbetsproposition mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet plus ett antal motioner från två allmänna motionstider.

På en punkt, nämligen när det gäller småviltsjaktens ställning i de nya viltvårdsområdena, har en utskottsmajoritet bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centern ändrat i propositionens förslag. Jag återkommer till det.

Jag tänkte börja med att ta upp några principiella utgångspunkter som har varit vägledande för oss i Vänsterpartiet när vi jobbat med jakt- och viltvårdsfrågor.

Jag vill börja med att säga att jakt är nödvändigt. En självreglerande utveckling av vilda djurslag skulle leda till orimliga konsekvenser för samhället. Naturen strävar ju efter att skapa en balans mellan olika arter. Den här balansen påverkas av en massa olika faktorer, tillgången på mat, förändringar i klimat och människans aktiviteter i övrigt för att nämna några. Jord- och skogsbruk har över tiden ändrat förutsättningarna för vilka viltslag som gynnas och missgynnas. Introduktion av främmande arter har också rubbat balansen. Om man inte skulle bedriva jakt på vissa viltslag skulle skador på både växande gröda och skog, trafikolyckor, epizootier och sjukdomsspridning få orimliga proportioner. Jakt är alltså viltvård, och viltvård ska vara den viktigaste grunden för jakt enligt vårt sätt att se det. Inga andra skäl är viktigare än det.

Jakt är också en del av det svenska kulturarvet – från början självklart som en förutsättning för möjligheten att faktiskt överleva i det här klimatet sedan som en del av viltvårds- och naturintresset. Men med tanke på de känslor som jaktfrågor väcker, ofta på tvärs mot politiska uppfattningar i övrigt, kan man undra över vad det är i jakten som gör jaktfrågor så känslomättade. Vi har kanske trots allt inte utvecklats särskilt mycket sedan vi alla var jägare och samlare.

Det finns ytterligare ett argument, och det är att jakt fortfarande är en del av självhushållningen för ett stort antal människor. Jag kan bara som ett exempel nämna att varje år fälls ca 100 000 älgar i Sverige. Om man grovt beräknar medelvikten till 100 kilo per älg innebär det ca 10 000 ton älgkött. Merparten av detta kommer inte ut i handeln utan konsumeras privat. I en studie av mål 6-området har man konstaterat att för de ca 50 000 jägarhushållen i det här området utgör kött från jakt huvuddelen av det kött som konsumeras i hushållet. Det finns all anledning att ha en positiv syn på det kött som man konsumerar från de vilda djuren. De har ändå levt ett naturligt liv så länge de har haft sitt liv, till skillnad från en hel del av de djur som vi föder upp enbart för konsumtion.

Jakt är alltså en viktig och nödvändig del av viltvården i Sverige. Därmed inte sagt att det inte förekommer avarter och att det inte finns anledning att ifrågasätta både vissa jaktformer och viss jakt. Det finns förvisso också oseriösa jägare och jaktutövare. Men min erfarenhet är att majoriteten av jägare i Sverige är naturintresserade, kunniga och seriösa.

Den andra utgångspunkten handlar om vem det är som ska få utöva jakt och bedriva viltvård. För Vänsterpartiets del är det kunskap och intresse som ska vara avgörande för vem som får jaga, inte det privata ägandet eller ekonomiska förutsättningar. Det är kanske den stora ideologiska skillnaden mellan Moderaterna och Vänsterpartiet. För oss är det en demokratifråga att även den som inte är markägare eller har små jaktmarker ska ha möjlighet att jaga till en rimlig kostnad också på större arealer än de egna i de fall man har egna jaktmarker. Det beslut som vi ska fatta i dag ger ju möjligheter till det. Det har också varit en av grunderna till vårt ändrade ställningstagande när det gäller småviltsjakten.

Den tredje utgångspunkten handlar om djuren själva. Det är ett hårt liv för de vilda djuren. I kampen för överlevnad och artens fortbestånd handlar det om att äta eller ätas. Sverige har som nation förbundit sig att bevara alla i landet naturligt förekommande arter i livskraftiga bestånd. Just nu är en rovdjursutredningen ute på remiss. Utan att föregripa den – vilket jag inom parentes sagt tycker att Carl G Nilsson gjorde när han tog upp detta med nödvärnsrätten eftersom den behandlas i den utredningen – är det i alla fall tämligen uppenbart att för att leva upp till Sveriges åtaganden måste antalet stora rovdjur öka.

Flera stora rovdjur innebär ett högre tryck på bytesdjuren. Frågan är ju då var på den skalan rovdjuret människan ska placeras in. Vad kommer det att innebära för jakten med fler rovdjur? Naturligtvis kommer det att uppstå en konkurrenssituation mellan rovdjur och mänskliga jägare. I den situationen är det naturligt att de tvåbenta jägarna får ta hand om det som blir över när de vilda rovdjuren har tagit sitt, även om det skulle innebära färre jakttillfällen och mindre jaktutbyte.

Det här var de utgångspunkter som vi hade när vi förhandlade om den proposition som betänkandet bygger på. I huvudsak handlar den om hur viltvården ska organiseras och också om en ny roll för Jägareförbundet. I fortsättningen ska regeringen ställa tydliga krav på vilka prestationer Jägareförbundet ska utföra så att de kan följas upp och utvärderas. Vi har ställt oss bakom propositionen i dessa delar.

Det här med jaktvårdsområden är ju en gammal företeelse i Sverige. Faktum är att det började redan 1912 med en frivillig samverkansform. Men det var inte förrän i 1938 års lag som man införde det här momentet av tvångslagstiftning. Det gjorde man därför att det inte fungerade med frivillighet. I dag finns det en väldigt bra fungerande modell i Sverige. Den absoluta merparten av jaktvårdsområdena fungerar ju också mycket bra.

En nyhet i propositionen är den ändrade roll och det vidgade uppdrag som länsviltnämnderna ska få. Bl.a. ska de föreslå vilka viltvårdsåtgärder som ska prioriteras. Den prioriteringen kan sedan ligga till grund för jägarorganisationernas ansökningar om medel ur jaktvårdsfonden. Länsviltnämnden ska också utvärdera de båda jägarförbundens arbete med jakt- och viltvårdsfrågor. Den här utvidgade uppgiften har vi ansett motiverar ett krav på politisk representation i styrelsen och att ordföranden i

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

länsviltnämnden är politiskt utsedd och inte representerar en intressegrupp.

Herr talman! Sedan har vi då småviltsjakten. I ett avseende har vi frångått propositionens förslag. Det gäller frågan om vilka djurslag som ska omfattas av viltvårdsområdeslagstiftningen. Frågan är ju inte enkel i sak. Att frånga ett framförhandlat förslag kräver förstås noggranna överväganden. Utskottet har ju också bett Lagrådet om ytterligare förtydliganden när det gäller småviltsjakten.

Bakgrunden till både propositionens och utredningens förslag, som var ännu mer begränsat än propositionens, är ju tolkningen av det stärkta egendomsskyddet som blir följden av att Sverige införlivar Europakonventionen om mänskliga rättigheter i grundlagen. Enligt nuvarande tolkning krävs det att en begränsning av egendomsskyddet, dvs. rätten att göra vad man vill på sin mark, bara får ske om syftet är av angeläget allmänt intresse. Frågan om angeläget allmänt intresse var också en fråga som diskuterades i samband med miljöbalken, och även där kom protester mot inskränkningar från markägarhåll.

Frågan gäller alltså om småviltsjakt är att betrakta som ett angeläget allmänt intresse. Finns det några bärande skäl att skilja på olika viltslag i lagen om viltvårdsområden ur den aspekten? Efter att ha diskuterat, tänkt och pratat med företrädare för olika intressen och funderat igen har jag och Vänsterpartiet kommit fram till att det inte finns det. Vi har alltså ändrat oss.

Jag ska ge några skäl till det.

Det finns inga juridiska skäl i dag. Lagrådet har klart uttalat att det här är en politisk bedömning. Det finns alltså inga lagtekniska hinder för att låta småviltsjakten finnas kvar i den nya viltvårdslagen. Småvilt ingår ju i dag i de viltslag som omfattas av gällande lagstiftning. Därmed rymms detta inom ramen för det stärkta egendomsskyddet och måste anses utgöra ett angeläget allmänt intresse i dag. Det är alltså inte frågan om någon uttunning. Lagrådet säger ingenting om att den befintliga lagstiftningen är uttunnad. Det finns alltså ingen anledning att skilja på olika viltslag.

Ett tredje argument, som jag också tycker har vägt tungt, är att det har visat sig att dåligt arronderade fastigheter är betydligt vanligare i hela landet än jag hade kännedom om. Det finns exempel på fastigheter som är 50–60 meter smala och kilometerlånga både i södra, mellersta och norra Sverige. Det är inte bara i de delar av Dalarna där vi har andra majoritetsregler som det här förekommer. Dåligt arronderade fastigheter var för övrigt ett av skälen till den ursprungliga lagstiftningen 1938. Jag tycker att det är ytterligare ett skäl att inte skilja på olika viltslag.

Det är alltså en hel del information som har kommit fram under beredningen av ärendet. För mig är det självklart att ta till mig, lyssna och dra konsekvenserna av det. För att vara väldigt tydlig har jag också försökt väga argumenten mot varandra och inte i första hand ta ställning för eller emot olika intressegruppers önskemål. Det är ett svagt argument att stödja eller gå emot ett förslag enbart för att det kommer från en intresseorganisation. Det måste vara argumentens tyngd som faller avgörandet.

Herr talman! Det finns ytterligare ett par frågor i detta betänkande som jag vill kommentera. Det är många frågor som inte tas upp i propositionen, och utskottet har gjort ett tillkännagivande om att regeringen

ska lämna en samlad redovisning av vissa andra jaktfrågor och återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder man planerar. Jag vill säga något lite om ett par av dem, som berör jakten främst uppe i norra Sverige.

Några av dessa frågor ligger på utredningen om en ny rennäringslagstiftning, men ämnet är betydligt vidare än så. Inte minst handlar det om lokalbefolkningens möjligheter och i vissa fall kanske också rättigheter när det gäller jakt och fiske. Det är en oklar situation i dag vad beträffar icke renskötande samers rätt. En större andel av fjäll- och inlandsbefolkningen än vad många känner till har samiskt påbrå, även om de inte är renskötare. Denna oklarhet hindrar utvecklingen av ett lokalt näringsliv i dessa delar av landet – bl.a. en ökad satsning på naturturism där jakt och fiske kan utgöra en del.

En annan källa till irritation är den s.k. dubbelregistreringen av älgjakt. Dubbelregistrering betyder att olika jaktlag – dels renskötande samer, dels markägare – har jakträtt på samma mark och kan jaga samtidigt utan att veta om varandra. Både ur viltvårdssynpunkt och ur säkerhetssynpunkt är detta ett problem som måste lösas, så att de samiska rättigheterna, lokalbefolkningens behov och viltvård och säkerhet kan garanteras.

Ytterligare en fråga som behöver ses över är allmänningsslagstiftningen och den betydelse den har för att bl.a. utveckla former av lokal förvaltning när det gäller jakt och fiske.

Många av dessa frågor berör på olika sätt förutsättningarna för människor att bo i och utveckla sin bygd i Norrlands inland, och det är av avgörande betydelse för framtiden att alla berörda får en demokratisk möjlighet att delta i sådana diskussioner.

Slutligen, herr talman, vill jag kommentera vår reservation. Utskottsmajoriteten har ju i ett tillkännagivande öppnat för jakt på säl. Vi anser inte att det är ett bra beslut. I dag har Naturvårdsverket möjlighet att utlysa skyddsjakt på säl. Vi tycker att det räcker.

Det är uppenbart att säl upplevs som ett stort problem för yrkesfisket främst längs Norrlandskusten, men frågan är om utskottsmajoritetens förslag står i proportion till problemet. Minskad fisktillgång har förstås många olika orsaker, och sälen är bara en. Jakt på säl är svårt. Möjligen är det t.o.m. den svåraste jaktformen vi har i Sverige. Träffytan är liten. Ofta jagas säl från en båt som inte ligger stilla. En påskjuten säl dyker, och man får sällan chans till ett andra skott. Frågan är om jaktlagens krav på en human jakt kan uppfyllas.

Trots det finns det tillfällen då detta måste prövas, men vi anser definitivt att den möjlighet som Naturvårdsverket har i dag är fullt tillräcklig. Därav kommer vår reservation, som jag således vill yrka bifall till.

Allra sist, herr talman, skulle jag vilja ta tillfället i akt att tacka vår ordförande Dan Ericsson för ett väl skött värv under de två år som han har varit vår ordförande. Jag förstår att du ser fram emot att börja på ett nytt arbetsområde och önskar dig lycka till i det arbetet.

Anf. 164 DAN ERICSSON (kd) replik:

Herr talman! Tack för den lyckönskan! Men nu måste jag replikera på Maggi Mikaelssons anförande.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Man måste fråga sig varför Vänsterpartiet först träffar en uppgörelse med Socialdemokraterna i regeringen och Miljöpartiet för att sedan, när ärendet ska behandlas av riksdagen, träffa en ny uppgörelse med Socialdemokraterna här i riksdagen och Centerpartiet. Det är rätt snabba kast, minst sagt.

Maggi Mikaelsson försökte säga att det inte finns några juridiska skäl anförda i Lagrådets synpunkter på utskottsmajoritetens lagförslag, men det är faktiskt det som det gör. Jag kan citera direkt ur Lagrådets svar: "Respekten för grundlagen och hänsynen till konsekvenser för framtiden kräver emellertid att i riksdagens lagstiftningsarbete begreppet angelägna allmänna intressen inte ges en uttunnad innebörd". Så säger man att Lagrådet inte kan "undgå att konstatera att den argumentation som regeringen framför i propositionen — — — framstår som övertygande". Man säger alltså att det är regeringens argumentation i denna del som är övertygande. Senare säger man så här: "Det kan inte uteslutas att domstolen" — alltså Europadomstolen — "skulle kunna finna att den föreslagna regleringen av småviltsjakten utgjorde ett oproportionerligt intrång i markägarens rätt till jakt".

Det är väl rätt tydligt vad Lagrådet egentligen tycker om utskottsmajoritetens förslag. Man tycker inte att det är bra. Man tycker att regeringens förslag är tillfyllest, och man ser risken för att det kommer att falla i en domstol.

Min fråga är varför Vänsterpartiet har ändrat sig och har en uppfattning i regeringssamarbetet och en i riksdagssamarbetet. Det är inte riktigt som Maggi Mikaelsson säger, dvs. att det inte finns några juridiska skäl för att avvisa utskottsmajoritetens förslag. Det finns det enligt Lagrådet.

Anf. 165 MAGGI MIKAELSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tyckte att jag ägnade en ganska stor del av mitt anförande till att förklara varför vi har ändrat oss, Dan Ericsson. Det har inte varit helt enkelt att göra det. Det är en svår avvägning. Jag har påtalat det flera gånger. Det man kan göra är att försöka ta till sig så många argument som möjligt och lyssna till så många uppfattningar som möjligt och försöka bilda sig en egen uppfattning.

Vilka partier som sedan väljer att stödja den uppfattningen är det inte Vänsterpartiets sak att avgöra. I detta fall är det Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som har en gemensam uppfattning. Det är bra att det har blivit en majoritet för den modell som vi har fastnat för.

När det gäller den lagstiftning vi har i dag kan jag säga att småviltsjakten innefattas i jaktvårdsområdeslagstiftningen. Den utredning som utredde det stärkta egendomsskyddet konstaterade att då gällande lagstiftning inte innebar någon inskränkning i det allmännas rätt. Det innebär att vi inte har gjort någon förändring. Samma sak gäller när denna lag träder i kraft som i dag. Då kan man inte heller säga att det har skett en uttunning.

Nu har jag inte med mig Lagrådets yttrande, men man säger på ett annat ställe i yttrandet att man inte vill lägga sig i politiska överväganden. Man pratar också om att Europarådskonventionen på många håll tycks innebära ett svagare skydd för det allmännas intresse än svensk lagstiftning. Jag kan gärna peka ut det vid ett senare tillfälle, när jag har papperen framför mig.

Jag vill i alla fall hävda att man kan läsa Lagrådets yttrande utifrån vad man vill läsa in i det. Jag hävdar att Lagrådet tydligt säger att gällande lagstiftning inte är oförenlig med det stärkta egendomsskyddet. Det beslut vi ska fatta är mer av politisk natur.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 166 DAN ERICSSON (kd) replik:

Herr talman! Där ser man att man uppenbarligen kan läsa dokument på olika sätt. Jag delar alltså inte Maggi Mikaelssons uppfattning. Jag tycker att Lagrådet är rätt tydligt. Lagrådet tycker att regeringens förslag i denna del är bra. Det finns risk för att vi fälls i Europadomstolen om utskottsmajoritetens lagförslag antas. Vi kommer nog inte längre i den delen.

Vi kan också konstatera att det är lite svajigt vad gäller regeringssamarbete och riksdagssamarbete, men det får stå för Vänsterpartiet.

Jag hade också en annan fråga. Jag tog upp framtiden för älgjakten. Ibland kommer det propåer om att man på nytt ska röra i det system vi har. Jag skulle bara vilja fråga Maggi Mikaelsson om det är så att Vänsterpartiet tycker att det system vi nu har, som faktiskt är en garant för dem med mindre marker att kunna fälla vuxen älg åtminstone en gång om året, är bra och att vi kan behålla det för lång tid framöver.

Anf. 167 MAGGI MIKAELSSON (v) replik:

Herr talman! Man kan se på det befintliga älgjaktssystemet på olika sätt. Om man försöker ha den principiella uppfattning som jag redovisade tidigare är det i första hand markernas förmåga att bära fram en älgstam som är det viktiga. Det är inte självklart att den som är markägare ska ha rätt att skjuta en vuxen älg.

Detta är en fråga som vi inte har diskuterat i Vänsterpartiet. Det är min personliga uppfattning. Man kan hitta olika sätt att lösa det. Man kan diskutera jakttider och annat, och det är bl.a. därför vi är överens om att vi ska göra ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med dessa frågor.

För mig är utgångspunkten att man ska få jaga så mycket älg som marken kan bära. Jag hade en gång i tiden fyra hektar åker. Jag kan lova att de inte födde någon älg. Men den marken ingick i ett jaktvårdsområde, vilket gjorde att jag hade möjlighet att jaga. Det tycker jag var bra. Jag hade inte tyckt att det hade varit rimligt att jag skulle ha haft möjlighet att sitta själv på min lilla åkerlapp och skjuta en vuxen älg varje år.

Anf. 168 CARL G NILSSON (m) replik:

Herr talman! Maggi Mikaelsson började sitt anförande med att säga att jakten inte ska kopplas till det privata ägandet. Jag sade ju i mitt inledningsanförande, för att upprepa det, att Vänstern aldrig har värnat enskilt ägande. Det har Maggi Mikaelsson nu själv bekräftat.

Följdfrågan blir: Vad innebär påståendet att jakträtten inte ska kopplas till det privata ägandet? Är det någonting som ska ingå i allemansrätten?

Fortsättningsvis säger hon att jakten ska kunna ske till en rimlig kostnad. Vad är då en rimlig kostnad? Ett av motiven till den utredning som startade för sex år sedan var att det fanns motioner i Sveriges riksdag om att man borde pröva jaktarrenden, för det ansågs att de var för dyra.

Samma utredning kom fram till att det inte fanns någon sådan anledning, utan att det faktiskt var på det sättet att priserna för jaktarrenden bedömdes som skäliga.

Det rimliga med priser är ju vad en köpare och en säljare kommer överens om, eller vill Maggi Mikaelsson på nytt ta upp frågan om att vi politiskt på något sätt ska pröva priset på jakt och jakttillfällen?

Anf. 169 MAGGI MIKAELSSON (v) replik:

Herr talman! I dag regleras jakträtten i jaktlagen och den följer markägandet. Jag har inte för avsikt att föreslå någon ändring av det.

Däremot är det viktigt att även den som inte äger mark eller den som äger små marker ska ha möjlighet att utöva jakt, om man har intresse och kunskap för det, självfallet. Det är utgångspunkten. Därför tycker jag att det är bra med en viltvårdsområdeslagstiftning, som vi föreslår nu. Den ger de här möjligheterna på ett helt annat sätt än om man utgår från varje enskild markägare. I det fallet blir det de stora markägarna som får ett oproportionerligt stort inflytande.

Jag har inte för tillfället någon avsikt att ändra i andra lagar än den som vi diskuterar i dag. Men är man inte markägare, men är intresserad av jakt och vill jaga, ska man också ha möjlighet att göra det. En möjlighet är om man kan ingå i ett jaktvårdsområde eller ha möjlighet att genom ett jaktvårdsområdes försorg få utöva sin jakt.

Anf. 170 CARL G NILSSON (m) replik:

Herr talman! Det var bra att Maggi Mikaelsson tog tillbaka det hon sade och att jakträtten ska ligga kvar på det enskilda ägandet.

Jag hade en helt annan fråga också, nämligen om nödvärnsrätten på varg. Har inte Maggi Mikaelsson noterat att det för över ett år sedan lades fram ett delbetänkande från den rovdjursutredning som just tog fram ett förslag om och pekade på nödvändigheten av att fatta ett delbeslut om möjligheten till skyddsjakt på varg?

Anf. 171 MAGGI MIKAELSSON (v) replik:

Herr talman! Det finns inget förslag från regeringen och då har inte jag någon anledning att föregripa ett sådant förslag eller en sådan diskussion.

Frågan om nödvärnsrätt tycker jag också är en svår fråga, eftersom den rätten är väldigt svår att kontrollera. Vi vet att det finns ett mycket utbrett varghat i vissa delar av Sverige. Jag är inte beredd att nu säga att nödvärnsrätten ska utvidgas till något mer än den är i dag. Jag skulle snarare, som en personlig uppfattning, vilja att den var strängare, men möjligen organiserad på ett annat sätt. Möjligen skulle man på ett enklare sätt få tillstånd att bedriva skyddsjakt eller skjuta ett djur som gör stor skada på tamdjur eller annat.

Men det finns som sagt var inget förslag från regeringen, och det finns som jag ser det ingen anledning att diskutera den frågan här och nu.
(forts. 20 §)

Kammaren beslutade kl. 16.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då dagens votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

19 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU12 Fortsatt giltighet av lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio

1. utskottet

2. res. (m, fp)

Votering:

210 för utskottet

83 för res.

1 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 35 v, 36 kd, 14 c, 14 mp

För res.: 70 m, 13 fp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 20 s, 11 m, 8 v, 6 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

Hans Hjortzberg-Nordlund (m) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

KU22 Ändringar i arvodeslagen

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU21 Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m.

Mom. 1 (mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

263 för utskottet

35 för res.

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 71 m, 38 kd, 14 c, 13 fp, 14 mp

För res.: 35 v

Frånvarande: 18 s, 11 m, 8 v, 4 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

SkU22 Vissa punktskattefrågor

Mom. 4 (omläggningen av jordbrukets energibeskattnings)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

3. res. 6 (kd)

4. res. 7 (c)

Förberedande votering 1:

38 för res. 6

14 för res. 7

247 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 2:

74 för res. 5

38 för res. 6

186 avstod

51 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Kenth Högström (s) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

176 för utskottet

71 för res. 5

52 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 35 v, 13 fp, 14 mp

För res. 5: 71 m

Avstod: 38 kd, 14 c

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 v, 4 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU23 Privat införsel av alkoholdrycker, m.m.

Mom. 1 (ändringar i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd, c, fp, mp)

Förberedande votering:

71 för res. 1

79 för res. 2

149 avstod

50 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

125 för utskottet

80 för res. 2

94 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 12 v

För res. 2: 1 m, 38 kd, 14 c, 13 fp, 14 mp

Avstod: 1 s, 70 m, 23 v

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 v, 4 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

Karin Falkmer (m) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Andre vice talman Eva Zetterberg (v) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Mom. 2 (inriktningen av kommande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 4 (kd, c, fp)

Votering:

143 för utskottet

66 för res. 4

90 avstod

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 17 v, 13 mp

För res. 4: 38 kd, 14 c, 13 fp, 1 mp

Avstod: 1 s, 71 m, 18 v

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 v, 4 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

SkU24 Juridiska personers företrädares betalningsskyldighet

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU24 Medlemsfrämjande föreningar

1. utskottet

2. res. (m)

Votering:

226 för utskottet

71 för res.

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 113 s, 35 v, 37 kd, 14 c, 13 fp, 14 mp

För res.: 71 m

Avstod: 1 s

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 v, 5 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

FöU7 Organisations- och ledningsfrågor i Försvarsmakten

Mom. 1 (nedläggning av skolor och centrum, m.m.)

1. utskottet

2. res. (m)

Votering:

228 för utskottet

71 för res.

50 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 114 s, 35 v, 38 kd, 14 c, 13 fp, 14 mp

För res.: 71 m

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 v, 4 kd, 4 c, 4 fp, 2 mp

Mom. 2–4

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FöU8 Logistik- och underhållstjänsten inom Försvarsmakten

Kammaren biföll utskottets hemställan.

BoU10 Avveckling av ungdomsbosparreglerna

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Jaktens villkor

20 § (forts. från 18 §) **Jaktens villkor** (forts. MJU17)

Anf. 172 ESKIL ERLANDSSON (c):

Fru talman! Centerpartiet anser att det är av största vikt att Sverige har en effektiv och väl fungerande jaktpolitik. Jakten är viktig bl.a. som viltstamsregulator och som fritidssysselsättning för många människor, speciellt i glesbygden. En artrik och livskraftig fauna är dessutom en omistlig tillgång för hela svenska folket. Viltförvaltning i stora sammanhängande områden är något som också genomsyrar bl.a. Bernkonventionen och EU:s fågel- och habitatdirektiv. Att, som nu görs, ändra benämningen ”jaktvård” till ”viltvård” möter därför ett starkt stöd från mig, och jag tror också att det har en god förankring hos den breda svenska allmänheten.

Ur andra synvinklar framstår dock det betänkande som vi i dag ska behandla, Jaktens villkor, som ett kliv tillbaka. Tyvärr uppfyller regeringens proposition inte det krav som jag tycker att jag med berättigande kan ställa på att vi ska ha en effektiv och väl fungerande jaktpolitik och viltförvaltning i vårt land. Det är olyckligt.

Låt mig ge några exempel på detta. De avser viltforskning och viltövervakning.

Centerpartiet anser alltså att jakten har stor betydelse för vårt land. Mer än 500 000 människor är direkt eller indirekt berörda av jakten. Jakten är en naturlig och viktig del i viltvården och förvaltningen av våra viltstammar.

Mot bakgrund av detta är det viktigt att viltforskningen och övervakningen av de jaktbara arterna tillförs erforderliga resurser. Det är angelä-

get att regelverken utformas så att viltövervakningen kan fortsätta med stöd av medel ur Jaktvårdsfonden.

Dagens ordning för viltforskning och viltövervakning infördes redan 1939, och Centerpartiet ser ingen anledning att ändra på den. Den värdefulla kompetens som under årens lopp byggts upp riskerar nu att gå förlorad med regeringens förslag, som förmodligen kommer att realiseras i dag.

Jag tycker att detta kan liknas vid en kapitalförstöring. Centerpartiet vill, i motsats till regeringen, att den kompetens som har byggts upp ska tas till vara även i framtiden. Ordningen för viltforskning och viltövervakning bör således inte förändras.

Till Jaktvårdsfonden inflyter med nuvarande nivå på inkomsterna från det statliga jaktkortet ca 60 miljoner kronor per år. Dessa av jägarna inbetalade medel bör användas i jägarnas intresse. Regeringens förslag att dessutom ta medel ur Jaktvårdsfonden för att finansiera statens arbete med direktiv och uppföljning är oacceptabelt. Kostnader som avser åtgärder av mer allmänt intresse bör enligt min och Centerpartiets mening betalas av allmänna medel. Hit hör t.ex. rovdjursforskning och kostnader för uppspårning och omhändertagande av trafikskadat vilt.

Jag yrkar med anledning av det anförda bifall till reservation nr 13 av mig själv m.fl. Självklart står jag bakom även övriga reservationer där mitt namn finns med, men jag väljer för tids vinnande, fru talman, att yrka bifall endast till den reservationen.

Sedan till den omdiskuterade frågan om samordning av jakt. Regeringen har ju i sin proposition föreslagit att viltarterna ska särskiljas. Regeringen anser att det inte finns samma behov av samordning beträffande småviltet som beträffande de större viltslagen. Ett viltvårdsområde ska enligt propositionen kunna inrättas endast om samordningen inom området avser något av viltslagen älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, vildsvin, björn, lo, järv eller varg. Viltvårdsområdet ska ju bl.a. främja vården av det vilda, av allt vilt.

Vad är då viltvård? Jo, i propositionen föreslås en utmönstring av begreppet jaktvård, att ersättas med den något vidare definitionen viltvård. Begreppet viltvård ges en definition i 4 § jaktlagen. Bestämmelsen i jaktlagen, som för övrigt anpassats till EU:s direktiv, syftar till att samtliga i vårt land förekommande viltarter ska bevaras och ges skydd och stöd. I viltvården ingår t.o.m. att bevara viltarter som bara tillfälligt förekommer i vårt land.

Därför framstår det för mig som förvirrande och närmast felaktigt att kalla den nya, kan vi säga, jaktvårdsområdeslagstiftningen för lag om viltvårdsområden; detta mot bakgrund av att lagen rent offentlighetsligt tillåts avse endast ett fåtal viltarter och av att möjligheten att bedriva viltvård – inrätta olika viltvårdsanläggningar osv. – på annat sätt än genom jakt är kraftigt beskuren.

Därtill ska läggas att det finns mycket stora regionala skillnader i Sverige. Därför blir konsekvenserna av det av regeringen framlagda förslaget svåra att överblicka. I de delar av landet som är starkt ägosplittade – och de delarna är stora – kan de praktiska möjligheterna att bedriva småviltjakt avsevärt försvåras med regeringens förslag; detta bl.a. för att det enligt 35 § jaktlagen inte är tillåtet att med vapen avsedda för jakt färdas över annans jaktområde. Det måste ifrågasättas, vilket vi har

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

gjort, om det är rimligt att fatta beslut enligt propositionen om en ny lag om viltvårdsområden som får så stora konsekvenser för den samordnade jakten och viltvården i landet samt för ett mycket stort antal människor; därav de motionskrav som framförts från vår sida och som en utskotts-majoritet nu tillstyrker.

Fru talman! Sedan vill jag säga något om den stärkta ägande- och förfoganderätten. Den 1 januari 1995 ändrades reglerna om egendomsskyddet i 2 kap. 18 § regeringsformen. Ändringen innebar bl.a. vissa inskränkningar i rätten att använda mark. Rådighetsinskränkningar får nu ske endast om det är nödvändigt för att tillgodose allmänna angelägna intressen. Vidare måste proportionalitet föreligga mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar på grund av beslut om inskränkning av en fastighetsanvändning.

Majoritetskravet för bildande och vidmakthållande av det nya instrumentet för jakt – viltvårdsområden som ersätter dagens jaktvårdsområden – höjs kraftigt från nuvarande nivå i det förslag som nu föreligger. Majoriteten ska utgöra hela fyra femtedelar av samtliga fastighetsägare som ska äga minst fyra femtedelar av viltvårdsområdets areal – alltså en väsentlig förstärkning av det s.k. egendomsskyddet.

Jag delar således bedömningen att för att en enskild fastighetsägare ska behöva tåla att en sammanslutning av enskilda bestämmer om jakten på hans mark måste samordningen av jakten vara motiverad av ett allmänt angeläget intresse.

Nu är det så att det föreligger ett stort antal rättsliga avgöranden om den lag om viltvårdsområden som vi i dag arbetar efter är förenlig med grundlagen och Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Fler rättsliga avgöranden är kanske att vänta på området. Vi får väl se vad de i så fall leder till.

Hittills har det varit så att överprövande domstols avgöranden inte i något fall utfallit till jaktvårdsområdesinstitutets nackdel trots de mindre majoritetskrav som vi i dag arbetar efter och som finns i nuvarande lagstiftning om jaktvårdsområden.

Frågor som varit uppe till prövning gäller bl.a. huruvida det råder s.k. proportionalitet vad avser enskildas skyldighet att tåla andra jägare på sin fastighet samt rätten att träda ur jaktvårdsområdet. Domstolarna är således på god väg att juridiskt reda ut var gränserna går i ett grundlags- och Europakonventionsperspektiv.

När en utskottsmajoritet nu väsentligt höjer nivån till 80 % av antalet fastighetsägare och till 80 % av ansluten areal tycker jag att det är en stor framgång och ett väsentligt stärkande av äganderättsskyddet trots att detta inte hade varit nödvändigt – relaterat till givna utslag i domstol så här långt.

Samtidigt som Sverige med fog kan hävda att vi nu lever upp till internationella åtaganden ger vi möjlighet till fler jakttillfällen, gynnar föryngringen av jägarkåren och främjar bosättningen och sysselsättningen på landsbygden. I det avseendet yrkar jag bifall till föreliggande förslag.

Anf. 173 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag har väl ungefär samma frågor nu som de jag nyss ställde till Maggi Mikaelsson vad gäller småviltjakten och uppgörelsen mellan Socialdemokraterna, Vänstern och Centern.

Eskil Erlandsson säger här att propositionen är en stor framgång i och med att man ändå stärker äganderätten och tar steg i rätt riktning. Men varför vill Eskil Erlandsson då ta steg tillbaka om det nu är en stor framgång? Varför alltså ta steg tillbaka genom att faktiskt sätta ut äganderätten på ett sluttande plan med risk för fällande domar i Europadomstolen och med risk för en uttunning av äganderätten? Det frågade jag om i mitt huvudanförande men jag tycker inte att jag direkt fick något svar i Eskil Erlandssons anförande. Jag önskar därför ett tydligt svar när det gäller detta med att ta steg tillbaka och att samtidigt tycka att propositionen är en stor framgång.

Anf. 174 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Det tål att påpekas, Dan Ericsson, att det inte är fråga om en uppgörelse mellan olika partier i riksdagen, utan det är fråga om bifall till ett motionskrav som vi har framfört i en av de motioner som behandlas i det här betänkandet.

Så till sakfrågan. Jag tycker att jag i mitt anförande förklarade varför vi hade de motionskrav som vi hade. I dag kan småviltjakten ingå i de jaktvårdsområden som man arbetar utefter – ungefär 7 miljoner hektar av Sveriges landareal. Jag tycker att den möjligheten ska finnas även framgent, av skäl som jag angett i mitt anförande. På så sätt kan vi leva upp till de internationella åtaganden som Sverige bundit sig till – Bernkonventionen och EU:s fågel- och habitatdirektiv. Vi ger fler möjligheter för yngre jägare att komma in i jaktlagen och totalt utökar vi antalet jakttillfällen.

Arronderingen är från jaktlig synpunkt, som tidigare nämnts av bl.a. Maggi Mikaelsson, besvärande dålig i stora delar av landet. Vi främjar enligt min mening bosättning på den svenska landsbygden därför att jakten är en så viktig sysselsättning för många människor på svensk landsbygd. Därtill kan sägas, vilket jag alltså upprepar, att än så länge har institutet jaktvårdsområde, med de lägre majoritetskrav som finns i dag, inte fällts i internationell domstol. Nu höjer vi kraven, fru talman, för bildande och vidmakthållande av de föreslagna viltvårdsområdena.

Anf. 175 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Eskil Erlandsson säger här att han nu höjer kraven men det är vad han inte gör nu när han går tillbaka till gällande synsätt vad gäller småviltjakten. Han frångår ju regeringens förslag som enligt honom själv är steg i rätt riktning. Är det så att äganderätten väger så lätt för Centerpartiet?

Eskil Erlandsson talar om att främja boendet på landsbygden men det är ju precis tvärtom. Om man upplever äganderätten hotad, är detta då inte ett sätt att faktiskt skrämman bort folk från landsbygden?

Uppenbarligen ser vi olika på det här. Jag tycker inte att Eskil Erlandssons förklaringar är tillfyllest. Här hotar fällande domar i Europadomstolen, och äganderätten sätts ut på ett sluttande plan.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Fru talman! Jag vill ställa den andra frågan som jag ställde till Maggi Mikaelsson också till Eskil Erlandsson. Han har också ett annat motionskrav i sin motion, som han inte har följt upp med bifallsyrkande i utskottsbetänkandet. Det gäller förslaget till ny älgförvaltning.

Jag skulle vilja ha ett besked nu också av Eskil Erlandsson: Kommer Centerpartiet framdeles inte att ta upp älgjaksfrågan, utan tycker man att det system vi har nu, där man på småmarkerna har rätt att fälla vuxen älg, är tillfyllest? Kan man låta det verka nu för lång tid framöver?

Ett sådant besked tror jag skulle vara lugnande för dem med mindre marker som vill ha den här rätten kvar, också som en del av äganderätten.

Anf. 176 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Visst höjer vi kraven, Dan Ericsson! Vi höjer ju kraven från 50 % av ansluten areal till 80 %! Vi höjer ju kraven med 30 %, Dan Ericsson! Vi ökar antalet fastighetsägare, och kravet på den sidan, från 65 % till 80 %! Det kallar jag att höja kraven – och det väsentligt.

De förslag som ligger på riksdagens bord i dag kan för ett mindre antal fastighetsägare eller en mindre areal göra att ett viltvårdsområde inte kan vidmakthållas för framtiden. Däremot vinner vi det som jag har räknat upp vid ett flertal tillfällen nu.

När det gäller älgjakten är det min bedömning att det nu håller på att bildas – på frivillighetens grund, ska sägas, vilket jag tycker är bra – en stor mängd s.k. älgskötselområden.

Fortsätter den trend som vi ser i dag så ser jag ingen anledning att ändra lagstiftningen i den riktning som kanske Dan Ericsson befarar. Det är också ett av skälen till att jag inte följde upp det motionskrav som jag i och för sig ställde i min motion. Vi ser alltså en i mitt tycke positiv utveckling i frivillig samordning av älgjakten och älgskötseln i vårt land.

Låt mig också slutligen, fru talman, även jag tacka Dan Ericsson för ett gott utfört värv i vårt utskott. Det var trevligt att samarbeta med dig. Jag hoppas att du ska få arbetsro, glädje och tillfredsställelse i livet framgent på ditt nya jobb, med familjen osv. Tack ska du ha för att vi har fått vara tillsammans!

Anf. 177 CARL G NILSSON (m) replik:

Fru talman! För det första ska det inte råda något tvivel om att vi är överens om att samverkan på jaktens område är bra. Det finns väldigt många exempel på bildande av s.k. älgskötselområden. Detta sker på helt frivillig väg, och verksamheten fungerar alldeles utmärkt. Den som inte trivs i ett sådant område lämnar det.

Det är inte min sak att försvara begreppet viltvårdsområde. Det som är värt att påminna om är att viltvårdsområdet naturligtvis får, om man så önskar, omfatta allt vilt, dvs. också småvilt.

Det som vi inte är överens om, och där jag inte riktigt tror att vi förstår varandra, gäller vilken grad av tvång som är tillåten att tillämpa för att också tvinga in småviltsjakten i denna samordning. 20 % av de tänkbara medlemmarna i det tänkta viltvårdsområdet kan ju köras över, Eskil Erlandsson, och tvingas in i detta utan att de vill, också när det gäller småviltsjakt. Det finns ganska många ord och undersökningar som visar att bestånden av småvilt; hare, räv, skogsfågel osv. inte påverkas av samordning av jakt. Det finns många utsagor om det.

Från moderat håll är detta oeftergivligt – man får inte tillämpa tvång på det området.

De stora klövvilten regleras i annan ordning. Där har vi ett licenssystem, älgskötselområden och allt vad det nu heter. Det finns alltså inget motiv att ha en tvångslagstiftning där. Det är motivet till att vi yrkar på 100 % tillströmning.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Anf. 178 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att jag har svarat på Carl G Nilssons funderingar i mitt replikskifte med Dan Ericsson. Jag och Centerpartiet anser alltså att det är viktigt att vi försöker samordna jakten i vårt land, så att vi får fortsätta att utöva den på ett sätt som många svenskar har gjort under lång tid. Vi ska ha artrika stammar i vår fauna.

Ett bra sätt att göra detta på är att samordna jakten. På många håll är det då nödvändigt att sluta sig samman därför att områdena är för små. Den ägda eller arrenderade arealen är för liten för att utöva det som är så viktigt för de många människorna. För att detta ska kunna ske på ett bra sätt – och ett sätt som det har skett på under lång tid tillbaka – är det nödvändigt ibland med ett visst tvång.

Men vi minskar ju väsentligt det tvångsinslag som jag förstår att Carl G Nilsson så starkt vänder sig emot. Vi minskar det vad gäller areal från 50 % till 20 %, och vad gäller de anslutna fastighetsägarna minskar vi det från 35 % till 20 %. Det är alltså en väsentlig förbättring och ett väsentligt stärkande av det äganderättsskydd som jag hoppas, förutsätter och för övrigt vet att både Carl G Nilsson och jag står för och håller högt.

Anf. 179 CARL G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Om det vore så att detta hade betydelse för småviltstamnarnas fortlevnad och fortbestånd skulle man möjligen kunna diskutera saken. Men nu säger Eskil Erlandsson också att detta tvångsinslag är nödvändigt för att kunna fortsätta utövandet av jakt. Han talar om en nödvändig föryngring av jägarkåren, bosättning i glesbygd osv.

Då uppstår frågan: Om detta fritidsintresse är ett angeläget allmänt intresse, vilka fler fritidsintressen har ett sådant angeläget allmänt intresse att Eskil Erlandsson är beredd att tillämpa tvångslagstiftning? Är ridsporten en sådan sysselsättning? Där skulle man ju kunna hävda: Jag kräver att få bete till min häst för att jag vill utöva min ridsport.

Är det ett sådant – förvisso glesbygdsanknutet – område som också skulle kunna vara av ett sådant intresse att det motiverar tvång?

Som jag sade i mitt anförande är jag rädd för att vi lägger ribban väldigt lågt för när vi lagstiftningsvis kan ingripa mot enskilt ägande.

Anf. 180 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Vi har haft och fått ett antal avgöranden av rättsvårdande instanser i vårt land vad gäller nuvarande lagstiftning om jaktvårdsområden. I inget fall har institutet med de låga krav som i dag finns fallit i domstol – i inget fall!

Nu höjer vi ribban, och gör det rejält. Då gör jag bedömningen att risken för att Sverige och dess riksdag i internationell eller annan domstol skulle fällas vad gäller viltvårdsområden och lag därom är minimal.

När det gäller andra fritidsintressen som skulle kunna behöva en tvångslagstiftning omkring sig kan jag så här vid en snabb eftertanke inte finna något. Möjligen skulle det vara det som jag vet att Carl G Nilsson själv vårdar väl med ett undantag, nämligen fiskets område. Vi har ännu sämre beslutsregler om fiskevårdsområden än vad vi har och får vad gäller viltvårdsområden, eller dagens jaktvårdsområden.

När det gäller t.ex. ridning så är det ju vedertagen rätt i vår s.k. allemansrätt att färdas över annans mark med häst. Det är en självklarhet.

Tack, fru talman!

Anf. 181 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! För några månader sedan tittade och lyssnade jag på TV som visade en samling värmlänningar som diskuterade jaktfrågor i allmänhet och hur vi ska umgås med vargen i synnerhet. Vid flera tillfällen under programmet vittnades det om vilken betydelse som jakten har för många människors livskvalitet. Vi måste, när vi fattar politiska beslut, visa förståelse för dessa värden.

Den skandinaviska vargstammen är liten, men den orsakar i vissa fall stora problem. Vår roll här är att ta ett helhetsansvar. I den här debatten om jaktens villkor kommer skyddsjaksfrågorna att stå i centrum. Någon kommer att säga: Låt folket bestämma. Med det menar man: Låt en byråkrat på länsstyrelsen bestämma. Det är detta som föreslås i ett par motioner.

Norsk bondekooperation föreslog för ett antal år sedan att Norge skulle skydda järven, att Sverige skulle skydda björnen och att Finland skulle freda vargen. I övrigt skulle länderna jaga rovdjur fritt. Enligt min mening ska det vara tvärtom. Vi ska alla ta ansvar för naturen och för den biologiska mångfalden, var och en på sin ort.

Rovdjursutredningen föreslog att en enskild djurägare ska kunna skjuta varg vid direkt angrepp. Riksdagens beslut innebär ju att skyddsjakt på varg får ske endast efter särskilt tillstånd från Naturvårdsverket. Och varför det då? Jo, vargstammens storlek tillåter inte experiment. Tillstånd måste krävas för all jakt på varg eftersom stammen är liten. Det är ett riksintresse.

Folkpartiet tycker att det är positivt att regeringen i propositionen markerar viljan att anpassa Sverige till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och friheten, alltså den princip som säger att om det allmänna gör en inskränkning i den enskildes rätt måste det finnas en balans mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar.

I dag kan tvångsbildning av jaktvårdsområden ske för att samordna vården av allt jaktbart vilt. Ägaren av en fastighet som tvångsvis tas in i området kan hindras från att utnyttja sin jakträtt och få tåla både att andra jagar på hans mark och att jaktvårdsanläggningar uppförs där. Nuvarande lagstiftning tillerkänner alltså en jaktvårdsområdesförening långtgående beslutsbefogenheter.

Lagen om jaktvårdsområden är en inskränkning som i vissa fall kan sägas kränka den enskildes rätt mer än den gagnar det allmännas bästa. Och som lagen är formulerad i dag strider den sannolikt mot Europakonventionen. Det är därför nödvändigt att skriva om den. Staten får helt enkelt inte trampa en markägare på tårna hur hårt som helst.

Viktigast är principen att ett viltvårdsområde ska kunna bildas mot en fastighetsägares vilja endast om det föreligger ett starkt allmänt behov av samordning kring viltvården samt om det föreligger proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar på grund av sådana beslut.

Regeringens intention är att söka bereda fler människor möjlighet att jaga utan att ta ny hittills outnyttjad mark i anspråk. I propositionen sägs endast att det ankommer på jägarorganisationerna att intensifiera ansträngningarna att få in fler jägare i befintliga jaktlag och att verka för att fler jakttillfällen skapas för den som vill jaga.

Folkpartiet menar att propositionen i den meningen kommer med otillräckliga förslag. Den tillgängliga jaktmarken är i stort sett helt utnyttjad. Folkpartiet vill särskilt betona vikten av att ett ökat antal jakttillfällen inte äventyrar en långsiktig ekologisk balans eller en art- och individrik fauna eller hotar nuvarande skydd för utrotningshotade arter samt att det inom naturskyddade områden i konsekvensens namn inte bereds fler jakttillfällen.

För att bättre utnyttja befintlig jaktmark finns det anledning att ta fasta på utredningens förslag att de nuvarande inskränkningarna i den enskildes rätt att avtala om jakträttsupplåtelser slopas.

När det gäller administrationen av jakten och viltvården finns det i propositionen en del att anmärka på.

Regeringen vill behålla och utveckla statens uppdrag till Svenska Jägarförbundet att leda delar av viltvården och jakten. Dessutom föreslås att regeringen utser en styrelseledamot och en revisor i såväl Svenska Jägarförbundet som Jägarnas riksförbund samt att Länsviltnämnden bör förstärkas med två politiska företrädare som utses av länsstyrelsen efter förslag av landstinget.

Utredningen om vissa jaktfrågor hade en annan inställning. Man menade att statlig verksamhet inom jaktens och viltvårdens område bör bedrivas i myndighetsform, och det får inte finnas risk för att något särintresse får ett orimligt stort inflytande över verksamheten. Jägarförbundet ska därför inte ha statsmakternas uppdrag att ensamt ansvara för ledningen av den praktiska viltvården och jakten. Det bör enligt utredningen i stället vara en gemensam uppgift för berörda myndigheter, markägare och jägare att i sin verksamhet verka för att målen för jakten och viltvården uppnås.

Det praktiska jakt- och viltvårdsarbetet handhas i Sverige sedan 1930-talet av Svenska Jägarförbundet som har en särställning genom riksdagsbeslut 1938 och 1951 då man anförtroddes ledningen av jakt- och viltvårdsarbetet i landet. Detta innebär att Svenska Jägarförbundet – låt vara efter konsultationer med andra organisationer och intressen – har en unik möjlighet att lägga fram förslag om jakttider, jakt på olika arter etc.

I dag finns det andra organisationer som har synpunkter på jakt- och viltvård. Förutom olika myndigheter finns det flera frivilligorganisationer som fullgör administrativa uppgifter främst inom den praktiska viltvården. Dit hör de båda jägarorganisationerna, Naturskyddsföreningen och Sveriges Ornitologiska förening. Dessa bör vid beredningen av dessa frågor både reellt och formellt ha samma ställning som Svenska Jägarförbundet har.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Folkpartiet vänder sig emot ett ökat politiskt inflytande över jakt- och viltvårdsfrågorna annat än genom de ramar som lagstiftningen ger. Därför avstyrker vi förslaget att regeringen ska utse en styrelseledamot i såväl Svenska Jägareförbundet som Jägarnas Riksförbund.

Folkpartiet avstyrker av samma skäl förslaget att Länsviltnämnden bör förstärkas med två politiska företrädare, varav en nämndens ordförande som ska utses av länsstyrelsen. Länsviltnämnden och länsstyrelsens rådgivande organ i frågor om viltvården och ledamöterna representerar de areella näringarna, friluftsför- och naturvårdsintresset samt trafiksäkerheten. Regeringen anför inga starka argument för att det skulle finnas anledning att ändra på den ordningen.

Fru talman! Jag vill slutligen yrka bifall till reservationerna 4, 8, 9 och 14.

För Folkpartiets räkning vill jag till ordföranden i miljö- och jordbruksutskottet framföra ett varmt tack för ett mycket bra samarbete.

Anf. 182 CARL G NILSON (m) replik:

Fru talman! Jag vill fråga Harald Nordlund om vargen. Rovdjursutredningen lade för över ett år sedan fram ett delbetänkande om just skyddsjakt på varg. Det föranledde ingenting från regeringens sida på mycket lång tid. Sedan har det kommit ett mycket urholkat förslag som Naturvårdsverket har antagit om möjligheterna till skyddsjakt på varg. Tillstånd till skyddsjakt ska beslutas från fall till fall av Naturvårdsverket eller länsstyrelsen, vilket alltså innebär att den som ertappar en varg rivandes renar i sin flock eller sin jakthund eller vad det nu är fråga om först skriftligen ska ansöka om rätt att ta bort denna varg som har detta beteende.

Vi vet att i t.ex. norra Värmland – Harald Nordlund kan säkert få vittnesbörd från sin kollega Runar Patriksson om detta – har många jakthundar dödats av varg. Men om jag förstod Harald Nordlund rätt vill han inte gå med på en utökad skyddsjakt.

Jag skulle bara vilja fråga Harald Nordlund om det inte finns risk för, som jag antydde i mitt anförande, att människor, när de inte uppfattar lagstiftningen som meningsfull, saklig och möjlig att efterfölja, tar lagen i egna händer, skjuter, gräver och sedan är tysta.

Anf. 183 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att dessa risker kan finnas i vissa fall. Det som är min utgångspunkt här är att man har gjort en avvägning som vi i dag tycker är den riktiga. Vilka är alternativen? Jo, att man gör som en del motionärer i det här sammanhanget säger, nämligen att man lägger besluten på annan nivå. Då kommer man inte åt det problem som Carl G Nilsson pekar på, nämligen att det är en krånglig väg. Man kan inte ansöka om tillstånd när en varg har börjat riva en hund exempelvis. Det problemet löser man inte genom att lägga besluten på länsstyrelsenivå.

Men vad vi menar är att om man lämnar fritt att lokalt avgöra och fatta beslut i de här frågorna, så lämnar man dessa viktiga frågor till godtycket. Det är det vi inte kan acceptera, så vi tycker att den här avvägningen är riktig i dag.

Anf. 184 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Harald Nordlund vänder sig i sitt anförande mot en av mina reservationer, som handlar om decentraliserad rovdjursförvaltning, där jag anser att länen är bäst skickade att avgöra förvaltningen av våra stora svenska rovdjur. Människor som lever i sitt område och som känner de människor som lever i samma område är rimligen bäst skickade att bedöma vilken storlek man inom ett område, ett län, kan ha på de fyra stora rovdjuren som vi i dag räknar som befintliga och livskraftiga i Sverige.

Jag tycker att Harald Nordlund i sitt anförande inte tänker på den rädsla som många människor, barnfamiljer och andra, känner både för sina barn och för sina hemdjur när han på ett så starkt sätt tar avstånd från en av mina reservationer.

Vidare skulle jag vilja fråga hur Harald Nordlund anser att Sverige ska kunna leva upp till Sveriges internationella åtagande vad gäller förvaltningen av vår fauna. Hur ska Sverige klara av att vårda de vilda djurstammarna i Sverige, om vi inte följer utskottsmajoritetens förslag? Hur ska vi klara av detta utan en bra samordning av jakten i Sverige?

Anf. 185 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Den sista frågan först: Det är just genom att ha samordningen decentraliserad på det sätt som vi vill som man kan ta det här ansvaret.

Problemet med skyddsjakten löser man inte genom – och nu kom formuleringen – att lägga besluten så nära människorna som möjligt, vilket är lika med att lägga besluten hos en byråkrat på länsstyrelsen.

Fru talman! Jag vill fråga Eskil Erlandsson: Vad vinner man detta? Vill Eskil Erlandsson gå längre och låta människorna lokalt fatta beslut från fall till fall rent av, då har vi godtycket där. Då kan vi inte ta ansvar. Detta är ett riksintresse, sade jag i mitt anförande, men det är mer än så.

Jag tycker, fru talman, att Eskil Erlandsson resonerar lite grann som man gjorde i förslaget, där man ville fördela ansvaret för järv, varg och björn mellan tre olika länder. Men det låter sig självklart inte göras, för rovdjuren känner inte nationsgränserna, så det var en feltanke.

Anf. 186 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Harald Nordlund skiljer ju på små och stora djur i sin reservation nr 3. Jag anser inte att det är möjligt att göra med hänsyn till de internationella åtaganden som vi har i form av Bernkonventionen och EU:s fågel- och habitatdirektiv.

Jag skulle vilja ha svar på frågan hur Harald Nordlund skulle sköta Sveriges internationella åtaganden om hans reservation nr 3 skulle vinna kammarens gehör.

När det gäller Harald Nordlunds fråga menar jag, och det med bestämdhet, att man vinner en sak som är väsentlig, nämligen snabbhet i beslutsfattandet, om man decentraliserar rovdjursförvaltningen. Det är en snabbhet som i dag saknas och som gör att människor känner en oerhörd frustration över att de inte kan fatta beslut ens om hur de ska göra med minsta lilla sak som drabbar en gård och dess hemdjur.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Anf. 187 HARALD NORDLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag menar att man måste ta oron och rädslan på allvar, självklart. Man vinner ingenting i snabbhet, men man lämnar mer till godtycket om man följer Eskil Erlandssons råd. Det är mitt svar på frågan.

När det gäller det internationella ansvaret för mångfalden vet Eskil Erlandsson att vi arbetar väldigt aktivt med dessa frågor, inte minst inom EU. Folkpartiet är med och tar ett huvudansvar, inte bara i Sverige utan även internationellt, för frågorna.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 17.58 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

20 § (forts.) Jaktens villkor (forts MJU17)

Anf. 188 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 3, 17 och 25. Jag vill också tala om att Miljöpartiet avser att stödja reservation 8, så jag inte glömmer det.

Det här betänkandet har alltså två delar. Det är dels en proposition, dels motioner från allmänna motionstiden. Det är som har sagts tidigare i talarstolen en proposition som är ett resultat av samarbete mellan s, v och mp.

Det har ju gått ett tag sedan den utredning som ligger till grund för propositionen kom. Det har funnits tid till eftertanke, kan man säga. Det har funnits mycket tid till diskussion. Det är därför oerhört förvånande att de partier, s och v, som har varit med och tagit fram den här propositionen inte kan stå för den hela vägen ut. Det blir ju märkligt när man hör att Vänsterpartiet först nu har börjat lyssna på vad människor tycker i fråga om småviltsjakt.

Det här har diskuterats ända sedan utredningen kom, och jag vill påminna om att utredningen till en del avviker från den proposition som regeringen har lagt fram. Där föreslår man samordning bara när det gäller älg och de stora rovdjuren. Det har naturligtvis varit en av de stora frågorna när vi har tagit fram propositionen, eftersom det här var en kontroversiell fråga. Jag vill hävda att just den här frågan, frågan om var gränsen ska gå för tvångslagstiftningen, har diskuterats oerhört mycket mellan de här tre partierna.

Från Miljöpartiets sida kan jag säga att vi hela tiden har varit tveksamma till tvångslagstiftning. Vi menar dock att det finns goda skäl att

ha en samordning av jakten på det sätt som regeringen föreslår. Vi tycker att det är bra att man skärper kraven för bildande av det man kallar för viltvårdsområden, alltså de gamla jaktvårdsområdena, till fyra femtedelar av samtliga fastighetsägare som ska äga minst fyra femtedelar av viltvårdsområdenas areal.

Naturligtvis borde det vara så att människor som bedriver en samordnad jakt skulle vara överens om det här. Det borde naturligtvis vara grunden. Från Miljöpartiets sida har det varit mycket viktigt att vi, när vi har sett på den här tvångslagen, därför har utgått från viltvården. Vad kan man motivera utifrån de viltslag det handlar om?

Vi menar att det som regeringen har kommit fram till, att det går att motivera tvångslagar för älg, klövvilt, vildsvin och de stora rovdjuren, går att acceptera, för det går att ur viltvårdssynpunkt motivera det. Det här är djur som rör sig över stora områden och har stora revir. I det fallet kan en samordning av jakten vara nödvändig.

Men vi menar också att förutsättningen för att kunna skapa denna tvångslagstiftning runt dessa djur baserar sig på att man lägger gränsen någonstans, att man för det resonemang som regeringen gör och säger att för småvilt föreligger inte denna situation. För småviltet kan man se att det utifrån ren viltvårdssynpunkt inte går att hävda att en samordning av jakten är nödvändig för viltvården. Vi menar att hela tvångslagstiftningen faktiskt bygger på den här avvägningen, och vi menar att regeringen hittade en ganska bra avvägning i propositionen.

Från Miljöpartiets sida är vi alltså mycket bekymrade och beklämda över att s och v går ifrån överenskommenheten. Det känns naturligtvis mycket märkligt att stå här i talarstolen och vara den enda av oss tre som yrkar bifall till regeringens förslag. Det här har vi utvecklat i reservation 3, och jag uppmanar alla från Socialdemokraterna och Vänstern som tycker att regeringens förslag är väl avvägt och motiverat att rösta på reservation 3 vid omröstningen i morgon.

Jag förstår att jordbruksministern väljer att inte vara här. Det kan jag förstå just för att man har jobbat så länge med propositionen och jobbat så mycket för att hitta ett väl avvägt förslag. Anledningen till att man har gjort en förändring är att vi har stärkt regeringsformens 2 kap. 18 § och införlivat Europakonventionens egendomsskydd i de svenska lagarna. Det kräver en översyn. Vi menar att regeringen har skött denna översyn på ett bra sätt.

Jag anser också att det svar som Lagrådet gav när utskottet frågade om man ansåg att småviltsjakten kan anses som ett angeläget allmänintresse var mycket tydligt och klart. Som flera tidigare sagt säger Lagrådet att begreppet angeläget allmänt intresse inte får ges en uttunnad betydelse. Jag menar att Lagrådet klart och entydigt säger att det här inte är ett angeläget allmänt intresse. Det är också mycket klart när Lagrådet säger att den argumentation som regeringen framför i propositionen framstår som övertygande.

Hela regeringens förslag om vad som i framtiden kan vara viltvårdsområde vilar på just det faktum att man gör skillnad mellan olika viltslag. Jag är övertygad om att det kommer att bli en prövning av om man kan anse småviltsjakten som ett angeläget allmänt intresse, och jag håller det inte för uteslutet att de som driver igenom det här kommer att ha – ska vi säga – skjutit sig i foten eller gapat över för mycket. Vi från Miljöpartiet

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

tycker att det vore olyckligt om det också får till effekt att man inte kommer att kunna ha en samordning av de viltslag som regeringen föreslår i propositionen.

Från Miljöpartiets sida vill vi alltså att regeringens proposition, dvs. detta att småviltsjakten inte ska kunna omfattas av tvångslagar, gäller. Därför yrkar jag bifall till reservation 3.

För övrigt anser vi att det finns mycket bra i propositionen. Det är bra att man nu börjar diskutera hur pengarna i jaktvårdsfonden används. Något som har varit angeläget för oss är att Naturskyddsföreningen även fortsättningsvis, för det har man alltså gjort, kan lyfta medel ur jaktvårdsfonden.

Vi tycker också att det är angeläget att andra organisationer som finns inom den här sfären ska kunna få pengar ur jaktvårdsfonden. I vanliga fall har vi i staten inte så speciella påsar där vissa avgifter och skatter går in och det sedan går ut specifikt. I vanliga fall är det så att det går in i en gemensam pott och sedan fördelas.

I det här betänkandet finns det också mycket annat. Vi tycker att det är bra att man börjar ställa krav på hur de här pengarna används. Vi kan se att det står i propositionen att det har varit mycket svårt att göra en utvärdering av hur pengarna används från Jägareförbundets sida. Det är bra att pengarna används så att de också i framtiden kan fördelas efter behov och så att man efter ansökan kan få bra utfall av pengarna.

Man har vänt sig mycket mot att vi skriver i betänkandet att uppdraget till Jägareförbundet ska finnas kvar. Från Miljöpartiets sida kan vi säga att det här möjligen är en fadäs från vår sida. Det är bara att tillstå det. Vi har inte tillmätt det här någon annan betydelse än det har i dag.

Jag vill också påpeka att på sidan innan står det: "Viltet skall vårdas i syfte att bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna. Jakten skall anpassas efter tillgången på vilt. Det är markägaren och jakträttshavaren som svarar för att åtgärderna utförs och anpassning sker. Ansvaret för den praktiska jakten och viltvården tillkommer således i första hand dessa personer."

Det står också mycket tydligt att Jägareförbundet i fortsättningen inte ska ha några myndighetsuppgifter. Det tycker vi är viktigt. Vi menar att en intresseorganisation ska kunna vara en intresseorganisation fullt ut och inte ha någon myndighetsutövning.

I det här betänkandet behandlas också ett antal motioner från allmänna motionstiden, och jag vill kommentera några. Från Miljöpartiets sida delar vi inte den uppfattning som utskottet har när det gäller jakt på säl. Vi menar att de regler som finns i dag, där Naturvårdsverket har möjlighet att gå in med skyddsjakt, är tillfyllest. Men vi menar också att man måste dra slutsatser av de försök som gjordes 1997, då man försökte jaga säl. Det visade sig att det var oerhört svårt. Man avlossade skott mot 27 sälar och återfann 6, trots att man tror att man dödade 16. Det innebär alltså att det är mycket svårt att bedriva en etiskt försvarbar jakt på säl.

Om vi tittar historiskt kan vi se att vi i dag har ungefär en tiondel av den sälstam som vi hade tidigare när många fler levde på fisket. Det finns alltså en stor potential i Östersjön för att ha mer fiske, fler fiskare och fler sälar. Det är kanske det vi måste sträva efter och se till att vi får en sådan balans i Östersjön att det kan finnas utrymme för fiske, fiskare och säl.

I budgetförhandlingarna med regeringen har vi i Miljöpartiet varit mycket angelägna om att stödja det anslag som finns för bl.a. sälskador. Det har nu stärkts med sammanlagt 15 miljoner till 33 miljoner från 2001. Det tycker vi är den rätta vägen att gå.

Vi har också en motion som handlar om jakt på rådjur med hagelvapen som jag har skrivit efter påtryckningar från många jägare. Många menar att skadeskjutningen på rådjur är ganska stor i Sverige. Man skjuter ungefär 300 000 rådjur. Om vi räknar med ungefär ½ % skadeskjutning är det 1 500. Många jägare som jag har pratat med och som har uppvaktat mig om detta anser att skälet är att vi skjuter med hagel. Så stora djur ska skjutas med kula.

Vi anser också att kravet på ministrartraff för grovt jaktbrott måste skärpas. Det tycker också Naturvårdsverket och Rovdjursutredningen. Det finns ett antal sådana här fall. För några år sedan jagades t.ex. en järv med skoter, kördes över och slogs ihjäl med yxa. Det var ett mycket grovt jaktbrott. Vi minns också alla den björnhona som jagades med skoter ett par mil tillsammans med sina två ungar, sköts och halshöggs. Det här uppmärksammades mycket i medierna. I båda fallen hittade man förövaren. Men det dömdes till tre respektive fyra månaders fängelse trots att straffet för vanligt jaktbrott är sex månader. Man dömde alltså inte ens till det högsta straffet för vanligt jaktbrott. För grovt jaktbrott kan man döma upp till två år. Vi menar att det måste finnas ett minimistraff för grovt jaktbrott. Det är bra att regeringen nu ser över det.

Vi har också engagerat oss mycket när det gäller småviltsjakten. Vi menar att det måste till en nyordning i fjällen. Vi kan inte ha en upplåtelseform för småviltsjakten som är så pass fri som den är nu. Jag vill också påpeka att i utskottets text står det att § 3 i rennäringsförordningen är ändrad. Men det sätt som anförs i utskottstexten är fel. Paragrafen är ändrad så att länsstyrelsen har en möjlighet att begränsa jakten enbart för svenska invånare. Det har t.ex. gjorts i Jämtland under de två första veckorna. Men det handlar bara om en möjlighet. Länsstyrelserna kan ha en total öppen jakt. Det står något annat i texten.

Vi har också ett långt särskilt yttrande där vi tar upp en mängd frågor som förhoppningsvis kommer att ses över nu när regeringen ska se över jaktfrågorna. Jag vill påpeka två saker här. Först gäller det Sveriges mycket generösa regler för skyddsjakt. Vi menar att det är dags att se över dem. Man kan fundera på om det är viltvård att först ha en ganska allmän jakt på räv och sedan så småningom när man har decimerat rävsstammen ha jakt på rådjur. Vi ska kanske fundera på om det här är ett vettigt sätt att ha skyddsjakt. Och framför allt: Är det vettigt att ha skyddsjakt på en rödlistad art?

Jag vill påpeka att tryckfelsniss har varit framme på s. 69. Det står grågås i stället för sädgås. Det är sädgås som är den rödlistade arten. Den har vi alltså skyddsjakt på i Sverige.

Vi har också skyddsjakt på ekorre, hermelin och många fågelarter. Det finns en stor risk att ungar lämnas utan sina föräldrar till en kvalfull död. Jag menar att det inte är etiskt och inte kan försvaras.

Jag vill också påpeka ett annat fel. Det beror på att det har hänt saker sedan motionen skrevs. Vi har jakt på stjärtand och skedand i Sverige. Motivet för det är att det är så svårt för jägarna att se skillnad på de här arterna och gräsand, vilket naturligtvis är ett fullkomligt oacceptabelt

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

skäl med tanke på att både stjärtand och skedand numera finns på Artdatabankens hotlista. När motionen skrevs fanns stjärtand med där men inte skedand. Här har det tyvärr gått åt fel håll så att även skedand numera finns med som någonting som kallas NT, *near threatened*, i den nya hotlistan som presenterades från Artdatabanken för någon månad sedan.

Vi i Miljöpartiet menar att vi måste ha en jakt i Sverige som baserar sig på populationer. Men det måste finnas ett antal etiska grunder i botten, och dit hör att inte ha jakt på arter som är hotade. Det borde vara en självklarhet för en nation som säger sig vilja värna en biologisk mångfald. Men inte bara den jakten, utan även jakten på enkelbeckasin kan knappast anses vara försvarbar.

Av enkelbeckasin har vi kvar ungefär en fjärdedel av den population som fanns på 70-talet. Den arten har även uppmärksammats i EU som en art som minskar starkt. Det är en fågel som väger ungefär 100 gram. Jag anser att det är fullkomligt omotiverat att ha jakt på den i ett land som Sverige. Dessutom finns det risk att även dubbelbeckasinen, som är en hotad art, skjuts av misstag.

Det finns alltså en mängd jaktfrågor som jag hoppas att regeringen vill återkomma till.

Jag kan med beklagande konstatera att samarbetspartierna inte höll hela vägen ut när det gäller den här jaktpropositionen. Det är inte bara beklagligt, utan det är också mycket märkligt med tanke på att vi har ett samarbete i frågor som är väl så viktiga som denna.

Jag yrkar alltså bifall till reservationerna 3, 17 och 25.

Anf. 189 MAGGI MIKAELSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att nu när Gudrun Lindvall, liksom Carl G Nilsson och Dan Ericsson, har tolkat och citerat ur Lagrådets yttrande finns det anledning för mig att göra detsamma för att få en något bättre balans i vad som sägs och vad som kommer att registreras i protokollet.

Jag delar den uppfattning som Lagrådet har att det är viktigt att det här förslaget inte ges en uttunnad innebörd. Men Lagrådet skriver också: "Lagrådet kan inte ha någon på egna insikter grundad uppfattning om huruvida småviltsjakten utgör ett angeläget allmänt intresse."

Lagrådet säger också längre ned att när det gäller förhållandet till Europakonventionens egendomsskydd bygger den på en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen av liknande slag som den regeringsformen föreskriver. Så säger man: "Såväl enligt sin ordalydelse som enligt Europadomstolens praxis vid tillämpning av artikeln synes denna ge vidare utrymme för att tillgodose allmänna intressen än den svenska regleringen. Hur nämnda praxis kan komma att utvecklas är osäkert." Vidare säger man att Lagrådet inte har något underlag för ett antagande att småviltsjakten skulle utgöra ett oproportionerligt intrång i markägarens rätt till jakt.

Jag skulle vilja fråga Gudrun Lindvall om hon anser att en oförändrad ställning för småviltsjakten och ett skärpt majoritetskrav för tvångsanslutning är att ge begreppet angeläget allmänt intresse en uttunnad innebörd. Jag tycker att det är en viktig fråga att klara ut.

När det gäller den process som vi har i Vänsterpartiet och våra interna diskussioner fungerar det på så sätt att även om frågan har varit känd och mycket debatterad är det först när den kommer upp som en diskussion

inför ett beslut i riksdagen som frågan också blir diskuterad i hela riksdagsgruppen. För vår del är detta en viktig fråga att också ta ställning till.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 190 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Låt mig först säga att vi har haft en diskussion om det här när vi diskuterade miljöbalken, och där kunde man konstatera – och det måste vara likadant nu – att när man gör en omprövning av en lag måste man ta hänsyn till det som har skett sedan lagen senast prövades. Det innebär att man inte kan säga att den gamla lagen gäller nu. Nu omprövar vi, och då måste vi ta hänsyn till förändringen i 2:18 och förändringen i Europakonventionens egendomsskydd. Det är just det som gör den här situationen så unik.

Det var precis det som hände när vi höll på med miljöbalken. Det fanns mycket som var självklart i den gamla lagstiftningen. Men så gjorde vi en ny miljöbalk, och i och med förändringen av lagarna var vi tvungna att titta på 2:18. Det var det som också låg till grund för diskussionen då. I det fallet hävdade vi i Miljöpartiet att 2:18 till en del var ett hinder för miljöbalken. Vi har diskuterat att 2:18 skulle kunna förändras.

Men jag tycker att det här fallet är värre. Här är det många som står och diskuterar vad jakten är och på något vis försvarar jakten som något annat än jakt. Om det heter jaktvård eller viltvård är ganska oväsentligt för mig. Det är svårt att hävda att man vårdar räven när man skjuter den för att det ska bli fler rådjur, och så vårdar man rådjuren när man skjuter dem för att det ska bli färre rådjur. Jakten är ett sätt att ta ut ett överskott ur naturen. Vi har nöjesjakt i Sverige i dag. De som är intresserade av att jaga är intresserade av att jaga.

Men man kan verkligen diskutera om detta, som alltså är en fritids-sysselsättning, ska lagregleras. När majoriteten säger att småviltsjakten är ett angeläget allmänt intresse nu när vi omprövar detta har man definitivt urholkat begreppet. För mig är det alldeles självklart att det som finns i miljöbalken har löst problemet, men jag kan också se en fortsättning. Är det ett angeläget allmänt intresse när en fotbollsklubb vill bygga en ny fotbollsplan? Ska kommunen in med pengar? Är det ett angeläget intresse när vi vill ha bete till våra hästar, t.ex., som har tagits upp här? Här har definitivt skett en uttunning just därför att man har omprövat.

Anf. 191 MAGGI MIKAELSSON (v) replik:

Fru talman! Nu har Gudrun Lindvall fel. När Fri- och rättighetskommittén, som hade att hantera införlivandet av Europakonventionen i svensk lagstiftning, gjorde sitt yttrande konstaterade man detta. Jag citerar återigen från Lagrådets yttrande, där man skriver så här: ”Vi vill här framhålla att den genomgång som vi har gjort av gällande författningar som tillåter ingrepp i annans egendom inte har givit oss anledning att på något sätt sätta i fråga denna lagstiftning utan den är enligt vår uppfattning väl anpassad till de allmänna intressen som gör sig gällande i dessa sammanhang.”

Frågan om huruvida småviltsjakten utgör ett angeläget allmänt intresse är redan prövad och värderad i samband med att man tog ställning till och införlivade Europakonventionens egendomsskydd. Det är därför jag hävdar att Lagrådets yttrande ger stöd för att man inte ska ändra någonting i nuvarande lagstiftning. Denna prövning är redan gjord.

För övrigt finns det numera en utredning som ser över egendoms-skyddet i 2 kap 18 § i regeringsformen, vilket är viktigt från vår synpunkt. Men det är en annan diskussion.

Anf. 192 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag anser att ni läser Lagrådets remiss som fan läser Bibeln. Ni hade bestämt er för vad ni skulle komma fram till och så hittade ni meningar som stödde det. En mening som Maggi Mikaelsson hoppade över i förra citatet var denna: "Det kan inte uteslutas att domstolen skulle kunna finna att den föreslagna regleringen av småviltsjakten utgjorde ett oproportionerligt intrång i markägarens rätt till jakt." Den hoppade Maggi Mikaelsson avsiktligt över, och jag förstår det.

Resonemanget är också märkligt eftersom vi faktiskt gör en skärpning. Numera ska 80 % vara överens om att man ska bilda viltvårdsområde, och lika många ska äga mark. Varför gör ni den förändringen om ni anser att dagens status quo vore det bästa?

Dessutom måste jag säga att jag blir mycket fundersam inför det framtida samarbetet. I allt samarbete vi hittills har haft har vi diskuterat i riksdagsgrupperna innan regeringen har fått klartecken. Därefter har regeringen fattat beslut om propositioner. Så har samarbetet fungerat hela tiden, t.ex. med budgetpropositioner. Här var det likadant. Vänsterpartiet hade på en tisdag diskuterat jaktpropositionen och sagt ja till den. Man hade meddelat ministern att det var okej, och sedan bröt man samarbetet.

Socialdemokraterna gjorde likadant. Riksdagsgruppen hade på tisdagen sagt ja. Regeringen fattade beslut på torsdagen. Därefter ändrade man sig.

Inför det fortsatta budgetsamarbetet är det intressant att höra att Vänsterpartiets ja den där tisdagen, före regeringsbeslutet på torsdagen, ingenting betyder. Det ska jag ta med mig till höstens fortsatta budgetarbete med viss förskräckelse.

Anf. 193 MICHAEL HAGBERG (s):

Fru talman! Ledamöter! Nu är vi framme. Nu är vi, som miljö- och jordbruksutskottets kansli sade i eftermiddags, framme vid en debatt kring jaktens villkor. Visst har det runnit väldigt mycket vatten under broarna under tiden som denna utredning har arbetat och under tiden som man har sammanställt remisser. Man har också jobbat med ett betänkande. Parallellt med det är vi naturligtvis många som har varit inblandade i diskussionerna kring det hela.

Nu går vi in i en ny situation när det gäller jaktens villkor och administrationen kring det hela. Det tycker jag är bra. Vi har tidigare jobbat på ett gammalmodigt ganska lössläppt sätt, och det har både myndigheterna och faktiskt också jägarnas organisationer tyckt i sina remissvar till Ulla Petterssons utredning *Jaktens villkor*.

Nu går vi in i ett system där vi tillsammans med organisationerna kan bygga vidare på att utveckla de resurser som vi får in genom jaktkortslösarnas medel. Vi kan använda dem på ett sätt som främjar det vilda. De resurserna ska gå till att befrämja viltvården och viltets utveckling i vårt land. Jag vet, och det vet vi här i kammaren, att jägarnas organisationer har betytt oerhört mycket när det gäller utbildning av jägarkåren, jägar-examen, bra säkerhet och en schyst utveckling av de viltstammar som vi

har i vårt land. Jägarnas organisationer har betytt väldigt mycket när det gäller att lyfta fram etikfrågorna vad beträffar jakten i förhållande till jägarkåren i vårt land.

Fru talman! Det är, som Eskil Erlandsson sade i debatten, ungefär 500 000 eller en halv miljon människor som på ett eller annat sätt är intresserade av och engagerade i jaktliga frågor. I vissa områden är det naturligtvis hela byar som är intresserade. Detta har mycket av denna debatt handlat om, och den kommer att handla om det resten av kvällen, såvitt jag kan förstå.

Men jägarnas organisationer har som sagt betytt mycket för att lyfta fram etikfrågorna och se till att vi använder oss av de traditioner när det gäller jaktligt utövande som vi har gjort historiskt sett i vårt land. Vi lyfter fram den situation som farfar eller morfar eller mormor eller farmor har tagit med sig till sina barn och barnbarn, och på så sätt får vi en förankrad jaktlig situation.

Jag har många gånger från denna talarstol sagt att det är jägarkårens och jägarnas organisationers främsta uppgift. Det är att se till att dessa traditioner lyfts fram. Annars kan vi få den situation som finns i många andra länder i kanske framför allt Europa, där vi ser att man lyfter dän viltart efter viltart på grund av att man i vissa jägarintresserade kretsar i vissa länder inte behandlar det vilda på ett etiskt och schyst sätt. Då får man en dålig stämpel. Men organisationerna har som sagt betytt mycket för att utbilda jägarkåren och se till att den drar åt rätt håll.

Men det har varit lite kravlöst. Nu kan vi tillsammans, genom de förslag som kommer inför denna lagstiftning, diskutera ihop oss när det gäller hur vi ska jobba mer med framtidsfrågor och se till att vi behåller styrkan i de viltstammar som vi har i vårt land. Vi ska se till att vi också fortsättningsvis kan se en schyst utveckling.

Det kan vi diskutera här ifrån talarstolen i kammaren viltart för viltart. Det tycker inte jag att vi ska behöva göra. Det ska vi naturligtvis göra i jägarkåren, tillsammans med organisationerna. De kraven tycker jag att vi från myndigheternas sida ska ställa på jägarorganisationerna, så att vi får en fortsättningsvis schyst utveckling. Det är inte en händelse att vi i vårt land har en av världens starkaste och mest växande viltstammar, utan det beror på den aktivitet som jägarna har bedrivit ute på fältet.

Traditionerna kring jakt ska som sagt lyftas fram. Frågorna ska lyftas upp. Det ska vi göra tillsammans med myndigheterna och jägarorganisationerna för framtiden. Det tycker jag är den största och viktigaste delen i den proposition som vi nu har att behandla.

Nu ska vi gå in på och diskutera viltvårdsområden, som tidigare hette jaktvårdsområden. På väldigt många platser i Sverige är man, som vi har förstått av alla de brev och mejl som vi har fått från aktiva människor framför allt från glesbygden, orolig för att vi ska ta bort förutsättningarna för dem att driva frågan i sina viltvårdsområden.

Det är precis som flera debattörer, bl.a. Gudrun Lindvall, har sagt. Vi förstod redan för två år sedan att det skulle bli huvudfrågan och att det var detta som det skulle handla om. Det är precis vad det har gjort.

Vi har fått en debatt omkring äganderätten. Vi ser till att vi nu i detta förslag förstärker äganderätten när det gäller beslutsformerna. Men sedan har det varit en övervägning, och den har inte varit lätt. Den har varit svår. Ska man tolka det som att allt vilt är av angeläget allmänt intresse?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Där har vi hamnat efter moget övervägande i vår partigrupp och efter diskussioner med Jordbruksdepartementet och ministern.

Det är på så vis att vi också vid två tillfällen faktiskt har gått till Lagrådet för att vi ska kunna få råd av dem som ger oss råd när det gäller lagvrängning. Min tolkning av Lagrådets svar är den – och det svaret kan jag ge redan nu, för jag förstår att vissa frågor kommer att repeteras – att vi får lov att fatta ett politiskt beslut om vi ska tolka att allt vilt är av angeläget allmänt intresse. Det är precis det vi håller på med nu. I morgon fattar vi förhoppningsvis det politiska beslutet. Därför vill jag, så att jag inte glömmer det, yrka bifall till utskottets hemställan. Så blir det gjort också.

Jaktfrågorna engagerar. Det är mycket folk på läktarna, inte så många i kammaren. Vi har som sagt betänkandet, men vi har också 111 motioner. Flera av de motionerna kommer naturligtvis också att få viss uppmärksamhet. En av de motioner som vi har diskuterat länge i den här kammaren är naturligtvis hur vi ska sköta och förvalta, hur vi ska diskutera och driva frågan om rovdjuren. Det är en fråga som engagerar oerhört, framför allt i rovdjursområdena, där man ser utvecklingen av rovdjursstammarna.

Jag vill säga att under de sex år som jag har varit engagerad i jaktpolitiska frågor har det hänt oerhört mycket. Från att den viltövervakning och de vilträkringar som gjordes i de här områdena för sex år sedan inte var accepterade, till att vi har fått skydds jakt på t.ex. ett visst antal lodjur. Vi har haft en god tradition när det gäller jakten på björn, där vi också har en skyddssituation. Regeringen fattade faktiskt för några månader sedan ett beslut om att det var okej för Naturvårdsverket att fatta beslut om skydds jakt på en enskild varg. Visst har det hänt mycket när det gäller attityder i förhållande till rovdjuren. Det tycker jag är bra, för under tiden vattnet rinner under broarna måste man ta till sig de intryck som man får.

I debatt efter debatt säger kristdemokrater och moderater att allting är så färdigt. Det enda de kan göra är att reservera sig. Javisst, men i det här fallet är man plötsligt upprörd över att vi har gjort förändringar i de förslag som har kommit från regeringen.

Jag vill yrka bifall till utskottets hemställan och även avslag på ett antal av de motioner som här nämnts.

I detta anförande instämde Inge Carlsson (s).

Anf. 194 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Först ska jag säga att jag delar Michael Hagbergs synsätt vad gäller etikfrågorna och jakten samt jaktens betydelse, så att vi verkligen ser värdet av jakt som en del i förvaltaransvaret av en naturresurs. Jag hoppas för framtiden att man verkligen slår vakt om dess betydelse på olika sätt och stävjar alla oseriösa angrepp på jakten som form.

Några synpunkter ändå. Michael Hagberg sade förutseende nog att han väntade sig lite frågor vad gäller just den del som rör småviltsjakten. Det är klart att vi ibland tycker att regeringen lägger fram bra förslag till riksdagen. Det har vi sagt från kristdemokraternas sida gäller den här propositionen. Det var steg i rätt riktning. Det konstiga är då att helt plötsligt gör regeringens partikamrater i utskottet upp om en annan linje. Det var det som var det förvånande. Varför ändrar sig riksdagen när

regeringen har lagt fram en bra proposition? Varför den här förändringen mellan regeringsbeslut och beslut i utskottet?

Ett par frågor till. Michael Hagberg sade att jägarkåren tillsammans med jägarorganisationerna ska arbeta med de jaktliga frågorna. Varför då inte jämställa jägarorganisationerna för att just få denna samverkan? Nu blir det ändå så att Svenska Jägareförbundet får en liten gräddfil. Det tror jag är olyckligt och kan skapa tolkningsproblem. Det hade varit bra om vi hade kunnat ha en likställighet också i den frågan.

Anf. 195 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Gräddfil eller inte, jag vill inte formulera mig så. Jag vill formulera mig på ett annorlunda sätt. Jag tycker att man ska ta hänsyn till i det här fallet Jägareförbundet, som Dan Ericsson hänvisar till får åka någon slags gräddfil. De har legat i och haft ett hårt arbete för att bygga upp sin organisation och har byggt upp den som en folkrörelse. Organisationen finns representerad i varje socken, i varje kommunkrets och hjälper till och tar ett ansvar för viltförvaltningen i stor utsträckning i hela Sverige. Den resursen tycker jag att vi ska utnyttja. Ideellt arbetande människor är en förutsättning för att vi ska kunna få en utveckling på det här området. Annars skulle det inte fungera med viltövervakning, statistik, spårning och inventeringar.

Jägarnas Riksförbund är inte lika stort, har inte en organisation som fungerar i alla socknar, har inte en organisation som fungerar i alla kommuner. Men där Jägarnas Riksförbund finns fungerar de på ett alldeles förträffligt sätt. Jag vet att de här organisationerna på många ställen har ett gott samarbete och fungerar bra tillsammans med sina aktiva medlemmar. Man har ett antal projekt där man har jobbat tillsammans, bl.a. har jägarexamen varit ett sådant.

När det gäller Lagrådet, Dan Ericsson, går våra åsikter isär. Här tolkar vi skrivningarna olika. Jag tolkar att skrivningen säger att i slutänden är det ett politiskt beslut att avgöra vad det är som är allmänt angeläget intresse. Nu är det så att vi förhoppningsvis i morgon har en majoritet i denna kammare som tycker att det är angeläget att vi tar med allt vilt, inte särskiljer något, utan vi tar med allt vilt.

Anf. 196 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Ja, ni har en majoritet tillsammans med Centerpartiet i denna fråga. Men min fråga var egentligen vad som har hänt sedan ni under lång tid har förberett hela denna proposition. Ni visste att ni hade gott stöd för upplägget i kammaren. Vad är det som har hänt mellan regeringspropositionen och utskottsmajoritetens beslut? Dessa fakta var ju kända när propositionen skrevs. Det är lite det jag är ute efter. Vad är det som har medfört den här vändningen? Är det bara att Centerpartiet väckte en motion, som ni sedan anslöt er till? Vad är det som har hänt egentligen?

Det är riktigt att vi ska ta vara på folkrörelserna, och Svenska Jägareförbundet är en sådan. Självklart ska vi göra det. De har gjort ett gott arbete inom lång och historisk tid. Varför då inte ta vara också på den andra jägarorganisationen och ha denna samverkan och detta samspel? Med det här upplägget blir det ändå tolkningsproblem.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Den sista frågan, fru talman, som jag har ställt till två andra också: Hur ser socialdemokraterna på älgjakten framöver? Kommer man att väcka förslag som återigen kan hota dem med mindre marker när det gäller möjligheten att få fälla vuxen älg? Det handlar om 4 000–5 000 älgar per år. Eller kan man känna sig lugn och trygg för många år framåt genom att det beslut som har fattats ligger fast? Nu ska vi inte röra detta, utan jakträtten att fälla vuxen älg ska finnas kvar även framdeles för ägarna av små marker.

Anf. 197 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Vad har hänt från det att förslaget från regeringen kom? Jo, det har hänt att det har kommit motioner. De har kommit från Centerpartiet, de har kommit från Vänsterpartiet och de har kommit från Socialdemokraterna.

När vi skulle behandla de motionerna i utskottet upptäckte vi att det här var svårt. Det visste vi tidigare också. Vi visste för flera år sedan att det här är svårt. Vi gick till Lagrådet, som jag försökte säga i mitt anförande, för att få ett råd om hur vi skulle tolka det angelägna allmänna intresset. Vi gick tillbaka. Det var väl unikt, kan jag förstå, att vi gick från utskottet till Lagrådet för att få ytterligare ett råd därifrån.

I det här fallet tolkade kristdemokraterna och vi socialdemokrater Lagrådets svar till utskottet olika. Vi bedömer det som så, att när Lagrådet svarar att det är av politisk natur att besluta vad som är angeläget allmänt intresse kan man ta med allt vilt när det gäller det allmänt angelägna intresset. Vi läser som du sade tidigare i debatten den här tolkningen på olika sätt. Jag läser den från Lagrådet och Dan Ericsson kanske som någon annan läser en tjockare bok.

Jag vill avsluta den här repliken med att tacka Dan för den tid som du och jag har jobbat ihop i utskottet och önska dig lycka till i ditt nya jobb i näringslivet. Tack för gott samarbete!

Anf. 198 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har tre frågor till Michael Hagberg.

För det första: Tycker Michael Hagberg att det är rätt att man nu omvandlar en avgift till en skatt? Det är det som utskottsmajoriteten gör vad gäller jaktkortsavgiften. Man gör en avgift till en skatt, som ska användas till sådana ting som normalt betalas av allmänna medel. Tycker Michael Hagberg att det är rätt?

För det andra: Har det blivit något slags ny regeringspolicy att utse statliga representanter i folkrörelser i Sverige? Kommer socialdemokratin, regeringen, efter detta att fortsättningsvis utse statliga representanter, som får bidrag från samhällseliga medel, i handikapprörelsen eller idrottsrörelsen? Man får gå långt tillbaka i tiden för att se sådant. Nu tycks det vara på väg att under socialdemokratisk flagg återinföras i Sverige.

För det tredje: När nu Michael Hagberg vet hur det är med det svenska skarvbeståndet, varför kan vi inte komma överens om att göra som vi gjorde med sälen, dvs. ge ett tillkännagivande om allmän jakt på skarv i Sverige?

Anf. 199 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Vi har sett i utskottsarbetet att dessa frågor är kniviga och svåra att behandla. Jag förstår vad Eskil Erlandssons replik kommer att handla om i nästa steg, nämligen att avgiften plötsligt taxar över till att bli någon form av skatt.

Jag försökte att i mitt inledningsanförande säga att jaktvårdsmedlen som tas in till jaktvårdsfonden oavkortat ska användas till att befrämja de vilda djuren och det vildas utveckling i vårt land. Om vi upptäcker att forskningen stannar till eller inte fungerar, att representanterna som föreslås till jägarförbundens styrelser och föreslås revidera verksamhet och kassa inte klarar detta, ska det vara möjligt att justera och putsa upp de förslag som finns. Det finns några saker till som jag inte behöver ta upp kammarens tid för att berätta om som jag redan nu kommer att hålla ögonen alldeles extra på. De har inte nämnts i debatten men måste justeras efter den utvärdering som ska göras om ungefär tre år.

Visst Eskil Erlandsson, staten utser en herrans massa representanter i olika organ, bl.a. idrottsrörelsen. Regeringen utser representanter till t.ex. Riksidrottsförbundets styrelse. ATG är också en viktig sportangelägenhet, och där har staten representanter. Det är lärorikt för de statliga representanter som finns med i organisationerna, men de för också till mycket till organisationerna.

Visst ska vi följa upp denna del också. Om detta inte fungerar och en hämsko läggs på organisationerna, ska det naturligtvis ske en justering.

Anf. 200 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Vad gäller frågan om statlig styrelserepresentation i folk-rörelserna kan jag konstatera att Michael Hagberg och socialdemokratin tycks ha bytt policy. Min uppfattning är att staten har frångått det system som var förhärskande. Det skedde omkring 1990.

När det gäller frågan om allmänna medel, tycker jag att Michael Hagberg med tanke på vad han har sagt ska yrka bifall till reservation 13. I reservation 13 står det att jägarnas medel ska användas för jaktliga intressen och ingenting annat. Allt annat ska betalas med skatt av allmänna medel.

Jag väntar på ett svar om skarven. Varför kunde vi inte enas om att även i det hänseendet för främjande av friluftsliv, fiske osv. göra ett tillkännagivande till regeringen om jakt på skarv?

Anf. 201 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Vi är många som har besökt platser där skarv är en sanitär olägenhet. På de platserna – Kalmar sund, Östergötlands skärgård, Sörmlands skärgård, vid de större insjöarna – har vi gett länsstyrelserna fria händer att fatta beslut om vilken skyddssituation samhället ska inta gentemot den formen av inkräktning. Det är en av anledningarna till att vi inte tyckte att vi skulle ställa oss bakom ett tillkännagivande i den här situationen. Vi vet att skarv är en sanitär olägenhet på många ställen, men där de inte har blivit det är vi inte intresserade av allmän jakt på skarv. Skyddssituationen fungerar hyfsat bra i de områden där skarven är en sanitär olägenhet. Vi får följa utvecklingen.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Vad var den andra frågan, Eskil Erlandsson? Den har jag glömt. Vi får ta den saken i korridorerna!

Anf. 202 CARL G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag kan hjälpa till och påminna Michael Hagberg om den frågan. Jag har samma fråga.

Vi har hört Michael Hagberg säga två tre gånger att medlen från jaktkortet oavkortat ska gå till jägarnas verksamhet. Men så står det inte i propositionen, Michael Hagberg. Där står precis tvärtom, nämligen att Jordbruksdepartementet förbehåller sig rätten att ta pengar ur jaktvårdsfonden för att betala de kostnader som finns för administration. Eftersom Michael Hagberg så klart har en annan uppfattning instämmer jag i Eskil Erlandssons förslag att rösta på reservation 13 som handlar om det Michael Hagberg säger ska gälla.

Fru talman! Det är klartext när Michael Hagberg säger att vi har fattat ett politiskt beslut när vi anser att småviltsjakten är ett allmänt angeläget intresse och att vi ska ha bestämt att det är så utan att läsa Sveriges grundlag – där det står någonting helt annat. Det är klargörande att Michael Hagberg säger så i detta sammanhang. Frågan uppstår då på vilket sätt, Michael Hagberg, populationen av hare, skogsfågel osv. påverkas genom en samordnad jakt.

Anf. 203 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Tack, Carl G Nilsson, för att jag har fått möjlighet att svara på frågan som Eskil Erlandsson och Carl G Nilsson har tagit upp.

Vi går nu in i en ny situation när det gäller att använda jaktkortslösarnas medel. Vi har det gamla bakom oss, dvs. där vi plockade ut ett belopp till organisationerna så att de praktiskt taget själva kunde avgöra hur resurserna skulle användas. Vi går in i en ny situation. Vi lämnar det gamla. Vi går in i en situation där myndigheterna och jägarnas organisationer tillsammans med jägarkåren ska bestämma vilken inriktning det ska vara på en långsiktig jaktpolitik. I den frågan har myndigheterna bakåt i tiden inte lagt sig i särskilt mycket. Det håller myndigheterna med om, och det framgår av svaren från remissinstanserna.

När vi satt och diskuterade hur vi skulle utforma förslaget bedömde vi att det är rimligt att ge departementet möjlighet att anställa en person eller få resurser för att ta fram schysta beslutsunderlag för att tillsammans med de aktiva organisationerna ta fram en långsiktig jaktpolitik. Vi tyckte att det var rimligt och det ligger i linje med att det är bra för det vilda, jägarkåren och verksamheten. Därför finns denna passus med. Jag ser inte det som en konfiskation.

Anf. 204 CARL G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Michael Hagberg säger nu plötsligt någonting annat än vad han har sagt tidigare. Om regeringen för att betala den gemensamma administrationen tar ut pengar ur i det här fallet en fond som jägarna betalar till, är jaktkortet med ens inget annat än en jaktskatt.

Michael Hagberg kan väl i nästa replik svara på frågan på vilket sätt en samordnad jakt påverkar populationerna av småvilt.

Låt mig också fråga vad Michael Hagberg anser om det sätt på vilket departement och naturvårdsverk har behandlat frågan om skyddsjakt på varg. Tycker inte Michael Hagberg att det vore på tiden att införa rätt till nödvärn också mot varg?

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 205 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! Jag tycker som socialdemokrat inte att det är aktuellt just nu med rätt till nödvärn mot varg. Jag ser framför mig en vargstam om möjligen 200 djur i framtiden. Jag tror att vi i vårt land har plats för 200 djur, om vi inte har dem på samma ställe. Jag menar inte att vare sig Carl G Nilsson eller Michael Hagberg är kompetenta att bestämma om en viss varg ger rätt till nödvärn, utan jag känner större förtroende för att expertis och myndighetspersoner tillsammans med de människor som lever i områden där det börjar bli för trångt kan välja ut en enskild varg som får jagas.

Vi har i dag kommit så pass långt att vi har möjlighet att ta beslut om skyddsjakt på en enskild individ. Jag tycker att det är bra. Det är bra för vargstammen, och det ger även en signal till oroliga människor som bor i vargområden. Vi kan plocka bort någon enskild individ som vi vet ställer till problem.

Nödvärnsjakt på varg är ännu inte aktuell för mig och oss, men däremot är det numera aktuellt med skyddsjakt också när det gäller varg.

Anf. 206 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Också jag kommer att knyta an till det som tidigare repliktalare har frågat om. Jag vill först och främst säga att jag delar regeringens uppfattning om hur medel ur jaktvårdsfonden ska fördelas. Jag tycker att det förslag som föreligger är bra. Jag hoppas också att jägarna anser att det är fullt skäligt att bidrag går t.ex. till Statens veterinärmedicinska anstalt för att den ska titta på varför insända döda vilda djur har dött. Jag hoppas också att man anser det vara fullt skäligt att polismyndigheten får pengar ur jaktvårdsfonden för att spåra skadade vilda djur i naturen, likaväl som det är skäligt att Naturskyddsföreningen som tidigare får en halv miljon bl.a. för att jobba med hotade arter. Även de kan ibland behöva viss viltvård.

Jag har två frågor till Michael Hagberg. För det första skriver regeringen i sitt förslag att den anser att när det gäller småviltet påverkas bestånden ytterst lite av jakt. Man menar att andra saker påverkar populationerna mera, klimat osv., bl.a. beroende på att småviltet har ganska hög reproduktionsförmåga. Man anför i propositionen också att man mellan områden där det har varit jakt respektive inte har varit jakt inte kan se någon större skillnad i populationerna.

Detta är grunden för regeringens ståndpunkt. I betänkandet anför utskottsmajoriteten bestående av s, v och c att jakt under vissa förhållanden kan påverka arter av småvilt. Jag vill veta vad Michael Hagberg anser om detta.

För det andra: På vilket sätt påverkas populationerna av de här arterna av samordningen av jakten?

Anf. 207 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! När man samarbetar i ett projekt kommer man överens om ett område, förhoppningsvis men inte alltid i enighet, där man kan dra åt samma håll. Vi menar från majoritetens sida att därest man vill dra åt samma håll för att få en positiv utveckling av allt vilt, gör man gemensamma åtaganden av olika slag. Det kan gälla viltvatten, stödutfodring, viltåkrar och jaktavstående. Man kan bestämma sig för att lägga jakttrycket på en annan del av ett område. Man kan förvalta även småvilt i ett större område. Då kan man få ett större genomslag, och man kan många gånger se en snabbare utveckling av det vilda.

Samarbete är en av de viktigaste faktorerna. Man ska hjälpas åt med att dra åt samma håll. Det främjar viltvården och det vilda.

Anf. 208 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Det var inget svar på frågorna. Jag tolkar detta så att Michael Hagberg anser att en samordning av småviltsjakten påverkar viltet. Det måste betyda att det som står i betänkandet är det rätta, nämligen att jakt kan påverka småviltets individantal.

Jag är då mycket förvånad över att Michael Hagberg inte driver att vi får en samordning av ripjakten i fjällen. I dag bedrivs den utan någon som helst samordning. Man tittar inte alls på hur populationerna ser ut och försöker inte på något sätt få ett jämnt jakttryck. Vi har i motion efter motion tillsammans med jägare och med Sveriges ornitologer lagt fram förslag till en ekologiskt hållbar ripjakt, som innebär att man försöker att samordna jakten lite bättre.

Det har nu i utskottets betänkande slagits fast att jakt påverkar småviltspopulationen. Jag tycker, Michael Hagberg, att det är dags att ripjakten blir bättre organiserad också i Sverige.

Jag skulle också vilja ställa en annan fråga. Det står på s. 70–71 i propositionen att det är markägaren och jakträttshavaren som svarar för den praktiska jakten och viltvården. De har alltså huvudansvaret. Michael Hagberg är så angelägen att vara Jägarförbundet till lags att man nästan funderar över om han sitter i dess knä. Man slår fast att Jägarförbundet inte ska vara en myndighet. Vad ska det då göra?

Anf. 209 MICHAEL HAGBERG (s) replik:

Fru talman! När det gäller förvaltningen av småvilt på statens mark ovanför odlingsgränsen har Gudrun Lindvall hävdad att det är upplåtelseformen som det är fel på. Vi lämnar möjlighet för hela Sveriges befolkning att utan att behöva stå och tumma på kepsen komma ut och uppleva jaktsituationen ovanför odlingsgränsen. Då är det upplåtelseformen det är fel på. Då tänker Gudrun Lindvall inte på det vilda.

Jag ser en stor möjlighet att vi i en framtid ska kunna se en samordnad förvaltning av det småvilt som finns ovanför odlingsgränsen. Vi har i dag tre olika system: ett för Jämtland, ett för Västerbotten och ett för Norrbotten. Om Gudrun Lindvall visste hur jag jobbar med att få länsstyrelserna att förstå att de måste dra åt samma håll! På så sätt kan vi få en förvaltning av småviltsstammarna ovanför odlingsgränsen som fungerar på ett bra sätt. Det är viktigt att man drar åt samma håll.

Det är klart att huvudansvaret för jakten ligger på markägaren och jakträttsinnehavaren. De har att tillsammans i viltvårdsområdet eller tillsammans med sina grannar utveckla jakten. Men jag ser jägarnas organisationer – båda två – som ett oerhört viktigt opinionsinstrument. De kan tillsammans med jägarkåren bedriva studiecirklar i utbildning av eftersökshundar och viltspårning. Man kan tillsammans i kommundelarna och ute i länen lära ut sina erfarenheter, allt för att i slutändan främja viltstammarna. Det är den uppgift som jag vill ge de folkrörelser som arbetar med den här typen av frågor. Jag tycker att det är ett angeläget jägarintresse att det här fungerar.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 210 ÅKE SANDSTRÖM (c):

Fru talman! Det är intressant att följa den här debatten där vi diskuterar betänkandet *Jaktens villkor*. Men ibland får man en känsla av att betänkandet heter Nya hinder för jakten. Så är det alltså inte.

Betänkandet bygger på en utredning med samma namn. En av uppgifterna för ensamutredaren har varit att undersöka förutsättningarna för att underlätta bildandet av jaktvårdsområden och vi vet vad resultatet är.

För det första är det första gången som jag deltar i en jaktpolitisk debatt och jag måste säga att det är en negativ upplevelse – inte debatten här men det som har föregått den. Jag trodde inte att organisationer som ska använda medlen utnyttjar tidskrifter och kopieringsapparater till att sprida sådana falsarier och vilseledande uppgifter som vi fått vara med om. Jag trodde faktiskt inte att något sådant förekom. Men att få igenom två färdigskrivna identiska motioner här i kammaren är väl i och för sig en framgång.

Jag vill utgå från ett mer verklighetsnära perspektiv och behöver ingen information av nämnda slag från berörd tidskrift. Inte heller behöver jag lobbyister. Jag har 35 års erfarenhet av jakt i sex olika län och i 20 år har jag varit en av 4 000 förtroendevalda som jobbat med de här frågorna. Jag betackar mig för det sätt på vilket man fått information från visst håll. I stället tror jag att verkligheten är en god bakgrund för en sådan här diskussion. Jag har dock stor respekt för att vi ser olika på jakten i landet, från nord till syd.

När man i mitt län, Västerbottens län, har 1 300 deltagare på opinionsmöten mot Ulla Petterssons utredning och den allra största majoriteten är markägare är det klart att jag tar till mig det. Det ger ju en del av erfarenhetsbakgrunden.

För det andra är, i likhet med vad Eskil Erlandsson har sagt, huvudförändringen i dag och det vi ska fokusera på att vi får mycket starkare majoritetsregler för bildandet av områden. Det blir alltså svårare att bilda områden och lättare att upplösa sådana. Det tycker jag att vi ska vara överens om.

Dagens jaktvårdsområden, som benämningen i dag är, består av 124 000 markägare och omfattar 7 miljoner hektar.

För det tredje gör man när det gäller småviltsjakten en tjäder av en fjäder. Här finns nämligen inget folkligt krav på en sådan här förändring, utan det hela är konstruerat utifrån ett lagtekniskt resonemang. Inte på något ställe, inte i något län, där man har bra områden har jag hört krav om att plocka ut småviltsjakten. Det hela är fullständigt gripet ur det teoretiska lagverket.

För en mycket stor majoritet av de 124 000 markägarna handlar det inte om en inskränkning utan om en förstärkning av rätten att få gå ut och jaga med andra på större arealer; det är läget.

Jag fick en direkt fråga från Carl G Nilsson och eftersom jag hört av tre grupper av människor vill jag gärna fråga Carl G Nilsson: För vilken av de här grupperna skulle det vara bra att splittra upp markerna för småviltjakt? Kan det vara bra för en liten markägare som jag som har 30 hektar? Kan det vara bra för jägaren utan mark som just har skaffat en drivande hund? Kan det vara bra för de ägare till stugbyar och hotell som har ringt mig och som säljer jaktkort till gäster och turister? Jag väntar med spänning på svar.

För det fjärde gäller det organisationsfrågan. Både i denna kammare och i utskottet finns det en stor sakkunskap då det gäller lantbrukets organisationer. Jag har gjort jämförelser och har ett par alternativa exempel där man säger att organisationerna ska jämföras. Tänk om någon skulle säga till utskottets värderade ordförande, som tyvärr ska sluta: Säg till LRF att dela upp uppgifterna mellan sig och Småbrukare i Väst, för det är ändamålsenligt. Ungefär så är det med proportionerna i det här sammanhanget. Man jämför 7 anställda i Södertälje med 128 anställda i hela landet liksom närmare 200 000 medlemmar med 15 000 medlemmar.

I betänkandet föreslås mer pengar till den lilla organisationen, och flera ska dela på jaktvårdsfondens medel. Där skulle vi kunna ha en lång debatt. Självfallet gör de drygt 4 000 förtroendevalda redan en insats som – med 60 kr i timmen – värderas till 300 miljoner kronor. Det är klart att det då är lite magstarkt att påstå att jägarna också ska betala t.ex. SVA men det är en annan diskussion som vi får ta en annan gång. I organisationsfrågan sägs det att den större organisationen ska ha ett huvudansvar. Det innebär ju att man inte ensam har ansvaret. Nog om detta.

För det femte har vi rovdjursfrågorna. Vi får säkert ytterligare en debatt om dessa. Vi ska ha en rovdjursstam som ska leva i balans och med acceptans från lokalbefolkning, areella näringar och rennäring. Vi måste få till stånd en rovdjursförvaltning då vi har enats om en rovdjurspolicy. Därefter borde med lätthet besluten kunna föras till länsnivå där vi har den nya länsviltnämnden och därmed en form av demokratisk förankring vad gäller de parter som berörs av jakten.

För det sjätte gäller det viltövervakningen och viltforskningen som vi berör i en reservation. Det är synnerligen viktigt att även medel ur jaktvårdsfonden kan gå till viltövervakning och viltforskning. Vi har en värdefull kompetens i vårt land att ta till vara. Detta får inte spolieras.

För det sjunde och slutligen vill jag beträffande sälstammen säga följande. Gudrun Lindvall talar om ett liv i balans – i havet och utefter kusterna. Jag tror att man då har verkligheten mycket långt bakom sig.

I förrgår fick jag besked från forskarna hos Världsnaturfonden på finska sidan som den gångna helgen uppmärksammade en anhopning av 1 600 sälar på den finska sidan och 460 sälar på Västerbottenssidan, i nära anslutning till varandra.

Genom bristen på beslut – det fattas alltså både handlingskraft och beslut – har en hel yrkesgrupp utarmats, åtminstone längs Norrlandskusten. Konferenserna avlöser varandra men nu måste någonting hända. Vi har en stor mängd sälar men jag kan inte se det som en merit att fortsätta med att ösa pengar i havet. Tillkännagivandet går således i rätt riktning.

Eftersom utskottets ordförande Dan Ericsson har funderat över älgjakten skulle jag vilja bidra till hans fundering genom att ställa en undrande fråga till Dan Ericsson. Är Dan Ericsson för eller mot produktionsanpassad älgjakt?

Allra sist yrkar jag bifall till reservationerna 12 och 22.

Anf. 211 CARL G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Jag bad Åke Sandström förklara varför jakt på hare, räv eller skogsfågel är av så allmänt intresse och så angeläget att det motiverar inskränkt äganderätt. Åke Sandströms svar är ungefär goddag-yxskaft. Han svarar nämligen med en fråga om denna tvångsbildning är bra för ett hotell som vill sälja jaktkort, eller vad det nu var.

Jag vill gärna upprepa vad jag flera gånger i kväll har sagt: Det är alldeles utmärkt med samarbete och samordning liksom med verksamhet över ägandegränserna. Tillika är jag övertygad om att detta fungerar bäst om det sker bäst på frivillig väg. Det gäller vare sig det är fråga om jaktvård och vilt som går över gränserna eller det är fråga om fiskevård och fisk som går över gränserna.

Jag har hjälpt till vid bildandet av många fiskevårdsområden och min erfarenhet är att det fungerar mycket bra – ja, bäst – om bildandet sker på frivillig väg. Men den springande punkten i kväll i diskussionen mellan oss och – trist nog, skulle jag vilja säga – Centerpartiet är detta med att inte värna den enskilda äganderätten. Har Åke Sandström inga dubier mot de så pass lösa boliner som vi nu pratar om beträffande samordningen av småviltjakt och som det i och för sig är fråga om i och med dagens lagstiftning? Den plump som vi för närvarande har i det protokollet rättfärdigar ju inte att vi inte ändrar på detta. Och har Åke Sandström inga dubier mot att just Centerpartiet nu bidrar till att den här möjligheten till tvångslagstiftning består genom Centerns röstförklaring tillsammans med resten av majoriteten?

Anf. 212 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Detta har berörts många gånger tidigare här i kväll. Men jag uppfattar inte en sådan inskränkning. Som jag har uppfattat verkligheten – och den har styrt mig – så är detta inte någon inskränkning att tala om. I de län som jag känner till har detta nämligen betytt utökade jaktmöjligheter. Detta kan vi se på olika sätt – det är fullt klart.

När det gäller tolkningen av propositionens namn, *Jaktens villkor*, så har vi fått väldigt många belägg för hur det blir om man splittrar markerna. Det blir svårt att över huvud taget bedriva jakt.

Vi kan föra den här diskussionen länge, men jag har som sagt inte uppfattat att det är en inskränkning som vi talar om.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 213 CARL G NILSSON (m) replik:

Fru talman! Då nödgas jag att upplysa Åke Sandström om att den lagstiftning som majoriteten står i begrepp att rösta om i morgon kommer att innebära denna möjlighet: om jag inte vill delta i den samordnade jakten på småvilt trots att mina grannar vill göra det, så tvingas jag att göra det. Och jag får acceptera att de i den andra delen av jaktvårdsområdet jagar på min mark, antingen jag vill det eller inte.

Nu kom Åke Sandström med den motivering som jag har fastnat vid och hakat upp mig på i det betänkande som tydligen också Åke Sandströms parti står bakom. Det står:

Vidare bör det ingrepp i markägandet som samordningen innebär enligt utskottets uppfattning vägas mot det faktum att den berörda markägaren får möjlighet att jaga inom hela det område som viltområdesföreningen omfattar.

Tack så mycket! Jag får alltså svaret: Vi kommer visserligen att tvinga oss på, och jaga på din mark, men i stället får du jaga på vår mark också antingen du vill eller inte.

Anf. 214 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! När det gäller jaktens villkor så är detta klart en korrekt beskrivning. Det innebär det här. Men huvudförändringen, den stora förändringen, är de ändrade majoritetsreglerna. Jag tror inte att det kommer till särskilt många jaktvårdsområden ytterligare. Man måste uppfylla huvudreglerna för bildandet, och det gäller som sagt en stor andel.

Jag stannar där på den punkten.

Anf. 215 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Man blir lite förvånad. Här står jägare och talar om att det är fantastiskt bra med samordning av jakten, för vem vill splittra markerna osv. Men om det nu är så bra – varför kan man då inte lita på frivilligheten? Varför skulle några jägare vilja splittra jakten på ett sådant sätt att den inte går att bedriva? Det skulle jag gärna vilja ha svar på. Om det är så bra med samordning av småviltsjakten – varför måste det då vara en tvångslag runt det?

Detta är väldigt förvånande, måste jag säga som icke jägare. Det finns ingenting i det regeringsförslag som har lagts fram som omöjliggör en samordning av småviltsjakten på frivillig basis. Varför var Centerpartiet tvunget att gå ihop med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna om just en tvångslag? Det är ju det som detta handlar om. Det finns ingen här som anser att man inte ska få samordna småviltsjakten om man vill.

När det gäller säl kan jag säga att den motion som detta baseras på är skriven av mig och en person som har jobbat som tullare i många år utefter Norrlandskusten och har mycket stor erfarenhet av säl.

Man kan konstatera att den försöksjakt som bedrevs 1997 visade att det var mycket svårt att jaga säl. Det är ett litet huvud som guppar, och man ska ofta skjuta från ett rörligt föremål – en båt. Två salforskare hoppade av därför att de ansåg att försöket var oetiskt.

Från Miljöpartiets sida har vi stor förståelse för fisket utefter kusten. Vi anser att man ska försöka hitta former både för att kunna ha kvar ett lokalt fiske och även säl. Därför har vi varit så angelägna att se till att man, som Åke Sandström säger, kastar pengar i sjön. Vi anser nämligen att om samhället vill bevara säl, varg, lo, björn eller vad det nu vara må – tranor eller någonting annat – så är det ett angeläget allmänt intresse, och då ska pengar utgå från statskassan. Det är det som har varit vår utgångspunkt när vi, som Åke Sandström säger, kastar pengar i sjön.

Vi anser också att det är rätt när man t.ex. med statliga medel ser till att konflikterna mellan varg och fårägare undanröjs. Vargen respekterar elstängsel. Det går alltså, om man vill.

Anf. 216 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! I första hand värnade jag yrkesfiskarna också. Det är detta som inte är möjligt. Beträffande sälen har vi nu släppt det hela så långt att jag personligen inte tror att det är möjligt att komma till rätta med problemen – hur vi än gör.

Vi har startat ett stort projekt upp efter Norrlandskusten tillsammans med Finland, där man tar vara på den gamla kulturen, fångstredskapen, kunnandet och allt detta. Men problemet är att det är en generation för sent att lära sig säljakt på det riktiga, gamla sättet.

Ska vi få fram medel till alla skador, och låta rovdjur och sälar – jag räknar sälen till rovdjuren – föröka sig fritt så kommer det att behövas mycket pengar på det kontot. Det är fullt klart.

Anf. 217 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på frågan – vilket jag tycker är ganska förvånande – om varför Åke Sandström inte förutsätter att jägarna kommer att samordna småviltsjakten frivilligt, om det nu är så att det finns så mycket fördelar med samordning av jakten. Det tycker jag är en mycket viktig fråga. Om samordning av småviltsjakten är viktig för att inte splittra marker och för att göra jakten effektivare och bättre – varför måste det vara en tvångslag?

Det är ganska intressant att konstatera att de som är intresserade av detta allmänna intresse är färre än dem som är organiserade i rid- och hästverksamheten. Jakten är i dag ett fritidsintresse – ett fritidsintresse som jag har respekt för. Men om småviltsjakten kan anses som ett angeläget allmänt intresse så måste väl Åke Sandström hålla med om det som vi kvinnor i ganska stor utsträckning ägnar oss åt – det finns en majoritet av män i jägarkåren och en majoritet av kvinnor bland människor som håller på med hästar och ridning – också i många lägen måste anses som ett angeläget allmänt intresse. Eller hur?

Anf. 218 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag har varit med och drivit fram medel och insatser för ridning också, men det hör inte riktigt till det här ämnet.

Det hela är fortfarande frivilligt. Det bildas, och det kommer att bildas, viltvårdsområden. Det kommer fortfarande att finnas många jägare som föredrar att sitta på en egen torva och skjuta efter något smalt skifte på 40 meter – det ingår kanske mer i älgjaktens uppläggning.

Prot.

1999/2000:123

7 juni

Jaktens villkor

Jag har aldrig uttryckt mig på det sättet att all jakt måste samordnas. Men möjligheten ska ändå finnas i viltvårdsområdena. Den andra delen är fullkomligt möjlig fortsättningsvis också.

Anf. 219 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Anledningen till att jag begärde replik var att jag fick en direkt fråga om vad jag ansåg att produktionsanpassad älgjakt var.

Jag måste säga, fru talman, att jag var väldigt lugnad efter Eskil Erlandssons besked tidigare om älgjakten. Han såg ingen anledning att som det utvecklar sig nu ta några nya initiativ, utan han ville låta småmarksägarna fortsätta bedriva sin älgjakt. Nu är jag betydligt mer bekymrad, efter frågan från Åke Sandström. Jag vet nämligen vad som ligger bakom. "Produktionsanpassad älgjakt" är ett mantra som har använts i många år. Det ska bara vara till för att stormarksägarna och licensområdena ska lägga beslag på älgjakten. Man ska frånta småmarksägarna den möjligheten.

Man kan fråga sig vad som är produktionsanpassad älgjakt. Är det de här stora områdena, som faktiskt inte föder så många älgar? Eller är det de små markerna, som på många sätt föder älgar? Jag tror nog vi kan lämna den debatten.

Principfrågan är: Vill Åke Sandström se till att behålla jakträtten på vuxen älg för dem med mindre marker? Det gäller de 4 000–5 000 älgar som fälls årligen. Eller vill Åke Sandström ta bort den möjligheten?

Sedan, fru talman, kan jag inte låta bli att kommentera också ett par andra saker.

Varför skåpar Åke Sandström ut Jägarnas riksförbund? Förbundet är uppenbarligen mindre än Svenska Jägarförbundet, men visst har det verksamhet i hela landet! Visst bedriver förbundet en god utbildningsverksamhet och allt det där. Storleken kan ju förändras. Så sker i det politiska livet, mellan partierna, och så kan också ske vad gäller organisationer.

Allra sist: Åke Sandström talar om frivillighet och möjlighet vad gäller småviltsjakten. Det handlar faktiskt om tvång. Jag tycker att det är lite tragiskt att ett parti som det tidigare Bondeförbundet och Centerpartiet, som har stått för äganderätten, nu skriver en motion till Sveriges riksdag som gör att det skapas en majoritet för tvångsinslag direkt riktade mot äganderätten. Hur kan det ha gått så med Centerpartiet?

Anf. 220 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! När det gäller den produktionsanpassade älgjakten är det möjligt, som Dan Ericsson säger, att stora områden föder färre älgar och små områden föder fler älgar. Men jag är rättvis till min natur, och jag vill att det så långt det är möjligt ska vara en produktionsanpassad jakt. Det följer det som kan beskattas.

Sedan vet jag att det råder delade meningar om de förslag som finns. De finns ingen anledning att ta upp dem nu, och jag har inte heller hört någon propå om att de ska tas upp till behandling. Så det systemet torde leva vidare.

Jag har aldrig funderat över om någon liten organisation täcker hela landet eller inte. Jag konstaterade bara att man hade anställda, resurser och sådant. Det ordbruk som har använts före mötet i dag gör mig mycket bekymrad.

I övrigt har vi tidigare betonat vad som betraktas som intrång i äganderätten och inte. Jag har inga ytterligare kommentarer där.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 221 DAN ERICSSON (kd) replik:

Fru talman! Åke Sandström talar om rättvisa när det gäller älgjakten. Men vad är det för rättvisa att frånta jakträttsinnehavare med mindre marker rätten att fälla en vuxen älg?

Jag hoppas att Åke Sandström kan ge besked om att han inte är beredd att medverka till detta utan att låta det hela ligga som det ligger så att det blir lugn och ro i den frågan för många år framöver.

Sedan ville inte Åke Sandström ytterligare kommentera äganderättsfrågan. Frivillighet och möjlighet är inte synonymt med det som utskottsmajoriteten nu säger. Det handlar om tvång och om ett frångående av äganderätten. Det är detta som jag tycker är det tragiska, att Centerpartiet – tidigare Bondeförbundet – som har stått tydligt upp för äganderätten, nu har lämnat dessa barrikader och skrivit motioner till Sveriges riksdag som har lett till en majoritet som nu ser till att sätta ut äganderätten på ett sluttande plan.

Anf. 222 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Vi har diskuterat hur äganderätten påverkas hela kvällen och konstaterat att den stora och viktiga förändringen gäller de ändrade majoritetsreglerna. Jag tror att man löser väldigt många av dessa problem. Det kommer inte att bildas områden där man inte gillar detta. Talet om att ta ifrån någon äganderätten är starkt överdrivet.

Beträffande älgjakten kan jag lova att jag inte kommer att agera i den frågan. Kan Dan Ericsson påvisa var i jaktförordningen det står att alla har rätt att skjuta en vuxen älg, då vore det intressant att ta del av det svaret senare. Jag har nämligen inte funnit det någonstans.

Anf. 223 OLLE LINDSTRÖM (m):

Fru talman! Att komma upp som sist anmälde talare i en sådan här debatt är ju inte det allra lättaste. Det finns kanske inte så mycket mer att säga, men jag kan ändå inte låta bli att ta upp en del frågor.

För det första gäller det lagen om viltvårdsområden. För det andra gäller det viltvårdsområdesföreningens beslutsbefogenheter. För det tredje gäller det administrationen av jakten och viltvården.

När det gäller villkoren för bildande av viltvårdsområde är förslaget i betänkandet ett steg i rätt riktning som flera här har sagt. Men fortfarande kan enskilda markägare tvångsanslutas. Enbart detta faktum reagerar i varje fall jag och många andra på.

Det har här sagts – bl.a. av Eskil Erlandsson – att det rör sig om bara 20 % och att det inte är så farligt. Men om det är 5 % eller 1 % som tvångsansluts är det ett felaktigt ingrepp i äganderätten. På vilket annat område skulle vi över huvud taget besluta om en tvångsanslutning? T.o.m. LO tog bort tvångsanslutningen till de fackliga organisationerna

för några år sedan. Detta är en helt oacceptabel inskränkning i äganderätten.

Att med tvång ta över förfoganderätten från enskild markägare har regelmässigt inneburit problem och onödiga konflikter. Den jägare och markägare som av olika anledningar inte har möjlighet att delta när jaktledare och viltvårdsområdesföreningens styrelse beslutar vid vilken tidpunkt man ska jaga fräntas i princip möjligheten att jaga.

Ett av motiven för bildande av viltvårdsområden sägs vara att de bättre ska främja värden av berörda viltslag. Jag är inte alls säker på det.

Av det som flera talare här har sagt kan man få uppfattningen att det endast är inom ett jaktvårdsområde eller viltvårdsområde som det är möjligt att främja viltvärden. Det är inte alls min erfarenhet. Jag har mark i ett frivilligt bildat jaktvårdsområde och även jaktmark utanför. Jag ser ingen skillnad på sättet att främja och värna om viltet. Det är inte enbart inom samordnad jakt som man klarar det.

Utskottsmajoriteten nöjer sig inte med att viltvårdsområdena ska hantera klövernivå utan de ska också hantera småviltsjakten. Det är också en förändring som flera här har tagit upp. Det är många som har hört av sig till mig. När Åke Sandström säger att de allra flesta uppe i norr har uppfattningen att det måste ligga inom viltvårdsområden talar han i varje fall inte för Norrbotten, det är jag övertygad om. Många brev och kontakter som har nått mig visar på något helt annat.

Nu ska det inte uppfattas som att jag har någonting emot viltvårdsområden, men än en gång: Det måste vara fullständig frivillighet som råder. Då får man också det bästa utfallet. Det är det säkraste sättet att undvika konflikter.

Här blir man orolig över Centerpartiets inställning. Man sätter gränsen för äganderätten på en sådan nivå att den kan tummas på också i andra situationer.

Låt mig bara påminna om att den förre centerledaren Thorbjörn Fälldin var ordförande i äganderättsfrämjandet i 10–12 år. Han arbetade enträget för att vi i Sverige skulle ha en ovillkorad äganderätt, ungefär som i många andra länder i Europa. Thorbjörn Fälldin kom bara en bit på väg och jag undrar vad han skulle säga i dag när Centerpartiet faktiskt går åt det motsatta hållet. Det tycker jag är värt att notera.

Jag skulle också nämna lite grann om viltvårdsområdesföreningens beslutsbefogenheter. Här har remissinstanserna – Svea hovrätt, Uppsala universitet och Lagrådet – den uppfattningen att en viltvårdsområdesföreningens rätt att besluta om jaktfrågor får anses vara en otillåten delegering av normgivningsmakt till ett enskilt rättssubjekt. Man skriver också i remissvaren att det strider mot regeringsformen 8 kap. samtidigt som det är en ytterligare inskränkning i äganderätten.

Då är frågan: Är det verkligen så att politiker bättre kan göra en sådan bedömning än dessa rättsinstanser som säkerligen har läst på frågan ordentligt innan de skriver remissvaren? Nu går man ifrån detta. Och enligt 10 § jaktlagen tillkommer jakträtten den enskilde jakträttsinnehavaren. Nu överlåter man den till en annan. Det är också andra myndigheter som har hanterat det här under många år som nu kommer i ett helt annat läge.

Avslutningsvis har jag också några synpunkter på administrationen av jakten och viltvården. I jaktutredningen och också i propositionen föreslogs att Svenska Jägareförbundet inte skulle ha statsmakernas uppdrag att ensamt svara för ledningen av den praktiska viltvården och jakten. Man menade att uppdraget i stället bör ges till berörda myndigheter tillsammans med markägare, jägare och andra intressenter. Den uppfattningen delar jag. Jag tycker att det är absolut fel att ge en intresseorganisation, som också kan kallas särintresse, det ansvaret. Det är anmärkningsvärt att utskottsmajoriteten nu är beredd att upphöja en av jaktorganisationerna till någon form av överstatlig myndighet som kan besluta om en hel del av jaktfrågorna.

Jag ska nämna något om de skillnader som har diskuterats mellan de olika organisationerna. Det är klart att Svenska Jägareförbundet har ett försteg. Det är en stor organisation. Men hur har den blivit stor? Man har haft ett stort statligt stöd under många år, har kunnat bygga upp hela denna organisation och har en fantastisk lobbyverksamhet. Det är väl det som jag gissar att förändringen från propositionen till det beslut som väl ska fattas i morgon blir just när det gäller småviltet. Jag tror i vart fall att det är på det sättet. Det är anmärkningsvärt att man nu så entydigt upphöjer en av jägarorganisationerna till någon form av myndighet.

Fru talman! Jag avslutar med detta. Jag har samma yrkande som Carl G Nilsson och yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 224 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Olle Lindström, låt oss nu en gång för alla konstatera att institutet jaktvårdsområde har bestått under tid då centerpartister såväl som moderater har lett regeringar i Sverige och varit i majoritet i denna kammare. Då har Olle Lindström och hans företrädare icke gjort något för att undanröja det som Olle Lindström nu kritiserar. Låt oss vara överens om att det har fungerat på det sättet. Erkänn det, Olle Lindström!

Sedan frågade Olle Lindström om jag kan nämna något annat område där det finns inslag av tvång. Ja, det kan jag. Det är ett område där ni moderater på sen tid har föreslagit att kammaren ska ta initiativ, nämligen i frågan om fiskevårdsområdesföreningar.

Det som vi nu diskuterar är om allt vilt ska ingå i det som vi efter detta ska kalla för viltvårdsområde eller om bara en del vilt ska göra det möjligt att bilda ett viltområde. Det är ju ungefär som om man i en fiskevårdsområdesförening skulle skilja mellan gädda och mört och säga: Vi ska bara bilda fiskevårdsområdesföreningar för att ta bort gäddan, som ju fördärvar mycket av det som vi kanske älskar och vill fånga i våra svenska sjöar och vattendrag, men låta mörten vara där den är.

Anf. 225 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! När det gäller jaktvårdsområden, Eskil Erlandsson, talade jag om att jag deltar i ett sådant område. Man får laga efter läge och vara med i dessa områden. Men jaktvårdsområdet är frivilligt bildat. Det är det som är skillnaden mot det som Eskil Erlandsson nu företräder. Det är därför som jag reagerar både på de 20 procenten och, ytterligare, på att man går ifrån den proposition som ändå var i rätt riktning och lät småviltet ligga utanför. Det finns inte heller något som tyder på att småviltet skulle främjas bättre av att ingå i ett viltvårdsområde.

När det gäller tvång sade jag att vi inte nu är villiga att på något annat område införa tvångslagstiftning. Jag måste säga att jag inte vet att vi har föreslagit något tvång när det gäller fiskevården heller. Men om det är så har vi ju möjlighet att ta upp frågan i debatten i kammaren när den kommer.

I vart fall vill jag säga till Eskil Erlandsson att jag från denna talarstol har varit emot tvånget i jaktvårdslagstiftningen redan tidigare. Det var under den gamla tiden då det hette jaktvårdsområde, men nu ska det heta viltvårdsområde. Jag kommer också att vara emot det i fortsättningen, för jag anser att tvång är fel sätt att lösa problemen. Man når aldrig konfliktlösningar ute i markerna, i jakt eller fiske, om man tvingar människor att vara med i något som de inte vill vara med i.

Anf. 226 ESKIL ERLANDSSON (c) replik:

Fru talman! Är det så att Olle Lindström står i kammaren och bara företräder sig själv och inte det parti som Olle Lindström representerar, får jag be om ursäkt för att jag över huvud taget begärde replik. Jag brukar nämligen inte i denna kammare diskutera enskilda ledamöters eventuella hållning i enskilda frågor, utan jag diskuterar med partiföreträdare. Men i sak vill jag ändå påtala för Olle Lindström att vi ju minskar tvångsinslaget med det förslag som majoriteten i miljö- och jordbruksutskottet nu har lagt fram för kammarens antagande.

Anf. 227 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det var också just det som jag sade i mitt anförande, Eskil Erlandsson, att det inte räcker att minska tvångsinslaget vare sig för partiet eller för mig. Vi menar naturligtvis att varje tvångsinslag i jaktfrågan är felaktigt. Därför har jag också framfört det. Det är inte bara min egen uppfattning. Men jag kan tala om att jag tidigare har drivit dessa frågor, både motionsvägen och på annat sätt, för att tvångsinslagen i de gamla jaktvårdsområdena också har varit felaktiga.

Anf. 228 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Jag delar Olle Lindströms uppfattning om småviltsjakten. Det är glädjande att det i alla fall finns några jägare som tycker att det går att samordna jakten på frivillighetens grund. Det känns lite obehagligt att vuxna människor med vapen i hand inte ska kunna komma överens om hur de ska jaga utan måste ha tvångslagar i bakgrunden för att kunna samordna jakten.

När det gäller myndighetsansvaret för Jägareförbundet delar jag Olle Lindströms uppfattning men vill framhålla att det i propositionen på s. 65 vad gäller personregister klart står: "Regeringen delar uppfattningen att Naturvårdsverket bör vara ansvarig registermyndighet. Detta innebär att all myndighetsutövning vad avser registren kommer att hanteras av Naturvårdsverket." Vidare står det på s. 71 i propositionen: "Det kan dock inte komma i fråga att förbundet utan särskilt beslut skall fullgöra några myndighetsuppgifter."

Det innebär alltså att det tidigare har funnits tveksamheter framför allt om personregisteransvaret, dvs. att man har registrerat både jägarexamen och jaktkort, om det har varit någon form av myndighetsutövning. Men

jag menar att i propositionen klargörs det att något myndighetsansvar i framtiden har icke Jägareförbundet.

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Jaktens villkor

Anf. 229 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Det står faktiskt att Svenska Jägareförbundet har huvudansvaret för administration av jakten och viltvården. Det tyder jag – även om jag också vet att vi har myndigheter som kan agera i dessa frågor och att de också ska ha beslutanderätt – som att man ger en av jägarorganisationerna väldigt stor möjlighet att påverka jakten.

Anf. 230 GUDRUN LINDVALL (mp) replik:

Fru talman! Här menar jag att Olle Lindström blandar ihop två saker. Det står ingenstans i propositionen att Jägareförbundet har något huvudansvar för någon administration. Det står däremot att Jägareförbundet inte har något myndighetsansvar och att det är Naturvårdsverket som har ansvaret när det gäller registren.

Där är det alltså ganska klart i propositionen. Vi var mycket noggranna med den texten. Sedan kan jag hålla med om att det finns en olycklig formulering i fråga om huvudansvaret. Men som flera har påpekat här står det också mycket klart och tydligt att det är jakträttsinnehavaren och markägaren som har huvudansvaret för den praktiska jakten.

I reservation 8 i betänkandet hade det kunnat gå att finna en majoritet i utskottet för att komma till rätta med det som jag uppfattar som en lite olycklig formulering. Tyvärr fanns det inte lika stor benägenhet att ändra det här som det fanns när det gäller att ändra småviltsjakten, vilket jag djupt beklagar.

Anf. 231 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Jag har i alla fall den uppfattningen att om man skriver att det handlar om ett huvudansvar så åligger det också Svenska Jägareförbundet att ha detta. Sedan kan man naturligtvis samordna det här med myndigheter. Jag tror säkert att man kan lösa det.

Vi har faktiskt i varje fall två jägarorganisationer av betydande storlek. Då menar jag att om man lägger det här på en av dessa så upphöjer man den så att det blir någon form av myndighetsutövande i alla fall. Så har jag åtminstone tytt det i propositionen.

Anf. 232 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag vill mer kontrollera en uppgift, om jag hörde rätt. Det är ju så att Moderaterna är pådrivande när det gäller privatiseringar i offentlig sektor. Om jag hörde rätt förordade Olle Lindström att en myndighet hellre än organisationerna skulle ta hand om att leda den praktiska rådgivningen och informationen, som det egentligen handlar om. Jag tror att Olle Lindström är lite dåligt påläst. Som Gudrun Lindvall har påpekat är det ju inte alls tal om något administrativt ansvar.

Alltså: Skulle det vara bättre med en myndighet än med frivilligsektorn?

Anf. 233 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Nu är det så, Åke Sandström, att den där jämförelsen är väldigt dålig. Det är fråga om en lagstiftning som man ska utöva som man överlåter. Det kan väl inte vara så att såväl Svea hovrätt och Uppsala universitet som Lagrådet har fel på den här punkten? De uttalar klart att det inte är lämpligt att delegera över en sådan här rätt. Att jämföra det med en privatisering tycker jag verkar ganska malplacerat.

Anf. 234 ÅKE SANDSTRÖM (c) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att Olle Lindström inte känner till arbetsuppgifterna. Det allra mesta av det jobb som de här 4 000–5 000 förtroendevalda utför är inventeringsarbete, utredningsarbete, samrådsarbete med skogsbruk osv. Tolkat lagar har man inte gjort hittills i organisationen. Men man svarar för rådgivning och information. Där är den sammanlagda arbetsinsatsen enbart för dem som är funktionärer inom Jägareförbundet värd 300 miljoner kronor. Anser Olle Lindström att vi skulle ha tillsatt en myndighet som skulle ha svarat för alla de uppgifterna mot den beräknade kostnaden?

Anf. 235 OLLE LINDSTRÖM (m) replik:

Fru talman! Ja, Åke Sandström, jag har fått samma information, och samma lobbyverksamhet har drabbat mig. Så jag känner till precis alla de där uppgifterna. Jag vill inte på något sätt nedvärdera Svenska Jägareförbundets arbete. De gör säkert en god insats. Vad jag har sagt är att här särskiljer man en av jägarorganisationerna. Det är ändå så att i den lagstiftning som vi beslutar om här i riksdagen delegerar vi en viss del när det gäller att utföra arbetet till denna jägarorganisation. Det kan ändå inte Åke Sandström komma ifrån.

Anf. 236 CARL G NILSSON (m):

Fru talman! Jag har inte sagt det förut i kväll, men jag hoppas få talmannens benägna tillstånd att rikta ett tack till Dan Ericsson för den här debatten, för alla debatter och för hans jobb i vårt utskott, där han som bekant slutar i morgon.

I detta anförande instämde Gudrun Lindvall (mp), Inge Carlsson (s), Eskil Erlandsson (c), Åke Sandström (c), Ulf Björklund (kd) och Maggi Mikaelsson (v).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 8 juni.)

21 § Kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Andre vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Ulf Björklund som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet efter Dan Ericsson fr.o.m. den 8 juni.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Ulf Björklund (kd)

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställes

den 6 juni

1999/2000:1084 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Leif Pagrotsky
Handelspolitikens spelregler

1999/2000:1085 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Dublinkonventionens tillämpning på bosniska medborgare som kommer från Tyskland

1999/2000:1086 av *Amanda Agestav* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Kraftledningar i tätbebyggt område

1999/2000:1087 av *Amanda Agestav* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Bensinpriset

1999/2000:1088 av *Margareta Viklund* (kd) till justitieminister Laila Freivalds

Våld mot handikappade

1999/2000:1089 av *Amanda Agestav* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow

Tungt beväpnad högvakt

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 juni.

23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 juni

1999/2000:1010 av *Mikael Oscarsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Bestämmelserna för föräldrapenning

Prot.
1999/2000:123
7 juni

1999/2000:1011 av *Cecilia Magnusson* (m) till statsrådet Ingela Thalén
De tillfälliga pappdagarna
1999/2000:1040 av *Kent Olsson* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Införande av yrkesfiskaravdrag
1999/2000:1041 av *Maud Ekendahl* (m) till socialminister Lars Engqvist
Nya partydroger
1999/2000:1051 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Björn von Sydow
Traditionsfrågor inom försvaret
1999/2000:1077 av *Susanne Eberstein* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Statsbidrag till folkrörelser

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 13 juni.

24 § Kammaren åtskildes kl. 20.46.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 10 § anf. 49 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 12 § anf. 86 (delvis),
av talmannen därefter t.o.m. anf. 132 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.53,
av talmannen därefter till ajourneringen kl. 17.58 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

1 §	Avsägelser	1
2 §	Meddelande om svar på skriftliga frågor under sommaruppehållet	1
3 §	Meddelande om bordläggningsplenum	1
4 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
5 §	Förnyad bordläggning	2
6 §	Fortsatt giltighet av lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio	2
	Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU12	2
	Anf. 1 OLA KARLSSON (m)	2
	Anf. 2 LENNART KOLLMATS (fp)	3
	Anf. 3 KENTH HÖGSTROM (s)	4
	Anf. 4 OLA KARLSSON (m) replik	5
	Anf. 5 KENTH HÖGSTROM (s) replik	6
	Anf. 6 OLA KARLSSON (m) replik	6
	Anf. 7 KENTH HÖGSTROM (s) replik	6
	Anf. 8 KENNETH KVIST (v)	7
	(Beslut fattades under 19 §)	8
7 §	Ändringar i arvodeslagen	8
	Konstitutionsutskottets betänkande 1999/2000:KU22	8
	Anf. 9 ROLF GUNNARSSON (m)	8
	Anf. 10 PÄR AXEL SAHLBERG (s)	10
	Anf. 11 ROLF GUNNARSSON (m)	11
	Anf. 12 PÄR AXEL SAHLBERG (s)	11
	Anf. 13 ROLF GUNNARSSON (m)	12
	Anf. 14 PÄR AXEL SAHLBERG (s)	12
	(Beslut fattades under 19 §)	12
8 §	Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m.	12
	Skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU21	12
	Anf. 15 PER ROSENGREN (v)	12
	(forts. 10 §)	14
	Ajournering	14
	Återupptagna förhandlingar	14
9 §	Information från regeringen från UNEP:s globala miljöministerforum i Malmö	15
	Anf. 16 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	15
	Anf. 17 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	18
	Anf. 18 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	18
	Anf. 19 PER LAGER (mp)	18
	Anf. 20 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	18
	Anf. 21 PER LAGER (mp)	19
	Anf. 22 Miljöminister KJELL LARSSON (s)	19
	Anf. 23 BERNDT EKHOLM (s)	20

Anf. 24	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	20
Anf. 25	BERNDT EKHOLM (s)	21
Anf. 26	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	21
Anf. 27	ULF BJÖRKLUND (kd).....	21
Anf. 28	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	21
Anf. 29	ULF BJÖRKLUND (kd).....	21
Anf. 30	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	22
Anf. 31	INGEGERD SAARINEN (mp)	22
Anf. 32	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	22
Anf. 33	INGEGERD SAARINEN (mp)	22
Anf. 34	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	22
Anf. 35	YVONNE RUWAIDA (mp).....	22
Anf. 36	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	23
Anf. 37	YVONNE RUWAIDA (mp).....	23
Anf. 38	Miljöminister KJELL LARSSON (s).....	24
10 §	(forts. från 8 §) Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m. (forts. SkU21)	24
Anf. 39	LENA SANDLIN-HEDMAN (s).....	24
Anf. 40	PER ROSENGREN (v) replik	26
Anf. 41	LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik	27
Anf. 42	PER ROSENGREN (v) replik	28
Anf. 43	LENA SANDLIN-HEDMAN (s) replik	28
Anf. 44	CATHARINA HAGEN (m)	28
Anf. 45	PER ROSENGREN (v).....	29
Anf. 46	LENA SANDLIN-HEDMAN (s).....	29
Anf. 47	PER ROSENGREN (v).....	30
Anf. 48	LENA SANDLIN-HEDMAN (s).....	30
Anf. 49	PER ROSENGREN (v).....	30
	(Beslut fattades under 19 §.)	30
11 §	Vissa punktskattefrågor.....	30
	Skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU22	30
Anf. 50	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	30
Anf. 51	KENNETH LANTZ (kd)	33
Anf. 52	ROLF KENNERYD (c)	34
Anf. 53	PER ERIK GRANSTRÖM (s).....	36
Anf. 54	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	38
Anf. 55	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	39
Anf. 56	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik	39
Anf. 57	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	39
Anf. 58	ROLF KENNERYD (c) replik.....	40
Anf. 59	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	40
Anf. 60	ROLF KENNERYD (c) replik.....	40
Anf. 61	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	41
Anf. 62	KENNETH LANTZ (kd) replik.....	41
Anf. 63	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	42
Anf. 64	KENNETH LANTZ (kd) replik.....	42
Anf. 65	PER ERIK GRANSTRÖM (s) replik.....	42

Anf. 66	CLAES STOCKHAUS (v)	42
Anf. 67	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	
	replik	43
Anf. 68	CLAES STOCKHAUS (v) replik	44
Anf. 69	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	
	replik	44
Anf. 70	CLAES STOCKHAUS (v) replik	44
Anf. 71	ROLF KENNERYD (c) replik	44
Anf. 72	CLAES STOCKHAUS (v) replik	45
Anf. 73	ROLF KENNERYD (c) replik	45
Anf. 74	CLAES STOCKHAUS (v) replik	45
Anf. 75	YVONNE RUWAIDA (mp)	46
Anf. 76	ROLF KENNERYD (c) replik	47
Anf. 77	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	47
Anf. 78	ROLF KENNERYD (c) replik	47
Anf. 79	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	48
	(Beslut fattades under 19 §.)	48

12 § Privat införsel av alkoholdrycker, m.m. 48

	Skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU23	48
Anf. 80	CARL ERIK HEDLUND (m)	48
Anf. 81	KENNETH LANTZ (kd)	52
Anf. 82	ROLF KENNERYD (c)	54
Anf. 83	BO KÖNBERG (fp)	55
Anf. 84	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	58
Anf. 85	BO KÖNBERG (fp) replik	58
Anf. 86	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	59
Anf. 87	BO KÖNBERG (fp) replik	59
Anf. 88	YVONNE RUWAIDA (mp)	60
Anf. 89	ULLA WESTER (s)	61
Anf. 90	BO KÖNBERG (fp) replik	65
Anf. 91	ULLA WESTER (s) replik	65
Anf. 92	BO KÖNBERG (fp) replik	66
Anf. 93	ULLA WESTER (s) replik	66
Anf. 94	KENNETH LANTZ (kd) replik	66
Anf. 95	ULLA WESTER (s) replik	67
Anf. 96	KENNETH LANTZ (kd) replik	67
Anf. 97	ULLA WESTER (s) replik	67
Anf. 98	ROLF KENNERYD (c) replik	67
Anf. 99	ULLA WESTER (s) replik	68
Anf. 100	ROLF KENNERYD (c) replik	68
Anf. 101	ULLA WESTER (s) replik	68
Anf. 102	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	68
Anf. 103	ULLA WESTER (s) replik	69
Anf. 104	CARL ERIK HEDLUND (m) replik	69
Anf. 105	ULLA WESTER (s) replik	69
Anf. 106	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	70
Anf. 107	ULLA WESTER (s) replik	70
Anf. 108	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	70
Anf. 109	ULLA WESTER (s) replik	71

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Anf. 110	PER ROSENGREN (v)	71
Anf. 111	BO KÖNBERG (fp) replik	73
Anf. 112	PER ROSENGREN (v) replik	74
Anf. 113	BO KÖNBERG (fp) replik	75
Anf. 114	PER ROSENGREN (v) replik	75
Anf. 115	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	75
Anf. 116	PER ROSENGREN (v) replik	76
Anf. 117	YVONNE RUWAIDA (mp) replik	76
Anf. 118	PER ROSENGREN (v) replik	77
Anf. 119	KENNETH LANTZ (kd) replik	77
Anf. 120	PER ROSENGREN (v) replik	78
Anf. 121	GÖRAN MAGNUSSON (s)	78
Anf. 122	BO KÖNBERG (fp) replik	80
Anf. 123	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	81
Anf. 124	BO KÖNBERG (fp) replik	81
Anf. 125	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	81
Anf. 126	PER ROSENGREN (v) replik	82
Anf. 127	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	82
Anf. 128	PER ROSENGREN (v) replik	83
Anf. 129	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	83
Anf. 130	ROLF OLSSON (v)	84
Anf. 131	PETER PEDERSEN (v)	85
Anf. 132	BO KÖNBERG (fp) replik	87
Anf. 133	PETER PEDERSEN (v) replik	87
Anf. 134	BO KÖNBERG (fp) replik	88
Anf. 135	PETER PEDERSEN (v) replik	88
Anf. 136	ARNE KJÖRNSBERG (s)	89
Anf. 137	BO KÖNBERG (fp)	90
Anf. 138	ARNE KJÖRNSBERG (s)	90
Anf. 139	BO KÖNBERG (fp)	91
Anf. 140	ARNE KJÖRNSBERG (s)	91
	(Beslut fattades under 19 §.)	92
13 §	Juridiska personers företrädares betalningsskyldighet	92
	Skatteutskottets betänkande 1999/2000:SkU24	92
Anf. 141	PER-OLOF SVENSSON (s)	92
Anf. 142	CARL FREDRIK GRAF (m)	92
Anf. 143	PER ROSENGREN (v)	93
Anf. 144	CARL FREDRIK GRAF (m)	94
Anf. 145	PER ROSENGREN (v)	94
Anf. 146	CARL FREDRIK GRAF (m)	94
Anf. 147	PER ROSENGREN (v)	95
	(Beslut fattades under 19 §.)	95
14 §	Medlemsfrämjande föreningar	95
	Lagutskottets betänkande 1999/2000:LU24	95
Anf. 148	STIG RINDBORG (m)	95
Anf. 149	RAIMO PÄRSSINEN (s)	96
Anf. 150	STIG RINDBORG (m)	97
Anf. 151	RAIMO PÄRSSINEN (s)	97
	(Beslut fattades under 19 §.)	97

15 § Organisations- och ledningsfrågor i Försvarsmakten	98
Försvarsutskottets betänkande 1999/2000:FöU7	98
Anf. 152 HENRIK LANDERHOLM (m)	98
Anf. 153 HÅKAN JUHOLT (s)	99
Anf. 154 BERIT JÓHANNESSEN (v)	100
Anf. 155 MARGARETA VIKLUND (kd)	101
Anf. 156 HÅKAN JUHOLT (s) replik	103
Anf. 157 MARGARETA VIKLUND (kd) replik	103
Anf. 158 HÅKAN JUHOLT (s) replik	104
Anf. 159 MARGARETA VIKLUND (kd) replik	105
Anf. 160 ROLF GUNNARSSON (m)	105
(Beslut fattades under 19 §.)	106
16 § Logistik- och underhållstjänsten inom Försvarsmakten	107
Försvarsutskottets betänkande 1999/2000:FöU8	107
(Beslut fattades under 19 §.)	107
17 § Avveckling av ungdomsbosparreglerna	107
Bostadsutskottets betänkande 1999/2000:BoU10	107
(Beslut fattades under 19 §.)	107
18 § Jaktens villkor	107
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 1999/2000:MJU17	107
Anf. 161 DAN ERICSSON (kd)	107
Anf. 162 CARL G NILSSON (m)	110
Anf. 163 MAGGI MIKAELSSON (v)	112
Anf. 164 DAN ERICSSON (kd) replik	115
Anf. 165 MAGGI MIKAELSSON (v) replik	116
Anf. 166 DAN ERICSSON (kd) replik	117
Anf. 167 MAGGI MIKAELSSON (v) replik	117
Anf. 168 CARL G NILSSON (m) replik	117
Anf. 169 MAGGI MIKAELSSON (v) replik	118
Anf. 170 CARL G NILSSON (m) replik	118
Anf. 171 MAGGI MIKAELSSON (v) replik	118
(forts. 20 §)	118
Ajournering	119
Återupptagna förhandlingar	119
19 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	119
KU12 Fortsatt giltighet av lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio	119
KU22 Ändringar i arvodeslagen	119
SkU21 Mervärdesskatt vid överlåtelse och nyttjande av fastigheter, m.m.	119
SkU22 Vissa punktskattefrågor	120
SkU23 Privat införsel av alkoholdrycker, m.m.	120
SkU24 Juridiska personers företrädares betalningsskyldighet	121
LU24 Medlemsfrämjande föreningar	121
FöU7 Organisations- och ledningsfrågor i Försvarsmakten	122

Prot.
1999/2000:123
7 juni

	FöU8 Logistik- och underhållstjänsten inom	
	Försvarsmakten	122
	BoU10 Avveckling av ungdomsbosparreglerna	122
20 §	(forts. från 18 §) Jaktens villkor (forts. MJU17).....	122
Anf. 172	ESKIL ERLANDSSON (c).....	122
Anf. 173	DAN ERICSSON (kd) replik	125
Anf. 174	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	125
Anf. 175	DAN ERICSSON (kd) replik	125
Anf. 176	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	126
Anf. 177	CARL G NILSSON (m) replik	126
Anf. 178	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	127
Anf. 179	CARL G NILSSON (m) replik	127
Anf. 180	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	127
Anf. 181	HARALD NORDLUND (fp).....	128
Anf. 182	CARL G NILSON (m) replik	130
Anf. 183	HARALD NORDLUND (fp) replik	130
Anf. 184	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	131
Anf. 185	HARALD NORDLUND (fp) replik	131
Anf. 186	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	131
Anf. 187	HARALD NORDLUND (fp) replik	132
	(forts.).....	132
	Ajournering	132
	Återupptagna förhandlingar	132
20 §	(forts.) Jaktens villkor (forts MJU17).....	132
Anf. 188	GUDRUN LINDVALL (mp).....	132
Anf. 189	MAGGI MIKAELSSON (v) replik.....	136
Anf. 190	GUDRUN LINDVALL (mp) replik	137
Anf. 191	MAGGI MIKAELSSON (v) replik.....	137
Anf. 192	GUDRUN LINDVALL (mp) replik	138
Anf. 193	MICHAEL HAGBERG (s)	138
Anf. 194	DAN ERICSSON (kd) replik.....	140
Anf. 195	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	141
Anf. 196	DAN ERICSSON (kd) replik.....	141
Anf. 197	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	142
Anf. 198	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	142
Anf. 199	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	143
Anf. 200	ESKIL ERLANDSSON (c) replik	143
Anf. 201	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	143
Anf. 202	CARL G NILSSON (m) replik	144
Anf. 203	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	144
Anf. 204	CARL G NILSSON (m) replik	144
Anf. 205	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	145
Anf. 206	GUDRUN LINDVALL (mp) replik	145
Anf. 207	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	146
Anf. 208	GUDRUN LINDVALL (mp) replik	146
Anf. 209	MICHAEL HAGBERG (s) replik.....	146
Anf. 210	ÅKE SANDSTRÖM (c)	147
Anf. 211	CARL G NILSSON (m) replik	149
Anf. 212	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	149

Anf. 213	CARL G NILSSON (m) replik.....	150
Anf. 214	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	150
Anf. 215	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	150
Anf. 216	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	151
Anf. 217	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	151
Anf. 218	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	151
Anf. 219	DAN ERICSSON (kd) replik	152
Anf. 220	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	152
Anf. 221	DAN ERICSSON (kd) replik	153
Anf. 222	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	153
Anf. 223	OLLE LINDSTRÖM (m).....	153
Anf. 224	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	155
Anf. 225	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	155
Anf. 226	ESKIL ERLANDSSON (c) replik.....	156
Anf. 227	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	156
Anf. 228	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	156
Anf. 229	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	157
Anf. 230	GUDRUN LINDVALL (mp) replik.....	157
Anf. 231	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	157
Anf. 232	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	157
Anf. 233	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	158
Anf. 234	ÅKE SANDSTRÖM (c) replik	158
Anf. 235	OLLE LINDSTRÖM (m) replik	158
Anf. 236	CARL G NILSSON (m).....	158
	(Beslut skulle fattas den 8 juni.)	158
21 §	Kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet.....	159
22 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	159
23 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	159
24 §	Kammaren åtskildes kl. 20.46.....	160

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Prot.
1999/2000:123
7 juni

Elanders Gotab, Stockholm 2000